DISSERTATIONES

PHILOLOGICAE HALENSES.

VOL. X.

HALIS SAXONUM.

MAX NIEMEYER.

MDCCCLXXXIX.

ANALECTA

EPIGRAPHICA ET AGONISTICA.

SCRIPSIT

OTTO LIERMANN,
DR. PHIL.

HALIS SAXONUM.
MAX NIEMEYER.
MDCCCLXXXIX.

EDUARDO · HILLERO

STUDIORUM · SUORUM · FAUTORI · ET · MODERATORI

D · D . D.

PIETATIS · GRATIA

AUCTOR.

Praemonenda.

„Mihi quidem res epigraphicae gratae semper iucundaeque fuerunt, quod nescio quo pacto propinquiores mihi veteres Graeci videbantur, quotiescumque ad marmora eorum accesseram.“

I. Franz,
Elementa epigraphices Graecae, 1840, p. 2

Ex magno inscriptionum Graecarum numero eas conquirere institui, quae alicuius momenti sunt ad cognoscenda instituta gymnica et agonistica, collectas e ratione et locorum et temporum digerere, dispositas explanare. Et nunc quidem ex ingenti materia epigraphica, quae in adversariis meis suppeditat, titulos Aphrodisienses selegi. Spero autem me postea, quod praeterea in promptu habeo, cum aliis huius disciplinae studiosis communicare quodque incohavi ad finem perducere posse.

Scribebam Halis Saxonum,
exeunte mense Maio a. MDCCCLXXXIX.

Otto Liermann.

Quaecunque in his schedis congesta sunt, aestimanda sunt omnia ea norma atque regula, quam Theodorus Mommsenus, signifer studiorum antiquitatis, adhibendam esse censuit: „Die städtische Münzprägung und die Inschriftsetzung stehen unter so vielfachen Bedingungen, dass das Fehlen oder auch die Fülle der einen wie der andern nicht ohne weiteres zu Rückschlüssen auf die Abwesenheit oder die Intensität einer bestimmten Civilisationsphase berechtigen. Für Kleinasien insbesondere ist zu beachten, dass es das gelobte Land der municipalen Eitelkeit ist, und unsere Denkmäler, auch die Münzen, zum weitaus grössten Teil dadurch hervorgerufen sind, dass die Regierung der römischen Kaiser dieser freien Lauf liess.“ [1])

Nusquam conata studiaque virorum doctissimorum, qui agrum Caricum scrutati sunt monumenta epigraphica investigaturi, uberiores extulerunt fruges, quam in ea regione, ubi sita olim fuit Ἀφροδισιάς, nunc Ghera vel Geyra[2]), nisi ii, qui nuper ruinas Stratonicenses et Laginenses exploraverunt, largiorem materiam foras dabunt.

Urbs igitur Veneris ut omnino ferax fuit lapidum inscriptorum, satis magnum eorum quoque numerum titulorum reliquit, qui ad cognoscendas institutiones gymnicas et agonisticas apud nationes Graecas usitatas nonnulla conferunt. At haec testimonia quadraginta, quae e copia ceterorum documentorum lapidariorum deligenda mihi erant, neutiquam titulos continent, quorum argumentum gymnici et agonistici generis sinceri est, immo vero maior eorum pars ad classem laudatoriorum pertinet, quos qui cognitos habet, non ignorat, quanto opere res praeponderentur verbis. Quae cum ita sint, nisi contentus volebam esse nuda enumeratione — quae in Indicibus a me confectis commode praesto est —, sed, quantum in me meaque

materia erat, vividam imaginem describere malebam, consentaneum est mihi posteaquam ante omnia recensui quae ad gymnasia et agones spectant, immorandum fuisse in reliquis quoque verbis lapidis; quo pacto indicatur etiam, quem locum res gymnicae et agonisticae obtinuerint in rebus publicis. Ex eis autem monumentis Aphrodisiensibus, quae non sunt '*τειμητικά*' et '*ἀνταποδοτικά*', fons cognitionis manat largior.

In diversa temporis spatia reliquiae illae ita distribuuntur, ut exceptis perpaucis ad tempestatem post pugnam Actiacam referendae sint et descendant ad saeculum tertium, quo nomine marmora huius urbis valde discernuntur a titulis aliorum Cariae oppidorum, de quibus postea disserere me posse spero, veluti maior pars tabularum Halicarnassensium ad consilium propositum collectarum annis ante aeram Caesarum attribuenda est.

Vix opus mihi erit exponere, quo iure omiserim in exemplis ad instituta Aphrodisiensium magis illustranda adhibitis ordinem temporum subtiliter conservare, quippe cum periti probe sciant per tempora imperatorum primi et alterius saeculi magnam regnavisse constantiam morum.

Sed iam praefari desinam, addere tantummodo volo, quod Texier in libro, quem in adnot. 2 commemoravi, monuit, p. 643: „Le nom seul de Vénus, de laquelle la maison de César avait la prétention de descendre, valut à la ville d'Aphrodisias la protection et l'amicitié des empereurs, aussi dans une série de plusieurs siècles, nous ne connaissons pas de ville en Asie qui ait joui d'un destin plus prospère. Il n'en est point non plus dans lesquelles les monuments d'épigraphie se soient conservés jusqu'à nos jours aussi nombreux et aussi intacts de sorte que l'on pourrait écrire l'histoire administrative d'Aphrodisias et celle de ses principaux citoyens."

Adnot. 1) Th. Mommsen, Röm. Gesch. V (1885), p. 302 adn. 1.

2) Fellows, An account of discoveries in Lycia, London 1840, p. 32. — Texier, Asie mineure, description géographique, historique et archéologique des provinces et des villes de la chersonnèse d'Asie, Paris 1862, p. 642. — W. Smith, Dictionary of Greek and Roman geography, 1873, s. v. A.

Testimonia de statu, quo civitas usa est per aetatem imperatorum et paulo ante.

Plinius, nat. hist. l. V, 29 (109): Aphrodisienses liberi.

Autonomiam urbis confirmant tituli: C. I. Gr. II nr. 2737[1]) et 2845.[2])

Tacitus, ab exc. d. A. l. III, 60: Tiberius . . . . imaginem antiquitatis senatui praebebat, postulata provinciarum ad disquisitionem patrum mittendo. Crebrescebat enim Graecas per urbes licentia atque inpunitas asyla statuendi . . . . Igitur placitum ut mitterent civitates iura atque legatos . . . . 62: Aphrodisienses posthac et Stratonicenses dictatoris Caesaris ob vetusta in partis merita et recens divi Augusti decretum adtulere, laudati quod Parthorum inruptionem nihil mutata in populum Romanum constantia pertulissent. Sed Aphrodisiensium civitas Veneris, Stratonicensium Iovis et Triviae religionem tuebantur. — Conservata est auctoritas '*ἐπίκριμα*', Antonii triumviri, C. I. Gr. II nr. 2737.[1])

Veneri Aphrodisiensi eadem iura ac Dianae Ephesiae concessa esse docet titulus C. I. Gr. II nr. 2737[1]); cf. B. Barth, de Graecorum asylis, dissert. Argentorat. 1888, p. 15—19.

Adnot. 1) Titulum post Boeckhium ediderunt Mommsenus in Brunsii font. iuris ant. Rom.[5] (1887), p. 167 sq., et Viereck, Sermo graecus, quo senatus populusque Romanus magistratusque populi Romani usque ad Tiberii Caesaris aetatem in scriptis publicis usi sunt, examinatur. Gottingae 1888, p. 5—7.

2) vs. 5: *Κλαύδιος Αὐρήλιος Ζῆλος . . . . τῶν συναιτίων τῇ πόλει τῆς αὐτονομίας ἀπόγονος.*

A. Ante principatum Augusti.

Nr. I.

Bulletin de correspondance hellénique IX (1885), p. 75 nr. 5 (P. Paris et M. Holleaux):

τοῖς . . . . ἐν τοῖς]
ἀναγκαιοτάτοις καιροῖς διατηρήσαντα [τὰ] κοινὰ καὶ . . . . .
καὶ στεφανηφορήσαντα καὶ γυμνασιαρχή[σαντα . . . . καὶ

ἀγορανομήσαντα ἐν τῇ χαλεπωτάτῃ σε[ιτοδείᾳ . . . . . . καὶ
ἐν τοῖς πολέμοις ἀρχὰς ἀνυπευθύνους τε[λέσαντα . . . . καὶ πρεσ-
βεύσαντα πρὸς τοὺς ἡγουμένους εἰς Ῥώμ[ην . . . .
λοις καὶ ἐν παντοδαποῖς κινδύνοις καὶ πρά[γμασι? . . . καὶ καταγω-
νισάμενον τοὺς ἐναντίους καὶ ε . . . .
καὶ πλείστας ἐγγύας ὑπὲρ πολλῶν ἐκτεί[σαντα . . . . καὶ ἱερατεύσαντα? . . . . εὐσε-]
βῶς. συνκεχωρῆσθαι δὲ αὐτῷ καὶ ἐνταφ[ῆναι ἐν τῷ γυμνα-σίῳ, καὶ δίδοσθαι αὐτῷ ἀπὸ τῶν]
δημοσίᾳ θυομένων γέρα. ἐ[ξεῖναι δὲ κ. τ. λ.

Titulus valde mutilus repertus est prope a stadio; commentati sunt de aedificio hoc optime conservato: Fellows, discoveries in Lycia, 1840, p. 33; Texier, Asie mineure, 1862, p. 647; Guhl et Koner, das Leben der Griechen und Römer, 1882[5], p. 154.

Litterae lapidi inconstanter incisae sunt; in littera *A* linea transversa non adunca est; iota mutum adscriptum non est.[1])

Versus inde a tertio longiores fiunt. Ex versu 5 editores viderunt titulum aetate Caesarum vetustiorem esse, quia bella dominantibus imperatoribus in Asia non iam gerebantur. Alter terminus pendet ex recta interpretatione elocutionis *τοὺς ἡγουμένους*, vs. 6. Haec appellatio summae auctoritatis Romanae quamvis ambigüa lectoribus nunc videatur, tamen egregie quadrat in tempus, quo Caesar, Antonius, Lepidus triumviri rei publicae constituendae clavum imperii tenebant. Qui si in litteris ab Antonio ad Aphrodisienses et Plarasenses datis nominati sunt *τρεῖς ἄνδρες τῆς τῶν δημοσίων πραγμάτων διατάξεως*, C. I. Gr. II nr. 2737, cavendum est, ne hunc morem dicendi Aphrodisiensibus vindicemus; sic transtulit scriba Romanus, homo Aphrodisiensis consuevit dominos suos breviter compellare *τοὺς ἡγουμένους*. Quapropter astipulor editoribus, qui de aetate trium virorum cogitarunt. Ergo titulus post annum 43 a. Chr. n. exaratus est, honores vero aliquot annis ante suscepti sunt.

Adnot. 1) De hac re cf. S. Reinach, Traité d'épigraphie grecque, 1885, p. 270—271.

§ 1 (nr. I).

Extremum tempus liberae rei publicae Romanae.

a. De gymnasiarchia.

Aristoteles in Politicis eas civitates, quarum proprium fuit gymnasiis et agonibus prospicere, notavit, cum diceret ζ 8, p. 1322/23: *ἰδίᾳ δὲ ταῖς σχολαστικωτέραις καὶ μᾶλλον εὐημερούσαις πόλεσιν, ἔτι δὲ φροντιζούσαις εὐκοσμίας, γυναικονομία νομοφυλακία παιδονομία γυμνασιαρχία, πρὸς δὲ τούτοις περὶ ἀγῶνας ἐπιμέλεια γυμνικοὺς καὶ Διονυσιακούς, κἂν εἴ τινες ἑτέρας συμβαίνει τοιαύτας γίνεσθαι θεωρίας.*

Inter res publicas ita moratas Aphrodisias quoque fuit, urbs Cariae, cuius monumenta epigraphica nunc incipiam percensere intuens instituta gymnica et agonistica, quorum mentio titulis iniecta reperitur. Ac primum quod tractaturus sum documentum exhibetur prima inscriptionum quas singulis enarrationis capitibus praemitto, in qua obiter nuncupatur gymnasiarchia.[1])

Neque ita multum, quod quidem ad consilium propositum valeat, in exiguitate testimonii enucleari potest.

Medio fere primo ante aeram Christianam saeculo Aphrodisiade gymnasiarchia penes eos fuit, qui ex ordine civium nobiliorum et locupletiorum erant; qua de causa cura illius instituti, quod florere civium vehementissime intererat, ad viros tales delata sit, cum per se ipsum intellegitur, tum titulis a me collatis, quibus natura officiorum a gymnasiarchis praestandorum cognoscitur, magis fit perspicuum. Porro si quid ex ea quae in lapide cernitur enumeratione honorum licet concludi, tunc praefectura gymnasii in gradu honorum alterum obtinuit locum; etenim anonymus ille, cui optime merito de patria temporibus difficillimis gratia agitur, hoc munus iniit, posteaquam stephanephorus[2]), antequam agoranomus fuit. Sed nolo reticere, me certam regulam, cui successiones magistratuum munerumve subiectae fuerint apud Aphrodisienses, in monumentis urbis lapideis invenire non potuisse. Immo vero indicia istius generis fluctuant valde. Nec minus ambiguum restat, quo pacto magistratus, munera, sacerdotia cumulata et iterata sint. Neque, ut etiam hoc praemittam, discrimen inter magistratus et liturgias ea quam desideramus evidentia eminet.

De agoranomia infra mihi dicendum erit; nunc videamus, quas ad dignitates ignotus[3]) ille paullatim ascenderit. Ad quem, cum exspectationes optime explevisset, temporibus bellorum ac perturbationum magistratus delati sunt, quorum rationem reddere ei opus non erat; legatus[3]) denique Romam missus est. Atque divitiis suis libenter iis subvenit, qui rerum angustiis afflicti erant; pignora enim pro multis civium suorum persolvit.[4]) Sed utut ceteroquin vir ille magnae auctoritatis rei publicae Aphrodisiensium profuit, nostra refert statuere, quicunque tum gratiosi esse et crescere studuerint in civitate, eos ab administratione gymnasiarchiae nunquam sese subtraxisse.

Nec veri dissimile est viros spectatos, qui gymnasio egregie praefuerant, sepulcrum intra spatium gymnasii adeptos esse, quo honore cives non omnes affecerunt, quibuscunque curam illam iniunxerant (vs. 10).[5])

b. Agoranomus non curator ludorum.

Supra de agoranomo mentio facta est; sciscitetur forsitan quispiam, utrum opinio eorum, qui rationes aliquas agoranomorum cum rebus gymnicis et agonisticis esse sumunt, ad morem usumque Aphrodisiensium quadret an iudicandum sit provinciam eorum iis quae nomine distincte apparent officiis cohibitam fuisse. Periti enim recordabuntur agoranomos inferioris aetatis cum aedilibus Romanorum comparatos esse, non iniuria quod quidem ad certas civitates attinet.[6]) Agoranomi igitur aeque atque aediles praeter alia munera curam ludorum dicuntur gessisse.[7]) Num apud Aphrodisienses etiam adornatio certaminum in manibus agoranomorum posita fuerit? annuit Haederli[8]), abnuendum esse equidem arbitror. Etenim ille coniecturam suam ex nudis epithetis petiit, veluti: *ἐν αἷς ἐτέλεσεν . . . . . ἀγορανομίαις πολυτελέσιν*[9]), quae non minus apte ad meras largitiones frumentarias referri posse nemo non fatebitur. Ab alio argumento profectus non est nec proficisci potuit; neque enim ulla anquirenti mihi occurrebant testimonia, quibus cogimur agoranomis Aphrodisiensibus maiorem attribuere potestatem, quam eam quae cum rebus forensibus per se coniuncta est. Namque in lapide, ex quo digressi sumus, expresse indicatur, agoranomum rei frumentariae providisse[10]), aliae inscriptiones simplicem praebent

mentionem[11]), in iis denique titulis, quibus regimen et administrationem ludorum comperta habemus, opera agoranomorum omnino non attingitur. Quae cum ita sint, putare nequeo agoranomis huius urbis[12]) alias res curae fuisse quam annonam et res venales similesque.

Adnot. 1) Grasberger, Erziehung und Unterricht im klassischen Altertum III (1881), p. 463 sq. Compares vero adnotationem Bluemneri, Privataltertümer IV (1882), p. 338, 3: „Uebrigens scheint die ganze Frage auch nach Grasberger noch einer erneuten Behandlung zu bedürfen, da nicht bloss nach den Zeiten, sondern auch nach den Orten Verschiedenheiten obwalten.“ Quam partem equidem suscepi ita, ut, quid e titulis de ea re lucremur, in medium proferam. Krause, Gymnastik und Agonistik II (1841), p. 794/795 pauca, quae huc pertinent, tetigit.

2) *στεφανηφορήσαντα* vs. 2. De *στεφανηφόροις* egit van Dale, dissert. V, Amstelodami 1702, p. 360 sq. Apud Aphrodisienses et viri et mulieres stephanephoriam gesserunt, cf. Le Bas-Waddington, inscr. d'Asie mineure, nr. 1612 (= Annal. Inst. arch. 1847 p. 111, Transactions of the Royal Society of Literature 1843, p. 241/299), nr. 1630 (= C. I. Gr. nr. 2829), nr. 1634 (= C. I. Gr. nr. 2837 b, Add. p. 1117), nr. 1637 (= C. I. Gr. nr. 2840), nec raro identidem hanc dignitatem habuerunt, cf. nr. 1630: *ἐπὶ στεφανηφόρου τὸ τρισκαιδέκατον Ἀτταλίδος κ. τ. λ.*, nr. 1639 (= Annal. 1847 p. 114, Transactions 1843 p. 240), nr. 1641ª (= Transactions 1843 p. 241/300). *ὁ στεφανηφόρος* apud Aphrodisienses anno nomen videtur dedisse, cf. C. I. Gr. nr. 2826, 2827, 2829, 2834, 2835 cet. — Idem de stephanephoris Smyrnaeis tradidit Philostratus, Vit. Sophist. 2, 26, 2 *ἡ στεφανηφόρος ἀρχὴ . . . ἀφ᾽ ὧν τοῖς ἐνιαυτοῖς τίθενται Σμυρναῖοι τὰ ὀνόματα.* Cf. etiam Lane, Smyrnaeorum res gestae et antiquitates, dissert. Gotting. 1851, p. 55; *Μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκη* II 2/3, p. 37. Praeterea cf. Indices. — E titulis proxime repertis unum affero, qui, quamquam ad res alius oppidi spectat, tamen idoneus mihi videtur esse ad rem ipsam illustrandam. Inscriptio est Nysaea (Bulletin de correspondance héllénique IX [1885], p. 127 — B — ed. Clerc) vs. 44—52: *Τίτος Αἴλιος Ἀλκιβιάδης . . . . καὶ τῇ πόλει | τὴν στεφανηφορίαν ἀθάνατον πα|ρασχὼν ὅταν μηδεὶς τῶν πολειτῶν | τῶν ὀφειλόντων τὴν ἀρχὴν ταύτην | ἀναδέχεσθαι δυνατὸς εὑρεθῆι, | ὁμοῦ μὲν ἄπαυστον ἔχωμεν τὴν | λειτουργίαν ἐκ τῶν παρὰ τούτου | [κ]αθιερωμένων εἰς αὐτὴν χρη[μά|των], ὁμοῦ δὲ καὶ τοῖς πολείτ[αις . . . .*

3) Non omitto monere nomen fortasse conservatum esse, cum, si non demonstrari, cogitari saltem possit, legatum ad triumviros missum, qui in litteris Antonii (C. I. Gr. nr. 2737, cf. p. 7 huius libelli adnot. 1) vocatur *Σόλων Δημητρίου*, eundem fuisse. Quae coniectura habitu inscriptionis, potissimum quod attinet ad eximia praemia (vs. 10 et 11), aliqua ex parte commendatur.

4) *ἐγγύη* (vs. 9), cf. Dittenbergeri S. I. Gr. nr. 344 p. 448 sq.

5) Atque haec quidem docet inscriptio; quamvis multae quaestiones de gymnasiarchia, qualis fuerit illa aetate apud Aphrodisienses, poni possint, quominus ad eas respondeamus, paucitas verborum insculptorum impedit.

6) Haederli: Astynomen und Agoranomen, Annal. Fleckeiseni, Suppl. XV (1887). — Gilbert: Handbuch der griechischen Staatsaltertümer II (1885), Indices s. v. — G. Hirschfeld: Zeitschrift f. oesterr. Gymn. 1882, p. 502; idem in: Sitzungsber. d. pr. Akademie d. Wissenschaften 1888, XXXV, p. 871.

7) Haederli p. 67. — Madvig: Die Verfassung und Verwaltung des römischen Staates I (1881), p. 421—438.

8) Haederli p. 67. — p. 51—58: Nachweis der Agoranomen in den Inschriften; p. 55: Karien.

9) Le Bas-Waddington nr. 1604 (Annal. inst. arch. 1852, p. 118; C. I. Gr. nr. 2767).

10) vs. 4. 11) Le Bas-Waddington nr. 1596 bis: *πολλάκις ἀγορανόμον*; cf. Indices mei opusculi.

12) Ex exemplis alius generis unum laudo potissimum memorabile, quod nuper demum in lucem emissum est. Unde facile animis fingere possumus, quo modo celebritates, quas nos vocamus „Messen“, tunc temporis actae sint. Titulus ad Apameam, urbem Asianam, pertinet. Revue archéologique XII (1888), chronique d'Orient, ed. S. Reinach, titulum descripsit Ramsay, p. 221 nr. 7; in dextra parte lapidis: *[ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ οἱ] | [κατοικοῦντες Ῥωμαῖοι ἐτείμησαν] | Τι. Κλαύδιον Κυρείνᾳ Πείσωνα | Μιθριδατιανὸν ἱερέα διὰ βίου | Διὸς Κελαινέως, ἐφηβαρχήσαντα | καὶ γυμνασιαρχήσαντα καὶ ἀγορα|νομήσαντα διὰ ἀγοραίας καὶ ὑπεσ|χημένον ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ Κλαυδίου | Γρανιανοῦ γυμνασιαρχίαν δι' ἀγο|ραίας ἐκ τῶν ἰδίων δίχα πόρου τοῦ | διδομένου ἐκ τοῦ δημοσίου δηνα|ρίων μυρίων πενταк. χειλίων | τὴν ἀνάστασιν ποιησαμένων | ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐν τῇ Σκυτικῇ | Πλατείᾳ τεχνειτῶν.* — In altera parte monumenti: *ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ | οἱ] κατοικοῦ[ντες Ῥωμαῖ]|οι ἐτείμησα[ν Τ]ιβέριον | Κλαύδιον Τιβερίου Κλαυ|δίου Πείσωνος Μιθρα|δατιανοῦ υἱὸν Κυρείνᾳ | Γρανιανὸν γυμνασιαρ|χοῦντα δι' ἀγοραίας ἐκ | τῶν ἰδίων τῇ γλυκυτά|τῃ πατρίδι δίχα τοῦ πό|ρου τοῦ ἐκ τοῦ δημοσίου | διδομένου, τὴν ἀνάσ|τασιν ποιησαμένων | ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐν τῇ | Σκυτικῇ Πλατείᾳ τεχνει|τῶν.*

Nr. II.

I. Franzius dedit apographum Loewianum, Annali dell' Instituto archeologico 1847, p. 111. — Le Bas et Waddington: inscriptions d'Asie mineure 1870 p. 391 nr. 1595 et in commentario p. 372 ad nr. 1595.

Ο δῆμος ἐτείμησεν] Μενεκρά-
την . . . . Δι]ονυσίου Μιν-
ωήτην? χ]ρυσῷ στεφάνῳ,
εἰκόνι] γραπτῇ, προεδ[ρί-
α ἐν τοῖς] ἀγῶσιν, σιτή-
σει δημοσίᾳ, ἀρε]τῆς ἕνεκεν
καὶ εὐνοίας τῆς εἰς ἑ]αυτόν.

Lapis sinistra praecipue parte fractus est. Litteraturam cognoscas ex *ΑΜΝΠΣ*. Quaestio chronologica enodari nequit; suspicor id decretum in exitum alterius aut in primum ante novam aeram saeculum ponendum esse. In versibus 2/3 lectio *Μιν*[*ωήτην*] incertissima est; ea significaret civem urbis Minoae in Amorgo insula sitae; Waddingtonius dixit: „il y avait peut-être sur la pierre *Μύνδιον*". Sed cum tria elementa *ΜΙΝ* constent (Annal. p. 111), malo ex his reliquiis formari nomen proavi Menecratis, nolo suppleri ethnicum. Scriptura *Μιν*[*ωήτην*] refutatur usu sermonis, qui scribae Aphrodisiensi neutiquam latere potuit. Etenim consuetudo ac mos erat apud Minoetas et incolas aliorum oppidorum insulae ethnico civitatis praemittere ethnicum insulae, velut *Ἀμόργιον Μεινοητήν* vel *τῆς Ἀμοργίων Μεινοητῶν πόλεως.*[1]) Propono igitur scripturam *Μιν*[*νίωνος*].[2]) Neque id obloquitur, quod articulus deest, cum saepissime in titulis Aphrodisiensibus in enumeratione stirpis avus aut proavus cet. sine articulo addatur.

Adnot. 1) Bulletin de corr. hellén. VIII (1884), p. 442 nr. 5 ed. Reinach, vs. 1/2 et 5/6. — C. I. Gr. nr. 2264 et adnot.

2) Idem nomen habemus in marmore Iassio, C. I. Gr. nr. 2672 vs. 1: *Μιννίων Θεοδότ*[*ου*]: eundem casum in lapide Coo: *Ἀγαθοστράτων Μιννίωνος Τραλλιανός*, cf. Foucart, des associations religieuses chez les Grecs, 1873, p. 232 nr. 54; Annuaire de l'association pour l'encouragement des études grecques en France, 1875, p. 322 nr. 12.

§ 2 (nr. II).

Tempus incertum, prius vero aetate imperatorum.

De proedria in agonibus.

E psephismate, quo Menecrates quidam propter virtutem benevolentiamque erga cives suos[1]) honoribus ac praemiis ornatur summis, corona aurea, imagine picta[2]), praesidio in cer-

taminibus, victu quotidiano publico, duae res secundum consilium ac rationem huius commentationis eminent. Et primum quidem tum, cum lapis exaratus est, complures certationes quotannis diverso tempore actae sunt; dein aliquid differt inter sedilia spectatorum; etenim sunt, qui privilegio *προεδρίας* populi iussu praediti sedem honorariam acceperunt et separatim e loco honorifico spectaverunt.[3])

Adnot. 1) Menecratem Aphrodisiensem habendum esse ostendi adnotatione ad tit. nr. II.

2) *εἰκόνι] γραπτῇ* vs. 4, cf. Boeckhium ad C. I. Gr. nr. 3068; hoc ornamentum persaepe in titulis Asianis nominatur. Cf. C. I. Gr. nr. 2775 Add. c et d. — Bull. de corr. héll. XI (1887), p. 116 nr. 9 vs. 13 ed. Contoleon; XI p. 219 nr. 13 vs. 22; X (1886) p. 225 nr. 7 vs. 4 ed. Holleaux et Paris. — Mitteil. des Instit. Athen. IX (1884), p. 31 vs. 16 ed. Lolling. — The Journal of Hellenic Studies IX (1888) p. 248 nr. 94 vs. 4: *εἰκόνα γραπτὴν ὁλοσώματον* (in titulo reperto in templo Veneris Paphiae); cf. etiam Petersen und Luschan, Reisen in Lykien, Milyas und Kibyratis, 1889, p. 240: Indices s. v. *εἰκών* et s. v. *τιμῷ*.

3) De iure praesidendi viris bene meritis concesso cf. Indices ad C. I. Gr. s. v. *προεδρία*. — Reinach, Traité d'épigraphie grecque, 1885, p. 368 (Bulletin de corr. héll. IX [1886] p. 327). — A. Mueller, Lehrbuch der griechischen Bühnenaltertümer, 1886, p. 293 sq., p. 64. — Praeterea: Papers of the American School of Classical Studies at Athens, vol. III (1884—85): the Wolfe Expedition to Asia Minor by S. Sterrett, 1888, p. 408 nr. 600: tit. repertus est loco „Killidj". *ἀγωνο|[θε]τοῦντος | [κα]ὶ προκαθε[ζ]ομένου | [δι]ὰ βίου καὶ γέ|νους . . . .* — Bulletin de corr. hell. V (1881) p. 326 ed. Fontrier: *Ἔτος κα'. | Οἱ ἐν Ταμάσει κάτοικοι | Μητρόβιον Μηνοφάνου | φιλαγαθήσαντα στήλῃ καὶ | στεφάνωι ἀνθίνωι καὶ προε|δρίαι διὰ γένους.* Cf. etiam titulum Trallianum, Bulletin de corr. hell. III (1879) p. 466 vs. 6 ed. J. Martha: *κα]θέζεσθαι δὲ αὐτὸν καὶ εἰς προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι πᾶσιν.* — In inscriptione Lycia, quae Trysae inventa est, legimus (Petersen et Luschan, Reisen 1889, p. 12 nr. 19 vs. 7 sq.): *τύχῃ ἀγαθῇ δεδό[χθαι τῷ δήμῳ ἐπηνῆσθαί] | τε αὐτὸν ἐπὶ [πᾶ]σι τοῖς προγεγραμμένο[ις κ]α[ὶ τε]τειμῆσθ[αι ταῖς δευτέραις τειμαῖς] | χρυσῷ στε[φάνῳ καὶ πρ]οεδρία ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἕδρα.* Commune Lyciae honoravit Opramoan virum quendam patriae amantissimum *προεδρίᾳ διηνεκεῖ*, cf. l. c. p. 108 IX B vs. 4 sq. Antiquissimis iam temporibus Byzantii iis, qui laude bellica seu gloria in ludis gymnicis parta civibus suis praestiterant, sedes in stadio loco honoratissimo reservabant, quod demonstrant verba inscriptionis antiquissimae, quam ediderunt Curtis et Aristarchis *ΚΕΦΣ* XVI (1885) p. 3 nr. 1: *Ἀπομά[χων] | αἰχματ[ᾶν] | σταδιοδ[ρόμων] | ὁ τόπος ἄ[ρχεται]*; cf. ad hunc lapidem Larfeld in: Bursian-Müller, Jahresbericht XV p. 544.

Nr. III.

Ex exemplis Sherardianis ed. A. Boeckhius: C. I. Gr. nr. 2796, vol. II p. 523; versus 15—17 debemus apographo Waddingtonii, apud: Le Bas-Waddington, inscr. d'Asie min., 1870, p. 393 nr. 1601 B et in commentario p. 373.

Initium deest. *καὶ κοι-]*
νῶς πρὸς πάντας καὶ ἰδίᾳ πρὸς
ἕκαστον φιλανθρώπως, καὶ πλείσ-
τας ἐγγύας ὑπὲρ πολλῶν ἐκτ[εί-
σαντα, καὶ ἱερατεύσαντα πρὸ πό-
λεως τῆς Ἑκάτης ὁσίως καὶ
εὐσεβῶς· συνεχωρήθη αὐτῷ
ἐνταφῆναι ἐν τῷ γυμνασίῳ
δίδοσθαι δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ
τῶν δημοσίᾳ θυομένων γέρα
ἐξεῖναι δὲ αὐτῷ καὶ τοὺς στε-
φάνους φορεῖν οἷς ἐστεφάνω-
ται, ὅταν βούληται.
Καλλικράτης Μολοσσοῦ ἱερεὺς
Μηνὸς Ἀσκαινοῦ καὶ Ἑρμοῦ Ἀγοραίου
τὰς τῶν προπατόρων τιμὰς
ἐπισκευάσας ἀποκαθέστηκεν.

Titulus inventus est ad murum australem. Waddingtonius observavit litteras magnas, sed male insculptas esse exceptis quattuor versibus postremis.

Variae lectiones: vs. 2 Boeckhius: „*κοι*]*ν*[*ῶ*]*ς*, malim *κοιν*[*ῇ*]." W. descripsit *κοι*]*νῶς* et rectius intellexit quam B. Namque adverbium significat 'communiter erga omnes' et de eo, qui ornatus est comitate et facilitate, dicitur. vs. 3 B. *φιλάνθρωπ*[*ο*]*ν*, W. melius *φιλανθρώπως*, ibid. [*σ*] — *σ*. vs. 4 *ἐκτ*[*ι*] — *ἐκτ*[*ει*]. vs. 7/8 B. [*κ*]*αὶ ἐνταφῆν*[*αι*], W. *ἐνταφῆναι*. vs. 11 *ἐξε*[*ῖ*]*ναι* — *ἐξεῖναι*.

Inscriptio e duabus partibus composita est, diversis temporibus ortis. Si Callicrates (vss. 14—17) honores proavorum redintegrat, certe prima pars tituli regreditur minimum in ultimum aut alterum ante Christum saeculum, etiamsi ille — id quod vix credi potest — principio demum aetatis Caesareae

titulum renovandum curasset. Sed utcunque se habebat, definitionem annorum in dubio relinqui oportet — vss. 9. 10, cf. nr. I vss. 10 et 11 — vs. 14 in Waddingtonii publicatione lapsus typothetae remotus non est, pro *Μολόσσου* scribendum *Μολοσσοῦ*. — vs. 17 perf. transit.; cf. Polyb. 21, 9 et titulum Cnidium (Newton, Halicarnassus Cnidus and Branchidae II [1863] p. 766 nr. 52 vs. 11): *ἑστάκει δὲ* | *[αὐ]τοῦ καὶ εἰκόνα χρυσέαν κ. τ. λ.*

§ 3 (nr. III).
De gymnasio.

Aetate imperium Caesarum antecedente — accuratius tempus definiri non iam potest — Aphrodisiade unum fuit gymnasium, (vs. 8) exornatum monumentis civium clarorum, quorum merita cum hoc loco cohaerebant aliquatenus.

In gymnasio sepeliri maximus semper honor iudicatus est, qui nonnullis etiamtum vivis promissus est. Et exquisitum illud privilegium tunc anonymus quidam accepit, qui amplissimis beneficiis cives sibi obligaverat. Quamquam, quia pars lapidis manca est, pleraque eius merita cognitioni detrahuntur, tamen ex natura loci, ubi ossa eius in sepulcro condita sunt, concludendum est eum iis quoque rebus utilem se praestitisse, quae ad gymnasium spectant; qua autem alia ratione saluti publicae inserviverit, compertum habemus. Etenim pro multis debitoribus fideiusserat atque pecunias, mutuas pignore datas, persolverat, sacris Hecates deae, quae ante urbem delubrum habebat[1]), sancte et pie praefuerat, vir denique fuerat communis humanusque erga cunctos et unumquemque.

Meritis respondebant praemia; namque honorarium ei destinatum erat, dum vixit, solvendum e reditibus sacrificiorum publicorum, atque coronas decretas gestare ei licitum erat quotienscumque volebat. Mortuum autem gymnasium recepit.[2]) Nec sine magno momento hic mos poterat esse ad educationem subolis. Nam posteri, quia nemo non a pueris in gymnasio versabatur atque monumenta maioribus erecta semper conspicabatur, existimatione gloriaque priorum optime excitati sunt, ut similibus honoribus dignos sese praestarent.

Adnot. 1) vs. 5/6 *πρὸ πόλεως τῆς Ἑκάτης*. Boeckhius ab explicatione sua priore „urbis tutor" ipse recessit. — Similia sunt:

Ephesi, C. I. Gr. nr. 2963 c vs. 10; Smyrnae, C. I. Gr. nr. 3194; Therae, C. I. Gr. nr. 2462, C. I. Gr. nr. 3211 et 3493; Thyatiris Lydiae, Bull. de corr. hell. XI (1887) p. 464 nr. 29 ed. Radet, vs. 5: *ἀγωνοθετ[ή]σαντα τοῦ πρὸ πόλεως Ἀπόλλωνος Τυρίμνου κ. τ. λ.*; X (1886) p. 234 nr. 14 vs. 1 ed. Holleaux et Paris: Oenoandis: *ἱερεὺς πρὸ πόλεως Λητοῦς*; cet.

2) Nonnullis annis post necessarium factum est, ut statua viri restitueretur, id quod progenies eius suscepit, Callicrates filius Molossi, sacerdos Luni Ascaeni et Mercurii Forensis. — De Luno cf. Waddington, Revue numismatique 1853 p. 34 sq., p. 45 sq.; Waddingt. ad Le Bas nr. 668 p. 215. — Loca omnia, ubi testantibus lapidibus seu nummis Lunus cultus est, diligentissime composuit Drexler, Wochenschrift für klassische Philologie 1889 p. 172—173.

Nr. IV.

Ex schedis Sherardianis et ex Spanhemianis ed. A. Boeckhius: C. I. Gr. II p. 511 nr. 2766.

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος [ἐ-]
τείμησαν ταῖς καλλίσταις
καὶ μεγίσταις τειμαῖς
Τε[ι]μοκλέα Ἀπολλωνίου
τοῦ Ὑψικλέους, ἄνδρα σοφόν,
καλὸν καὶ ἀγαθόν, γένους
πρώτου καὶ ἐνδοξοτάτου,
γυμνασιαρχ[ή]σαντα καὶ
στεφανηφορήσαντα με-
γαλο[ψύ]χως καὶ φιλοδόξω[ς],
καὶ ἀρχιερατεύσαντα τοῦ
Αὐτοκράτορος, καὶ ἀγωνο-
θετήσαντα καὶ δὶς ἑστιάσ-
αντα τὸν δῆμον, καὶ πάν-
τα ποιήσαντα μεγαλομε-
ρῶς, λαμπρότατα καὶ πολυ-
τελέστατα ἐκ τῶν ἰδίων ἀξίως
καὶ ἀναλογοῦ[ν]τως τῆι πατρί-
δι καὶ τῶι γένει.

Repertus est titulus in australi moenium parte. Litteratura: *ΑΜΠΣΞ*, iota mutum adscriptum est. Ansa temporis adumbrandi praebetur vs. 12, voce *Αὐτοκράτορος*. Quam appella-

tionem refero ad Octavianum et arbitror, cum cognomen Augusti desit, adsit praenomen imperatoris tantummodo, inscriptionem circumcludi annis a. Chr. n. 40 usque ad 27. Licet fortasse cogitare de biennio 29—27. Namque constat[1]) Octavianum anno a. Chr. n. 29 permisisse, ut Graeci Asiani templum sibi Pergami exstruerent. Pleraeque autem civitates Asiae, ut erant devotissimae, properabant obsequium et observantiam erga imperatorem testificari idem facientes. Mylaseni quidem vivo etiamtum imperatore templum aedificaverunt, cf. C. I. Gr. nr. 2696. Nonne Aphrodisienses exemplo Pergameno incitatos statim sacerdotium imperatoris instituisse iure ac merito licet conicere?

Adnot. 1) Mommsen: Res gestae divi Augusti p. X. — Tacit. ab exc. d. A. IV, 37. — Dio Cass. 51, 20, 7.

§ 4 (nr. IV).

Octaviani imperatoris aetate, inter annos 40—27 a. Chr. n.

De gymnasiarchia et agonothesia.

Quod supra vidimus, id rursus comprobatur; gymnasii enim cura cadente libera re publica penes familias primas[1]) et clarissimas fuit. Timocles quoque, filius Apollonii, nepos Hypsiclis, quia exemplaribus maiorum incitatus studuit virtute et magnanimitate genere dignus fieri, rem publicam ingressus est, cum munus gymnasiarchi administraret. Doctus[2]) autem fuit praeter ceteros (vs. 5), quocirca licet opinari disciplinam atque institutionem musicam sub patrocinio eruditissimi huius viri optime tractatam esse. Semel introducto in cursum honorum alii mandati sunt. Stephanephorus enim factus est, sacerdos summus imperatoris, agonotheta. Et agonothesiam quidem coniunctam fuisse cum dignitate antistitis imperatoris[3]) veri simillimum est; nec parva officia ex hoc duplici munere enascebantur; nam suis impensis quaecunque ad dies festos celebrandos et certamina adornanda pertinebant, curare debebat omnia atque insuper epulum populo bis dederat.[4])

Splendidissime vero ea omnia adparanda ei fuisse, ex ultimis inscriptionis verbis manifestum est: *ἀξίως καὶ ἀναλογούντως τῆι πατρίδι καὶ τῶι γένει.* Tantae operae praemium decretum senatus ac populi fuit, quo honores „pulcherrimi et

maximi"[5]) Timocli tribuuntur. Ad summam igitur, ut ita dicam, classem honorum pervenit. Constat autem in nonnullis civitatibus Asianis diversos gradus honorum distinctos esse[6]), nec non tituli exstant, in quibus honores numeris ordinatos esse videmus. Quamquam inscriptiones Aphrodisienses „primos" tantummodo „honores" offerunt, tamen crediderim apud Aphrodisienses quoque ornamenta praemiaque generatim disposita fuisse et civibus bene meritis honores secundos, tertios, maiores tributos esse.

Ac primos quidem honores habemus in titulo Balburensi (Pisidiae), Le Bas-Waddington nr. 1221: *Λυκίων [τ]ὸ κοι[νὸν ἐτεί-μη]σεν [τ]αῖς πρώταις τιμαῖς, ε[ἰκόνι] ἐπιχρύσῳ καὶ ἀνδριάν-[τ]ο[ς] ἀναστάσει.* Alio tempore Lyciorum commune *ἐτεί|μησεν [ταῖς πρώταις τε]ιμαῖς, εἰκόνι χαλκῇ καὶ | εἰκόν[ι γραπτῇ ἐπιχρύ]σῳ,* Petersen et Luschan, Reisen (1889) p. 103 II F, vs. 9 sq., necnon cf. p. 104 III G, vs. 3 sq.: *ὡς] δ[ι]ὰ ταῦτα τε|τειμ[ῆ]σθαι μὲν αὐτὸν καὶ [ταῖς πρώ]τ[α]ις ὑπὸ τοῦ | ἔθνους τειμαῖς.* Cf. etiam Benndorf et Niemann, Reisen (1884) nr. 54 et C. I. Gr. nr. 4266 (titulus Sidymis Lyciae repertus est). — Secundi honores occurrunt in titulo Balburensi, Le Bas-Waddington nr. 1222 = Petersen et Luschan, Reisen (1889) p. 184 nr. 237 vs. 2 sq.: *ταῖς δευ[τ]έ[ραις] τειμαῖς ταῖς ἀνα[γεγρα]μ-[μ]έναις γυμνα[σιαρχή]σαντα μεγαλο[πρεπῶς κ. τ. λ.* In lapide Trysae Lyciae reperto legimus: *τε]τειμῆσθ[αι] ταῖς δευτέραις τειμαῖς | χρυσῷ στε[φάνῳ καὶ πρ]οεδρίᾳ ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἕδρα,* Petersen et Luschan (1889) p. 12 nr. 19 vs. 9. Cf. etiam Benndorf et Niemann, Reisen (1884) nr. 54. — Tertios honores inveni in lapide Coo: Annuaire de l'association pour l'encouragement des études grecques en France (1875), p. 324 nr. 13: *ὁ δᾶμος . . . . ἐτίμασεν τιμαῖς τρίταις . . . . ἰατρόν, στεφάνῳ χρυσέῳ ἀπὸ χρυσῶν ν' καὶ εἰκόνι χαλκῇ, ἀρετᾶς [ἕ]νεκεν τᾶς κατὰ τὰν τ[έ]χναν καὶ εὐνοίας τᾶς ἐς αὐτόν.* Ad Cadyandam pertinet titulus, quem ediderunt Cousin et Diehl, Bull. de corr. hell. X (1886) p. 54 nr. 10: *Καδυανδέων ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐτείμησεν κατ' εὐεργεσίαν καὶ ταῖς τρίταις τειμαῖς.* Commune Lyciorum iussit virum liberalissimum *π[άλιν τει]-μηθῆναι . . . . καὶ ἐν τῷ ἐν[ε]στῶτι ἔ[τει ταῖς] | τρίταις τειμαῖς,* Petersen et Luschan (1889) p. 104 IV F, vs. 3 sq. — Quarti honores ab eodem communi Lyciae tribuuntur, l. c. p. 105 V C,

vs. 7 sq.: *τὸ δὲ ἔθνος ἐπιβε|βόηται πάλιν τειμηθῆναι αὐτὸν καὶ ἐν | τῷ ἐνεστῶτι ἔτει ταῖς τετάρταις τειμαῖς*; cf. etiam p. 106 VI B, vs. 14 sq.: *τετειμημένον δὲ καὶ πρότερον ὑπὸ [τοῦ] | κοινοῦ καὶ ταῖς τετάρταις τειμαῖς.* — Et quinti atque sexti etiam honores in his inscriptionibus Lyciis commemorantur, Petersen et Luschan (1889) p. 105 V B, vs. 2 sq.: *τετ[ει]|μημένου καὶ ταῖς πέμπται[ς] τειμαῖς κ[αὶ] προεδρίᾳ* et p. 134 nr. 164 vs. 9 sq.: *τετειμημένον . . . . . ὑπὸ δὲ τοῦ Λυκί[ων κοινοῦ | καὶ] ταῖς ἕκταις τειμαῖς καὶ προεδρία διη[νεκεῖ κ. τ. λ.* — Primi simulque secundi honores exhibentur in lapide insequenti, Petersen et Luschan (1889) p. 104 IV E, vs. 13 sq.: *ὡς ἐπὶ πᾶσι τούτοις | καὶ κ[αθ' ἑκ]άστην πό[λ]ιν τετειμῆσθαι καὶ ὑπ[ὸ] | τοῦ [ἔθνου]ς* (Lyciorum) *καὶ [πρότ]ερ[ον ταῖς πρώτ]α[ις καὶ δευ]|τέραις τειμαῖς κ. τ. λ.* Ibidem p. 107 VIII E, vs. 7 sq.: *τει[μηθεὶ]ς τ[αῖ]ς α' κα[ὶ] | [β'] τειμαῖς ὑπὸ τοῦ ἔθνους.* — Omnes tres gradus honorum coniunctos videmus Sidymae Lyciae: Benndorf et Niemann, Reisen (1884) p. 66 nr. 39, vs. 4/5: *Σ[ι]δυ[μ]έων ο δῆμος ἐτείμησεν ταῖς πρώταις καὶ [δευ]τέ[ρ]αις καὶ τρίταις τειμαῖς.* In lapide Xanthi reperto legimus: l. c. p. 122 nr. 93, vs. 13—15: *τετειμ[η]ένον καὶ ὑπὸ [Λυκίων τ]οῦ κοινοῦ ταῖς πρώταις [καὶ δ]ευτέραις καὶ τρίταις τειμαῖς.* Necnon cf. Petersen et Luschan (1889) p. 104 III F, vs. 4 sq.: *τετειμῆσθαι δὲ | ταῖς πρώταις καὶ δευτέραις καὶ τρίταις τειμαῖς*; ibid. IV F, vs. 10 sq.: *Λυκίων τὸ κοινὸν [ἐ]τε[ίμησεν] | ταῖς α' καὶ β' καὶ γ' τε[ι]μα[ῖς, χρυ]σῷ στεφάνῳ καὶ εἰκόνι χαλκῇ καὶ εἰκ[όνι] γραπτῇ ἐπιχρύσῳ κ. τ. λ.* Cf. etiam p. 105 V C, vs. 4 sq. — Honores a primis usque ad quartos enumerantur in titulo Lycio, l. c. p. 106 VI F, vs. 6 sq.: *τετειμημένον δὲ καὶ πρότε|ρον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ταῖς α' καὶ β' καὶ γ' | καὶ δ' τειμαῖς,* necnon p. 107 VIII E, vs. 7 sq.: *τει[μηθεὶ]ς [ταῖ]ς α' κ[αὶ] | [β'] τειμαῖς ὑπὸ τοῦ ἔ[θν]ους καὶ πάλιν [ταῖς] | [γ'] καὶ δ'*; denique p. 108 IX B, vs. 4 sq.: *τειμηθέντα . . . ταῖς | [α'] καὶ β' καὶ γ' καὶ δ' [τειμ[αῖς καὶ πά|[λ]ιν προεδρίᾳ διηνεκεῖ κα[ὶ πο]ρφύρᾳ διὰ [βί]ου καὶ ταῖς κατ' ἔτος τειμ[αῖς] κ. τ. λ.*

Aliis temporibus, aliis locis, aliis occasionibus certe alii honores inter primum, alii inter secundum, alii inter tertium genus, alii inter alia genera numerati sunt; consuetudo non ubique eadem videtur fuisse.

Adnot. 1) vs. 7 *γένους πρώτου καὶ ἐνδοξοτάτου.* Nobilitas generis in titulis urbis saepenumero praedicatur; exemplis, quae mea sylloge continentur, adiungo: Le Bas-Waddington nr. 1599 (Annal. Inst. archeol. 1852 p. 126), nr. 1604 (Annal. 1852 p. 118; C. I. Gr. nr. 2767): *[ἀν]ὴρ τῆς πρώτης τάξεως καὶ γένους πολλὰ καὶ μεγάλα ἐν πᾶσι παρεσχημένον τῇ πατ[ρ]ίδι κ. τ. λ.*; nr. 1609ᵃ (Transactions of the Royal Society (1843) p. 235/291). — Aliis quoque in municipiis Asianis ii, qui virtutibus meritisque inter cives suos praelucebant, appellatione primorum civitatis honorabantur. Nequaquam *πρῶτον εἶναι, πρωτεύειν* per se significat 'primum magistratum gerere'; cf. Benndorf et Niemann, Reisen in Lycien und Carien (1884) p. 68 nr. 43, vs. 1: *τὸν ἀξιολογώτατον καὶ πρῶτον τῆς πόλεως γεγονότα,* cf. p. 69 nr. 45 vs. 18; Le Bas-Waddington nr. 1219 (C. I. Gr. Add. p. 4380 $\varkappa^4$): *γυναῖκα εὐγενίδα τάξεως τῶ[ν] πρωτευό[ν]των τῆς πόλε[ως] κ. τ. λ.*

2) De doctis Aphrodisiensibus cf. adnotationem Boeckhii ad titulos Aphrodisienses C. I. Gr. nr. 2846 et 2851.

3) De cultu Caesarum cf.: Preller, Römische Mythologie II³ (Jordan), 1883, p. 425—453. — Marquardt, Römische Staatsverwaltung I² p. 504, III p. 444 sq. — Boissier, la religione Romaine I p. 117—208. — O. Hirschfeld, Zur Geschichte des römischen Kaisercultus, Sitzungsberichte d. k. pr. Acad. d. Wissensch. XXXV (1888) p. 833—862.

4) Similia saepius etiam invenimus in titulis insequentibus. Aetate potissimum Caesarum talis liturgia divitiorum civium frequentior et usitata paene fit. — Cf. C. I. Gr. nr. 1625 vs. 40 sq. (titulus Acraephiae Boeotiae repertus est). Lapidem Coum exscribam: Bulletin de corr. hell. VII (1883) p. 480 nr. 3 ed. M. Dubois: *Αὖλον Σήιον Αὔλου υἱὸν Οὐᾶρον | οἱ θρεπτοὶ καὶ αἱ θρεπταὶ καὶ | οἱ λοιποὶ οἱ πάντες ἀγωνο|θετήσαντα ἐπιφανέστατα Ι | δειπνίσαντα τὴν πόλιν τὸν ἑαυ|τῶν κοινὸν πάντων ἡμῶν θρέψαντα | εὐχαριστίας ἕνεκεν.* E vico Pamphyliae, *Πούγλα,* provenit titulus, quem edidit Ramsay: Mitt. Inst. Ath. X (1885) p. 336: *δειπνήσαντα τούς τε πολείτας πάντας καὶ τοὺς ἐπιδημήσα[ν]τας ξένους κ. τ. λ.* — Cf. etiam Friedlaender, Sittengesch. II⁵ (1881) p. 276.

5) Delego ad Indices, ubi s. v. *τιμή* exempla contuli; praeterea analoga exhibentur: Le Bas-Waddington nr. 1599 (Annal. Inst. arch. 1852 p. 126), nr. 1608 (C. I. Gr. nr. 2769), nr. 1605a (C. I. Gr. nr. 2816), nr. 1604 (Annal. 1852 p. 118, C. I. Gr. nr. 2767), cet.

6) G. Hirschfeldt, Zeitschrift für österreich. Gymnasien XXXIII (1882) p. 164 adnot. 3.

B. Saeculum primum aetatis Caesarum.

Nr. V.

Fellows, An account of discoveries in Lycia, 1840, Appendix, p. 305 nr. 20 (adnotationes adiecit H. Wiener); dehinc Boeckhius titulum ed.: C. I. Gr. nr. 2759 b, Addenda et Corrigenda p. 1109.

Φαμιλία Ζήνων[ος]
τοῦ Ὑψικλέους
τοῦ Ὑψικλέους
τοῦ φύσει Ζήνω-
νος Ὑψικλέους
ἀρχιερέως, μονο-
μάχων καὶ κατα-
δίκων καὶ ταυροκα[θαπτῶν.

Monumentum iacebat ad septentrionalem partem urbis; litterae vulgares.

Ad definiendum tempus alia inscriptio opitulatur, in qua idem Zenon Aphrodisiensis magistratus eponymus comparet. Le Bas-Waddington, inscr. d'Asie mineure, comment. nr. 1611 p. 376[1]): *Ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ Ὑψικλέους, εἰσηγησαμένου Ἑρμᾶ τοῦ Ἀριστοκλέους τοῦ Ἀρτεμιδώρου Μολοσσοῦ [φ]ιλοκαίσαρος, ἔδοξεν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. γνώμη στρατηγῶν καὶ Ἀρτεμιδώρου τοῦ Μύωνος Παπίωνος, ἱερέως [θ]εᾶς Σεβαστῆς Ἰουλίας*[2]), *γραμματέως δήμου, καὶ Περίτου τοῦ Διονυσίου, φύσει δὲ Ἀδράστου τοῦ Ἀπολλωνίου, καὶ Ζήνωνος τοῦ Ἄνδρωνος, φύσει δὲ Ἀττάλου Καλλίππου, τῶν ἐπὶ τῆς χώρας στρατηγῶν κ. τ. λ.* Iam Waddingtonius, cum docuisset Augustam, cuius sacerdos Artemidorus scriba publicus fuit, intellegendam esse Iuliam vel Liviam, Augusti coniugem, aetatem Zenonis recte circumscripserat, quapropter Henzeni opinio, qui lapidem posteriorem Nerva esse duxerat, caduca est. Equidem arbitror, me ampliorem definitionem Waddingtonii, qui existimat principatu Tiberii Claudii Neronis titulum determinari, aliqua ex parte coartasse. Cf. Tacit. ab exc. I, 8: „nihil primo senatus die agi passus est, nisi de supremis Augusti; cuius testamentum, inlatum per virgines Vestae, Tiberium et Liviam heredes habuit; Livia in familiam Iuliam nomenque Augustum adsumebatur."

Ergo mulier adpellari poterat Iulia Augusta ex anno p. Chr. n. quarto decimo. Praeterea cf. Tacit. l. c. V, 1: „Rubellio et Fufio consulibus, quorum utrique Geminus cognomentum erat, Iulia Augusta mortem obiit, aetate extrema, nobilitatis per Claudiam familiam et adoptione Liviorum Iuliorumque clarissimae“, id quod ad annum p. Chr. n. undetricesimum referendum est. Porro constat Liviam saepius Augustum in orientis terras comitatam fuisse (Tacit. III, 34) et urbes Asiae anno p. Chr. n. vicesimo tertio templum Tiberio matrique eius ac senatui decrevisse. Quae cum anno supra dicto mortua esset, Tiberius filius vetuit eam consecrari; cf. Tacit. V, 2: „addito ne caelestis religio decerneretur“ et Dio. C. LVIII, 2: *„ἀθανατισθῆναι δὲ αὐτὴν ἄντικρυς ἀπηγόρευσεν.“* Multo demum post imperatore Claudio nepote adepta est hunc honorem, cf. Sueton. Claud. 11: „Aviae Liviae divinos honores et Circensi pompa currum elephantorum, Augustino similem, decernenda curavit.“ Nec non comparandus est locus Cassii Dionis, l. LX, 5: *„τήν τε τήθην τὴν Λιουίαν οὐ μόνον ἵππων ἀγῶσιν ἐτίμησεν, ἀλλὰ καὶ ἀπηθανάτισεν ἄγαλμά τέ τι αὐτῆς ἐν τῷ Αὐγουστείῳ ἱδρύσας καὶ τὰς θυσίας ταῖς ἀεὶ παρθένοις ἱεροποιεῖν προστάξας ταῖς τε γυναιξὶν ὅρκον τὸ ὄνομα αὐτῆς ποιεῖσθαι κελεύσας“*, quae consecratio statim in primordiis dominationis eius, anno p. Chr. n. quadragesimo primo, facta est. Ex his autem omnibus evidenter elucet inscriptionem apud Le Basium-Waddingtonium exaratam esse post annum 41; paulo vero post Iuliam consecratam lapidem positum esse vel inde colligimus, quod compluribus causis[3]) prohibemur, ne altius in saeculum primum adscendamus. Velut nomina Romana plane deficiunt; compendium scripturae, *δη* pro *δηνάρια,* loco signi * explicatur eo, quod hoc sigillum brevissimum tunc demum latius pervulgatum est, cum provinciales magis assuevissent, denariis Romanis calculari. At opponat quispiam *θεάν* vocem, quam equidem in tempus postquam Iulia consecrationem acceperat refero, additam esse adulandi causa eamque iam vivam ab Aphrodisiensibus divam appellatam esse. Quod si recte excogitatum esset, monumentum circumscriberetur annis inde ab 23 usque ad 29 p. Chr. n., uti supra indicavi Sed hoc veri dissimile est, cum et praenomen „Divae“ intellectum de viva Augusta abhorreat ab usu sermonis in titulis Graecis

plerumque adhibito et vix possit credi Tiberio regnante, a quavis adulatione alienissimo, adulationem erga matrem eius, quacum ille discordia dissidebat, toleratam esse.

Quae cum ita sint, quia Zenon filius Hypsiclis eponymus magistratus praepositus est decreto, insculpto non ante, certe paulo tantum post annum 41 p. Chr. n., et idem Zenon, qui rursus nobis occurrit, summus sacerdos Veneris vocatur in titulo, ex quo egressi sumus, licet iure ac merito conicere has duas inscriptiones haud ita longe tempore distare. Qua ductus ratione titulum pono circa annum p. Chr. n. 41.

Adnot. 1) = Leake, Transact. Royal Soc. 1843 p. 239 et 297; Franz, Annal. Inst. archeol. 1847 p. 111; Henzen, ibidem 1852 p. 120.

2) C. I. A. III, 461.

3) vide Waddingtonii adnotationem.

§ 5 (nr. V).

Circiter annum p. Chr. n. 41.

Gladiatores similisque conditionis homines in communi sepulcreto conditi.

Lapides inscripti, qui ad commune sepulcretum gladiatorum, venatorum, hominum propinquae professionis pertinent, non semel inventi sunt. Seriem exemplorum incipio a titulo Tralliano, Le Bas-Waddington nr. 615: *μονομάχαι Ποπλίου Λουκιλίου Πεισωνίνου*; in oppido Co repertus est titulus C. I. Gr. nr. 2511: *φαμιλία μονομάχων καὶ ὑπόμνημα κυνηγεσίων Νεμερίου Καστρικίου Λευκίου Πακωνιανοῦ Ἀσιάρχου καὶ Αὐρηλίας Σαπφοῦς Πλάτωνος Λικιννιανῆς, ἀρχιερείας, γυναικὸς αὐτοῦ.* Iuxta hunc optime ponimus titulum Cyzicenum, C. I. Gr. nr. 3677: *ἀγαθῇ τύχῃ, φαμιλία μονομάχων φιλοτειμίας Πλω(τίου) Αὐρ(ηλίου) Γράτου, Ἀσιάρχου, καὶ Ἰουλίας Αὐρ(ηλίας) Ἀσκληπιαδώρας, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἀρχιερείας.* Prope a Smyrna repertus est lapis C. I. Gr. nr. 3213: [*φ*]*αμιλία* [*μονο*]*μάχων Λ. Τίμωνος, Ἀσιάρχου, νεωτέρου*; prope a thermis Mytilenaeis C. I. Gr. nr. 2194 b, Add. p. 1028: *φαμιλία μονομάχων πατρ. Κλαυ(δίου) Τρυφωνιανοῦ νέου καὶ ἀρχιερείας Ὀρφίας Λαιλίας* [*Σ*]*ωτίου, γυναικὸς αὐτοῦ.*

Aliquamdiu sane viri docti de natura horum titulorum ambigebant, etiamtum posteaquam Biagius (Mon. Gr. p. 261) rem

acu tetigerat, qui inscriptiones huiusce generis ad sepulcra polysoma referendas esse demonstrarat volueratque ad subiectum *φαμιλία* cogitatione addi *κεῖται* vel simile quiddam, ita ut sensus esset: „hic sita est familia gladiatorum".[1]) At Boeckhius parum contentus sententia Biagii quamquam ei oblocutus non est, tamen adnotandum esse duxit: „Nec novi melius, nisi forte inscriptio domus sit, ubi gladiatores habitarint." Friedlaenderus[2]) vero quo loco uberius de re gladiatoria commentatus est, merito ad Biagium recessit, cuius explicatio lapidibus usque adhuc notis nondum infirmata est.[3])

Iam igitur liquet, qua ratione monumentum, de quo agimus, comprehendendum sit. Videamus nunc, quantum inde cognosci liceat. Ac primum discimus in hoc sepulcretum corpora non *μονομάχων* et *καταδίκων* solum, sed *ταυροκαθαπτῶν* etiam congregata fuisse. De gladiatoribus et condemnatis evolvatur Friedlaenderi historia morum (p. II), de eo genere hominum, quod tertio loco nuncupatur, deque eis ludis, in quibus prodibant, pluribus disputaturus sum.

Adnot. 1) Cf. Inscr. Regni Neapolitani lat. nr. 736, titulum Venusinum — apud Orellium nr. 2569.

2) Sittengeschichte II⁵ (1881) p. 557.

3) Titulis honorariis, non sepulcralibus, assignandus est, C. I. Gr. nr. 3942, lapis Laodiceae ad Lycum inventus: *μνῆμα μονομαχίων* (sic in Add. et Corr. restitutum est pro lectione *μονομάχων*) *δοθέντων ὑπὸ ἀρχιερέως καὶ στεφανηφόρου Διοκλέους τοῦ Μητροφίλου.* — Quod in Addendis ad hanc inscriptionem de natura ceterorum titulorum gladiatoriorum dictum est, falsum est.

§ 6 (nr. V).

Excursus de taurocathapsiis et taurocathaptis.[1])

Varia exstant testimonia de quaestione proposita et ab auctoribus antiquis et marmoribus et nummis ad memoriam nostram propagata.

Et *ταυροκαθάπται* quidem cuius generis homines fuerint, perspicuum erit, si naturam ludorum, in quibus produci solebant, paulo diligentius consideraverimus. Proficiscar a marmore Smyrnaeo[2]), reperto saeculo XVII, in quo anaglyphum conservatum est. Comparent igitur equites quinque, incitato cursu tauros

persequentes; primum et tertium venatorum videmus sine tauris, quippe quos fugientes ii qui instabant consecuti non iam sunt, secundus et ultimus eorum retinent cornibus tauros cursu lassatos et anhelantes, quartus incumbit tauro, intorta cervice humi prostrato, equus iuxta adstat (cf. Marm. Oxon. II, 266, CXXX; Thes. Ant. Graec. VII, 869; Boettiger III tab. I, 2—6). Ac simulacro huic caelato addita sunt verba sic insculpta: *Ταυροκαθαψίων ἡμέρᾳ β'* (C. I. Gr. nr. 3212).

Permulti etiam nummorum Thessalicorum typi exstant, in quibus ratio certaminis cernitur. Introspiciendus est catalogus nummorum Graecorum Musei Britannici, cuius paulo infra mentionem feci. Ferunt quoque in gemma[3]) simile exemplum impressum inveniri. Multo vero clarius naturam atque indolem illius agonis perspiciemus, si Heliodorum Emesanum in manus sumpserimus.[4]) Namque sophista ille, Aureliani Caesaris ferme aequalis, in libro decimo Aethiopicorum oblata occasione, qua inducere voluit personam fabulae primariam specimen mirae audaciae et singularis temeritatis edentem, optime id fore iudicavit, si Theagenem in artibus difficillimis agonis taurocathapsiorum versatum esse ostendisset. Itaque sive rem e variis quibus usus est in compositione fontibus antiquariis sive ex intuitu morum suae aetatis noverat, imaginem tam vividam expressamque depinxit, ut natura taurocathapsiorum obscuritate involuta esse iam nequeat. Fidem autem narrationi Heliodori eo minus denegare possumus, quod verba eius, si conferuntur cum reliquiis Smyrnaeis, comprobantur.

Theagenes igitur — is, qui in fabula primas egit — cum iam in eo erat ut in aris Solis et Lunae sacrificaretur, tunc ipsum miro fortunae casu salutem sibi paravit. Equi enim et tauri, item destinati secespitae victimarii, repente adspectu inadsueto camelopardalis tantopere consternati sunt, ut funibus vinculisqne abreptis in praecipitem fugam se conferrent.[5]) Iam Theagenes insiluit in proximum quemque equum, inhaesit tergo tauri circumfurentis, tenens iubam equinam velut habenam manu sinistra, dextra lignum vibrans velut stimulum, prae se agebat bestiam, cuius flexus et versationes sollerter evitabat. Dein, equo iuxta quadrupedante, taurus et equus usque eo appropinquant, ut quasi unum caput, unum iugum formari videatur. Tunc vero momento temporis iuvenis cornua captat, de equo,

cui frenos remittit, desultat, coniectat sese in collum tauri; inter media cornua os ponit, ne dilanietur, manus nectit plectitque in fronte beluae, instar serti, membra reliqua ab humero bovis dependent, quo pondere cervices eius defatigari tandem necessum est. Quousque bestia circumvehetur? ecce vires magis magisque deficiunt. Eo vehementius autem imbecillitas augetur, quo tenacius homo ille audacissimus pedibus suis crura bestiae irretit, cum repente taurus supplantatus genu submitti coepit atque extemplo etiam in caput decidit. Cornubus pronis, in terram infossis, iacet bestia supina, palpitans et pedes agitans in aere, victor autem alia manu firmiter nititur, aliam triumphans tollit ad caelum.

Hoc fuit spectaculum certaminis taurocathapsiorum, cuius scenae, ut ita dicam, singulae, nunc oculis distincte obversantur.

Dixi de natura ludorum; nunc exponam, quibus locis agones huius generis exhibiti sint.

Vetustioribus iam temporibus apud Thessalos, equites illos *κατ᾽ ἐξοχήν,* ludi hi notabiles floruerunt, certe cultui ac religioni Neptuni dedicati. Plinius quidem, nat. hist. VIII, 45, tradidit: „Thessalorum gentis inventum est, equo iuxta quadrupedante, cornu intorta cervice tauros necare." Adde testimonium, quod simul certandi rationem illustrat, epigramma Philippi, Antholog. Palat. IX, 543:

Θεσσαλίης εὔϊππος ὁ ταυρελάτης χορὸς ἀνδρῶν,
χερσὶν ἀτευχήτοις θηρσὶν ὁπλιζόμενος,
κεντροτυπεῖς πώλους ζεῦξε σκιρτήματι ταύρων,
ἀμφιβαλεῖν σπεύδων πλέγμα μετωπίδιον.
ἀκρότατον δ᾽ ἐς γῆν κλίνας ἅμα κεῦροπον ἅμμα,
θηρὸς τὴν τόσσην ἐξεκύλισε βίην.

Nec minus typis nummorum e multis locis Thessaliae collectorum confirmatur incolas illarum regionum habiles exercuisse artem eam periculi plenam. Et is, qui creberrime redit, typus is est[6]): vir nudus pendente retrorsum pileo taurum ferocem cornibus retinet. Equus liber currit. Huc pertinent nummi reperti: Larissae[7]), Pelinnae[8]), Perrhaebiae[9]), Pharcadone[10]), Pheris[11]), Triccae[12]), Crannone[13]), Scotussae[14]).

Hic mos, ortus apud Thessalos, aliquamdiu huic nationi soli proprius peculiarisque videtur fuisse. Tum demum, cum

civitates maris interni in dicione Romanorum erant, institutum Graecum a Graecis recipiebatur. Quod evenit, postquam certamen favore Iulii Caesaris Romanis innotuit. Plinius nat. hist. VIII, 45 haec narrat: „primus id spectaculum dedit Romae Caesar dictator.“[15]) Exemplum semel editum posthac Caesares imitabantur, veluti Claudius exhibuit „Thessalos equites, qui feros tauros per spatia Circi agunt insiliuntque defessos ad terram cornibus detrahunt“ (Sueton. Claud. c. 21). Neronis quoque principatu ludi eiusdem generis acti sunt, quorum mentionem debemus Cassio Dioni, l. LXI c. 9: *ἐν δέ τινι θέᾳ ἄνδρες ταύρους ἀπὸ ἵππων συμπαραθέοντές σφισι κατέστρεφον.* Itaque cum taurocathapsia in gratiam imperatorum et favorem urbis urbium venissent, inde etiam per provincias, in civitates Graeciae et Asiae necnon Hispaniae celeriter propagata sunt.

Athenis quidem a rege Rhoemetalce, qui, ut Guilelmus Dittenberger rectissime exposuit, anno p. Chr. n. 37/38 archon fuit, talem agonem instauratum cognovimus e C. I. Att. III, p. I, p. 54 nr. 114 (= Pittakis Eph. 3884): *βασιλεῖ Ῥοιματάλκᾳ ἀγωνιζόμενος Σεραπίων ταυροκαθάπτης.* Eleusine contra neque isti ludi neque omnino dimicationes hominum adversus tauros — id quod e loco Artemidori paulo post afferendo concludi possit — agebantur.[16])

Ex Asia exempla exstant complura. In titulo Ancyrano, C. I. Gr. 4039, ludi quinquennales Augusto instituti recensentur et inter eos invenies vs. 46 sq.: *ὁμοίως δὲ ταυρομαχίαν*[17]) *καὶ [ταυρο]καθά[πτ]ας καὶ μονομάχω[ν] ζεύ[γη ἔδωκε]ν.* E ruinis amphitheatri Sinopensis erutus est titulus C. I. Gr. nr. 4157: . . . . . . *Πο]ντάρχη[ν ἐπιτε]λέσαντα ταυροκα[θάψια] καὶ κυνηγέσιον.* Apud Smyrnaeos autem pluribus diebus, per biduum, aut diutius fortasse, ab equitibus cum tauris certatum esse supra iam commemoravimus, C. I. Gr. nr. 3212: *ταυροκαθαψίων ἡμέρᾳ β'.*[18]) — Ad *ταυροκαθάψια* fortasse referendum est etiam, quod Aristides, sacr. orat. XXVI, 324, de ludo Pergami acto memoriae prodidit: *θεωρία τις ἦν ἐν τῇ πόλει πάνυ λαμπρά, ἢ ταύρων θήρα μοι δοκεῖν, ἤ τι τοιοῦτον.*

Hic locus est, ut errori Boeckhii veram Waddingtonii sententiam opponamus. Etenim Boeckhius in adnotatione ad Pindari schol. Pyth. 2, 78 (Pindari opera II p. 319) protulerat, e

Thessalis totum hunc morem devenisse ad Smyrnaeos, „Aeolum Thessalis profectorum colonos“. At non heroicis fere temporibus, non ob gentis affinitatem hic usus in Asiam translatus est, sed ea via propagabatur, quam supra iam demonstravi.

Romanis et Caesaribus taurocathapsia admodum placebant; qui fieri poterat, quin provinciales auctoritatem atque exemplum confestim sequerentur? Ubi natura regionum eiusmodi erat, ut tauri[19]) facile suppeditarent qui in arena certarent, nihil obstabat instituendis his ludis ex exemplo Romae prodito. Praefracte igitur cum Waddingtonio negandum est hos agones Smyrnaeos restitutos esse memoria temporis antiquissimi redintegrata.

Restat ut enumerationi urbium, quae certamen istud[20]) habuerunt, adiciam Aphrodisiadem Cariae.

Cognovimus rationem ludorum et loca, in quibus occurrunt. Priusquam autem ad res Aphrodisienses ipsas redire mihi licet, paucis disserere oportet

de taurocathaptis.

Iam e quaestione usque adhuc perducta patet, qua ex professione homines nomen suum adepti sint[21]): „qui tauros . . . . ad terram cornibus detrahunt“, hi sunt *ταυροκαθάπται*. Num duo alia nomina, quae glossa Hesychii ad nos venerunt, ad idem genus agonisticum pertineant? s. v. *Κερατεσσεῖς· οἱ τοὺς ταύρους ἕλκοντες ἀπὸ τῶν κεράτων· καλοῦνται δὲ καὶ κεραελκεῖς*. Ambigo de synonymia, quia in explicatione glossarii non satis subtiliter notio trahendi distinguitur; in incerto igitur restat, utrum „de“trahendi vis an „ad“trahendi animo commentatoris glossematis obversata sit. Verbum enim *ἕλκειν* optime adhibetur, si tauri ad aram deorum adducuntur aut vi ac dolo attrahuntur.[22]) Ergo non minus apte voces dictae esse possunt de ministris sacrorum, quam de agonistis.[23])

Deinceps quaeritur, cuius ordinis fere ii fuerint, qui isto pacto cum tauris luctabantur. Hic stupeat quispiam paulisper, legens narrationem Artemidori in Onirocriticis I, 8 p. 15 *ταύροις δ' ἔτι κατὰ προαίρεσιν ἐν Ἰωνίᾳ παῖδες Ἐφεσίων ἀγωνίζονται καὶ ἐν Ἀττικῇ παρὰ ταῖς θεαῖς ἐν Ἐλευσῖνι κοῦροι Ἀθηναῖοι περιτελλομένων ἐνιαυτῶν καὶ ἐν Λαρίσσῃ πόλει τῆς Θετταλίας οἱ τῶν κατοικούντων εὐγενέστατοι, ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ οἰκουμένῃ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐπὶ θανάτῳ κατακριθεῖσι*

συμβαίνει. Duas igitur classes secernit: minorem eorum, qui voluntarii ac sua sponte cum tauris certant — mos insolitus tribus exemplis illustratur — maiorem eorum, qui poenae causa id facere coguntur. Hic usus erat apud Ephesios, populares Artemidori, Athenienses, Larissaeos, ille in ceteris civitatibus.

Nec, quod ad Larissaeos quidem attinet, alienum videtur ab cultu antiquissimo Neptuni[24]) ibi vigente rudioribusque gentis animis, incolas nobilissimos aetate Artemidori periculum ac discrimen taurocathapsiorum subiisse. Eundem vero certandi modum ephebis Atticis aut pueris Ephesiis concedere nequeo. Nec via deest, qua difficultatem de medio tollamus. Statuendum enim est, hoc loco verbis ταύροις ἀγωνίζονται rem agonisticam universam qualemcumque rationem habet cum tauris, in qua aliquo pacto tauri adhibentur, significari. Et cum ἀγωνίζεσθαι non tam sit dimicare, quam certare, simul, quia certatio diverse cogitari potest, alia interpretatio admitti potest. Nempe hic quoque fuit agon, si ephebi Attici[25]) in festis Cereris Eleusiniis boves seu tauros, certe nonnumquam furibundos, feliciter ad sacrificium produxerunt, nec minus arbitror, etiam mentionem de pueris Ephesiorum factam spectare solam et unam ad certationem et aemulationem in religionibus caerimoniisque[26]) ostensam, minime pertinere ad ludos e genere taurocathapsiorum Thessalicorum aut circenses. Ad taurocathapsia homines perditi, capitis condemnati aut fortasse mercede conducti, sumebantur; in titulis taurocathaptae iuxta gladiatores et damnatos vocantur; erant igitur homines infimae ac servilis conditionis.

Tandem hinc ad viam derelictam revertimur, postquam cognovimus iam Graecis et Romanis Hispanisque veteribus simile spectaculum voluptati fuisse, cui hodie Hispani et Lusitani se dare solent, dico Corrida vel fiestas de toros.[27])

Adnot. 1) In censum veniunt: Prideaux, Marmora Oxoniensia, 1676, pars II p. 266—270. — [Boettiger, Kleine Schriften archaeologischen und antiquarischen Inhalts, ges. und hrg. von Sillig, III (1838) p. 325—334: Stierkämpfe. Ein Sieg des Altertums über die Modernen. (prius iam in: Gothaischer Hofkalender 1804 p. 40—54). — Waddington ad Le Bas nr. 499 p. 137. — Dilthey, Schleifung der Dirke, in: Archäologische Zeitung XXXVI (1878) p. 43—54, tab. 7. 8. 9; vide imprimis p. 45—46. — Baunack, Ueber das lakonische Wort κασσηρατόριν und die θηρομαχία bei den Griechen, in: Rhein. Mus. XXXVIII (1883) p.

293—300; Gronovius ad Meursii Graeciam feriatam, Thes. Antiquit. Graec. VII (1699) p. 854, 869 (ubi tabula adiecta est), 870. — Koraïs in commentario ad Heliodori Aethiopica II (1804) p. 357—59. — Boeckhius, Pindari opera II (1819) p. 310, et postea in C. I. Gr. III. — Dübner, Epigrammatum Anthologia Palatina II (1872) p. 226. — Friedlaender, Sittengeschichte II[5] (1881) p. 363.

2) Monumentum illud Oxonium asportatum est.

3) Müller: Handbuch der Archaeologie der Kunst, p. 745. — Bulletino dell'instituto di corrispondenza archeologica 1831 p. 112 nr. 76, impronte gemmarie, centuria seconda.

4) E. Rohde, Der griechische Roman und seine Vorläufer, 1876, p. 424 sq. 431. 457. 466.

5) Heliodori Aethiopicorum lib. X c. 28—30 (ed. Coraïs, Paris 1804, p. 428—432): *κη'. . . . . . . ἐνταῦθα ὁ Θεαγένης . . . . ὠρθώθη τε ἀθρόον (εἰς γόνυ πρὸς τοῖς βωμοῖς πρότερον ὀκλάζων, καὶ τὴν ὅσον οὐδέπω σφαγὴν αναμένων), καὶ σχίζαν τῶν ἐπικειμένων τοῖς βωμοῖς ἀναρπάζει. καὶ τῶν οὐ διαδράντων ἵππων ἑνὸς λαβόμενος, τοῖς τε νώτοις ἐφίπταται, καὶ τῶν αὐχενίων τριχῶν ἐπιδραξάμενος, καὶ ὡς χαλινῷ τῇ χαίτῃ χρώμενος, μυωπίζει τε τῇ πτέρνῃ τὸν ἵππον, καὶ ἀντὶ μάστιγος τῇ σχίζῃ συνεχῶς ἐπισπέρχων, ἐπὶ τὸν διαδράντα ταῦρον ἤλαυνε . . . . καταλαβὼν γὰρ ὡς ὅτι τάχιστα τὸν ταῦρον, ἐπ' ὀλίγον μὲν κατ' οὐρὰν ἤλαυνεν, ὑπονύττων τε ἅμα καὶ εἰς ὀξύτερον δρόμον τὸν βοῦν ἐρεθίζων, καί, ὅποι δὴ καὶ ὁρμήσειε, τρεπομένῳ συνεφείπετο, τὰς ἐπιστοφάς τε καὶ ἐμβολὰς πεπυλαγμένως ἐκκλίνων. — (κθ'.) ὡς δὲ εἰς συνήθειαν τῆς τε ὄψεως τῆς ἑαυτοῦ καὶ πράξεως ἐνεβίβασεν, ἀντίπλευρος ἤδη παρίππευε, χρωτί τε χρωτὸς ἐπιψαύων, καὶ ἱππείῳ ταύρειον ἆσθμα καὶ ἱδρῶτα κεραννύων, καὶ τὸν δρόμον οὕτως ὁμόταχον ῥυθμίζων, ὡς καὶ συμφυεῖς εἶναι τὰς κορυφὰς τῶν ζώων τοὺς ποῤῥωτέρω φαντάζεσθαι, καὶ τὸν Θεαγένην λαμπρῶς ἐκθειάζειν, ξένην τινὰ ταύτην ἱπποταύρου ξυνωρίδα ζευξάμενον . . . . (λ'.) . . . . . ὁ γὰρ δὴ Θεαγένης, εἰς ὅσον εἶχε τάχους ἐφεὶς τῷ ἵππῳ χρήσασθαι, καὶ προφθάσαντα μικροῦ τὰ στέρνα τῇ κεφαλῇ τοῦ ταύρου παρισῶσαι, τὸν μέν, ἄνετον φέρεσθαι μεθίησι μεθαλάμενος, ἐπιῤῥίπτει δὲ ἑαυτὸν τῷ αὐχένι τοῦ ταύρου. καὶ τοῖς κέρασι τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον κατὰ τὸ μεταίχμιον ἐνιδρύσας, τοὺς πήχεις δὲ οἱονεὶ στεφάνην περιθεὶς καὶ εἰς ἅμμα κατὰ τοῦ ταυρείου μετώπου τοὺς δακτύλους ἐπιπλέξας, τότε ὑπόλοιπον ἑαυτοῦ σῶμα παρ' ὦμον τοῦ βοὸς τὸν δεξιὸν μετέωρον καθεὶς, ἐκκρεμὴς ἐφέρετο, πρὸς βραχὺ μόνον τοῖς ταυρείοις ἅλμασιν ἀναπαλλόμενος. ὡς δὲ ἀγχόμενον ἤδη πρὰς τοῦ ὄγκου, καὶ χαλῶντας τοῦ ἄγαν τόνου τοὺς τένοντας ᾔσθετο, ... προβάλλει τῶν ἐκείνου σκελῶν τοὺς ἑαυτοῦ πόδας, ταῖς χηλαῖς δὲ συνεχῶς ἐναῤῥάττων, τὴν βάσιν ἐνήδρευεν. ὁ δὲ τὴν ῥύμην τοῦ δρόμου παραποδιζόμενος, καὶ τῷ σθένει τοῦ νεανίου βριθόμενος, τά τε γόνατα ὑποσκελίζεται, καὶ ἄθροον ἐπὶ κεφαλὴν σφενδονηθεὶς, κύμβαχός τε ἐπ' ὤμους καὶ νῶτα ῥιπισθεὶς, ἥπλωτο ὕπτιος ἐπὶ πλεῖστον, τῶν μὲν κεράτων*

τῇ γῇ προσπεπηγότων, καὶ εἰς το ἀκίνητον τῆς κεφαλῆς ῥιζωθέντων, τῶν σκελῶν δὲ ἄπρακτα σκαιρόντων καὶ εἰς κενὸν ἀερονομούντων, καὶ τὴν ἧτταν ἁλόντων. ἐπέκειτο δὲ ὁ Θεαγένης, ταῖν χεροῖν τὴν λαιὰν μόνην εἰς τὸ ἐπερείδειν ἀπασχολῶν, τὴν δεξιὰν δὲ εἰς οὐρανὸν ἀνέχων καὶ συνεχὲς ἐπισείων. εἴς τε τὸν Ὑδάσπην καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος ἱλαρὸν ἀπέβλεπε, τῷ μειδιάματι πρὸς τὸ συνήδεσθαι δεξιούμενος, καὶ τῷ μυκηθμῷ τοῦ ταύρου, καθάπερ σάλπιγγι, τὸ ἐπινίκιον ἀνακηρυττόμενος.

6) Eckhel, Doctrina nummor. vet. II (1794) p. 133.

7) ibid. p. 140. — A Catalogue of the Greek Coins in the British Museum. Thessaly to Aetolia, 1883, p. 24 et 25 sq. nr. 6, 7, 8, 16 sq. tab. IV nr. 8, 9, 12—14; tab. V nr. 1—4, 13. — Imhoof-Blumer et Keller, Tier- und Pflanzenbilder auf Münzen und Gemmen des klass. Altert. (1889) p. 21 tab. III nr. 36.

8) D. N. V. II, 146. — Bulletin de c. h. V (1881) p. 295 ed. Muret.

9) D. N. V. II, 146. — Catalogue cet. p. 39 nr. 1 tab. VIII, 7.

10) D. N. V. II, 147. — Catal. p. 42 nr. 1 tab. IX, 1. — Bulletin de corr. hell. V p. 296.

11) D. N. V. II, 147. — Catal. p. 46 nr. 1—3, tab. X, 1—3. — Bull. V p. 297.

12) D. N. V. II, 150. — Catal. p. 51 et 52 nr. 1 sq., tab. XI, 5—7, 12. — Head, historia nummorum, a manual of greek numismatics, 1887, p. 246, 254, 258—60, 263. — Bulletin V p. 299.

13) Catalogue p. 16 nr. 1—2, tab. II nr. 11—12. — Imhoof-Blumer, Beiträge zur Münzkunde und Geographie von Altgriechenland und Kleinasien, in: Zeitschrift für Numismatik (Sallet) I (1874) p. 97 et tab. III. — Mionnet I, 507, 511, 513, 520.

14) Bulletin de corr. hell. V (1881) p. 298 ed. Muret.

15) Cf. etiam Vell. l. II, 56; Appian. bell. civ. II, 102.

16) Perverse: Lobeck, Aglaoph. I (1829) p. 206 adn. c, et E. Curtius in: Göttinger gel. Anz. 1860 p. 336. — Rectum vidit L. Grasberger in: Verhandlungen der Philologischen Gesellschaft in Würzburg ed. L. Urlichs, 1862, p. 16 et 17 (cf. Erziehung u. Unterricht III p. 103—105).

17) Cave credas idem esse!

18) Cf. etiam K. B. Stark, Nach dem griechischen Orient, Reisestudien, 1874, p. 198, Smyrna: „Erwähnen wollen wir unter den Reliefs . . . . den ausschreitenden behelmten Gladiator mit dem Namen Istros, dann als Friesstücke jene Tierkämpfe und Jagden, wobei die in Smyrna einheimischen Buckelochsen geritten und gebändigt werden, sichtlich in Bezug auf das dort bezeugte Festspiel der Taurokathapsien.“ Cf. p. 383.

19) Keller, Tiere des klass. Altertums in kulturgeschichtlicher Beziehung, 1887, p. 68.

20) Alios ludos propinqui sane generis, velut *ταυρομαχίας, ταυροθηρίας*, cet., ne confusio oriatur, hoc loco de industria omitto. Postea si de ludis tauriis in aliis Cariae oppidis actis disputabo, velut de

festis Caryandae* et Mylasis** editis (* Fröhner, les inscriptions grecques du Louvre, 1865, p. 77 sq. nr. 45; * Le Bas et Waddington, inscriptions d'Asie mineure, 1870, p. 158 nr. 499 et in comment. p. 137 nr. 499; ** Le Bas et Waddington, 1870, p. 131 nr. 404 et in comment. p. 119 nr. 404), ad quaestionem revertar nec non rationem habebo titulorum, quos publicarunt: Miller, Mémoire sur une inscription agonistique de Larisse, in: Mémoire de l'institut national de France, Académie des inscriptions et belles-lettres, vol. XXVII (1873) part. II p. 43—65. — F. Durrbach in: Bull. de corr. hell. IX (1886) p. 437 sq. — Baunack, Mus. Rhen. XXXVIII (1883) p. 293 sq. (Bulletino dell' instit. 1873 p. 188, ed. G. Hirschfeld). — Gomperz, Archäologisch-epigraphische Mitteilungen aus Oesterreich-Ungarn VIII (1884) p. 9 nr. 23 (cf. Keller, Tiere des klass. Altertums, 1887, p. 54 et 343 adn. 14). — A. Conze, Reise auf der Insel Lesbos, 1865. p. 16.

21) Praeter Suetonii locum (Claud. c. 21) cf. Cassii Dionis verba, quae supra laudavimus. Praeterea cf. Thes. l. Gr. s. v., ubi significatio propinqua affertur.

22) Homer. Il. *Y*, 403—405.

23) Vix opus est admonere adnotationem ad C. I. Gr. nr. 3212: nomen *ταυροκαθάπται* in solis glossis reperiri, nunc irritam factam esse inscriptionibus: C. I. G. nr. 4039, C. I. A. III[1] nr. 114, collectionis meae nr. III.

24) Hesych. s. v. *Ταυρία· ἑορτή τις ἀγομένη Ποσειδῶνος.*

25) Vide Grasberger, Verhandlungen p. 17.

26) Athenaeus X, 25 p. 425 c: *παρὰ δὲ Ἐφεσίοις οἱ οἰνοχοοῦντες ἤϑεοι τῇ τοῦ Ποσειδῶνος ἑορτῇ ταῦροι ἐκαλοῦντο, ὡς Ἀμερίας φησί.* Hesychius s. v. *ταῦροι· οἱ παρὰ Ἐφεσίοις οἰνοχόοι.* Unde nomen tauri? Manavitne inde, quod iis, qui in adportandis victimis excellentes fuerant, praemii gratia concedebatur, ut in rebus divinis Neptuno faciundis vinum in pateram infunderent? Utique translatio mira videtur.

27) H. Baumgarten, Geschichte Spaniens vom Ausbruch der französischen Revolution bis auf unsere Tage, III (1871) p. 233, etiam p. 207 adnot. — W. Joest, Spanische Stiergefechte. Eine kulturgeschichtliche Skizze, 1888: „Im Jahre 1830 wird die Universität Sevilla aufgelöst und in demselben Jahre in derselben Stadt eine 'Hochschule der Tauromachie' gegründet, die zwei Lehrstühle besass, und über deren Eingangsthor die denkwürdige, noch jetzt erhaltene Inschrift angebracht wurde: 'Ferdinand VII, der Fromme, der glückliche Wiederhersteller der Monarchie. Für den conservativen Unterricht in der Stierwissenschaft.'"

§ 7 (nr. V).

Ludi amphitheatrales apud Aphrodisienses.

Quodsi testimonium humationis gladiatorum, condemnatorum, taurocathaptarum inter ruinas urbis repertum est, iam statim ab

initio suspicamur etiam ludos in amphitheatro datos esse. Quamquam me non fugit Friedlaenderi sententia (Sittengesch. II[5] p. 557): „Die Gladiatorenschulen werden sich hauptsächlich in den Städten befunden haben, in denen die Provinzialfeste gefeiert wurden. ..... Aber zum Priester wählbar waren auch Bürger der übrigen zu der Festgenossenschaft gehörigen Städte, die ihre Gladiatoren teils an ihren Wohnorten, teils an andern zweckmässig erscheinenden Orten unterhalten und einüben lassen konnten. Wenn daher an einem Orte Monumente gefunden worden sind, die sich auf Gladiatoren beziehen, so folgt daraus höchstens, dass dort eine Schule war, aber nicht, dass Fechterspiele gegeben worden sind."

Sed demonstrabo hoc in res Aphrodisiensium non quadrare. Etiamsi in hanc civitatem, quantum scimus, commune Asiae nunquam convenit[1]), tamen incolis munera gladiatoria data sunt. Namque si Zenon, quem constat familiam illam possedisse, summus sacerdos communis Asiae fuisset atque homines illos Aphrodisiade exercendos tantummodo et sepeliendos curasset, utique in lapide ad ἀρχιερέως vs. 6 appositum videremus τῆς Ἀσίας. Nuda vero appellatione ἀρχιερέως perspicuum est Zenonem dignitatem urbanam sacerdotis maximi obtinuisse; seu cultui imperatorum seu religioni Veneris sive venerationi aliorum numinum praefuit, gratum et sumptuosum illud spectaculum civibus edidit.

Quae opinio firmatur eo, quod Texier vestigia amphiteatri ibi conspicatus est.[2]) Ceterum ne Friedlaenderus quidem dubitat, quin ludi gladiatorii praeter festos a communi provinciae diversis in urbibus concelebratos etiam aliis locis exhibiti sint.[3])

Adnot. 1) Provincia Asia in urbibus Cariae nullum habuit templum, excepta fortasse civitate Nysaea (Mionnet III p. 366 nr. 371; cf. scrupulum Buechneri, de neocoria, Gissae 1888, p. 46). Communes ludi Asiae nunquam in civitatibus Cariae acti sunt; κοινὸν vel κοινὰ τῆς Ἀσίας exhibent et lapides et nummi in hisce urbibus: Pergami, Smyrnae, Ephesi, Sardibus, Cyzici, Laodiceae, Philadelphiae, Trallibus (Revue archéologique XII [1888] p. 224 nr. 12), Hierapoli? Synnadae? Cf. Monceaux, de communi Asiae provinciae, 1886. Guiraud, les assemblées provinciales dans l'empire Romain, 1887. Buechner, l. c. p. 64. Mommsen, Röm. Gesch. V (1885) p. 317: Landtage und Landesfeste.

2) Texier, Asie mineure, description géographique, historique

et archéologique des provinces et des villes de la chersonnese d'Asie, 1862, p. 647 cap. XIV: „les édifices publics".

3) Cf. Friedländer l. c. II^5 (1881) p. 556 sq.: Verzeichnis der in Asia u. den übrigen kleinasiatischen Provinzen nachweisbaren Amphitheater. Nonnullos titulos addam, in quibus res gladiatoriae commemorantur:

Lydia. Smyrnae, Mitt. Inst. Athen. VI (1881), ed. Papadopoulos Kerameus, p. 366 nr. 1: *Μελιτινὴ τέκνῳ ἰδίῳ | Μάρκῳ* sequitur anaglyphum, puer sinistram tenens in pectore, dextram in capite canis sedentis: *καὶ Ἡρακλᾶς ὁ πατὴρ | κατεσκεύασαν συ|νκατενενκάσης | φαμιλίας Ἀπελλικό|ντος μονομάχων κ(αὶ) | λουδαρίων τιμῆς ἕνεκ(ε)ν.* — Cyzici: Mitt. Inst. Athen VI (1881), ed. J. H. Mordtmann, p. 124 nr. 7: *Εὐπρεπῆς προ[β]οκάτωρ.*

Phrygia. Laodiceae ad Lycum: C. I. Gr. nr. 3942; cf. Add. et Corr.: legendum est *μονομαχίων.*

Lycia. Telmessi: Benndorf et Niemann, Reisen in Lycien und Carien, 1884, p. 41 et p. 157 „Nachträge", fig. 30, anaglyphum sepulcrale retiarii: *Ἑρμεῖ Παιτραείτης μετὰ τῶν συνκελλαρίων μνήμης χάριν.* „Es stellt den Verstorbenen als Retiarius mit Dolch und Dreizack dar. Um die Hüften trägt er ein subligaculum mit balteus, die Füsse scheinen beide über die Knöchel herauf umschnürt; wie gewöhnlich ist der Kopf ohne Helm und der linke Arm durch Schiene und galerus geschützt, das überhaupt selten dargestellte Netz fehlt auch hier, am Boden liegt eine Palme. Der Name und die Bezeichnung der Collegen als concellarii scheint neu und das Relief das erste Zeugnis für eine Gladiatorenschule in diesen Gegenden zu sein, denn die Angabe über ein Amphitheater in Xanthus beruht auf einem Irrtum." — Oenoandis: Petersen et Luschan, Reisen p. 113, XVII A vs. 11 sqq.:

λυκιαρχήσαντι φιλ[οτεί]μως, δ[ό]ν-
τι κυνηγ[ίας κα]ὶ μονομ[αχ]ίας καὶ
θεωρί[ας, ἀγω]νοθετή[σαν]τι ὑφ' ἕ-
[να καιρὸν τα]ῖς ἐπισ[ήμοις τοῦ ἔθνους(?)]
B. *πόλεσιν, τῇ Μ[υ]ρέων [καὶ τῇ Παταρέων]*
ἐν αἷς ἄγουσιν παν[ηγύρεσιν ἐπισή-]
μοις θεῶν καὶ τοῦ κυ[ρίου αὐτοκράτο]-
ρος, καὶ δόντι πάλ[ι]ν [κυνηγίας καὶ μο]-
νομαχίας καὶ θεωρί[ας ἐν . . . .]
ἡμέραις, ἐφ' οἷς αἱ πόλ[εις ἐμαρτύρη]-
σαν αὐτῷ ἐπὶ θεοῦ Ἀδρια[νοῦ, κ. τ. λ.

Pamphylia. Attaliae: Bull. de c. h. VII (1883), p. 263 nr. 5 ed. Ramsay: *ἀρχι[ε]|ρασάμενον τετραετίαν καὶ | ἐπιτελέσαντα κυνηγεσία[ς] | καὶ μονομαχίας μεγαλοπρ[ε]|πῶς κ. τ. λ.*

(Ad Friedlaenderi historiam morum II^5 [1881] p. 554 adiciendum est: Mitt. Inst. Athen X [1885] p. 15 nr. 1; ad p. 555: Mitt. Inst. Athen IX [1884] p. 214 nr. 1; ad p. 559 [Mysia] adde: Ilium, Le Bas-Waddington nr. 1743 *i.*)

§ 8 (nr. V).

De editore horum ludorum.

Zenon[1]) ut memoriam sacerdotii sui agonibus popularibus gratam efficeret, gregem gladiatorum, damnatorum, taurocathaptarum coegerat, quos suis impensis alendos, exercendos, in arenam producendos curaverat. Interfecti communiter sepeliebantur. Exemplum simile de Thaso insula traditum est, ubi Hecataea, dives femina, propria pecunia servos essedarios et mirmillones habuit, C. I. Gr. nr. 2164. Sed haec singularia sane sunt; libenter Friedlaendero concedo catervas gladiatorias saepissime in possessione eorum inveniri, qui, velut Asiarchae, ludicra totius provinciae adornare debebant.

Adnot. 1) Hypsicles — Zenon (Hypsicles) — Hypsicles — Zenon (magistratus eponymus, cf. Le Bas-Waddington nr. 1611). Nomen Zenonis apud Aphrodisienses tritissimum est. Notus est Zenon sculptor, cf. C. I. Gr. nr. 6233, 6151, 5374; Brunn, Künstlergeschichte I, 574. De Zenonibus cf. etiam Loewy, Inschriften griech. Bildhauer (1885) p. 258 nr. 364 et 365, p. 259 nr. 366. Bull. de corr. hell. IX (1885) p. 21 nr. 16, ed. Haussoullier. — Praeterea Indices.

Nr. VI.

Henzenus: Annal. Instit. archeol. (1852) p. 135; Le Bas et Waddington: inscript. d'Asie min. (1870) p. 391 nr. 1592 et in comment. p. 371 ad nr. 1592.

Ἱεροκλῆς Ἑρμοφάντου ἀρχιερεὺς καὶ στεφανηφόρος καὶ τρὶς
γυμνασίαρχος, υἱὸς πόλεως, καὶ ἡ
γυνὴ αὐτοῦ Ἀριστονείκη Ἀριστοκράτους ἡ ἀρχιέρεια καὶ στε-
φανηφόρος, ἀρχιερατεύοντες καὶ τὸ
βαλανεῖον ἐκ θεμελίων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα πάντα σὺν
παντὶ τῷ κόσμῳ ἐκ τῶν
ἰδίων κατασκευάσαντες ἀνέ[θη]καν.

Exemplum sumpsit Falcenerus loco prope ab urbe sito, qui vocatur Garrimay. Litterae nihil inusitati praebent; iota mutum incisum non est. Initium aetatis imperatorum coniectura tantum assequor.

§ 9 (nr. VI).

Tempus ignotum; exordio, opinor, aetatis Caesareae.

a) Gymnasii praefectura.

Quantopere ambitio et aviditas aurae popularis nonnunquam increverit, ostendit exemplum Hieroclis cuiusdam, filii Hermophanti. Is non recusavit, quominus munus gymnasiarchi ter susciperet, quamquam officiis negotiisque sacerdotis summi et stephanephori satis iam distentus fuerat. Num inter singulas gymnasiarchias spatium maius minusve fuerit, non liquet. Saepius in usu venisse apud Aphrodisienses aliquem appetentem gloriae compluries gymnasio praefuisse, ex Indice facile cognosci potest. Aliis locis similia inveniuntur; in titulo Coo scriptum videmus: *γυμνασιαρχήσαντος αὐτοῦ ἑξάκις ἐκ τῶν ἰδίων μετὰ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ* (Annuaire de l'association pour l'encouragement des études grecques en France, 1875, p. 286 nr. 8, ed. Rayet). Ad civitatem Lyciam Corydallensium spectant verba quae sequuntur: *οὐ[κ ἐπε]λ[άθετο?] | δὲ τῆς πρὸς μητ[ρὸς] | πόλεως τῆς Κο[ρυ]|δαλλέων, ἀλ[λὰ] | καὶ ἐν ἐκείνῃ ἐν? ἑ[νὶ ἐ]|νιαυτῷ τριῶν γυ[μνα]|σιαρχῶν ἀρχὰς [ἀπε]|δέξατο, τὰ μὲν ἐ[κ τῶν] | δημοσίων πόρ[ων προ]|κείμενα χαρ[ιζόμε]|νος, ἐγ δὲ τῶ[ν ἰδίων] | πάντα τὰ [ἀναλώμα]|τα ποι[ούμενος]* (Petersen et Luschan, Reisen [1889] p. 112 XIV G, vs. 2 sq.). Cf. etiam l. c. p. 114 XIX A, vs. 5 sq.

Nec profecto officia, quae uti *υἱὸς πόλεως* (vs. 1) observare debebat, praestare melius poterat, quam ita ut videbimus sub b).

Sed antea opus erit interpretari, quid sibi velit elocutio illa „*υἱὸς πόλεως*". Nam haec non verba sunt, immo vero certa vis definitaque significatio subest.

Excursus de filiis civitatis quos vocant.

Urbs, populus, tribus, senatus, gerusia, iuvenes (*νέοι*) habebant suos filios, filias, patres, matres, fortasse etiam proavos; necnon aliquis uno et eodem tempore triplex filius esse poterat, et senatus et populi et gerusiae, aut duplex, urbis simulque gerusiae, aut unus idemque — id quod valde memorabile est — pater fuit ac proavus tribus.[1]) Unde hae appellationes?

Waddington quidem opinatus est municipia seu collegia adoptavisse a patre iusto liberos egentes, eo consilio, ut educationi eorum suis impensis prospicerent; nonnumquam his publicis filiis filiabusque contigisse, ut multum in re publica valerent.[2]) At haec sententia defendi iam nequit, postquam titulis luculenter apparuit — Perrot primus id monuit[3]) — filios filiasque urbis haud ita raro divites et illustres parentes habuisse, veluti filia urbis Aphrodisiadis naturalis filia procuratoris cuiusdam Augusti fuit (cf. tit. meae sylloges nr. XIV vs. 7).

Accuratius feliciusque quaestioni operam dedit Gustavus Hirschfeld[4]), qui — in hoc tantum consentiens cum Waddingtonio — statuit re vera adoptionem factam esse et hanc publicam adoptionem de iure pari momento fuisse atque privatam; iuxta enim civitatem aut collegium, quibus adoptio fit, comparent in titulis tam pater naturalis, quam mater naturalis coniunctus insuper cum patre adoptivo, ita ut aliquis praeter patrem naturalem duos adoptatores habeat, quorum alius homo privatus, alia civitas aut aliquod collegium est.[5]) Constat igitur adoptatio; longe autem alio spectat atque Waddingtonius voluit. Hirschfeld l. c. existimat: „im Privatleben findet Adoption statt, damit der Adoptirte seinerzeit in die Rechte des Vaters eintrete; Städte und Genossenschaften adoptiren, weil der Betreffende schon gleichsam Sohnespflichten gegen sie erfüllt hat"; adoptatio igitur civibus praemium dubium meritorum, non adiumentum in paupertate est, neque egenis commodo, sed locupletibus incommodo est, quippe qui, semel publice adoptati, existimationis causa coacti sint, nova semper onera suscipere pro bona valetudine proletariorum. In primis e titulis Stratonicensibus elucet largitionibus immodicis optime viam ad hanc dignitatem munitam esse. Si quis a senatu aut a gerusiastis aut a iuvenibus adoptatur, cumulavit plerumque praecipua in haec collegia merita. Ergo honoris gratia adoptatio fiebat; sub qua formula, nondum liquet; simplicissimum est, de mero decreto cogitare, quod honorantes cum honorando communicabant. Sicut peregrinis in similibus meritis civitas donabatur aut senatus patebat, ita civibus indigenis excogitabantur vincula, quibus astringerentur ad augendam fortunam patriae. In collatione temporis nostri Gustavus Hirschfeld dixit rem eandem rursus inveniri in iis, quos vocamus

vernacula lingua „Ehrenbürger, Ehrenmitglied“. Recte haec, quia apud nos civis civitatem patriae urbis denuo honoris causa accipere potest, apud homines illius temporis non item.

Adnot. 1) Tituli Aphrodisienses huc pertinentes sunt: nr. VI, 1, XIV, 7, XVII, 5, XIX, 2 meae sylloges. — Aezanis Phrygiae inventus est titulus Le Bas-Waddington, inscr. d'Asie min. p. 243 nr. 881: *υἱὸν τῆς πόλεως*. In lapide Panamaris Cariae reperto legimus: *υἱὸς πόλεως — θυγάτηρ πόλεως*, Bull. de c. h. XII (1888) p. 255 ed. Deschamps et Cousin. In loco qui nominatur Karabaulo *υἱὸς πόλεως* occurrit in compluribus titulis, cf. Sterett, the Wolfe Expedition to Asia Minor, in Papers of the American school III (1884—85), 1888, nr. 405, 409, 417, 420 sq. *θυγάτηρ πόλεως* commemoratur in titulo nr. 612. Item aliquot tituli urbis Caricae Laginae praebent appellationem *υἱὸς πόλεως*, cf. Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 27 nr. 39 b, p. 153 nr. 57 vs. 3, p. 155 nr. 61 vs. 1/2. — p. 146 nr. 47 vs. 5 mentio fit *θυγατρὸς πόλεως*. (Hos titulos ediderunt Diehl et Cousin.) Filius populi in titulo Sardiano comparet, quem promulgavit Reinach, Revue archéologique 1885 p. 105 vs. 10: *γνώμη Γαίο[υ Ἰ]ουλίου Παρδαλᾶ καὶ τοῦ δήμου τοῦ Σαρδι[αν]ῶν υἱοῦ*. Pater simulque proavus tribus Ancyranae occurrit in inscriptione Ancyrana: *φ[υλὴ] πρώτη Μ[αρουρ]αγήνη τὸν ἑαυτῆς [πατέρα καὶ πρό[γονο]ν* (Mordtmann, Marmora Ancyrana p. 9, Bulletin de corr. hell. VII [1883] p. 19 nr. 6 ed. Ramsay). Filium senatus habemus in titulis Trallianis, cf. Le Bas-Waddington III p. 391 nr. 1652 c vs. 11: *ὑοῦ βο[υ]λῆς*; Papers of the American school I (1882—83), 1885, p. 100 nr. VI vs. 12: *ὑ[ιοῦ] βουλῆς*; Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 298 nr. 7 vs. 14: *ὑοῦ βουλῆς*, tit. edidit Kontoleon. Filium gerusiae nominat inscriptio Erythraea, cf. Le Bas-Waddington III p. 26 nr. 53: *υἱὸν τῆς γερουσίας*. Filius et senatus et populi et gerusiae aliquis appellatur in titulo Attaliae reperto, cf. Bulletin de corr. hell. VII (1883) p. 263 nr. 5 ed. Ramsay: *υἱὸν βουλῆ[ς], δήμου, γερουσίας*. — In titulo Coo legimus: *υἱοῦ πόλεως καὶ γερουσιας*, cf. Journal of hellenic studies VI (1885) p. 254 nr. 6.

2) Cf. Waddingtonii adnotationem ad Le Bas-Waddington III p. 26 nr. 53.

3) Mémoires d'archéologie p. 175; Revue archéologique XXVIII (1874) p. 13/14; Annuaire de l'association pour l'encouragement des études grecques, 1875, p. 272 sq.

4) Zeitschrift für österreichische Gymnasien XXXIII (1882) p. 161—165, ubi sedecim exempla allata sunt.

5) Conferendi sunt tituli, qui inventi sunt: Tei, C. I. Gr. nr. 3083 = Le Bas-Waddington III p. 53 nr. 108: *[Τιβέ]ριον Κλαύδιον Μ[ενε]μάχου καὶ τοῦ δήμου [υἱὸ]ν φύσει δὲ Ἑρμοθέστου, Κυρείνᾳ, Φιλιστέα*. — Stratoniceae Cariae, Le Bas-Waddington p. 144 nr. 525: *Τ]ιβερίου Κλαυδίου, Λέοντος υἱοῦ, Κυρ[εί]νᾳ, Θεοφάνους, καθ' υἱοθεσίαν δὲ Πυ-*

θέου Σκόρπωνος, φιλοκαίσαρος καὶ φιλοπάτριδος, υἱοῦ τῆς πόλεω[ς] κ. τ. λ. — Assi, Papers of the American school I (1882—83), 1885, p. 47 nr. XXII (= Le Bas-Waddington nr. 1033[a]): *Κλεόστρατος, υἱὸς [π]όλεως, φύσ[ει] δὲ [Ἀπε]λλικῶ[ν]τος.* — Thyatiris, Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 101 nr. 24 vs. 15/16, ed. Foucart: *θυγατρὸς τῆς πόλεως, φύσει δὲ Μηνογένους.*

b) De balneo.

Filius ille urbis non adquiescens in iis, quibus antea civibus utilissimum sese praebuerat, ingentius sui monumentum relinquere voluit. Adhibito enim subsidio coniugis, quae ipsa quoque in pontificatu maximo et stephanephoria erat, balneum publicum a fundamentis exstruxerat necnon quaecunque in interioribus spatiis usui et commoditati, ornamento et luxuriae esse poterant, omnia largitus erat. Quaestio, utrum balneum ab opulento illo fautore civium donatum partem gymnasii formaverit an separatim alio loco urbis aedificatum sit, solvi nequit. Probabilius sane mihi videtur esse, ratione habita morum labentium illius temporis et institutorum Romanorum, quos constat thermis magnificentissimis vehementer delectatos esse, Aphrodisiade illis iam temporibus balneum ortum esse ad exemplum Romanum constructum.[1])

In titulo Aphrodisiensi C. I. Gr. nr. 2804, qui inferioribus temporibus exaratus videtur esse, mentio fit frigidae lavationis aestivae, cui superbum nomen erat '*θερινὸν Ὀλύμπιον λουτρόν*'; legimus enim in lapide: *ἀγαθῇ τύχῃ, τὸν μεγαλοπρεπέστατον Ῥοδοπαῖον τὸν φιλόπατριν καὶ ἄω[τ]ον το[ῦ] δήμου τὸν ἀρχηγὸν τῆς φιλοτιμίας τοῦ θερινοῦ Ὀλυμπίου λουτροῦ κ. τ. λ.*

Hoc loco nonnullas inscriptiones aliorum oppidorum adicio, in quibus de re balnearia agitur:

Caria. Stratoniceae, Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 383 nr. 3, ed. Deschamps et Cousin, vs. 17 sq.: *ταῖς γυναιξὶ δὲ πάσαις ἔδοσαν ἔλαιον ἐν τοῖς γυναικείοις βαλανείοις.* — Provenit e ruinis oppidi Carici, cui nomen erat *Κῦς* sive etiam *Κύον*[2]), titulus Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 306 nr. 1, ed. Cousin et Deschamps, vs. 7 sq.: *ἐὼν δὲ καὶ γυμνασίαρχος καὶ ἐλαιοθετήσας, λούσας δὲ καὶ τὸ βαλανεῖον.* — Trallibus:

Papers of the american school, vol. I (1882—83), 1885, p. 114 nr. XV, ed. Sterrett [cf. Ὅμηρος (1873) p. 537; Th. Mommsen in: Ephem. epigraphica V (1884) p. 61 nr. 162; Bursian, Jahresbericht 1888: Haug, Römische Epigraphik p. 78]:

[Imp(eratori)] Nerva[e Caes(ari)]
[Aug(usto)] P(atri) P(atriae)
[On]esimus, [Aug(usti) libertus proc(urator)]
[lapicaedin]arum, ce[llam]
[cali]dariam g[ymnasii in]
[usum Tra]llianor[um]
[ex]ornatam ad[iectis tem-
plis d]uobus [dedicavit]
[*Αὐτο*]*κράτορι Νέ*[*ρουᾳ Καίσαρι*]
[*Σεβαστῷ π*]*ατρὶ πατρί*[*δος*]
[*Ὀνήσ*]*ιμος ἀπε*[*λεύθερος Σεβαστοῦ,*]
[*ἐπίτροπ*]*ος λατομε*[*ίων,*]
[*τὸ θερμὸν τοῦ γ*]*υμνα*[*σίου*]
[*παρὰ Τραλ*]*λιανοῖς τῇ πο*[*ικ-*
ιλίᾳ] *λίθων κοσμήσ*[*ας*
. . *να*]*οὺς? ἐν αὐτῷ* . . .
. . . *καθιέρωσ*[*εν*]

Ad res balnearias Milesiorum pertinet titulus editus in: Mitt. d. d. arch. Instit. V (1880) p. 336 nr. 5.

Lycia. Sidymae, Benndorf et Niemann, Reisen (1884) p. 64 nr. 33: *Σιδυμέων*] *ὁ δῆμος* . . . . *Μαρίαν Ῥουφεῖναν Λούκιον Μάριον Σ*[*ώ*]*νεικον* [*κατασκευάσαντ*]*ας τὸ βαλανεῖον*. Cf. p. 68 nr. 43. — Cadyandae, l. c. p. 143 nr. 122 (= Bull. de corr. hell. X [1886] p. 46, ed. Cousin et Diehl): *Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάουϊος Οὐασπασιανὸς Σεβαστὸς κατεσκεύασεν τὸ βαλανεῖον ἐκ τῶν ἀνασ*[*ω*]*θέντων χρημάτων ὑπ' αὐτοῦ τῇ πόλει*. — Patarae: Le Bas-Waddington, inscr. d'Asie mineure nr. 1265 (= Annal. Inst. archeol. [1852] p. 157, Henzen): idem Caesar Vespasianus *τὸ βαλανεῖον κατεσκεύασεν* [*ἐκ*] *θεμελ*[*ί*]*ων σὺν τοῖς ἐν αὐτῷ προσκοσμήμασιν καὶ ταῖς* [. . . . . . *αι*]*ς* [*δ*]*ιὰ* [*Σέ*]*ξ*[*τ*]*ου Μαρκίου Πρείσκου πρεσβευτοῦ* [*αὐτ*]*οῦ ἀν*[*τ*]*ισ*[*τρ*]*α*[*τήγ*]*ου* [*ἐκ τ*]*ῶν συν*]*ενεχ*]*θέντων χρημάτων* [*ἐ*]*κ* [*κοιν*]*οῦ ἔθνους* [*Λυκίων κ*]*αὶ τῶν ἀπὸ τῆς Παταρέων πόλε*[*ω*]*ς συντελειώσα*[*ν*]*τος καὶ ἀφιερώσαντ*[*ο*]*ς*

τὰ ἔρ[γ]α. — Aperlae, Le Bas-Waddington nr. 1292 (C. I. Gr. nr. 4300r, Add. p. 1134): Tito et Vespasiano *Ἀπερλειτῶν καὶ τῶν συνπολειτευομένων ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος τὸ βαλανεῖον καὶ τὸ πρόστοον κατεσκεύασεν ἐκ θεμελίων.* — Cyaneae: C. I. Gr. Add. 4303 h', 6. — Telmessi: Petersen et Luschan, Reisen (1889) p. 114 nr. XIX B, vs. 7 sq.: *τῇ δὲ Τελμησ|σέων πόλει εἰς κατασκευὴν βαλανείου καὶ ἐ|ξέδρας* ✱ *τρὶς μύρια καὶ δηνάρια πεντάκις | χείλια.* (Cf. etiam titulos, qui pertinent ad *Γαγατῶν* civitatem: l. c. p. 110 XII F, vs. 7 sq., et p. 114 XIX D, vs. 2 sq.)

Phrygia. Nacoleae: C. I. Gr. Add. 3847 b, vs. 4 sq. — Lacinae: C. I. Gr. 3956 b, vs. 13, Add. p. 1106 = Le Bas-Waddington nr. 1700.

Cilicia. Iotapae: C. I. Gr. 4411 a, vs. 14/15: *ἐ[πι]δοὺς καὶ εἰς [τὸ κοι]νὸν βαλανεῖον | κατασκευα[ζ]όμενο[ν οἴκ]οθεν* ✱ *α͵κε.*

Syria. Zoravae (Adrae): C. I. Gr. 4562 vs. 3.

Rhodus. Lindi: Bull. de corr. hell. IX (1885) p. 108 nr. 11, ed. Holleaux et Diehl, vs. 4—8: *παρασχόντα .... καὶ τὰν τῶν λουτρῶν | [ἐπ]αινουμέναν χρῆσιν τοὺς τὰς ἱερωσύ|νας αὐτοῦ μῆνας δεκατρεῖς.*

Ionia. Balneum prope a Smyrna situm nominabatur „balneum Apollinis et Serapidis", Le Bas-Waddington nr. 33: *Ἀπόλλων[ος] καὶ Σε[ράπιδος] Σεβαστῶν εἰ[ργ]ά[σατο] τὸ [βα]λανεῖον [σὺν] παντὶ [τῷ κ]όσμ[ῳ κ. τ. λ.* — Tei: C. I. Gr. nr. 3080 vs. 4 sq.: *κατασκευάσαντα δὲ ἐκ τόκων [τήν τ]ε στοὰν τῆς γερουσίας καὶ τὰ προβαλ[αν]εῖα σὺν τῷ λουτρῶνι καὶ τοῖς λο[ι]ποῖς προσκοσμήμασι πᾶσιν ἐκ τῶν ὑπὸ [τ]οῦ πατρὸς [κ]αταλειφθέντων τῇ πόλει χρημάτων.*

Lydia. In urbe, quae vocatur *Δαρειοκωμητῶν κατοικία,* hodie Dérékeui, sita in dextra ripa Hermi fluminis, Bull. de corr. hell. XI (1887) p. 91 nr. 10 vs. 6 sq., ed. Foucart: *το[ν] ἐν δεξιοῖς τοῦ ναο[ῦ] λουτῆρα.*

Mysia. Cymes: C. I. Gr. 3524 vs. 40. — Alexandriae Troados: Mitt. Inst. Athen. IX (1884) p. 36—48, R. Koldevey, acced. tabulae II et III. — Assi: Papers of the american school vol. I (1882—1883), 1885, ed. Sterrett, p. 40 nr. XVI vs. 3 sq.: *βασιλεύσα[σα] κατὰ τὰ πάτρια, πρώτ[η] γυναικῶν, τὸ βαλα-*

νῆον καὶ τὰ ἑπόμενα τῷ βαλανήῳ ἀνέθηκεν Ἀφροδείτῃ Ἰουλίᾳ καὶ τῷ δήμῳ. Cf. etiam p. 41 nr. XVII.

Lesbos. In titulo Mytilenaeo, C. I. Gr. nr. 2184, exstat: *Α βόλλα καὶ ὁ δᾶμος . . . . . . τὸν εἰρέα καὶ ἀρχειρέα καὶ ἀγωνοθέταν καὶ πανηγυριάρχαν τᾶς Θερμιακᾶς πανηγύριος* (cf. Conze, Reise auf der Insel Lesbos [1865] p. 16 sq.). Cf. etiam Sammlung der griech. Dialektinschriften I (1884) p. 95 nr. 241, 242, 243; p. 96 nr. 245, 246, 247, ed. Bechtel.

Bithynia. Prusiade ad Hypium: Sitzungsber. d. k. pr. Akad. XXXV (1888) p. 867, ed. G. Hirschfeld, vs. 9 sq.: [*δό*]*ντα καὶ ὑπὲρ ἰδίας* | *ἀγορανομίας ἀργύριον εἰς ἀνά*|*λημψιν τοῦ Δομιτείου βαλανείου κ. τ. λ.*

Galatia. Ancyrae: C. I. Gr. nr. 4025.

Cyclades. Teni: C. I. Gr. nr. 2336 vs. 4 sq.: *ἀναθέντα τῇ πό*[*λ*]*ει βαλαν*[*ε*]*ῖον καὶ δηνάρια* [*π*]*εντακισχείλι*[*α, ἵ*]*να ἐ*[*κ*] *τοῦ τόκου αὐτῶν θερμαίνηται τὸ βαλανεῖον.* Cf. etiam C. I. Gr. nr. 2338. — Peparethi: Bull. de corr. hell. III (1879) p. 181, ed. Girard: *γυμνασιαρχήσας ἀνέθηκεν τὸν λουτρῶνα.*

Varias species rei balneariae, qualis inveniatur in lapidibus, nunc cognovistis.

Adnot. 1) Cf. Guhl et Koner, Das Leben der Griechen und Römer 1882[5] p. 510 sq., p. 673 sq.

2) ethnicum *Κυείτης*, *Κυΐτης*. Cf. de hac urbe: Memoiren der kaiserl. russ. Archäol. Gesellschaft, N. S. vol. III (1888) p. 459—461, S. Sfeliwanow disputavit lingua Russica de oppidis Cariae. — Bull. de corr. hell. IX (1885) p. 444—450, fragm. 12 col. I vs. 11, ed. Cousin et Deschamps. — Mitt. Inst. Athen. II (1877) p. 224 sq., ed. Röhl. — Eckhel, D. N V. II p. 582. — Steph. Byz. (Lips. 1825) vol. I p. 216. — G. Hirschfeld, Geographisches Jahrbuch XII (1888) p. 297. — Wochenschrift für klass. Philologie (1887) p. 1238.

Nr. VII.

Ex apographis Sherardianis et Spanhemianis (vss. 1—18) ed. A. Boeckhius: C. I. Gr. II p. 521 nr. 2789.

. . . .
. . . . *ἱερατε*[*ύσαντα δ-*]
ιὰ βίου, γυμνασ[*ι-*]
αρχήσαντα δίς,

στεφανηφορήσαντα δίς, ἀγωνοθετήσαντα τρίς, ἑστιάσαντα τὸν δῆμον τετράκις, πρεσβεύσαντα πολλάκις, ἄρξαντα τὰς ἐν τῇ πόλει ἀρχὰς πάσας διὰ παντός, λέγοντα καὶ πράσσοντα καὶ ψηφιζόμενον ἀεὶ τὰ συνφέροντα τῷ δήμῳ, ἀγαθὸν καὶ εὔνουν τῇ πατρίδι. τῆς δὲ κατασκευῆς τοῦ τε ἀνδριάντος καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐ[το]ῦ ἐπεμελήθη [Τι]βέριος Κλαύδιος Μαρίωνος υἱὸς Κυρίνᾳ Μένανδρος, ὁ ἔγγονος αὐτοῦ.

Marmor ad australem partem urbis repertum est. Litterae *ΑΖΘΞΩ*; iota mutum insculptum non est; e vss. 24—27 patet titulum circa medium aut versus extremum saeculum primum p. Chr. n. positum esse; nepos avo statuam erexerat. Cum vero ea potissimum verba elogii, quae ad avi merita spectant, e consilio huius commentationis respicienda sint, malui inscriptioni eundem locum assignare atque monumentis principio aetatis imperatorum ortis.

§ 10 (nr. VII).

Exordium aetatis Caesarianae.

Curator gymnasii. Administrator agonum.

Continuationem magistratuum munerumque ne apud Aphrodisienses quidem raram fuisse, denuo titulus nobis ostendit, de

quo nunc commentabimur. Primo enim aspectu in enumeratione meritorum elocutiones iterationis *διὰ βίου, δίς, τρίς, τετράκις, πολλάκις* (cf. etiam vss. 11/12 *πάσας διὰ παντός*) sub oculos cadunt. Anonymus, qui ratione ceteris tam exoptata ambitionem explere studuit — ut de aliis meritis interim sileam —, gymnasio bis praefuit, ter regimen certaminum obtinuit. Ne hic quidem plus videre possumus de provincia gymnasiarchi; hoc tantum discimus ex exemplo huius viri liberalitate excellentis, aliquem uno et eodem tempore et sacerdotem perpetuum et praefectum gymnasii ad tempus esse potuisse. Aeque res se habebat in agonothesia et stephanephoria, quam ille bis gessit. Nec non cenae, quas populo quater dedit, coniunctae videntur fuisse cum cura ludorum praesidioque in diversis urbis certaminibus.

Certum denique ordinem, secundum quem in singulis deinceps magistratibus fuerit, cognoscere nolet quisquam, quia in compositione elogii palam ratio huius rei habita non est. Utique magistratibus municipalibus functus est ad unum omnibus nec solum domi, sed apud externas etiam civitates, ad quas legatus saepe missus est, prudentiam et amorem patriae opere et consilio praebuisse dicitur. Post obitum autem eius nepos Tiberius Claudius Menander, filius Marionis, de tribu Quirina[1]), auctor fuit, ut avo statua poneretur.

Adnot. 1) Kubitschek: De Romanorum tribuum origine ac propagatione (Abhandlungen d. archaeolog.-epigraph. Seminars zu Wien III [1882]), p. 30, 46, 120. — Imperium Romanum tributim descriptum (1889) p. 247.

Nr. VIII.

Ex schedis Sherardianis edidit A. Boeckhius: C. I. Gr. II p. 513 nr. 2771.

a.

Col. I.

Μύωνα Περίτου τοῦ Ἀδράστου τοῦ Διονυσ[ίου] τοῦ Περίτου
τοῦ φύσει Ἀδράστου Μόλωνος Μύων[ος Ἀδ]ράστου, ἄνδρα
[ἀπὸ] πατρὸς καὶ προγόνων ἐνδόξων, γένους πρώτου καὶ
πολλὰς γυ-
μνασιαρχίας καὶ στεφανηφορίας πεποιηκότος καὶ ἐν πρεσ-
βείαις καὶ ἀρχαῖς καὶ λιτουργίαις πάσαις γεγονό[το]ς, ἀνδρὸς
ἀπόγονο[ν] τῶν συνεκτ[ι]κότων τὴν πατρίδα, καὶ αὐτὸν ἀπὸ

παιδὸς ἡλικίας ζήσαντα καλῶς καὶ ἐναρέτως καὶ ἀναλογούντως τῇ τοῦ γένο[υ]ς ἀξίᾳ, ἀσκήσαντα παιδ[είαν?] καὶ ἐν αἷς ἐφιλοτιμήσατο πρώταις πρεσβείαις τε καὶ ἱερατείᾳ θεοῦ Νέρβα παρασ[χ]όντα χρήσιμον ἑαυτὸν τῇ πατρίδι, εἰκ[ό]νων τε ἐνόπλοις ἐπιχρύσοις ἀναθέσεσιν καὶ ἀγαλμάτων καὶ ἀνδριάντων ἐν ἱεροῖς καὶ δημοσίοις τόπ[ο]ις, ἐχόντων ἐπιγραφὰς τὰς ἀναλογούσας τῇ τοῦ γένους αὐτοῦ ἀξίᾳ [τειμηθέντα?]

Εἰς τὴν ἐπικειμένην σορὸν τούτῳ [τῷ] μνημείῳ μηδενὶ ἄλλ[ῳ] ἐξεῖναι τεθῆναι ἢ μόνῳ Περίτᾳ τῷ κα[τ]εσκευακότ[ι] τὸ μνημεῖον. ἐπεὶ ὁ θεὶς [ἕ]τερόν τινα ἀποτίσ[ε]ι τῷ [ταμείῳ] τὰ δηλούμενα πρόστειμα ἐν τῇ διαθήκῃ τῇ Περίτου. ζῇ.

b.

Col. II.

Περείτα[ν] Ἀδράστου τοῦ Διονυσ[ίο]υ τοῦ Περίτου τοῦ φύσει Ἀδράστου τοῦ Μόλωνος Μύων[ος], ἄνδρα γένους λαμπροῦ καὶ ἐνδόξου καὶ γεγ[ο]νότος ἔν τ[ε] γυμνασιαρχίαις, στεφανηφορίαις καὶ πρεσβείαις καὶ κατασκευαῖς ἔργων καὶ ἀρχαῖς καὶ λιτουργίαις πάσαις, καὶ αὐτ[ὸ]ν ἀπὸ πρ[ώ]της ἡλικίας κα[τ]ακολουθο[ῦ]ντα τῷ τοῦ γένους ἀξιώματι, [ζ]ῶντα φιλοτείμως πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ τὰς ἐνχειρ[ι]σθείσας αὐτῷ ἀρχὰς καὶ πρεσβείας καὶ ἐγδικίας τετελ[ε]κότα ἴσως καὶ δικαίως καὶ ἀξίως τῶν προγόνων, τελο[υ]μ[έ]νης? τε γυμνασιαρχίας καὶ στεφανηφορίας ἐνδεκάτης, καὶ αὐτῆς κα[θά]πε[ρ] Μύων ὁ πρόπαππος αὐτοῦ λαμπρῶς καὶ ἐκτενῶς καὶ ἀξίως τῶν προγόνων [τ]ὰ καθήκοντα αὐτῷ τῆς γυμνασιαρχίας καὶ στεφανηφορίας ἐκ τῶν ἰδίων τετελεκότα, ἱερ[α]τεύσαντα δὲ καὶ θεοῦ Τίτου.

Litterae volgares; habemus hic epitaphium unius stirpis; in columna priore (vs. 16: *ζῇ*) pater superstes laudes filii morte abrepti canit; columna altera, inscripta post mortem patris, continet filii honores.

Tempus indicatum videmus col. I vs. 9/10 et 16: filius, Myon nomine, sacerdos fuerat Divi Nervae, ergo post annum p. Chr. n. 98, quo Marcus Cocceius Nerva defunctus est, aliquamdiu etiam vixit, pater autem Peritas nescio quot annis — credo non ita multis — diutius superfuit. Quam ob rem licet conicere primis annis saeculi huius aerae alterius monumento post filii mortem exstructo columnam alteram etiam adpositam esse. Unde rursus efficitur, ut magistratus et munera, quibus haec familia memoriam nominis sui amplificarat, maxima ex parte priori tempori, fortasse annis inter 50 usque ad 100 p. Chr. n. tribuenda sint, quod quidem scire nostra potissimum interest.

Col. I vs. 5/6: *ἀνδρὸς ἀπόγονο[ν] κ. τ. λ.* construo: Myonem, oriundum a viro (patre Perita) qui numerabatur inter conditores urbis (*τῶν συνεκτ[ι]κότων τὴν πατρίδα*). — Supplementa vs. 8 et 13 dubia sunt; item in col. II vs. 11/12; ibidem vs. 13/14 *πρόπαππος* ampliore sensu proavi sumendus est.

§ 11 (nr. VIII a et b).

A medio usque ad exitum saeculi p. Chr. n. primi.

Familia gymnasiarchorum.

Inter gentes nobiliores, quae saeculo p. Chr. n. primo Aphrodisiade floruerunt, excellit auctoritate et opibus stirps Peritae cuiusdam; duabus reliquiis, titulis sepulcralibus[1]) in honorem Peritae filiique eius, Myonis, multis verbis perscriptis, usque ad hunc diem notitia illorum principum municipalium pervenit. Hac igitur in domo, in qua usu receptum erat cives beneficiis devincere, moris etiam erat, ut gymnasiarchia susciperetur.[2]) Nec mirum; namque omnino si quis tum splendorem et claritatem generis praedicare volebat, opus ei erat, talem gloriam eo quoque niti, quod sese appellare potuit filium *γένους . . . . γεγονότος ἐν γυμνασιαρχίαις* (VIII b, vs. 4) seu *γένους . . . . πολλὰς γυμνασιαρχίας πεποιηκότος* (VIII a, vs. 4). Administratio gymnasii aeque atque aliorum munerum et magistratuum una de multis conditionibus erat, quibus tunc temporis laudes honoresque venditati atque empti sunt. Istis postulationibus saeculi Peritas optime satisfecit; undecies curam gymnasii enixe atque splendide gessit (VIII b, vs. 12); at hoc non singulare fuit

in familia eius; quinque enim aetatibus ante proavus, nomine Myon, eandem munificentiam ostentarat (VIII b, vs. 14). Quid igitur magis humanum erat quam studium Peritae superandi exempli quod proavus ediderat? Itaque gymnasiarchia undecima peracta continuabat munus, et quamquam tunc sumptibus effusis, quos adhuc minime reformidaverat, modum statuendum putavit, tamen perrexit impensas ad gymnasium sustentandum necessarias suppeditare, et etiamsi plus facere non iam potuit, gymnasiarchi tamen officia explevit (VIII b, vs. 15/16). Cur in gymnasiarchia duodecima et insequentibus coeperit pecuniae temperare et tantum de suo porrigere, quantum exigi quodam modo poterat, facile intellegimus intuentes seriem ceterorum meritorum longissimam; etenim stephanephoriam quoque undecies obtinuit atque postea continuavit plane eadem ratione, quam modo commemoravimus[3]); accedit quod is nunc sacerdos Divi Titi[4]), nunc legatus saepe missus invenitur, modo ecdicus[5]) commoda urbis patriae conciliare cum postulatis procuratoris provinciae studet, modo alia mandata, quae ei deferuntur, subit.

Nec divitias huius familiae facile exhauriri potuisse puto; comperimus enim eam nunquam defuisse, si pecunia ad aedificia publica sive exstruenda sive restituenda opus erat (VIII b, vs. 5/6: *γένους . . . . γεγονότος ἐν . . . . κατασκευαῖς ἔργων*); qui autem tali merito gloriari poterant, iis sublimis appellatio honoris *τῶν συνεκτικότων*[6]) *τὴν πατρίδα* adiudicata est (VIII a, vs. 6).

Etiam Peritae filius, Myon, operam navasse dicitur, ut gloria abavorum integra atque auctior ad posteritatem propagaretur. Is praeter cetera ob optimam cuius particeps fuit educationem laudatur (VIII a, vs. 8), dein legationes commemorantur et sacerdotium Divi Nervae; pluribus rei publicae prodesse morte praematura prohibitus est. Nec tamen maximi honores ei denegati sunt; etenim imagines in scutis inauratis pictae[7]), simulacra, statuae locis sacris profanisve positae et subscriptae elogiis virtutes eius exaggerantibus testificabantur, qua esca divites captari consuevissent.

Restat ut de toto habitu monumenti paucis loquar.

Merita, quae reapse exstare nemo infitiabitur, inani pompa verborum, tolerabili dumtaxat e conlatione aliorum titulorum loquaciorum etiam[8]), iactantur; duas potissimum res cernere

licet. Primum quidem nobilitas generis eiusque laudes ex praeterito tempore in memoriam reducuntur; in lapide illo proavi reviviscunt usque ad membrum familiae septimum. En stemma: Adrastus — Myon — Molon — Adrastus (adoptator Peritas) — Dionysius — Adrastus — Peritas — Myon (VIII a et b). Iam novimus satis superque virtutes horum procerum. Deinde cantilena ad epigonos transire solet; vidimus Peritam *ἀπὸ πρώτης ἡλικίας κατακολουθοῦντα τῷ τοῦ γένους ἀξιώματι, ζῶντα φιλοτείμως πρὸς τὴν πατρίδα* (VIII b, vs. 7—9) et Myonem filium *ἀπὸ παιδὸς ἡλικίας ζήσαντα καλῶς καὶ ἐναρέτως καὶ ἀναλογοῦντως τῇ τοῦ γένους ἀξίᾳ* (VIII a, vs. 6—8).[9])

Adnot. 1) Vide VIII a, vs. 13—15. Tituli sepulcrales Aphrodisienses sunt: C. I. Gr. nr. 2824 sq. et Addenda; apud Le Bas-Waddington nr. 1630—32, 1634—44. Cf. etiam Bulletin de corr. hell. II (1878) p. 600 nr. 8, ed. Collignon. — Mitt. Inst. Athen. VI (1881) p. 259. — Texier (1862) p. 647 et tab. 30.

2) Sex gymnasiarchi eiusdem familiae comparent in lapide Termessi Pisidiae invento, C. I. Gr. nr. 4363.

3) Num in tit. VIII a et b gymnasiarchia et stephanephoria coniunctae in manibus unius eiusdemque fuerunt? Paene mihi videtur.

4) Post annum 81 p. Chr. n.! Cf. G. Dittenbergeri observationes in: Herm. VII (1873), „Kaiser Hadrians erste Anwesenheit in Rom“, p. 213 sq.

5) *ἐγδικίας*. Quaestio, utrum superioribus saeculis aevi Caesariani ecdici a syndicis, *προήγοροι* a *συνηγόροις* distinguendi sint, an hi omnes legati fuerint extraordinaria auctoritate instructi et electi ad certam causam agendam vel defendendam, intricata est; Marquardtius, Röm. Staatsverwaltung I (1881) p. 214, assensus est Waddingtonio (ad Le Bas-Waddington nr. 628 p. 208 et nr. 1175 p. 286), qui putat ecdicos vice rectoris provinciae in singulis oppidis functos esse, syndicos legatos extraoadinarios electos esse. In eandem partem discesserunt Radet et Paris in: Bulletin de corr. hell. X (1886) p. 153, qui eandem differentiam ad *προηγόρους* et *συνηγόρους* transferunt. Contra I. Menadier, Qua condicione Ephesii usi sint inde ab Asia in formam provinciae redacta, dissert. Berolin. (1880) p. 97 et 98, argumenta protulit, quae — quatenus ad res Aphrodisienses spectant — meo de hac re iudicio arrident. Is exempla quoque, quae ad civitates Cariae pertinent, l. c. contulit. Adde tit. Aphrodis. C. I. Gr. nr. 2795; Le Bas-Waddington nr. 1598 bis. — Tota controversia poscit novam disquisitionem adhibitis testimoniis epigraphicis locorum et temporum omnium.

6) Cf. in titulis Aphrodisiensibus, Le Bas-Waddington nr. 1598 bis, *κτίστην*; in eodem titulo: *τοῦ πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἔργοις ἐκ τῶν ἰδίων κοσμήσαντος τὴν πόλιν*; nr. 1604 (Annal. inst. arch. [1852] p. 118, C. I. Gr. nr. 2767): *καθ' ἑαυτὸ[ν] κατὰ ἔ[ρ]γα κοσμήσας τὴν τοῦ γένους [δόξαν]*, similia. Cf. etiam Petersen et Luschan, Reisen (1889), Indices s. v. *κτίστης* p. 240.

7) *ἔνοπλοι ἐπίχρυσοι ἀναθέσεις* aut *ἀναθέσεις εἰκόνων ἐν ὅπλοις ἐπιχρύσοις*, inter has duas structuras optio est, cum in marmore exstet: *εἰκ[ό]νων τε ΕΝΟΠΛΟΙΣ ἐπιχρύσοις ἀναθέσεσιν*. Cf. tit. Aphrod. Le Bas-Waddington nr. 1594: *ἀνατεθῆναί τε αὐτοῦ καὶ εἰκόνας ἐνόπλους ἐπι[χρύσου]ς καὶ ἀγάλματα καὶ ἀνδριάντας ἐν ἱεροῖς ἢ δημοσί[οις τό]ποις, ὡς ἂν αὐτὸς προαιρῆται, ἐφ' ὧν καὶ τὰς ἀναλ[όγους] αὐτ[οῦ] τε εὐγενείᾳ καὶ τῇ περὶ τὸν βίον [κοσμ]ιότητι καὶ σωφροσύνῃ ἐπιγραφὰς γενέσθαι.* — C. I. Gr. Add. nr. 2775 c et d in tit. Aphrod.: *εἰκὼν γραπτὴ ἐν ὅπλοις ἐπιχρύσοις.* — Mitt. Inst. Athen. IX (1884) p. 31 vs. 16, ed. Lolling, titulus insculptus in loco *Ποιμαμηνόν* (fortasse Esky-Manzas), effossus prope a Cyzico: *εἰκ[όνα τελείαν] γραπτὴν ἐν ὅπλῳ ἐπιχρύσῳ.* — Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 116 nr. 9, ed. Kontoleon, Passalis? Cariae, vs. 13: *εἰκόνα γραπτὴν ἐν ἀσπίδι ἐπιχρύσῳ.* — Cf. etiam Bulletin de corr. hell. IX (1886) p. 53, ed. Cousin et Diehl. Praeterea cf. Baumeister, Denkmäler des klassischen Altertums I (1885) p. 715: Bildnisse auf Schilden, imagines clipeatae.

8) Vide adnotationem insequentem.

9) Miramur sane sollertiam Asianorum, qua locutiones semper varias excogitant. Duo exempla istarum laudationum dabo pro multis. Le Bas-Waddington nr. 1604 (= C. I. Gr. nr. 2767, Annal. Inst. arch. 1852 p. 2767) in tit. Aphrod.: *καὶ αὐτὸς ἀπὸ πρώτης [ἡλ]ικίας νεικήσας πάντας ἤθῶν τε σ[ε]μνότητι καὶ ἐναρέτου [βί]ου ἀγω[γ]ῇ κ. τ. λ.* — Alterum specimen egregium suppeditat Nysa Cariae: Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 127, ed. Clerc, vs. 4 sq.: *ἔδοξε Νυσαέων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμωι . . . . . ἐπεὶ Τίτος Αἴλιος Ἀλκιβιάδη[ς] | φιλοστοργότατος πόλει | [εἰ]ς τῶν ἐκ παλαιοτάτου γε[γε|νη]μένων ἀνθρώπων πάντα [δια|μέ]νων ἄριστος ἀεί τι τῇ π[ε|ρὶ τ]ὴν πατρίδα σπουδῇ καὶ [φι|λο]τειμίᾳ προστίθησι καὶ κ[αί|π]ερ αὐτὸς προς [ἑ]αυτὸν ἀ[γωνι]|ζόμενος τοῖς δευτέροις ὑπε[ρ]|βάλλει τὰ [πρό]τερα καὶ τὴν τοῦ | [δ]ήμου προθυμίαν εἰς αὐτὸν [ἀ]|νανταγώνιστον οὖσαν ἐλά[σσω] | τῆς αὐτοῦ μεγαλοψυχίας ἀ[πο]|δείκνυσιν ἄλλας ἐπ' ἄλλαις [χά|ρ]ιτας καὶ δωρεὰς ἰδίᾳ τε ἑκάστο[ις | κ]αὶ δημοσίᾳ κατὰ φυλὰς καὶ συ[ν]|έδρια καὶ συμμορίας διανέμων | [ὥ]ς πᾶσαν μὲν ἐκκλησίαν, πᾶ|[σ]αν δὲ βουλὴν πάντα δὲ συναθ[ροισ|μὸ]ν ἔχειν τι φιλοτείμημα μέγα | καὶ δῶρον Ἀλκιβιάδου· πρὸς δὲ | τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὧν εἰ καθ' ἕ[ν] | ἕκαστον ἐπιχειροίη τις διεξε[λ]|θεῖν, οὐκ ἂν ὁ σύμπας αὐτῷ βίος | ἀρκέσειεν κ. τ. λ.*

Nr. XI.

Ex exemplis Sherardianis et (vs. 1—6) ex Spanhemianis ed. A. Boeckhius: C. I. Gr. II p. 514 nr. 2741.

τὸν δεῖνα]
πεντάκι τοῦ Ἀρτεμι-
δώρου Μενίππου, ἄν-
δρα τῶν ἐν τέλει, πα-
τρὸς καὶ προγόνων
ἀρχικῶν καὶ λιτουργῶν,
ἔκγονον Ἀρίστωνος
τρὶς τοῦ Ἀρτεμιδώρου
Μενίπ[π]ου, γυμνασιάρ-
χου, ζήσαντα κοσμί-
ως καὶ αἰδημόνως
πρὸς ὑπόδειγμα
ἀρετῆς ἐπαινεθέν-
τα δὲ καὶ ἐπὶ αἷς ἐ-
ποιήσατο ἀρχαῖς
τε καὶ λε[ι]του[ρ]γίαις,
Αὐρηλία Ἀμμία Ζή-
νωνος [δ] τοῦ Χρυσίπ-
που τὸν ἑαυτῆς υἱ-
όν· ἥτις καὶ ἀνέθη-
κεν τῇ ἱερ[ω]τάτῃ
βουλῇ εἰς αἰωνίους
κλήρους ἀργυρίου
* β̅τ̅ο̅, καθὼς διὰ τῆς
γενομένης ὑπὸ
αὐτῆς ἀναθέσε-
ως δηλοῦται.

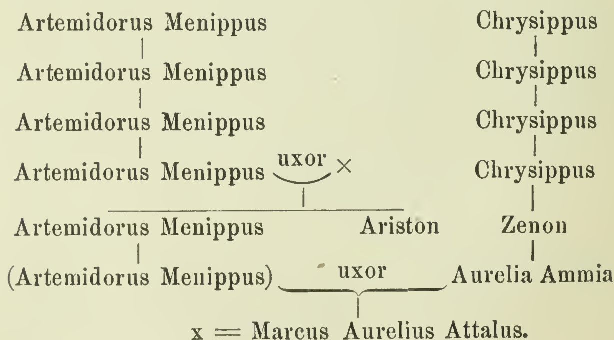
Iota mutum deest.

Vs. 17. In lapide insculptum erat: *ΝΩΝΟΣΑ ΤΟΥ.* Hunc errorem quadratarii (*Α* pro *Δ*) Boeckhius correxit, *Ζήνωνος δ' τοῦ κ. τ. λ.* (quattuor maiores idem habent nomen, cf. Reinach, Traité d'épigraphie grecque p. 508 et 509).

Iam e praenomine in versu decimo sexto suspiceris lapidem Marco Aurelio Antonino vetustiorem certe esse non posse. Quod

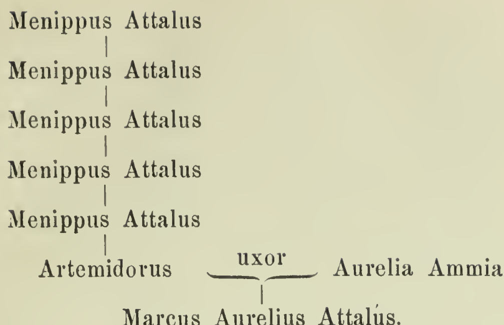
confirmatur alio titulo, in quo homines iidem inveniuntur: Le Bas-Waddington nr. 1609[a] (= Transactions of the Royal Society of Literature [1843] p. 235 et 291): *κατὰ] τὰ ἐ[ψηφισμ]ένα ὑπὸ τ[ῆς β]ουλῆς καὶ τοῦ δήμου Μάρ[κον] Αὐρ. Ἄτταλον Ἀρτεμιδώρου πεντά[κις] τοῦ Μενίππου Ἀττάλου, ἄνδρα τῶν ε[ὖ] γεγονότων, ἀπὸ προγόνων ἀρχικῶν καὶ λειτουργῶν, τελευτήσαντα νέον τὴν ἡλικίαν. τὴν δὲ ἀνάστασιν τοῦ ἀνδριάντος ἐποιήσατο Αὐρ. Ἀμμία ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἀναθεῖσα τῇ κρατίστ[ῃ] βουλῇ εἰς αἰωνίους διανομὰς ἀργύριον, καθὼς διὰ τῆς ἀναθέσεως δηλοῦται.* — Praenominibus Marci Aurelii aetas Antoninorum constat. In priore titulo nomen eius, cui lapis positus est, evanuit, in secundo monumento exstat: Marcus Aurelius Attalus. Lacuna igitur, nisi plus litteris sedecim desideratur, optime expletur sic: *Μάρκον Αὐρ. Ἄτταλον.* Sin autem maius frustum lapidis destructum est, propono plane idem initium, quod in titulo altero est, sic ad quattuor versus distributum, ut duo versus sedecim litteras contineant, duo decem et septem. Id accommodatum sit longitudini versuum in titulo Thesauri; num in publicatione Brittanica aliter distinctum sit, nescio, cum Acta societatis mihi non suppeditarint.

Stemmata quidem inscriptionum inter se discrepare videntur; sed res sic expediri potest: e titulo Corporis Boeckhiani hoc efficitur (adhibito nimirum supplemento proposito):

x = Marcus Aurelius Attalus.

Ex alio titulo colligimus:

Primo igitur adspectu maiores Marci Aurelii Attali, diverse designati, videntur non iidem esse: nunc Artemidori Menippi, nunc Menippi Attali nuncupantur. At sciendum est nonnumquam plura nomina simul gesta esse, qui usus etiam ab hac gente receptus est. Maiores igitur denominari poterant aut Artemidori Menippi Attali aut Artemidori Menippi (omisso nomine Attali, quem conditorem familiae licet existimare) aut Menippi Attali (sine nomine Artemidori).[1] Accedunt nimirum praenomina.

Nec dubium est, quin uterque lapis ad Marcum Aurelium Attalum referendus sit; ortus igitur esse videtur temporibus Antoninorum. Nihilo sequius consilium huius commentationis primarium requirit, ut monumentum iis adiungamus, quae ad finem saeculi primi aerae nostrae pertinent. Etenim gymnasiarchus Ariston, de quo in versibus 6—9 dicitur, quippe qui patruus magnus M. Aurelii Attali sit, hoc munus non ita multo post exitum saeculi primi videtur praestitisse.

Adnot. 1) Aphrodisienses, quibus plura nomina sunt, invenies: Le Bas-Waddington nr. 590 (= C. I. Gr. 2758): *Εὔμαχος Ἀθηναγόρου τοῦ Ἀθηναγόρου τοῦ Εὐμάχου Διογένη*[ς], respice collocationem nominum; ibid. *Ἀμ(μ)ιὰς Διονυσίου φύ(σει) δὲ Ἀδράστου τοῦ Μόλωνος Ὀλυμπιάς*. — nr. 1585 (= C. I. Gr. 2747, Annal. Inst. archeol. 1847 p. 110): *Ἀριστοκλ*[ῆ]*ς Ἀρτεμιδώρου Μολοσσός*. — nr. 1587 idem atque nr. 590. — nr. 1596 (= C. I. Gr. 2781 b, Add. p. 1111, Transact. Royal Soc. of Lit. [1843] p. 236): *Λούκιον Κλαύδιον Λ*[ο]*υκίου Ἀντωνίου Κλαυδίου Δομετε*[ί]*νου Διογένους . . . . υἱὸν Ἄτταλον*. — nr. 1598 (= C. I. Gr. 2797): *Τιβέριον* [*Κλ.*] *Αὐρήλιον, Τιβερίου Κλαυδίου Καπιτωλείνου ὑὸν Κτησίαν*. — nr. 1604 (= Annal. Inst. archeol. [1852] p. 118; C. I. Gr. nr. 2767): *Τίτος Ἀντώνιος Ἀδράστου υἱὸς Κυρείνᾳ Λυσίμαχος Γρύπος*. — nr. 1605[a] (= C. I. Gr. nr. 2816): *Νέαιραν Μενεκλέους Ἀμ-*

μίαν, ibid. Μητροδώρου τοῦ Μητροδώρου Δημητρίου; idem nr. 1605b (= C. I. Gr. nr. 2779). — nr. 1607 (= C. I. Gr. nr. 2779): Κλαυδίαν Κλαυδίου Ἀπολλωνίου . . . . θυγατέρα, Τρυφῶσαν Παυλεῖναν. — nr. 1613 (= C. I. Gr. nr. 2772): Μύωνα Ἀγελάου φύσει δὲ Εὐσέβους, Μένανδρον. — nr. 1614: Μηνογένην Μηνογένους Γλύκωνα Ἀσκ[ληπιάδην]. — nr. 1630 (= C. I. Gr. nr. 2829): Τ[ειμο]βίου Γλύκωνος. — nr. 1630 (= Texier, description III, 145, Annal. inst. archeol. [1847] p. 114): Αἰλία Ἀντωνία Νείκη ἡ καὶ Τατία. — nr. 1633 (= C. I. Gr. nr. 2836): Ζήνων ὁ καὶ Ἀριστοκλῆς. — nr. 1635 (= Annal. inst. archeol. [1847] p. 113): Ἄρωγος Ἀρ[ώ]γου τοῦ Διογένους τοῦ Μαργάρου Φιλήμων. — nr. 1637 (= C. I. Gr. nr. 2840): Ποπλίας Αἰ[λ]ίας Ἀτταλίδος Σαβείνης. — Praeterea conferendi sunt Indices libelli mei, s. v. „nomina virorum et mulierum“.

§ 12 (nr. IX).

Circa exitum primi saeculi p. Chr. n.

De gymnasiarcho.

Ariston quidam, cuius stemma gentile in adnotatione ad titulum nonum adumbravimus, gymnasiarchus fuerat (vs. 6—10); haec nuda rei mentio est. His verbis perquam exilibus ratione tantummodo, qua gymnasiarchia ab illo gesta commemoratur, aliquid — paululum sane — additur. Unus enim de cognatis eius, nepos fratris, nomine M. Aurelius Attalus, qui — nescio quot annis post — iuvenis[1]) mortuus erat, a senatu populoque statuam acceperat, quam mater defuncti, Aurelia Ammia, de sua pecunia posuerat; in elogiis[2]) omnia, quaecunque commendationi et gloriae esse possunt, ex more trito decantantur: cura minutissima atavorum dulce decus praedicatur, omnes afferuntur illi *εὖ γεγονότες, ἀρχικοί, ἐν τέλει ὄντες, λιτουργοί.* Inter magistratus autem et munera, a maioribus suscepta, unum est quod distinctius indicatur: gymnasiarchiam dico, qua Ariston patruus magnus[3]) gloriam generis auxerat. Denuo igitur intellegimus, quanti administratio gymnasii aestimata sit.

Absolvamus nunc reliquam partem documenti epigraphici. Atque M. Aurelius Attalus quidem laudatur propter vitam decore et verecunde actam, quin etiam exemplar virtutis proponitur[4]), magistratus eius muneraque extolluntur. Ammia autem largitione immortalitatem sibi peperit, cum senatui sanctissimo egregioque denarios 2370 dedicasset.[5])

Adnot. 1) „*νέον τὴν ἡλικίαν*“, sed „*ἄνδρα τῶν ἐν τέλει*“, cf. etiam vs. 13—15.

2) Argumentum duarum inscriptionum coniungo.

3) Longinqua etiam cognatio cum viris bene meritis tum commendatrix est.

4) Cf. titulos Aphrodisienses insequentes: Le Bas-Waddington nr. 1608 (= C. i. Gr. nr. 2769): *ζήσαντα κοσμίως καὶ πρὸς ὑπόδειγμα ἀρετῆς*. — nr. 1610. — Bull. de c. hell. IX (1885) p. 77 nr. 7, ed. Paris et Holleaux. — nr. 1599: *ζήσαντα βίον ἀρετῇ καὶ καλοκαγαθίᾳ διαφέροντα καὶ πάσας παρασχόμενον τῇ πατρίδι φιλοδόξους καὶ λαμπροτάτας λιτουργίας καὶ τὴν ἰδίαν πρὸς αὐτὴν εὐνουστάτην διάθεσιν, ἀθανάτοις ἑαυτὸν προεντυπωσάμενο[ν] τοῦ βίου ὑπομνήσεσιν, δι' ὧν πλουσίως καὶ φιλοτείμως παρέσχετο τῇ πόλει κ. τ. λ.*

5) Pecunia donata destinata erat: *εἰς αἰωνίους κλήρους* sive *εἰς αἰωνίους διανομάς*. Res aptissime explicatur inscriptione non ita pridem Aphrodisiade effossa, Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 76 nr. 6 (Paris et Holleaux), vs. 14—29: *ἀνα|θέντα δὲ καὶ τῇ | κρατίστῃ βουλῇ | εἰς αἰωνίους κλή|ρους * ͞αχο, γει|νομένου τοῦ | κλήρου πρὸς τῷ ἀνδριάντι αὐ|τοῦ, ἑκάστου ἔ|τους μηνὶ ι', ὀνο|μάτων σ', λαμβά|νοντος ἑκάσ[του] | τῶν λαχόν[των *] | κατθὰ κα[ὶ διὰ] | τῆς ἀνα[θέσε]ως δηλ[οῦται* . . . . . . lapis mutilus est. Denarii igitur 1670 singulis annis certa die inter ducentos cives sorte electos distribuebantur atque id quidem ante statuam largitoris; unicuique sex denarii obveniebant, unde denarii 1200 efficiuntur. Restant denarii 470, qui quemadmodum consumpti sint, ignoramus, cum finis inscriptionis desit. Similes divisiones habemus in titulis Aphrodisiensibus: C. I. Gr. nr. 2775; C. I. Gr. nr. 2817. — Le Bas-Waddington nr. 1603 (= Annal. inst. arch. [1852] p. 132, Henzen): *ἀναθέντας εἰς δια[δόσεις καὶ σ]τεφανώσεις τῇ τε βουλῇ [καὶ ταῖ]ς φυλαῖς καὶ προκλήροις [πολίταις ἀ]πὸ * μυρίων χειλίων*. — nr. 1611. — Necnon analoga ostendunt tituli Tralliani: Papers of the American school I (1882—83), 1885, ed. Sterrett, p. 98 nr. V: *ἀναθέντα τῇ κρατί(στῃ) Κλ(αυδίᾳ) βουλῇ εἰς νομὴν ἐπὶ τῇ γενεθλίῳ ἡμέρᾳ, ἥτις ἐστὶν μη(νὸς) Περειτίου ἐνάτη, δηνάρια γτλ[γ']*. ibid. p. 108 nr. 10: *ἀναθέντα καὶ τῇ Κλαυδίᾳ βουλῇ (ἀ)ρ[γυ]ρ[ί]ου ὥστε λαμβάνειν καθ' ἕκ[αστ]ον [ἔ]τος ἐνθάδε* (scilicet ante statuam) *ἕκαστον βου[λ]ευ[τὴ]ν [πρώτῃ ἐνιαυ]τοῦ ἡμέρᾳ δηνάρια διακόσια πεντήκοντα*. — Denique laudo inscriptionem, repertam in oppido „Meder“, prope a Thyatiris: Bull. de corr. hell. X (1886) p. 420 nr. 29, ed. Clerc, vs. 7: *καταλείψαντα τ[ῇ] ἱερ[ω]τά[τῃ βουλῇ . . .] πρὸς τὸ δίδοσθαι ἀπ[ὸ τού]των ἑκάστῳ βουλευτῇ παραγενομένῳ ἐν τῇ γενεθλίῳ τ . . . . . Αἰλιανοῦ καθ' ἔτος*.

Nr. X.

Ex exemplis Sherardianis et Spanhemianis optimas scripturas delegit A. Boeckhius, C. I. Gr. II p. 515 nr. 2777.

Α . . . .
. . τεῖνον Διογέ-
νην, Ἀσίας ἀρχ-
ιερῆ, νομοθέ-
την γυμνασί-
αρχον δι' αἰῶνος,
τὸν εὐεργέτην
ἡ πατρίς.
ἐπιμεληθέν-
τος τῆς ἀναστά-
σεως τοῦ ἀνδρι-
άντος Ἡφαιστί-
ωνος β̄ τοῦ Δη-
μητρίου, τοῦ
πρωτολόγου ἄρ-
χοντος.

In formis litterarum nihil memorabile. In versibus 1 et 2 nomina interciderunt; suppleo lacunam in editione Boeckhii titulo subsequenti: Le Bas-Waddington nr. 1596: *Λούκιον Κλαύδιον, Λ[ο]υκίου Ἀντωνίου Κλαυδίου Δομετε[ί]νου Διογένους, Ἀσί-[α]ς ἀρχιερέως καὶ νομοθέτου υἱόν, Ἄτταλον, συνκλητικόν, τὸν εὐεργέτην τῆς πατρίδος.* Ergo in initio lapidis restituendum est: *Λούκιον Ἀντώνιον Κλαύδιον Δομε]τεῖνον κ. τ. λ.*

Titulum priorem aetati Domitiani imperatoris tribuo seu annis proximis.

§ 13 (nr. X).

Sub finem saeculi p. Chr. n. primi.

Gymnasiarchia aeterna.

In inscriptionibus, de quibus postremo diximus, necessarium fuit laudationibus otiosis ac paene ridiculis aures adhibere; titulus propositus excellit absentia ambagum omnium. — Diogenes igitur, qui pleno nomine appellatus est Lucius Antonius Claudius Domitianus Diogenes, fuit gymnasiarchus *δι' αἰῶνος* (vs. 5/6). Hoc

est unum eiusmodi exemplum, quod adhuc Aphrodisiade inventum est. Praeterea in lapide XX b (huius collectionis) scriptum videmus: *ἀγωνοθέτην δι' „αἰῶνος"*, in marmore nr. XXIX: *ἀγωνοθέτην διὰ „βίου"*. — Hic percontetur quispiam iure ac merito, ecquid intersit inter duas has elocutiones. Mihi quidem vix dubium est, quin discrimen magnum sit. Etenim in titulo nr. XX b is qui agonotheta vocatur *δι' αἰῶνος*, regimen istorum tenet certaminum, quae donatione testamentaria in aeternum condita erant; adde exempla illa momenti gravissimi, in quibus *αἰώνιος γυμνασιαρχία* nuncupatur[1]), accipe denique aetate Antoninorum gymnasium Aphrodisiade florens in titulo nr. XIV, vs. 24, cognominari Diogenianum. Quae argumenta nonne animum inclinant, ut censeas inter munus per vitae tempus (*διὰ βίου*) ab aliquo propriis sumptibus gestum et tale distinguendum esse, in quo, cum munus capite ab aliquo civi munificentissimo donato ad perpetuitatem (*δι' αἰῶνος*) fundatum sit, administratori annuo nihil opus est de sua re familiari praestare? *Γυμνασίαρχος* vero *δι' αἰῶνος* et is appellari potest, qui ipse largitionem fecit, veluti hoc loco Diogenes Aphrodisiensis, et is, qui curator tantummodo est eius muneris, cuius impensae ex facultatibus liberalitate tributis persolvuntur. Institutum autem ab Diogene dono datum in honorem largitoris gymnasium Diogenianum nominatum est, sicut Cibyratae habebant *κτήσεις γυμνασιαρχικὰς Φιλαγριανάς*.

Nimirum nihil obstabat, si quis postea, quamquam pecunia legata praesto erat, propriis sumptibus gymnasiarchiam suscipere volebat, qua de re in lege Philagri (B, vs. 4 sq.) aliquid cautum videmus esse. Accuratiora de hoc beneficio Diogenis nescimus. Qua usus sit auctoritate et opulentia, docent eminentes honores, quibus functus est; namque pontifex Asiae summus et lator legum fuit. Cives patriae urbis, remunerantes Diogenem „*τὸν εὐεργέτην*" (vs. 7), statuam decreverunt, quam Hephaestion, cuius pater et avus nomen Demetrii habebant, cum archon primus[2]) fuit, erigendam curavit.

Supra summum sacerdotium Asiae commemoratum est. Ratione finium quos dissertationi meae posui adhibita satis habeo hoc loco viros doctissimos laudasse, qui de sacerdotibus Asiae provinciae et de Asiarcha disputaverunt:

Marquardt, Ephemeris epigraphica I p. 208 sq.: „de provinciarum Romanarum conciliis et sacerdotibus"; Röm. Staatsverwaltung I² p. 512 sq. — Waddington ad Le Bas, inscriptions d'Asie mineure, comment. p. 244—246 ad nr. 885. — Perrot, de Galatia p. 150 sq. — Mommseni animadversiones in Addendis ad: Benndorf et Niemann, Reisen in Lycien und Carien (1884) p. 157. — Mommen, hist. Rom. V (1885) p. 318—320. — Pallu de Lessert, l'Afrique Romaine (1884) p. 20 sq. — Ramsay in: Papers of the American school I (1882—83), 1885, p. 103 sq.; p. 110 nr. XI. — Lightfoot, Ignatius and Polycarp, Lond. 1885. — Monceaux, de communi Asiae provinciae (1885) p. 42 sq. — Guiraud, les assemblées provinciales dans l'empire Romain (1887) p. 82 sq. — Bulletin de corr. hell. X (1886) p. 151, p. 404 nr. 8, p. 412 nr. 16; XI (1887) p. 101 nr. 24, p. 216 nr. 8, p. 299 nr. 7; XII (1888) p. 11 nr. 2.

Nuperrime: Buechner, de neocoria, Gissae 1888, p. 116—132. — O. Hirschfeld in: Sitzungsber. d. pr. Akad. d. Wissensch. (1888) p. 852: „Zur Geschichte des römischen Kaiserkultus". — G. Hirschfeld, ibid. p. 889.

Adnot. 1) Ante omnia dignum est quod legatur magnum documentum Cibyraticum, quod legem Philagri cuiusdam de gymnasiarchia aeterna constituenda continet. Addidi id ad hunc locum:

A.: Sprattius et Forbesius, Itin. Lyc. II p. 286 sq.; C. I. Gr. nr. 4380 a in Addendis p. 1167. — **B.** et **C.**: ex schedis Falceneri edidit Henzen: Annal. inst. arch. (1852) p. 174/75; Le Bas et Waddington, inscriptions d'Asie mineure (1870) p. 309/10 nr. 1213, et in comment. p. 299/300 ad nr. 1213. — Optimum exemplum inscriptionis **A.** debemus Luschan, cuius apographum promulgatum est in: Petersen et Luschan, Reisen in Lykien, Milyas und Kibyratis (1889) p. 186 nr. 242 a, nr. 242:

A.

Κιβυ]ρατῶν δῆμος. ἡ Σ[ίμου?] Παγκράτου φυλὴ ἐτείμησεν Κόϊντον Οὐηρ[άνιον Τρωίλ]ου υἱὸν Κλουστουμείνα Φίλαγρον [ἱερέα Ἀρ]ετῆς γυμνασίαρχον ἐπὶ ἔτη δεκαδύο ἃ [ἐγυμνασ]ιάρχησεν αὐτὸς ζῶν, ἐχαρίσατο δὲ τῇ πόλει καὶ εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γυμνασιαρχίαν τὴν αἰώνιον μυριάδας δραχμῶν Ῥοδίων τεσσαράκοντα, ὡς γυμνασιαρχεῖσθαι ἐκ τῶν τόκων τὰς δὲ τεσσαράκοντα μυριάδας [μ]ένειν δανειζομένας τὸν πάντα χρόνον ἡ δὲ αἰώνιος γυμνασιαρχία ἤρξατο ἔτους ἐνάτου τεσσαρακοστοῦ τῆς κτίσεως ζῶντος τοῦ Φιλάγρου

τοῦ Ῥωμαϊκοῦ [δ]ηναρίου ἰσχύοντος ἀσσάρια δεκαέξ ἡ Ῥοδία δραχμὴ τούτου τοῦ δηναρίου ἰσχύει ἐν Κιβύρα ἀσσάρια δέκα, ἐν ᾗ δραχμῇ Ῥοδίᾳ δέδοται ἡ δωρεά.

B.

. . . .

ταῖς [τ]ειμαῖ[ς τῶ]ν Σε[β]αστῶν καὶ τ[ῆ]ς συνκ[λήτου, ὥστε μένει[ν] τὴν γυμνασιαρχίαν ἐ[ν τῇ πό[λ]ει [δ]ι' αἰῶ[νο]ς, καθὼς ἔτα[ξ]εν Κόϊντ[ος Οὐηρά[ν]ιος [Φ]ίλαγρος. ἐὰν δέ τινες γυμνασιαρχῆσα[ι θ]ελήσωσιν ἐκ τῶ[ν] ἰδίων ἀναλ[ωμάτων, τὴν πρόσοδον τῶν τεσσαράκοντα μυ[ρ]ιάδων πρασσέτω [ὁ] δῆμος μετὰ τῶν γυμνασιάρχ[ω]ν, καὶ ἐ[ξ] αὐτῆς ἀ[γ]οραζέτω κτήσεις σειτο[φ]όρους, εἰς ἄλλο δὲ μ[ηδὲν [ἐ]ξ[έστ]ω καταχρῆσθαι τῇ προσόδ[ῳ [τα]ύτ[ῃ] ὡς [πε]ρὶ τούτου τῷ αὐτοκράτ[ορι καὶ τῇ συνκλήτῳ [λ]ό[γ]ον ἀπο[δ]οθ[η]σομέ[νου [τὰς δ]ὲ [κτή]σεις κ[α]λεῖσ[θ]αι ταύτας γυμνασ[ιαρ]χικὰς Φι[λαγ]ρ[ι]ανάς.

. . . .

C.

Ἐά[ν] τινες τ[ὴν] αἰώνιον [γ]υμν[ασ]ια[ρχίαν θε]λ[ή]σωσιν [κα]τ[α]λ[ύει[ν] καὶ [τ]ὰ χρήμα[τ]α αὐτῆς ἀλ[λοτρι]οῦν ἐ[ναγ]εῖς ἔσ[τωσα]ν καὶ ἀ[λιτή]ριοι τῶν τε Σεβαστῶν καὶ [τῆς] συνκλήτου καὶ τῆς πα[τρ]ίδος καὶ τῶν ἐν ταύτῃ ἱερῶν καὶ θεῶν καὶ [αὐ]το[ὶ] καὶ γενεαὶ [α]ὐτῶ[ν]. ὀμνύτωσαν δὲ καθ' ἕκαστον ἐ[ν]ια[υ]τὸ[ν] οἱ ἔ[φ]η[β]οι ἐν τῷ γυμνασίῳ τὸν πάτριον ὅρ[κ]ον συνφυλά[ξ]ειν τὴν [γ]υμνασιαρχίαν καὶ πάντας τοὺς [π]όρους αὐτῆς. ὀμνύτω δὲ καὶ ὁ δῆμος ἐν τῇ τῶν κατευχῶν ἡμέρᾳ διὰ τῶν ἀ[ρ]χόντων καὶ τοῦ γραμματέ[ω]ς τοῦ δήμου [ὡ]ς ὑπὲρ σ[ωτηριωδεστάτου πρά[γ]ματος τηρήσειν τὴν γυμνασιαρχίαν ταύτην καὶ τὰ χρήματα αὐτῆς. ἐὰν δέ ποτε καθ' ὁνδηποτεοῦν τ[ρό]πον καταλυθῇ ἡ γυμνασιαρχία, ὑπεύ[θ]υνος ἔστω ὁ δῆμος τῷ αὐτοκράτορι καὶ τῇ συνκλήτῳ εἰς τὸ ἀ[π]οκαταστῆσαι τὴν γυμνασιαρχίαν παρ' ἑ[α]υ[τ]οῦ καὶ τοὺς πόρους αὐτῆς.

Praeterea gymnasiarchia aeterna inprimis commemoratur in titulis Spartanis, quorum ex numero affero:

C. I. Gr. nr. 1365: *ἡ πόλις Σέκ.* (Sextum) *Πομ(πήϊον) Σπάταλον Ἀγαθοκλέους φιλοκαίσαρα καὶ φιλόπατριν τὸν δὶς γυμνασίαρχον καὶ πατρονόμον καὶ αἰώνιον γυμνασίαρχον τῆς τε ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν αὐτοῦ πολειτεύμασιν μεγαλοπρεπείας καὶ τῆς ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ γυμνασιαρχίᾳ ἣν αὐτόθεν ὑπέστη, ἀσυνκρίτου καὶ ἀνυπερβλήτου προνοίας τε καὶ φιλοτειμίας, προσδεξαμένης τὸ ἀνάλωμα τῆς σεμνοτάτης καὶ πάντα πρώτης γυναικὸς αὐτοῦ Αὐρηλίας Ξενῶς τῆς Εὐτύχου.* Duplex

igitur gymnasiarchia diserte distincta est in hoc lapide: Spatalus enim dicitur *δὶς γυμνασίαρχος* et deinde *αἰώνιος γυμνασίαρχος*. — C. I. Gr. nr. 1353: *ἡ πόλις Μ. Αὐρήλιον Ἀριστοκράτη Δαμαινέτου, ἱερέα κατὰ γένος ἀπὸ Ἡρακλέος μη', ἀπὸ Διοσκούρων μδ', αἰώνιον γυμνασίαρχον μετὰ Διονυσίου καὶ Ἀριστοτέλους, καὶ πολίτην καὶ γυμνασίαρχον ἀσύνκριτον, προσδεξαμένων τὸ ἀνάλωμα τῶν προστάντων ἐν τῷ γυμνασίῳ φίλων Μεμμίου Εὐτύχου τοῦ Εὐτύχου, Μ. Αὐρηλίου Ἀρέτωνος τοῦ Ἀρέτωνος, Ἀβιδίου . . . τοῦ Εὐτυχᾶ*. — C. I. Gr. nr. 1349: *ἡ πόλις Τιβ. Κλα(ύδιον) Ἀριστοτέλ[η] φιλοκαίσαρα καὶ φιλόπατριν, αἰώνιον ἀριστοπολειτευτ[ὴν καὶ αἰ]ώνιον γυμνασί[αρχ]ον μετὰ Διονυσίου κ. τ. λ.* Idem igitur Aristoteles in aeterna gymnasiarchia est, qui in lapide superiore coniunctus cum Dionysio et Aristocrate gymnasiarchus aeternus fuerat. — C. I. Gr. nr. 1326: *ἡ πόλις ἡ Λακεδ[αι]μονίων Κλαύδιο[ν] Κασσιανὸν τὸν κράτιστον ὑπατικ[ὸν] εὐνοίας χάριν, [προσ]δεξαμένου [τ]ὸ [ἀν]άλ[ω]μα Μ. Α[ἰλ]ίου Α[ε]ον[τᾶ] φιλοκαίσαρος καὶ φ[ι]λοπάτριδος, α[ἰ]ωνίο[υ] γυμνασιάρχου, [τ]οῦ πρέσβεως τῶν ἐφόρων*. — C. I. Gr. nr. 1379: *ἡ πόλις Μάρ. Αὐρ. Νικ[ή]φορον Φιλωνίδα, φιλ[ο]καίσαρα καὶ φιλ[ό]πατριν, αἰώνιον ἀγορανόμον, αἰώνιον γυμνασίαρχον, τῆς ἐν τοῖς πολιτεύμασ[ι]ν φιλ[ο]τειμίας ἕνεκα, προσδεξαμένης τὸ ἀνάλωμα τῆς ἀξιολογ[ω]τάτης γυναικὸς αὐτοῦ Αὐρ. [Ἀ]φροδεισί[α]ς τῆς Νοήμονος*. — In titulis Spartanis inveniuntur etiam: *αἰώνιος ἀγορανόμος*, C. I. Gr. nr. 1363, 1364, 1375; *αἰώνιος ἱππάρχας*, C. I. Gr. nr. 1341; *αἰώνιος ἀριστοπολειτευτής*, C. I. Gr. nr. 1349, 1349, 1375. In lapide Gythii reperto commemoratur *αἰώνιος ἀγωνοθέτης*, C. I. Gr. nr. 1392. — In inscriptione Cyrenaica vidimus feminam in aeterna gymnasiarchia fuisse, C. I. Gr. nr. 5132: *Κλα[υ]δίαν Ἀράταν . . . ματέρα Κλ(αυδίας) Ὀλυμπιάδος, αἰωνίω γυμνασιαρχίδος*. — In titulis duobus Mytilenaeis, qui referendi sunt ad Agrippinam Augustam, legimus: *Τὰν γύναικα τῶ Σεβάστω, νέ|αν θέαν, (ἀ) βόλλα καὶ ὁ δᾶμος | Σεβάσταν γυμνασίαρχον | δι' αἴωνος Ἰουλίαν Ἀγριππίναν* (Sammlung der griechischen Dialektinschriften I [1884] p. 91 nr. 228, ed. Bechtel), ibidem p. 91 nr. 229: *ὁ δᾶμος θέαν . . . . | . . . . Αἴολιν καρπόφορον Ἀγριπ|πείναν, τὰν γυμνασίαρχον ἐς | αἴωνα*. Praeterea cf. alium titulum Mytilenaeum, l. c. p. 97 nr. 253 = C. I. Gr. nr. 2192: *Ὀ δᾶμος | Ἀρχέπολιν Καρπό|φορον Φιλιππίναν, | τὰν γυμνασί|αρχον ἐς τὸν αἴωνα*. — In titulo, qui ad Heracleam Caricam pertinet, legitur: *Ἀ]πολλώ[ν]ιον Τυ|[δ]έως, γ[υμ]νασί|[αρ]χον κ[αὶ π]ρύτανιν, | [κ]αὶ στε[φα]νηφόρον | [κ]αὶ ἀγω[νο]θέτην | δι' αἰῶν[ος] κ. τ. λ.* (Bulletin de corr. hell. IX [1885] p. 339 nr. 22, ed. Paris et Holleaux). — Necnon omitto hoc loco titulum Nysaeum in memoriam reducere, in quo quis praebet *τῇ πόλει τὴν στεφανηφορίαν „ἀθάνατον“* et *„ἄπαυστον“*, cf. supra p. 11 adn. 2.

2) vs. 15: *πρωτολόγου ἄρχοντος*, vide Indices. — Praeterea: Le Bas-Waddington nr. 1596 bis: *τὸν ἀξιολογώτατον πρῶτον ἄρχοντα*; nr. 1604 (Annal. inst. archeol. [1852] p. 118, C. I. Gr. nr. 2767): *γνώμη ἀρχόντων*; nr. 1623 (Transact. R. S. L. [1843] p. 289): quinque archontes

principatu Septimii Severi statuam Caracallae ponendam curant; nr. 1642. — Iam in epistola Antonii triumviri, quae referenda est ad annos u. c. 715/19, invenis: *Πλαρασέων καὶ Ἀφροδεισιέων ἄρχουσιν, βουλῇ, δήμῳ χαίρειν*, C. I. Gr. nr. 2737[a]. — Similia praebent tituli inventi: Nysae, Bulletin de corr. hell. VII (1883) p. 372 nr. 15, ed. Ramsay, vs. 20: *πρῶτον ἄρχοντα*. — Apolloniae (Caiiae), Bull. de c. h. IX (1885) p. 344 nr. 26, ed. Paris et Holleaux: *πρώτῳ ἄρχο[ντι τὸ] β'*; ibidem p. 345 nr. 28, vs. 8 sq.: *ὁ πρῶτος ἄρχων τὸ β' καὶ* (sequuntur quattuor nomina) *οἱ συνάρχοντες αὐτοῦ*. — Sardibus: Mitteil. Instit. Athen. VI (1881) p. 386 nr. 9, ed. Papadopoulos Kerameus. — Thyatirae: Bull. de c. h. X (1886) p. 409 nr. 13 vs. 9, ed. Clerc. — Larissae (Thessaliae): Bulletin de corr. hell. X (1886) p. 437 nr. 3, ed. Durrbach: *τοῦ ταγεύοντος [τὴν πρώ[την χώραν*. In oppidis Thessaliae quinque *ταγοί* rebus publicis administrandis praefuerunt, qui ita ut Aphrodisiade recreari poterant. — Cf. denique Indices ad C. I. Gr. s. v. *πρῶτος ἄρχων*, p. 39.

Nr. XI.

C. I. Gr. II p. 515 nr. 2778, ed. A. Boeckhius.

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐτείμ[η]σαν καὶ μετ[η]λλαχότα ταῖς μεγίστα[ις] καὶ καλλίσταις τειμαῖς Διογένην Μενάνδρου τοῦ Διογένου[ς], ἱερέα [γε]νόμενον θεᾶς Ἀφροδείτης καὶ θεῶν Σεβαστῶν ἀμερίμνιας, γυμνασιαρχήσαντα καὶ στεφανηφορήσαντα κα[ὶ ἱ]ερ[ατ]εύσαντα τῶν Σεβαστῶν ὑπερβαλλούσαις φιλοδοξίαις καὶ πανδήμοις ἑστιάσ[ε]σιν, καὶ τὰς ἀρχὰς τελέσαντα φιλ[ο]δόξ[ω]ς καὶ τὰ λοιπὰ ε[ὐ]σεβ[ῶ]ς.

Litterae vulgares, praeter *φ ρ χ* quae apicibus ornatae sunt. — Tempus sic determino: Pater huius Diogenis (vs. 3) sacerdos maximus Tiberii Claudii Germanici fuerat: Le Bas-Waddington nr. 1621 (C. I. Gr. nr. 2739): *Τιβέριον Κλαύδιον Καίσαρα [Σεβ]αστὸν Γερμανικὸν Αὐτοκράτορα [ὁ] δῆμος καὶ Μένανδρος Διογένους [τ]οῦ Ζήνωνος ἀρχιερεὺς αὐτοῦ καὶ Διονύσου.* Cum honores, qui filio eius, Menandri, tribuuntur, postumi sint, titulum incisum esse duco primis annis incipientis saeculi secundi; munera autem sustinuit annis antecedentibus.

vs. 8 Boeckhius mavult φιλοδοσίαις scribere; at scripturam traditam φιλοδοξίαις mutare, supervacaneum est, cum haud raro haec elocutio in titulis redeat[1]); φιλοδοξία ampliorem notionem habet, quam φιλοδοσία „dandi propensitas". — vs. 6 Boeckhius scripsit ἀμεριμνίας, quod verbum quid sibi velit, parum intellego. Nonne ἀμερίμνως in lapide insculptum fuit? id quod, aeque ut ἀπαρατηρήτως de effusa liberalitate apte dici potest.

Num quid in fine lapidis desit, indicatum non est.

Adnot. 1) Le Bas-Waddington, tit. Aphrodis. nr. 1611: ἐπεὶ ὁ δεῖνα ἐκτενεστάτας μὲν καὶ λαμπροτάτας φιλοδοξίας κα[ὶ διαδόσεις] καὶ λειτουργίας ἐποιήσατο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν κ. τ. λ.

§ 14 (nr. XI).

Saeculo primo exeunte.

Gymnasiarchia. Convivia populi.

Etiam atque etiam exemplis confirmatum videmus, civitatem curam gymnasii viris generis nobilitate florentibus commisisse. Diogenes igitur, filius Menandri, nepos Diogenis, pronepos Zenonis, qui cuncti in rebus municipalibus gerendis nomen sibi pepererant, cursum honorum a functione gymnasiarchiae incohavit, perrexit cum stephanephorus factus et flamen Veneris[1]) ac Divorum Augustorum[2]) inauguratus est. Inprimis tum, cum in sacerdotio imperatorum fuit, apparatus magnificos ostendisse traditur; populum enim universum ad epulas semel iterumque invitavit, quas haud scio an festis diebus certaminum ad cultum Augustorum sine dubio pertinentium praebuerit.

Subita vero morte exstinctus est, quam ob rem senatus populusque festinant „honoribus maximis pulcherrimisque", quibus vivum ornare non iam potuerant, mortuum prosequi.[3])

Adnot. 1) In litteris, quas Decius imperator eiusque filius Herennius Etruscus anno p. Chr. n. 251 dederunt, Venerem appellatam invenimus: τὴν ἐπώνυμον τῆς πόλεως θεόν, C. I. Gr. nr. 2743 (= Le Bas-Waddington nr. 1624). — De templo Veneris cf. Texier, Asie mineure (1862) p. 644 cap. XIII et tab. XIX. — Sacerdotes Veneris fuerunt complures, quorum princeps fuit sacerdos maximus, Le Bas-Waddington nr. 1598 bis: ἀρχιερέως καὶ ἱερέως τῆς Ἀφροδίτης; item dea complures neopoeos habuit: Le Bas-Waddington nr. 1596 bis, nr. 589, 590, 591 (C. I. Gr. nr. 2748), nr. 1585 (C. I. Gr. nr. 2747, Annal. inst. arch. [1847]

p. 110), nr. 1587, nr. 1611; Mitteil. Inst. Athen. V (1880) p. 341 vs. 12, ed. Kerameus.

2) Divi Augusti iuxta Venerem nominantur, Le Bas-Waddington nr. 1585: *Ἀφροδείτῃ, θεοῖς Σεβαστοῖς κ. τ. λ.*

3) Similia in Indicibus exhibentur; adde: Le Bas-Waddington nr. 1599 (Annal. inst. arch. [1832] p. 126). — nr. 1605 a (C. I. Gr. nr. 2816): *[ἡ β. καὶ ὁ δ. ἐτείμησεν κ]αὶ μετηλ[λ]α[κχυῖαν] ταῖς ἀξίαις καὶ πρεπούσαις τειμαῖς.* — nr. 1607 (C. I. Gr. nr. 2819). — nr. 1605 b (C. I. Gr. nr. 2779). — nr. 1604 (Annal. 1852 p. 118, C. I. Gr. nr. 2767): *τετειμῆσθαι καὶ μετηλλαχκότα . . . ἄνδρα πάσης ἄξιον τειμῆς, τα[ῖ]ς καλλίσταις τειμαῖς, ἐστεφανῶσθαι δὲ αὐτὸν κατὰ ἀξίαν τῷ τῆς ἀρετῆς στεφάνῳ.*

Nr. XII.

Le Bas et Waddington, inscriptions d'Asie mineure (1870) p. 393 nr. 1601 A, et in comment. p. 373 ad nr. 1601 A.

ἡ βουλ]ὴ καὶ ὁ δ[ῆμος καὶ ἡ γε]-
ρουσία καὶ οἱ νέοι ἐτεί[μησαν
μετηλλακχότα τ[αῖς καλ]-
λίσταις καὶ πρεπούσαι[ς τει]-
μαῖς Τίτον Φλαΰϊον Τίτου Φλ[αυ-
ΐου Μενίππου υἱόν, Κυρείνᾳ,
Ἀπολλινάριον, ἄνδρα γένους
πρώτου, πατρὸς καὶ προγόνων
γυμνασιάρχων καὶ στεφανηφό-
ρων γεγονότων, ἔν τε ἀρχαῖς
καὶ λειτουργίαις καὶ ἀγωνοθε-
σίαις καὶ ἐπιδόσεσι πάσαις
εὐεργετηκότων, καὶ συνεκτ[ι-
κότων τὴν πατρίδα, καὶ αὐ-
τὸν ἀπὸ πρώτης ἡλικίας γυ-
μνασιαρχήσαντα πολυτελῶ[ς
καὶ πάντα ποιήσαντα κα[λῶς.

Litterae vulgares; Lebasius, ad quem Waddingtonius apographum a se confectum miserat, titulum errore cum C. I. Gr. nr. 2796 confuderat. Praenomina patris filiique aetatem lapidis ostendunt; munera filii puto ad primos saeculi secundi annos referenda esse.

§ 15 (nr. XII).

Extremo saeculo primo, ineunte secundo p. Chr. n.

a) Hereditaria gymnasiarchia.
b) Puer curator gymnasii.

Ex hoc capite discemus prosapiam totam in gymnasiarchia fuisse: abavos, patrem, filium, nepotem. Namque munus illud, sicut a maioribus ad Titum Flavium Menippum propagatum erat, ita ab hoc Titus Flavius Apollinarius hereditate acceperat prima pueritia, atque is etiam inde a puero usque ad immaturum vitae finem obtinuerat. Hoc fuerat *γένος* vere *γυμνασιαρχικόν*, uti si non Aphrodisiade, at certe aliis locis breviter et astricte dici solebat. In titulis Aphrodisiensibus legimus: *πατρὸς καὶ προγόνων γυμνασιάρχων γεγονότων* vel *γένους γεγονότος ἐν γυμνασιαρχίαις* aut *πολλὰς γυμνασιαρχίας πεποιηκότος*; apud Coos[1]) sermonis usus erat, verbi causa: *Αὐρήλιον Πόπλιον, γυμνασιαρχικοῦ* [per analogiam: (*πατρὸς*) *ὑπατικοῦ, συγκλητικοῦ*]; apud Attalenses Pamphyliae[2]) mentio fit, vs. 3 sq.: *γένους ἱερα-[τικ]οῦ γυμνασιαρχικοῦ ἀρχι[ερατι]κοῦ*. In titulo Termessi Pisidiae invento exstat: *γένους ὄντα ἀρχιερατικοῦ καὶ γυμνασιαρχικοῦ κ. τ. λ.*, C. I. Gr. nr. 4363 vs. 11 sq.

Quod si in locum patris filius adulescentulus successit, id mirandum videtur esse tantummodo in comparatione eorum gymnasiarchorum, quos adhuc cognitos habemus. Etenim hi cives natu semper maiores fuerant, pueri hac dignitate praediti nondum commemorati sunt. Atqui insolita res facile intellegitur, si reputamus, omnium primam conditionem, qua quis rector gymnasii factus sit, in divitiis candidati sitam fuisse; quo quis promptior erat impensas ad alendam et exornandam rem necessarias tolerare, eo magis acceptus fuit sive maior sive minor erat aetate[3]); ut breviter dicam: plurima offerenti munus addicitur. Talem autem naturam gymnasiarchiae propriam fuisse luculentissime apparet vocula *πολυτελῶς* in vs. 16 ad *γυμνασιαρχήσαντα* adposita. Cernimus igitur gymnasiarchiam unum inter exoptatissima tam quam sumptuosissima munera fuisse, non ad magistratus[4]) proprie dictos pertinuisse. Atque haec quidem habeo, quod de ea quidem re ex argumento tituli propositi petam. Alia restant.

c) Agonothesia.

Beneficia, quae familia supra commemorata in rem publicam contulit, nondum omnia enumeravi. Paucis, quia plus memoriae proditum non est, dicendum est de agonothesia identidem ab his hominibus facta. Quam non minus liturgiam habendam esse, e collocatione verborum vs. 10 sq. colligo. Cuius in honorem certamina ea acta sint, utrum agonothetae sumptus omnes an partem eorum toleraverint, num largitores etiam arbitri fuerint, de his quaestionibus inscriptio nihil tradit.

Quodsi postremo addo ambitiosos illos homines Aphrodisienses stephanephoriam gessisse, urbi aedificiis ornandae consuluisse, nullo denique nomine non liberales fuisse, quivis perspiciet, cur senatus populusque, gerusia et iuvenes filium Menippi demortuum remunerati sint. Namque in beneficentia tam late patente opinor utrumque collegium et gerusiastarum et iuvenum illi vel parentibus eius aliquid acceptum retulisse. Praecipue fortasse in gymnasiarchia iuvenes benignum, ne dicam prodigum, eorum animum experti sunt. *Γερουσία* et *νέοι,* in titulis laudatoriis haud raro coniunctim nominati, quo modo interpretandi sint, huius loci est exponere aut potius viros doctissimos appellare, qui me hac cura interpretis liberant.

Adnot. 1) Annuaire de l'association pour l'encouragement des études grecques IX (1875) p. 280 nr. 6, ed. O. Rayet.

2) Bulletin de correspondance hellénique X (1886) p. 156 nr. 3, ed. Radet et Paris.

3) Inscriptio Spartana praebet: *ἁ πόλις Τιβ. Κλαύδιον Ἀρμόνικον, εὐσεβῆ καὶ φιλόπατριν, γυμνασίαρχον ἀπὸ τᾶς πρώτας ἁλικίας κ. τ. λ.* — In lapide Erythraeo legimus: *τὸν ἐκ προγόνων καὶ ἀπὸ παιδὸς ἡλικίας λιτουργόν,* Le Bas-Waddington nr. 57. — In titulo Le Bas-Waddington nr. 643, Philadelphiae Lydiae invento: ..... *ἐφήβαρχον ἐν παιδὶ γενόμενον κ. τ. λ.* nr. 650 (= C. I. Gr. nr. 3418): *τοῖς ἔτι πρώτοις ἡλικίας χρόνοις τελείαν φιλοδοξίας ἐπαν[γ]ειλάμενο[ν] λειτουργίαν κ. τ. λ.* — In titulis Aphrodisiensibus ipsis habemus, C. I. Gr. nr. 2770: *γενόμενον ἱερέα Ἑρμο[ῦ] ἀγοραίου παῖδα τὴν ἡλικίαν.* C. I. Gr. nr. 2788: *ἐκτελέσαντα τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ λιτουργίας πρὸ ἡλικία[ς].* cf. ibid. nr. 2787. — Heraclea Pontica praebet: *ἐν τῶ[ι] τᾶς ἁλικίας χ[ρόνωι] | δ(ό)ντα τᾶι πόλει * μύρι[α] | τέσσαρα κ. τ. λ.*, ed. G. Hirschfeld, Sitzber. pr. Akad. XXXV (1888) p. 884 nr. 50.

4) Compositio nominis *γυμνασι—αρχία* non obstat. *Ἀρχὴν* sane administravit, quatenus omnibus, quicunque gymnasium frequentabant, praepositus certe fuit.

§ 16 (nr. XII).

Gerusia et iuvenes (νέοι).

Ceterum ne terminos huic libello positos excedam, mihi ipse cogor interdicere ne quaestionem de integro, testimoniis epigraphicis novis adhibitis, retractem. Ad rem in universum intellegendam satis sit laudasse Theodorum Mommsenum, qui rei in volumine quinto historiae Romanae (1885) dimidiam fere partem paginae 326 concessit et controversam ad id tempus quaestionem de natura duorum horum collegiorum et seniorum et iuvenum, si quid video, disceptavit. De singulis rebus meruerunt, alter de gerusia potissimum cognoscenda, alter de collegio iuvenum explicando, Menadier[1]) et Collignon[2]), qui copiam titulorum tunc notorum et composuerunt et excusserunt. — Apud Menadierum inde a p. 59 in adnot. 200 catalogum eorum oppidorum confectum vides, in quibus testantibus titulis gerusia fuerat.

Nonnulla additurus sum praeter epimetra, quae Indices mei suppeditant. Ad institutum gerusiae spectant inscriptiones repertae:

In insula Samo, Bulletin de corr. hell. II (1878) p. 180; V (1881) p. 480 nr. 3.

Trallibus: Papers of the American school I (1882—83), 1885, p. 98 nr. V; p. 108 nr. X (= *Μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκη* 1875, p. 126); p. 96 nr. II; vol. II (1883—1884), 1888, p. 329 nr. 383. Bulletin de corr. hell. X (1886) p. 516 nr. 5; p. 517 nr. 7 et 8; XI (1887) p. 218 nr. 12.

Nysae: Bulletin VII (1883) p. 272 nr. 15; X (1886) p. 520 nr. 17; XI (1887) p. 347 nr. 2.

In insula Co: Bull. de corr. hell. V (1881) p. 229 nr. 17, 18.

Sebastes (Phrygiae): Bulletin VII (1883) p. 452 II.

Termessi (Lyciae): Bulletin X (1886) p. 219 nr. 3; p. 222 nr. 4 et 5; p. 224 nr. 6; p. 227 nr. 8.

Myrae (Lyciae): Benndorf, Reisen (1884) p. 30.

Sidymae (Lyciae): ibid. p. 70 sq. nr. 49 sq.

Cadyandae (Lyciae): Bulletin X (1886) p. 54 nr. 10.

Attaliae (Pamphyliae): Bulletin VII (1883) p. 265 nr. 6.

Sardibus: Mitt. Inst. Athen. VI (1881) p. 269 nr. 11.

Atque enumerationi νέων etiam, quam praebent Collignon p. 136—138 et Menadier p. 19/20, nonnulla hoc loco adiungo. Accedunt tituli in Indicibus meis allati. Inscriptiones huc pertinentes inventae sunt:

Trallibus: Bulletin de corr. hell. V (1881) p. 343 nr. 4 — p. 347 nr. 10; XI (1887) p. 218 nr. 12. — Papers of the american school I (1882—83), 1885, p. 108 nr. X (= *Μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκη*, 1875, p. 126).

Nysae: Bull. de c. h. VII (1883) p. 272 nr. 15; X (1886) p. 520 nr. 17 et 19; XI (1887) p. 347 nr. 2.

In insula Co: ibid. V (1881) p. 236 nr. 21; XI (1887) p. 73 et 74, nr. 3 et 4 et 5.

Attaliae: ibid. VII (1883) p. 263 nr. 5.

Synnadae: ibid. VII (1883) p. 299 nr. 23; V (1881) p. 389; IV (1880) p. 240.

Nacoleae: Journal of Hellenic studies III (1882) p. 125.

Sidymae: Benndorf, Reisen (1884) p. 68 nr. 43.

Xanthi: ibid. p. 123 nr. 96.

Odessi: Mitt. Inst. Athen. IX (1884) p. 228 nr. 13.

Sami: Bull. de corr. hell. V (1881) p. 481 nr. 4.

In oppido, cui nomen est *Ποιμανηνόν* (Eski-Manyas? prope Panormum Cyzicenum): Mitt. Inst. Athen. IX (1884) p. 32. Cf. etiam Mitt. Inst. Athen. VI (1881) p. 122; Archaeol.-epigr. Mitteil. aus Oesterreich VI p. 52; Reinach, Traité d'épigraphie grecque 1885 p. 408.

Quia commentatio Collignonis, quae in annalibus Burdigalensibus prodiit, minus commode introspici potest, quod sentit de natura collegii *τῶν νέων,* id ipsius verbis summatim declarare non omitto: „collèges de jeunes gens (*νέοι*) qui paraissent être la suite naturelle de l'éphébie" et „c'est la jeunesse de la cité organisée en corps, sous le patronage de l'état moins pour exercer une action politique que pour se livrer en commun aux exercises chers à tous les Grecs et pour développer l'éducation dont l'éphébie leur a donné les princips".

Atque haec quidem habeo, quae generaliter de collegio seniorum et iuvenum eiusque propagatione praemittam; singulas peculiaresque res attendendi in processu disputationis nonnumquam ansa dabitur; vide § 20.

Adnot. 1) Qua condicione Ephesii usi sint cet. Diss. Berol. 1880 p. 48—63. De iuvenibus p. 19/20.

2) „Les collèges de 'Neoi' dans les cités grecques“ in: Annales de la faculté des lettres de Bordeaux II (1880) p. 135—151. — Apud utrumque repperis etiam quae homines docti antea de hac re promulgaverant.

C. Saeculum p. Chr. n. secundum.

Nr. XIII.

Apographum Loewianum praebet J. Franzius, Annali dell' Instituto archeologico (1847) p. 112 nr. 4 (pleraque Franzius restituit). — Le Bas et Waddington: inscr. d'Asie mineure p. 400 nr. 1620 et in comment. p. 379 ad nr. 1620.

Ἔδοξεν τῇ ἱερᾷ [περιπολιστικῇ, εὐσεβεῖ, σεβαστῇ [συνόδῳ καὶ τῷ σύνπαντι ξυστῷ τῶν περὶ Τ[ραϊανὸν Ἀδριανὸν Σεβαστὸν διαπέμψασθαι [τόδε τὸ ψήφισμα τῇ ἱερ[ω]τάτῃ Ἀφροδεισιέων β[ουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἐπεὶ Καλλικράτης Διογέ[νους Ἀφροδ]εισιεύς, πανκρατιαστὴς ἱερονείκ[ης περιοδ]ονείκης, ἀπὸ πρ[ώ]της ἡλικίας εἰ[ς τὰς ὁδοὺς τῆς ἀρετῆς τραπεὶς ἱδρῶσι [καὶ πόνοις ἐκτήσατο τὴν εὐκλεῆ δόξαν, [δεινότητός τε παρὰ πᾶσιν ἀνθρώπ[ο]ις καθο[μιλ]ουμένης γε[ί]νεται, διά [τ]ε τὴν ὁλόκλ[ηρον αὐτῷ πεφιλοπονημ[έ]νην σοφίαν. σώματι γὰρ ὑ[π]ερβάλλων ἅπαντας ἀρχαίους ἐθαυμάσθη [τὴν φύ]σιν, ψυχῆς τε ἐπιμελούμενος ἐμακαρ[ίζ]ετο τὸν τρόπον. ὧν ἕ[ν]εκ[α] πάντων πρὸς τὸ ὑπερβάλλον τῆς δό[ξ]ης ἑ[ρ]πύσας ὁ [β]άσκανος φθόνος τὸ κοινὸν ἡμῶν ἀγαθὸν νεμε[σήσας ἀπήνεγκεν, ἐνερείσας εἰς μέρη τοῦ σώματος τὰ εὐχρηστότατα πανκρατιασταῖς, τοὺς ὤμους. διὸ [ἔ]δο[ξ]εν, τύχῃ τῇ ἀγαθῇ, αἰτήσασ[θ]αι τὴν Ἀφροδεισιέων πόλιν τόπους ἐπιτη-

δείους, ὅπως ποιησώμεθα τοῦ μεγάλου ἱερο-
νείκου εἰκόν[ων] ἀναθέσεις καὶ ἀνδρειά[ν-
τος ἀνάστασιν, καθὰ καὶ ἐν τῇ μητροπόλει
τῆς Ἀσίας Ἐφέσῳ, ἐχουσῶν τῶν τειμῶν
ἐπιγραφὰς τὰς προσηκούσας τῷ Καλλικράτ[ει,
ἵνα διὰ τούτου τοῦ ψηφίσματος τὸν ἄρυθμον
πρ]ὸς εἱμαρμένην ἀπαραίτητον αἱ τῶν τει-
μῶν χάριτες εὐπαρηγόρητον ἡμεῖν τὸν συ[ν-
αθλητὴν καταστήσωσιν.

Litterae vulgares. Aetas affatim indicatur vs. 3/4. Decretum igitur ortum est sub imperio Hadriani Caesaris (117—138).

§ 17 (nr. XIII).

Aetate Hadriani.

De Callicrate pancratiasta.

Aphrodisienses non solum domi, sed apud exteras etiam civitates splendida artis gymnicae specimina ediderunt. Primum eius generis exemplum reperimus Callicratem, filium Diogenis. Is igitur ad artem pancratiastarum incubuerat et brevi tempore industria sollertiaque admirationes ac plausus multorum excitaverat — sive ut colorem dictionis, quo collegae eius postea usi sunt, aliqua ex parte reddam: Callicrates a puero vias in gressus virtutis, sudoribus laboribusque gloriosam famam acquisiverat. — Olympia, Isthmia, Pythia, Nemea coronatus necnon in aliis sacris certaminibus victoriam nanctus erat, ita ut eximio honoris vocabulo hieronicae[1]) et victoris periodici[2]) salutari posset.

Ac si inflatam orationem laudatorum eius ad iustum modum redigimus, pancratiasta ille tunc aetatis toto imperio ob victorias suas adeo nobilitatus erat, ut in ore atque sermone aequalium esset id, quod in decreto honorario his fere verbis ridiculis expressum est: sollertia eius nec minus sapientia[3]), quam enixe consectabatur, in proverbium venit apud homines omnes, corpore excellens ante cunctos antiquos in admiratione erat apud recentiores propter naturam, animo denique excolendo deditus praedicabatur fortunatus ob mores. Floridum hercle genus di-

cendi, quod in titulis athleticis non semel recurrit. At tum ipsum, cum ad apicem quasi gloriae pervenit, ex humeris laborare coepit atque ingravescente vi morbi ab arte desciscere coactus est. Quam belle rursus athletae id pronuntiare sciunt! (vs. 16 sq.).

E consuetudine sese olim ad collegium applicaverat, qualia illis temporibus ab artificibus tam gymnicis quam musicis scenicisque constitui solebant. Hae societates, quae haud ita raro favorem et benevolentiam imperatorum expertae sunt crebroque nomen Caesaris sibi indiderunt, aut certo et stato loco versabantur aut alias alio tempore regiones concelebrabant.

Callicrates igitur in sodalicium athletarum huc illuc migrantium[4]) receptus erat. Cum autem artem exercere postea morbo repentino prohiberetur, et conventus et omnis xystus[5]), qui Romae domicilium habebat et Hadrianum tutorem ac patronum reverebatur, censuerunt recordationem collegae, qui famam sodalitatis longe lateque pervulgarat, conservandam esse. Quocirca decretum id spectans et cum Ephesiis communicaverunt, quorum civitatem constat metropolim[6]) Asiae fuisse, et ad senatum populumque Aphrodisiensium miserunt, qui Callicratem inter cives suos poterant numerare. In his litteris sanctus, pius, augustus conventus Aphrodisienses orabat, ut loca idonea sibi concederent, ubi elogiis insculptis imagines hieronicae ponerentur et statuae erigerentur; ab Ephesiis id impetraverant. Quam petitionem quem ad modum commendare studuerint, non neglegendum est monere. Etenim conqueruntur ac deplorant conventum damno acerbissimo affectum esse, cum collega clarissimus, pristinum commune bonum, casu inexspectato abreptus sit, cuius calamitatis irrevocabilis solatium ac levamen unicum habeatur honoribus collegae a patria civitate tributis.

Adnot. 1) Cf. Indices ad C. I. Gr. s. v. *ἱερονείκης*, p. 150.

2) Cf. Indices ad C. I. Gr. s. v. *περιοδονείκης* p. 158 et *περίοδος* (in certaminibus) p. 158. Cf. etiam Festus p. 338, 7: „in gymnicis certaminibus perihodon vicisse dicitur, qui Pythia, Isthmia, Nemea, Olympia vicit, a circumitu eorum spectaculorum". Cf. Krause, Gymnast. und Agonist. I p. 552—556, II p. 639—642.

3) Cum nonnumquam athletae animae rudis stolidique insimularentur, hic opprobrium insipientiae a collega depulsum est.

4) *περιπολιστικὴ σύνοδος*, cf. Indices ad C. I. Gr. s. v. p. 158. — L. Friedlaender, Sittengeschichte II[5] p. 446 sq.

5) *ξυστός*, cf. Indices ad C. I. Gr. s. v. p. 156. — G. Dittenberger, Archaeol. Zeitung vol. XXXIV (1876) p. 56 ad nr. 13.

6) J. Marquardt, Röm. Staatsverwaltung I p. 343.

Nr. XIV.

„Ad borealem theatri partem ad occasum vergentem, marmor muro externo infixum". Ex exemplis Sherardianis et Spanhemianis ed. A. Boeckhius: C. I. Gr. II p. 516 nr. 2782.

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ο Ἀφροδισιέων καὶ ἡ γερουσία
Μάρ(κον) Οὔλ(πιον) Καρ(μίνιον) Κλαυδιανόν, ὑὸν Καρ(μινίου) Κλαυδιανοῦ,
Ἀσίας ἀρχιερέως, πάππου καὶ προπάππου συν-
κλητικῶν, τειμηθέντα ἐν πολλοῖς [ὑ]πὸ τῶν
Αὐτοκρατόρων, ἄνδρα Φλ(αουΐας) Ἀπφίας ἀρχιερείας
Ἀσίας, μητρὸς καὶ ἀδελφῆς καὶ μάμμης συνκλη-
τικῶν, φιλοπατρίδος, θυγατρὸς τῆς πόλεως καὶ
Φλ(αουΐου) Ἀθηναγόρου ἐπιτρόπου Σεβαστοῦ, πατρὸς καὶ [πάππου καὶ
προπάππου συνκλητικῶν, αὐτὸν ἀρχι-
ερέως τῆς Ἀσίας ὑόν, πατέρα Καρ(μινίου) Ἀθηναγόρου συν-
κλητικοῦ, πάππον Καρμινίων Ἀθηναγόρου κ[αὶ
Κλαυδιανοῦ καὶ Ἀπφίας καὶ Λειβιανῆς συνκλη-
τικῶν, ἀργυροταμίαν τῆς Ἀσίας, λογιστὴν μετὰ
ὑπατικοὺς δοθέντα τῆς Κυζικηνῶν πόλεως,
ἀρχιερέα, ταμίαν, ἀρχινε[ω]ποιόν, ἱερ[έ]α διὰ βίου
θεᾶς Ἀφροδίτης, ἣ ἀνέθηκεν χρήματα εἰς αἰ[ων-
ίων ἀναθημάτων κατασκευάς, ἀλλὰ καὶ τὸν [ἱ]ερατι[κὸν
χρύσεον στέφανον, καὶ τῇ πόλει δὲ μυριάδας δέκα [ἥ-
μισυ ἀναθέντα εἰς αἰωνίων ἔργων κατασκευὰς ἀπὸ
ὧν ἤ[δ]η δέδοται εἰς μὲν τὰ θεωρητήρια τοῦ θεάτρου
** μύρια, καὶ τὸ ἔργον δὲ τοῦτο τὸ τῆς πλατείας ἐ-*
ξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους
ἐκ θεμελίων μέχρι γείσους εὐτυχῶς γέγονε καὶ γε-
νήσεται, καὶ ἐν τῷ Διογενιανῷ δὲ γυμνασίῳ [ἀπ]ὸ
ἑτέρων ἰδίων χρημάτων τὸ ἀλιπτ[ή]ριον, καὶ τὸν ἐν[τὸς β-
ασιλικὸν αὐτοῦ καὶ τὰς εἰσόδους καὶ ἐξόδους μετὰ [τ]ῆς

*γυναικὸς Ἀπφίας κυκλ[ώ]σαντα, καὶ τὰ ἀγάλματα πάντα τὰ ἐν τοῖς ἔργοις καὶ τοὺς ἀνδριάντας οἴκο[θ]εν κατεσκευακότα, καὶ τὰς λευκολίθους παραστά[δ]ας καὶ τὸ κατ' αὐτῶν εἴλημα μετὰ τῆς γλυφῆς αὐτῶ[ν] καὶ τοὺς κείονας μετὰ τῶν βωμο[σ]πειρῶν καὶ κεφαλῶν κατ[ε]σκευακότα, καὶ τῇ λαμπροτάτῃ δὲ βουλῇ καὶ τῇ ἱερωτάτῃ γερουσίᾳ ἀνατεθεικότα χρήματα εἰς αἰωνίων κλήρ[ω]ν διανομάς, καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς πολλάκις διανομὰς δεδ[ω]κότα τοῖς τε τὴν πόλιν κατοικοῦσιν πολείταις καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς χώρας, καὶ ἑτέ[ρ]ας δὲ διανομὰς δεδ[ω]κότα πολλάκις τῇ βουλῇ πάσῃ καὶ τῇ γερουσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐπιδόσεις πολλάκις ἐν παντὶ καιρῷ πεποιημένον κατὰ τὴν τῆς πόλεως γνώμην πολείταις τε καὶ ξ[έ]νοις, καὶ ἔλ[α]ια δρακτοῖς πολλάκις τεθεικότα ἐν τῷ καιρῷ τῆς τοῦ Τε[ι]μέλου ποταμοῦ εἰσαγωγῆς, καὶ πρεσβείας δὲ πολλάκις εὐτυχῶς ἐκτετελεκότα, [κ]αὶ παρ' ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ εὐεργέτην καὶ φιλόπατριν [ἐν ἰ]δίοις ἔργοις ἀνέ[σ]τησεν. || προσανατεθεικότα δὲ [π]ρόσφατον κ[αὶ] ἄλλα εἰς τὸ ἔργον * ε' πρὸς τὸ εἶναι [δρ]αχμὰς μυ. ι̅α̅.*

Litterae vulgares. Convertamus ad quaestionem de aetate tituli: In magno hoc decreto honorario agitur de Marco Ulpio Carminio Claudiano, altero huius nominis. Iam patri eius, ut infra ostendam, praenomina eadem Marci Ulpii erant, videlicet indita e memoria M. Ulpii Traiani imperatoris (98—117 p. Chr.). Hic igitur pater exordio principatus Antonini Pii (post a. 138) comparet unus de filiis quos vocant populi Attudensium, posthac inter annos 161—169 reperitur Asiarches.[1]) Quodsi is — hoc quidem inde efficitur — regnantibus M. Aurelio et L. Vero necessario aetate provectus fuit, filium eum temporibus Marci Aurelii media fere aetate fuisse credere licet. Paulo accuratiora novimus e vs. 4/5: imperatores nulli alii esse possunt, nisi Marcus Aurelius Antoninus et Lucius Verus. Ideo aetas puerilis circiter in Hadriani, aetas firmata in tempora Antoninorum incidit.

Disputatio de stirpe Carminiorum Claudianorum.

Quod Boeckhius compertum habere tum non poterat, id nunc constat titulo et nummis, repertis in valle fluminis Maeandri,

in oppido Attuda.[2]) Etenim haec urbs Phrygiae patria totius gentis erat, cuius vestigia atque historiam per satis longum temporis spatium persequi possumus. Ut igitur rem in brevi conspectu ponam, insero hoc loco stemma, quod a Boeckhio erutum nunc augeri poterat; uncis inclusos adicio honores, quos hi gentiles obtinuerant.

Tabula genealogica.

Μάρκος Οὔλπιος Καρμίνιος Κλαυδιανός [ἀρχιερεὺς Ἀσίας, πάππος καὶ πρόπαππος συγκλητικῶν].	*Φλάουϊος Ἀθηναγόρας* [ἐπίτροπος Σεβαστοῦ, πατὴρ καὶ πάππος καὶ πρόπαππος συγκλητικῶν].	
Μάρκος Οὔλπιος Καρμίνιος Κλαυδιανός [τειμηθεὶς ἐν πολλοῖς ὑπὸ τῶν Αὐτοκρατόρων — ἀργυροταμίας τῆς Ἀσίας — λογιστὴς μετὰ ὑπατικοὺς δοθεὶς τῆς Κυζικηνῶν πόλεως — στεφανηφόρος δι' αἰῶνος (apud Attudenses) — apud Aphrodisienses: ἀρχιερεὺς — ταμίας — ἀρχινεωποιός — ἱερεὺς διὰ βίου Ἀφροδίτης — πρεσβευτὴς πολλάκις].	*Φλαουΐα Ἀπφία* [ἀρχιέρεια Ἀσίας, θυγάτηρ τῆς πόλεως Aphrodisiadis, μήτηρ καὶ ἀδελφὴ καὶ μάμμη συγκλητικῶν].	Anonymus [συγκλητικός].
Καρμίνιος Ἀθηναγόρας [συγκλητικὸς mox ὑπατικός, C. I. Gr. nr. 2783 — ἀνθύπατος Λυκίας καὶ Πανφυλίας καὶ Ἰσαυρίας].	*Καρμίνιος νεώτερος* [apud Attudenses: στεφανηφόρος, ἱερεὺς θεᾶς Μητρός, Ἀδράστου, συγκλητικός, θεῖος συγκλητικῶν τεσσάρων].	

1. *Μάρκος Φλ. Καρμίνιος Ἀθηναγόρας Λειουαϊανός* [συγκλητικός, cf. C. I. Gr. nr. 2783].
2. *Καρμίνιος Κλαυδιανός* [συγκλητικός].
3. *Ἀπφία* [συγκλητική].
4. *Λειβιανή* [συγκλητική].

Ut iam supra diximus, Attuda huius magnae familiae patria habenda est. At ex me quaerat quispiam, quo iure M. Ulpius

Carminius Claudianus II a senatu populoque Aphrodisiensium vs. 43 *φιλόπατρις* appellatus sit, quamquam filius eius Carminius minor, qui in titulo a Clercio promulgato occurrit, ab Attudensibus studiosus patriae a puero praedicatur et Attuda ipsa patria eius diserte indicatur. Rem ea fere ratione mihi excogito: M. Ulpius Carminius Claudianus II uxorem duxerat Aphiam (vs. 7) oriundam Aphrodisiade; quae, quamquam cum coniuge Attudam transmigravit, tamen beneficiis patriam urbem cumulare adeo non desiit, ut iure meritoque *φιλόπατρις* appellari posset. Nec minus maritus ea ratione, quae accuratissime in titulo proposito descripta est, Aphrodisiensium gratiam brevi sibi conflarat ita, ut civitas ei impertiretur. Liberi autem tantummodo civitati Attudensium ascripti erant.

Vs. 9 Boeckhius recte, ut confirmatur tabula genealogica, [*πάππου καί*] supplevit. Contra vs. 40 magnopere erravit; scripsit ἑλ[ειο]δ[ι]άκτο[υ]ς et interpretatus est: canales siccandis agris et deducendis aquis stagnantibus inservientes. Sed scripturam lapidis: *ΕΛΙΑΔΡΑΚΤΟΙΣ* perperam mutavit. Una littera alpha suppleta redintegrare possumus lectionem unice veram: ἕλ[α]ια *δρακτοῖς*.[3]) Quid hoc verbum in titulis Asianis nequaquam plane insolitum sibi velit, in explicando argumento huius monumenti videbimus.

Adnot. 1) Waddingtonius certiorem fecit Clercium de nummis duobus insequentibus: Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 350. Alius pertinet ad initium regni Antonini Pii (138—161): *ΤΙΤΟΣ ΑΙΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ* — caput laureatum Antonini Pii — *Μ. ΟΥΛ. ΚΑΡΜΙΝΙΟΣ ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΣ ΥΙ[ΟΣ ΤΟΥ] ΔΗΜΟ[Υ Α]ΤΤΟΥΔΕΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕ* — Cybele cum leonibus. Alius referendus est ad coniunctum principatum M. Aurelii Antonini et Lucii Veri (161—169): *ΑΥΡ. ΚΑ. ΑΡ. ΠΑ. ΜΗ. Μ. Α. ΑΝΤΩΝΙΝΟΣ. Κ. ΟΥΗΡΟΣ* — Marcus Aurelius et L. Verus manus sibi porrigunt — *ΔΙΑ Κ[ΑΡΜΙΝΙ]ΟΥ ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΥ ΑΣΙΑΡΧΟΥ ΑΤΤΟΥΔΕΩΝ* — Cybele cum leonibus.

2) Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 348 nr. 5, ed. Clerc: senatus populusque Attudensium honorant *Καρ]μίνιον . . . . . [ν]εώτερον, στεφανηφόρον, [ἱ]ερέα Θεᾶς Μητρός, Ἀδράστου, υἱὸν Καρμινίου Κλαυδιανοῦ στ[εφ]ανηφόρου δι' αἰῶνος, λογιστοῦ μετ[ὰ ὑπα]τικοὺς τῆς λανπροτάτης Κυζικηνῶν πόλεως, ἀργυροταμίου τῆς Ἀσίας, ἀδελφὸν Καρμινίου Ἀθηναγόρου, ἀνθυπάτου Λυκίας καὶ Πανφυλίας καὶ Ἰσαυρίας, θε[ῖ]ΟΝ ΣΥΝ ΘΕΩ? συνκλητικῶ[ν τε]σσάρων ἡ πατρὶς τὸν ἐ[κ παι]δὸς φιλόπατριν ἐκ [τῶν κοινῶ]ν προσόδων ἀνέστη[σεν* . . . . . — Quicunque stemma a me supra statutum paulo diligentius inspexerit, con-

cedet legendum esse: ϑεῖον σὺν ϑε[ί]ῳ. Nam et Carminius minor ord. senat. patruus est liberorum quattuor ord. senat. Carminii Athenagorae et anonymus Aphiae frater, ord. senat., avunculus est Carminii minoris. Ergo est Carminius minor cum avunculo suo patruus filiorum filiarumque, ord. senat., quos habebat Carminius Athenagoras. Intricata sane huiusce modi locutio videtur; sin autem consideraverimus, quanti quis tunc ab Asianis aestimatus sit, cui licitum erat nomini et ascendentium et descendentium illud vocabulum συγκλητικός addere, melius intellegemus, cur ordo senatorius ne magni quidem avunculi in lapide hoc inscripto silentio praetermittatur. Cf. titulum Erythraeum, quem ed. Pottier et Hauvette-Besnault, Bull. de corr. hell. IV (1880) p. 154 vs. 7 sq.: συνγενῆ καὶ ἀδελφὸν | καὶ ϑεῖον συνκλητικ[ῶν κ. τ. λ. Ceterum cf. Th. Mommsen, Römisches Staatsrecht III, 1 (1887) p. 471.

3) Iam Waddingtonius ad Le Bas nr. 1602 b facilem eam mutationem protulit; δρακτός compluries in novis monumentis epigraphicis.

§ 18 (nr. XIV).

Aetas Antoninorum.

a) Gymnasium Diogenianum.

In § 13 non sine veri specie suspicati sumus Diogenem quendam gymnasiarchiam aeternam condidisse. Ex pecuniis his videtur gymnasium illud ortum esse, quod in vs. 24 tituli XIV vocatur Diogenianum, ita ut Aphrodisienses tunc temporis duo aut complura instituta, usui gymnico et agonistico destinata, possiderent.

Aliis etiam exemplis docemur nonnunquam in una atque eadem re publica complura simul gymnasia floruisse eisque certa nomina indita esse. Ut non dicam de Atheniensi gymnasio Diogenis[1]), habes Branchidis, C. I. Gr. nr. 2811 vs. 5 sq.: κοσμήσας τὸν τρίτον οἶκον τοῦ Φαυστινείου γυμνασίου τῷ παντὶ κόσμῳ κ. τ. λ.; ibidem vs. 16 sq.: προστάτης τοῦ μεγάλου γυμνασίου ἔτεσι δυσὶν καὶ τοῦ Καπίτωνος (scilicet γυμνασίου) ἔτεσιν δυσίν κ. τ. λ. Ibidem C. I. Gr. nr. 2885 (= Le Bas-Waddington nr. 223): παιδονόμου καὶ γυμνασιάρχου πάντων τῶν γυμνασίων. — Notum est γυμνάσιον Ὁμήρειον Chii, C. I. Gr. nr. 2221.[2]) — Nuper novum exemplum promulgavit Sterrett, Papers of the american school III (1888) p. 304 nr. 426: Kara-Baulo: [ἐπιδόντα εἰς τὸ ὑ]πὸ τῆς πόλεως Σεο[υή]ρειον γυμνάσιον ἀργυρίου δηνάρια τρεισχείλια [πεν]τακόσια. —

Apud Ancyranos (Galatiae) aliquis refecit *τὸ τοῦ Πολυείδου γυμνάσιον καθηρημένον*, C. I. Gr. nr. 4015. — Tria gymnasia Trallianis fuerunt, Papers etc. I (1885) ed. Sterrett p. 96 nr. II (= *Ὅμηρος* 1874 p. 29) vs. 6: *γυμνασιαρχήσαντα τῶν τριῶν γυμνασίων κ. τ. λ.* — Sex gymnasia commemorantur in titulo Pergameno, Le Bas-Waddington nr. 1723 c. — Complura, generaliter dicta, inveniuntur in marmoribus Stratonicensibus; magnum gymnasium discernitur in lapide Thyatiris reperto, Bulletin de corr. hell. X (1886) p. 420 nr. 29, ed. Clerc, vs. 5: *τὸ προάτριον τοῦ μεγάλου γυμ[νασίου.* — In alia inscriptione tria gymnasia Thyatirenorum commemorantur, C. I. Gr. nr. 3502: *Λικίννιον Ῥουφῖνον ..... οἱ περὶ τὸν Ἡρακλέα τῶν πρώτων γυμνασίων νεανίσκοι καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον τοῦ τρίτου* („et, ex vetere quidem computatione, tertii gymnasii"), cf. C. I. Gr. nr. 3503. — In urbe Megaris gymnasium fuerat, quod antiquum cognominatum erat, Paus. I, 44, 3: *ἔστι δὲ ἐν τῷ γυμνασίῳ τῷ ἀρχαίῳ πλησίον πυλῶν καλουμένων Νυμφάδων λίθος παρεχόμενος πυραμίδος σχῆμα οὐ μεγάλης· τοῦτον Ἀπόλλωνα ὀνομάζουσι Καρινόν.* — Complura gymnasia apud Epidaurios commemorantur in titulo, quem edidit J. Baunack, Studien auf dem Gebiete des Griechischen und der arischen Sprachen I (1886) p. 89 nr. 25: *τὰ γυμνάσια τὰ ἐν Ἐπιδαύρωι | [κ]αὶ οἱ συμπολιτεύοντες | Ἰσίωνα Ἀπολλωνίου Ἐπιδαύρι|ον γυμνασιαρχήσαντα ἐν Λυκείωι κ. τ. λ.* (*Ἐφ. ἀρχ.* 1883, Sp. 89 nr. 25. 26.) — Syracusani habebant gymnasium, quod nominabatur *Τιμολεόντειον*, Plut. Timol. II p. 240, Reiske: *ἐποιήσαντο δὲ τὴν ταφὴν τοῦ σώματος ἐν ἀγορᾷ καὶ στοὰς ὕστερον περιβαλόντες καὶ παλαίστρας ἐνοικοδομήσαντες γυμνάσιον τοῖς νέοις ἀνῆκαν καὶ Τιμολεόντειον προσηγόρευσαν.*

b) Unctuarium; basilicae duae (vs. 24 sq.).

Paulo certius quam de origine edocti sumus de condicione ac statu posteriore huius instituti. Etenim Marcus Ulpius Carminius Claudianus is, de quo supra pluribus locuti sumus, cum uxore sua Aphia partem immensarum divitiarum collocavit in gymnasio illo novis operibus ornando, veluti de sua ipsius pecunia *ἀλιπτήριον* quod vocatur, id est unctuarium, intra spatium gymnasii exstruendum curaverat[2]) atque una cum

uxore, quam sociam ad largitionem adhibuerat, basilicam interiorem et peristylium ab aditibus usque ad exitus muro circumcinxit.[3]) — Ceterum nolo celare in eis versibus lapidis, quibus res eae memoriae proditae sunt, nonnulla in obscuro esse et interpretationem diversam cogitari posse. Ac primum quidem dubitationi obnoxium est, utrum *ὁ βασιλικὸς* (scilicet *οἶκος*) *ὁ ἐντός* ad unctuarium referendus sit an partem gymnasii ipsius effecerit, separatam prorsus ab alipterio, id, quod mihi quidem probabilius videtur. Hoc vero sine haesitatione statui licet, duas basilicas fuisse. Boeckhius etiam in lectione *κυκλώσαντα* addubitavit et, quamquam non confidenter, *λευκώσαντα* proposuit. Quid equidem sentiam, ex interpretatione supra allata intellegitur. Nec testimonio epigraphico Passalae(?) Cariae reperto destituimur: Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 213 nr. 2, (ed. *Κοντολέων*) legitur vs. 3 sq.: *γυμνασιαρχήσαντα τῶν νέων σὺν τῷ υἱῷ . . . . τούς τε λιθίνους κανκέλλους τοῦ γυμνασίου ἐκ τῶν ἰδίων κατασκευάσαντα καὶ ἐπισκευάσαντα τὸν περὶ αὐτοὺς κόσμον.* Cancelli igitur lapidei seu muri spatium gymnasii, apertum antea aut tantummodo saepimento ligneo vel naturali circumdatum secludunt.

Non inutile duco hoc loco nonnullos titulos aliorum oppidorum afferre, in quibus partes gymnasii nuncupantur. Pauca etiam in Indicibus meis invenies. Inscriptiones huc spectantes repertae sunt:

Branchidis, C. I. Gr. nr. 2881 vs. 5 sq.: *κοσμήσας τὸν τρίτον οἶκον τοῦ Φαυστινείου γυμνασίου τῷ παντὶ κόσμῳ.*

Laginae, Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 144 nr. 46, ed. Diehl et Cousin, vs. 4: *ἐποίησ]αν σὺν παντὶ τῷ κόσμῳ τὸ ἄτρειον τοῦ ἄνω γυμ[νασίου.*

In oppido, quod Meder vocatur (Thyatirae), Bulletin X (1886) p. 420 nr. 29, ed. Clerc, vs. 5: *τὸ προάτριον τοῦ μεγάλου γυμνασίου.*

In oppido, cui nomen est *Ποιμανηνόν* (Eski-Manyas, prope a Panormo Cyziceno), Mitt. Inst. Athen IX (1884) p. 32, ed. Lolling, vs. 20 sq.: *ἀνατεθῆναι δὲ καὶ στήλην [λε]υκή[ν λιθ]εία[ν] πρὸ τοῦ γυμνασίου ἐν τῇ κατασκευαζομένῃ στοᾷ κ. τ. λ.*

Denique delego ad Indices ad C. I. Gr. p. 142 s. v. *γυμνάσιον.*

c) **Distributio olei** (vs. 40 et 41).

E fluvio Timele[4]) aqua in urbem derivata erat. Postquam ad effectum aquae ductus ventum est, magnifica sollemnia concelebrata videntur esse — fortasse gymnica etiam certamina —, quae Carminio Claudiano rursus occasionem obtulerunt, qua magnitudinem et rei suae familiaris et benevolentiae civibus ostendit. In lapide enim scriptum videmus vs. 40: *ἔλ[α]ια δρακτοῖς πολλάκις τεθεικότα κ. τ. λ.* Quid ea verba significent, imprimis quae vis ac notio *δρακτοῖς* subsit, necessarium duco paulo uberius perpendere.

Quoniam, quantum scio, vocabulum illud neque apud veteres scriptores neque in glossis invenitur, incipio a lapidibus inscriptis, quibus fieri saltem poterit, ut sensus adumbretur.

I. tres tituli Aphrodisienses: 1) C. I. Gr. nr. 2782, unde profecti sumus (= nr. XIV meae sylloges); 2) Le Bas-Waddington nr. 1602 = C. I. Gr. nr. 2820 = Annal. Inst. archeol. 1852 p. 127 (cf. nr. XVII m. s.): *ἀλείψασαν δὶς δρακτοῖς ἐκ λουτήρων ἐπιρύτοις δαψιλέστατα τὸ πλεῖστον μέρος καὶ τῆς νυκτός*; 3) Le Bas-Waddington nr. 1602[a] = Transact. of Royal Soc. Lit. 1843, p. 235 et 290 (cf. nr. XIX m. s.): *γυμνασιαρχήσαντα δὶς δρακτοῖς ἐλαίοις ἐπιρύτοις ἀνελλιπῶς.* — II. tituli Stratonicenses duo: 4) Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 379 nr. 2, ed. Deschamps et Cousin, vs. 12 sq.: *τὰ τῆς ἑορτῆς τῶν Παναμαρείων [ἡμέρ]ας δέκα πάσῃ ἡλικίᾳ ἀδιαλείπτως καὶ [νυ]κτὸς καὶ ἡμέρας θεὶς δρακτῷ τὸ ἔλαιον [κ]αὶ ἐπαλείμματα ἐν τοῖς γυμνασίοις.* 5) ibidem p. 383 nr. 3 vs. 9 sq.: *ἐγυμνασιάρχησαν, ἤλειψαν δὲ καὶ τῇ ἀνόδῳ τοῦ θεοῦ πανδημεὶ τὴν πόλιν ἐν τῷ ἄστει πρῶτοι καὶ τὰς τῆς ἑορτῆς δὲ τῶν Παναμαρείων ἡμέρας δέκα ἔθεσαν ἐν τοῖς γυμνασίοις ἔλαιον δρακτῷ πάσῃ ἡλικίᾳ καὶ τύχῃ ἀδιαλείπτως καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας καὶ ἐπαλείμματα καὶ ταῖς γυναιξὶ δὲ πάσαις ἔδοσαν ἔλαιον ἐν τοῖς γυναικείοις βαλανείοις.* — III. titulus Nysaeus: 6) Bull. de c. h. X (1886) p. 520 nr. 19, ed. Kontoleon, vs. 2 sq.: *ἀ]γωνοθετῶν τιθεὶς ἀεὶ τὸ ἄλειμ[μ]α δρακτὸν παρ᾽ ἑαυτοῦ.* — IV. titulus Sebastenus (Phrygiae): 7) Le Bas-Waddington nr. 730 = C. I. Gr. Add. nr. 3871 b: *ἀλείψασαν δὶς δρακτοῖς καὶ ἐπιρύτοις ἀπαρατηρήτως καὶ πολυτελῶς.*

In his septem exemplis agitur de donatione olei, quod viri mulieresve ditissimi aut ad certamina aut ad usum gymnasii largiuntur. Qua autem ratione oleum distribuatur, vocabulo peculiari indicatur; quater exhibetur casus dativus pluralis *δρακτοῖς*, bis singularis *δρακτῷ*, semel casus accusativus singularis *δρακτόν*.

Unde explicationem significationis petemus? Haud dubie aliquatenus cohaeret vocabulum cum verbis *δράσσω, δράσσομαι*, „comprehendere, manu corripere", formatum ex eadem stirpe, quam ostendunt *δράξ, δράγμα, δραγμίς, δράγδην, δραχμή*. De voce *δράγμα* invenies in Etymologico magno, sub verbo, quae subsequuntur: *πληθυντικῶς μὲν λέγονται τὰ δράγματα· σημαίνει δὲ τοὺς στάχυας, ὅσους δύναται ὁ θεριστὴς τῇ ἀριστερᾷ περιλαβεῖν θερίζων· δράγματα, τὰ τῶν χειρῶν πληρώματα, παρὰ τὸ δράξασθαι σημαίνει τὸ λαμβάνειν.* — Necnon compares: Du Cange, Glossarium mediae et infimae latinitatis, sub verbo dragma: „alias dragma est manipulus . . . . . . ibid. Chron. Joann. Whethamst p. 443, ubi de donis factis monasterio S. Albani dicitur: 'largicionisque dragmas[5]) in tipicam nostram Ierusalem intulere'." — Ista igitur verba, quibus *δρακτός* propinquum videtur esse, interpretanda sunt lingua vernacula: „Aehrenbund, Garbe" aut generalius: „Handvoll", lingua Francogallica significantius reddi possunt: „une prise, une poignée". Quodsi *δρακτόν* synonymum est, necesse est in monumentis epigraphicis notionem „Griff, Handvoll" dictam esse de mensura aliqua cava, quippe cum oleum ad corpora liquida pertineat. Nostro autem sermone talis elocutio in firmis tantummodo corporibus adhibetur, veluti „Griff Nüsse, Handvoll Birnen", minime vero „Griff Oel, Handvoll Wein".

Fateor me frustra certae ac definitae explicationi operam navasse, quam reperire ne Waddingtonio quidem contigit. Is adnotavit ad Le Bas III p. 384: „Je crois que *δρακτόν* était le mot consacré pour désigner l'huile que le lutteur employait pour oindre son corps au gymnase, littéralement: 'l'huile qu'il prenait dans la main" et par extension 'de l'huile ordinaire, de l'huile pour la palaestra'. En somme, quelque soit le sens précis de *δρακτοῖς,* il s'agit dans toutes ces inscriptions d'une

distribution gratuite et abondante d'huile, soit pour les exercises du gymnase, soit dans de cérémonies religieuses."

ἔλαιον τιθέναι.

Multo simplicius haec verborum coniunctio definiri licet. Apud Latinos etiam sermone tritum erat „oleum ponere", in soluta sane oratione potius „apponere"; omnino elocutio adhibetur, si quis oleum gratis praebet, impensas olei dividendi tolerat. Nec non vernacula lingua saepius auditur dictio „ponieren". Synonyma usurpantur: *ἀλείφειν, ἔλαιον διδόναι, ἐπαλείμματα τιθέναι, τιθέναι ἐπ' ἄλιμμα,* quin etiam *γυμνασιαρχεῖν* inferiore aetate hanc notionem videtur assumere. Nomen substantivum sonat *ἐλαίου θέσις, ἐλαιοθεσία,* verbum compositum *ἐλαιοθετέω,* fortasse etiam *ἐλεοθέω* (C. I. Gr. nr. 4025).

Verba *ἔλαιον τιθέναι* apud Graecos homines usitatissima inveniuntur sicut substantiva et verba composita, quae indicavi, in titulis permultis. Huc pertinent lapides, qui inventi sunt:

Laginae Cariae: Benndorf, Reisen (1884) p. 156 nr. 134 fragm. b. — In oppido Cariae, quod dicitur *Κῦς*: Bulletin XI (1887) p. 306 nr. 1, ed. Cousin et Deschamps, vs. 8.

Trallibus: Papers of the american school I (1885) p. 96 nr. II ed. Sterrett (= *Ὅμηρος* 1874 p. 29).

Stratoniceae: Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 376, ed. Deschamps et Cousin, vs. 30: *ἔθεσαν ἔλαιον κα[ὶ] μύρα.*

Attaleae (Lydiae): Bulletin XI (1887) p. 399 et 400, ed. Radet et Lechat.

Colossi (Phrygiae): Le Bas-Waddington nr. 1693 b vs. 6.

Teni: C. I. Gr. Add. 2336 b vs. 12 sq.

Ancyrae: Perrot, Explor. I (1872) p. 235 nr. 125; C. I. Gr. nr. 4025 vs. 10, nr. 4039.

Sesti: C. Curtius, Hermes VII (1873) p. 116 = G. Dittenberger, S. I. Gr. nr. 246 vs. 37.

Argi: C. I. Gr. nr. 1122 vs. 14, nr. 1123 vs. 8 sq.

Athenis: Dittenberger, S. I. Gr. nr. 347 vs. 79.

Haec sufficiant; cf. Indices meos.

Convertamus nunc animos rursus ad argumentum monumenti gravissimis rebus referti, ex quo digressi sumus. Eiusmodi congiaria quam iucunda fuerint Graeculis, saepius etiam in his sche-

dis observare poterimus. Quam in partem liceat hoc loco afferre dictum Taciteum[7]): „gymnasium eo anno dedicatum a Nerone praebitumque oleum equiti ac senatui Graeca facilitate". Ergo liberalitas et munificentia Graecorum in his rebus notissima erat.[8])

d) **Theatrum** (vs. 20).

Iam venio ad aliud specimen effusae largitionis Carminii Claudiani. Paene dixi: is erat Aphrodisiensibus a voluptatibus. Sempiternam enim, non brevem esse nominis sui memoriam quod voluit, quotienscunque aedificia publica reficienda vel exornanda aut nova opera construenda erant, promptissimus erat arcam reserare; ut ita loquar, res eius familiares res publica sciebat quaestui habere.

Etenim is decem milia denarium dedit ad erigendos in cavea theatri gradus marmoreos, ubi spectatoribus subsellia ponerentur. — Hic paulo subsistamus. *τὰ θεωρητήρια* gradus sunt, „einzelne Sitzstufen", ut rectissime monuit A. Müller.[9]) Prospere cessit, quod aliae etiam partes theatri Aphrodisiensis testimoniis lapideis traditae sunt, ita ut naturam atque condicionem eius animis depingere possimus.

E titulis duobus[10]) infra exscriptis cognoscimus: *τὰ ἀναλήμματα, τὴν κερκεῖδα, τὰς ψελίδας, τὸ διάζωμα τοῦ θεάτρου,* fortasse [*τὸ βῆμ*]*α*. Atque Muellerus quidem l. c. explicat sic: p. 53, *βῆμα*: „Bühne als Platz zum Auftreten". — p. 60, *ψαλίς* (sic in libris manu scriptis, in titulis *ψελίς*): „In Theatern römischen Stils waren die Orchestra-Eingänge überwölbt und scheinen daher *ψαλίς* oder *ἀψίς* geheissen zu haben." De origine nominis inveniuntur in Thesauro linguae Graecae haec: „a tonsoriae *ψαλίδος* similitudine architecti suam denominarunt; tradunt enim *ψαλίδας* ab iis vocari in fornicibus et frontibus aedificiorum, maxime vero in fornicato aditu portarum, oblongos lapides, qui in sui coagmentatione forficum figuram efficiunt; quin et ipsas fornices sive opera fornicata et structuras arcuatas" cet. — p. 64, *κερκίδες,* „cunei": „die keilförmigen Abschnitte der Sitzreihen". — p. 64/65, *διάζωμα*: „Stockwerk des Zuschauerraums, die lateinische Benennung lässt sich nicht nachweisen." — *ἀναλήμματα* modo substructiones nominantur, veluti Le Bas-Waddington nr. 269 = C. I. Gr. nr.

2681, in titulo Iasio: τὸ ἀνάλλημα καὶ τὴν ἐπ᾽ αὐτοῦ κερκίδα καὶ τὸ βῆμα, modo cf. Mueller. p. 64: „die beiden Abschlussmauern des Zuschauerraums". Quod ad theatrum Aphrodisiense attinet, et Waddingtonius et Muellerus[11]) de substructionibus intellegunt.

Atque haec quidem de singulis partibus huius theatri. Pluribus rem persequi abhorret a consilio meo, quippe qui res scenicas et musicas tantummodo, quatenus earum in titulis ad rem gymnicam agonisticamque spectantibus mentio casu fit, tractaturus sim. Satis habeo laudasse Texier, descript. de l'Asie min. III p. 163, et quod Muellerus in paragrapho secunda de ruinis theatrorum disputavit; imprimis delego ad p. 11/12, ubi theatra Cariae enumerantur.

e) Varia.

Recordationem ac memoriam viri illius egregii non solum in theatro haesisse, verum etiam nomen eius anguste coniunctum fuisse cum prosperitate, qua tunc temporis civitas Aphrodisiensium usa videtur esse, iam ex eis, quae supra mihi exponenda fuerunt, manifestum est; manifestius erit multo, cum nonnihil e copioso argumento lapidis versus quadraginta sex continentis addendum sit.

Largitio, ut ait Cicero, non habet fundum. Quod quam verum sit, testis est Carminius ille Claudianus. Plenis manibus dilargiebatur; praeter impensas supra narratas „parvulam summam" centum et decem milium denarium in commodum publicum dicaverat (vs. 18 sq., vs. 44 sq.). Cuius argenti partem maximam — centum et quinque milia — statim ab initio ad egregia opera aedificanda destinarat. Itaque cives praeter ea, quae supra allata sunt, debebant ei opus ad plateam exstructum, ab initio usque ad perfectionem, a fronte usque ad tergum, a fundamento usque ad suggrundium pecunia donata ortum (vs. 22 sq.); signa deinde, statuae, simulacra, quibus aedificia publica decorabat, parastades candidi marmoris earumque fornices[12]), sculptura vestitae, columnae cum spiris et capitibus muti ac tamen arguti beneficentiae eius praecones erant. Quid quod senatui et gerusiae sortes commisit, ut in perpetuum tempus usurae dispertirentur, insuper incolis urbis, iis quoque, qui in regione

circumiacente habitabant, crebro magnam pecuniam distribuit, senatores denique cunctos, non singulos modo[13]), atque gerusiastas donativis cumulavit, quavis occasione ut civibus sic peregrinis quicunque inopia pressi neque de ceterorum civium sententia subsidio indigni erant, opitulatus est?

Accedunt magistratus et munera; et apud Aphrodisienses quidem summus sacerdos, quaestor, summus neopoeus[14]), sacerdos perpetuus deae Veneris fuit; templo deae et donaria ipse consecravit et in posterum ad eiusmodi dedicationes pecuniam legavit; auream quoque coronam sacerdotalem cudendam curavit. Praeterea identidem legationes suscepit. In administratione imperii gratiam imperatorum sibi conciliavit, cum quaestor Asiae et logista Cyzicenorum fuit.

Quae omnia postquam praestitit iamque laudes eius insculptae in permultis statuis, quae iussu senatus populique et gerusiae in operibus ipsius positae erant, lectitari potuerunt, denuo benefica eius voluntas invocata est. Itaque cum summa ingens ad opera facienda destinata deficeret, centum et quinque milibus denarium, quae statim donaverat, alia quinque milia adiunxit. Cives autem gratulabundi nihil antiquius habebant, quam ut in fine titulorum laudatoriorum additamentum huc spectans adponerent.

Adnot. 1) Grasberger, Erziehung III p. 124, 134, 425.

2) At cf. Kuhnert, Fleckeiseni Annal. XVII Suppl. p. 310 adn. 5.

3) Pergameni (Mysiae) honorarunt: *κτίστην τοῦ ἀλειπτηρίου τοῦ ἐν [τῷ] τῶν νέων γυμνασί[ῳ]*, Le Bas-Waddington nr. 1723 a.

4) In universum lectorem reicio ad: Petersen, Das Gymnasium drr Griechen, in: Vorlesungen im Hamburg. Acad. Gymnasium, Hamburg 1858. Cf. etiam Guhl et Kohner, p. 133—138, p. 301, p. 286. — Vitruv. V c. 11.

5) *Τειμέλης* vel *Τιμέλης*, cf. Eckhel, D. N. V. II p. 576. Cf. etiam Waddingtonium ad titulum, qui provenit ex Heraclea Carica, p. 402 nr. 1695; nomen fluvii comparet in nummo huius oppidi: *ΔΗΜΟΣ* — Tête jeune, laurée — *ἩΡΑΚΛΕΩΤΩΝ ΤΙΜΕΛΗΣ* — Fleuve couché (in collectione Waddingtonii).

6) Hoc loco verbum translatum est.

7) Ab exc. d. Aug. XIV, 47.

8) J. Marquardt, Röm. Staatsverwalt. III p. 475 (L. Friedländer). — Grasberger I² p. 342. — Rhangabé, ant. hell. 689.

9) Lehrbuch der griechischen Bühnenaltertümer (1886) p. 61/62.

10) C. I. Gr. nr. 2747 = Loewe, Annal. Inst. archeol. 1847 p. 110 = Le Bas-Waddington nr. 1585: Ἀφφροδείτῃ, θεοῖς Σεβαστοῖς, τῷ [δήμ]ῳ, [τὸ βῆμ]α? — τ[ὸ διάζ]ω[μ]α W.! — καὶ τὰ ἀναλήμματα Ἀριστοκλ[ῆ]ς Ἀρτεμιδώρου Μολοσσός, φιλόδοξος καὶ φιλόπολις, ἐργεπιστατήσαντος Ἑρμᾶ Ἀριστοκλέους τοῦ Ἀρτεμιδώρου κατὰ τὰς Μολοσσοῦ τοῦ θρέψαντος αὐτοῦ διαθήκας. — C. I. Gr. nr. 2755, Add. p. 1109 = Le Bas-Waddington nr. 1586: .... τὴν κ]ερκεῖδα καὶ τὰς ψελίδας Ἀριστο[κλῆς Ἀρτεμιδώρου .... ἐργεπιστα]τήσαντος Ἑρμᾶ Ἀριστοκλέους τοῦ Ἀρτεμιδώρου .... τὸ διάζωμα τνῦ θεάτρου.

11) p. 30: „Die Sitzreihen der griechischen Theater wurden fast immer an einem Abhange angelegt, wodurch die bedeutenden Kosten des bei den Römern üblichen massiven Unterbaus gespart wurden" cet. Adnot. 2: „Ausnahme ist .... künstlich hergestelllte Anhöhe zu .... Aphrodisias."

12) Cf. Boeckhius, Add. et Corrig. ad C. I. Gr. nr. 2782 p. 1112 vs. 30: „εἴλημα nunc mihi videtur fornix esse, quamquam non video, cur non dictum sit τὸ ὑπὲρ αὐτῶν."

13) τῇ βουλῇ πάσῃ καὶ γερουσίᾳ. Boeckhius fallitur opinans gerusiam selectam partem universi senatus esse.

14) Neopoeia saepius in titulis Aphrodisiensibus nominatur; cf. C. I. Gr. nr. 2749: ἡ Ἀφροδείτη ἐκ τῶν ἰδίων προσόδων τὰς ἀνδριαντοθήκας κατεσκεύασεν καὶ τὰς πυλίδας σὺν τοῖς ἐπιφερομένοις μετέθηκεν καὶ ἀνέστησεν καὶ ἐλευκούργησεν ἐπιμεληθέντων . . . νεωποιῶν. — C. I. Gr. nr. 2824: ἔστω μου κληρονόμος ἡ θεὰ Ἀφροδείτη· τοῦτο δὲ ἐκδικήσουσιν οἱ κατὰ καιρὸν νεωποῖοι. — Etiam moderatores ludorum fuerunt, id quod commemorabo in § 28. — De neopoeis aliarum civitatum conferantur: Wood, Discoveries at Ephesus 1877, inscriptions from the temple of Diana. — In insula Amorgo: Mitteil. Instit. Athen. I (1876) p. 337 b vs. 24 sq.; p. 342 nr. 10 vs. 15; p. 343 nr. 11, ed. Weil. — De naopoeis Boeoticis cf. Ἀθήναιον IV p. 369, Keil, S. I. B. p. 118 et 125; Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 430 nr. 46, ed. Foucart.

Nr. XV et XVI.

a) Nr. XV.

Fellows, Itin. Lyciae (1840) p. 307; A. Boeckhius, C. I. Gr. II (Addenda et Corrigenda) p. 1113 nr. 2811 b; ex apographo, quod sumpsit Doering a. 1813, ed. Leake, Transactions of Royal Society of Literature, 1843, p. 236 et 293; Le Bas-Waddington, inscript. d'Asie min. (1870) p. 380 nr. 1620 a (in commentario).

.... εἰσηγησαμένου τοῦ δεῖνος, ἐπιψηφ]ισαμένου
Τα ......

[π]αλαιστοῦ παραδ[όξου· ἐπεὶ] Αἴλιος Αὐρήλιος Μένανδρος, [πανκρατιαστὴς] παράδοξος καὶ διὰ βίου ξυστάρχης τῶν ἐν Κολωνείᾳ Ἀντιοχείᾳ ἀγώνων, ἀθλήσας ἐνδόξως καὶ ἐπιμελῶς ἐπὶ τοσοῦτον δόξης προέβη, ὡς πρῶτον μὲν [ἀ]νελέσθαι εὐτυχῶς τοσούτους ἀγῶ[ν]ας καὶ δοξάσαι καθ' ἕκαστον ἀγῶνα τὴν [λ]αμπροτάτην πατρίδα αὐτοῦ κηρύγμα[σ]ιν καὶ στεφάνοις, μάλιστα δὲ καὶ ἐπὶ [θ]εοῦ Ἀντωνείνου, ὡς οὐ μόνον στε[φανω]θῆναι ταῖς ἐκείνου χερσίν, ἀλλὰ καὶ [τειμ]αῖς ἐξαιρέτοις τειμηθῆναι, μεταξὺ [δὲ γ]ενόμενος ξυστάρχης τοσαύτῃ προ[ν]οίᾳ καὶ ἐπιμελείᾳ μετὰ σπουδῆς ἁπάσης κήδεται τῶν ὑμεῖν διαφερόντων, τὰ κάλλιστα καὶ ἄριστα πολειτευόμενος ἐν ἡμεῖν, καὶ διὰ ταῦτα καὶ ἄλλοτε μὲν πολλάκις καὶ τανῦν ἐπαινοῦν[τ]ες τὸν ἄνδρα καὶ μαρτυροῦντες αὐτῷ ψηφίσματα τοῖς κυρίοις Αὐτοκράτορ[σ]ιν πεπόμφαμεν, ἡγούμενοι μεγίστας καὶ ἀνταξίας ἀμοιβὰς αὐτῷ γενέσ[θ]αι ἀντὶ τῆς περὶ ἡμᾶς εὐνοίας καὶ ὅτι δα[π]ανήμασιν ἱκανοῖς καὶ κόπῳ πολλῷ περιεγένετο καὶ διεπράξατο ἀχθῆναι τὸν ἔναγ[χ]ος ἀγῶνα παρὰ τοῖς Ἀντιοχεῦσιν, ὡς νομίζειν ἡμᾶς οἴκοθεν παρ' αὐτοῦ ἀνῃρῆσθαι τὰ θέματα. διὰ ταῦτα δεδόχθαι, τύχῃ ἀγαθῇ, εὐχαριστῆσαι τῷ Μενάνδρῳ ἐπί τε τῆς ἱερωτάτης βουλῆς καὶ τοῦ λαμπροτάτου δήμου Ἀφροδεισιέων περὶ τῶν προηγορευ-

μένων, τειμῆσαί τε αὐτὸν ἀνδριάντων ἀναστάσει καὶ εἰκόνων
ἀναθέσει ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ τῆς πατρίδος τόπῳ, ἐπιγραφησομένων
τῶν τειμῶν τῇ προγραφῇ τοῦδε τοῦ ψηφίσματος πρὸς τὸ ἀϊδίους
ὑπάρξαι αὐτῷ τὰς παρ' ἡμῶν τειμάς.
Ἔστιν δὲ καὶ πολείτης πόλεων τῶν ὑπογεγραμμένων Περγαμηνῶν,
Ἀντιοχέων Καισαρέων Κολωνῶν. καὶ βουλευτὴς Θηβαίων καὶ
βουλευτὴς Ἀπολλωνιατῶν Λυκίων Θρᾳκῶν, καὶ βουλευτὴς Μειλησίων, Πεσσινουντίων, Κλαυδιοπολειτῶν.
Ἐπιμεληθέντος τῶν τειμῶν Ζήνωνος τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Μενάν-
δρου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

Litterae vulgares. Id decretum synodi athleticae, quae versabatur Coloniae Antiochenorum Caesarensium ad Pisidiam, conceptum esse post mortem Antonini Pii, e vs. 7 efficitur; accuratiora etiam cognoscimus vs. 13/14; patet lapidem annorum 161/169 esse.

b) Nr. XVI.

Primam tituli partem (vs. 1—30) ediderunt: Fellows, Itin. Lyciae (1840) p. 211, cum notis Herm. Wieneri; dehinc Boeckhius, C. I. Gr. II (Addenda et Corrigenda) p. 1112 nr. 2810 b. Totum titulum publicaverunt: Leake, Transactions of Royal Society of Literature (1843) p. 237 et 295, et Le Bas-Waddington, inscript. d'Asie min. (1870) p. 380 nr. 1620 b (in commentario).

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος]
ἐτείμησαν [ταῖς καλλίσταις]
καὶ μεγίσταις τ[ειμαῖς Μάρκον?]
Αἴλιον Αὐρήλιον [Μένανδρον]
ἀθλήσαντα ἐνδόξως [καὶ ἐπιμελῶς, πλει-]
στονείκην, παγκρα[τιαστὴν παρά-]
δοξον, ξυστάρχην, γ[ένους πρώ-]
του καὶ ἐνδόξου, πρῶ[τον καὶ μό-]

νον τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγ[ωνισαμε-] νον τριετίᾳ τὰς τρεῖς κρίσ[εις, παῖδα] ἀγένειον, ἄνδρα, καὶ νεικ[ήσαντα] ἱεροὺς καὶ ταλαντιαίους κ[αὶ πλείσ-] τους ἄλλους ἀγῶνας. Νέαν πόλιν Σεβαστὰ παίδων Κλαυ- διανῶν παγκράτιν, Νέμεια παίδων παγκράτιν, Ἴσθμια ἀγενείων παγκρά- τιν, Ἔφεσον Βαλβίλληα ἀγενείων παγκράτιν, ἱερὰν Πέργαμον κοινὸν Ἀσίας ἀνδρῶν παγκράτιν, Ἔφεσον Βαλβίλληα ἀνδρῶν παγκράτιν, Σμύρ- ναν κοινὸν Ἀσίας ἀνδρῶν παγκράτιν, ἑβδόμῃ Παναθηναΐδι Παναθήναια ἀνδρῶν παγκράτιν πρῶτον Ἀφροδει- σιέων, Νέμεια ἀνδρῶν παγκράτιν, καὶ τὰ ἑξῆς Νέμεια ἀνδρῶν παγκρά- τιν, ἱερὰν Ὀλύμπεια ἐν Ἀθήναις ἀν- δρῶν παγκράτιν πρῶτον Ἀφροδεισι- έων, Πύθια ἀνδρῶν παγκράτιν, Ῥώμην Καπετώλεια Ὀλύμπια ἀνδρ- ῶν παγκράτιν πρῶτον Ἀφροδεισ- ιέων.

. . . . εν . . . . ον ἀ[νδρῶν παγκράτιν πρῶτον Ἀφ]ροδει[σι- έων], ... [κοι]νὸν Ἀσί[ας ἀνδρῶν παγκράτιν], Μιτυ- λή[νην ἀν- δρῶν παν]κράτιν, Ἀδρα[μύττιον ἀνδρῶ]ν παγκράτιν, ... [ἀνδ]ρῶν παγκράτιν, ... α ἀνδρῶν παγκράτιν, [Νει- κομήδ-] ειαν ἀνδρῶν παγκράτιν, [Ν]εικέαν ἀνδρῶν παγκράτιν, Προυσιάδα ἀνδρῶν παγκράτιν, Κλαυδιόπολιν β' ἀνδρῶν παγκράτιν, Ἀγκύ- ραν [τ]ῆς Γαλατίας ἀνδρῶν παγκράτιν, Πεσσινοῦντα ἀν- δρῶν παν- κράτιν, Δαμασκὸν β' ἀνδρῶν παγκράτιν, Βηρυτὸν ἀνδρῶν παν-

κράτιν, Τύρον ἀνδρῶν πανκράτιν, Καισάρειαν τῆς Στράτωνος ἀνδρῶν πανκράτιν, Νέαν πόλιν τῆς Σαμαρίας ἀνδρῶν πανκράτιν, Σκυθόπολιν ἀνδρῶν πανκράτιν, Γάζαν ἀνδρῶν πανκράτιν, Καισάρειαν Πανιάδα β' ἀνδρῶν πανκράτιν, Ἱερόπολιν ἀνδρῶν πανκράτιν, Ἀναζαρβὸν ἀνδρῶν πανκράτιν, Μοψουεστίαν ἀνδρῶν πανκράτιν, Τρίπολιν τῆς Συρίας ἀνδρῶν πανκράτιν, Φιλαδέλφειαν τῆς Ἀραβίας ἀνδρῶν πανκράτιν, Ζεῦγμα πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ἀνδρῶν πανκράτιν, Κιβύραν ἀνδρῶν πανκράτιν.

„Sur deux faces de la même base“ Wadd. Litterae vulgares. Inde a vs. 30 sq. longitudinem versuum singulorum indicare nequeo, cum Waddingtonius versus non distinguat, Leakium inspicere mihi non contigerit. — Versuum 19 et 21 lectionem confirmat J. Franzius in editione apographorum Loewianorum: Annali dell' instituto archeol. XIX (1847) p. 109 nr. 8. Boeckhius igitur magnopere erravit, cum in vs. 21 suppleret *πεντετηρίδι* et subaudiret Panathenaea Ilii acta. — Waddingtonius textum e meliore descriptione Doeringii foras edidit. — Per se intellegitur monumentum eiusdem aetatis esse atque nr. XV; de singulis ansis chronologicis, velut de ea quam vs. 21 offert, in § 19 enarrationis dicendum mihi erit. — Vs. 15 scriptum invenies *πανκράτιν,* Boeckhius reiciebat ad C. I. Gr. nr. 506 pro *φιλημάτιον* — *φιλημάτιν,* nr. 704: *ἐλευθέριν* pro *ἐλευθέριον.* — Vs. 32 *Μιτυλή[νην* exspectatur *υ* — *ι,* cf. not. Waddingtonii. — De aliis rebus cf. § 19.

§ 19 (nr. XV et XVI).

Aetate Antonini Pii, Marci Aurelii, Lucii Veri.

Menander athleta.

Puer Aphrodisiensis, etsi nobili et illustri genere[1]) ortus erat, omni tamen studio et cura artem athleticam capessiverat. Is, nomine Marcus Aelius Aurelius Menander, in pancratio inter

paucos exercitatus et spectatus, brevi tantam sibi conflarat existimationem, ut appellationem paradoxi sibi iure vindicare posset. — *Παράδοξος* honoris vocabulum, quod in nullo fere titulo athletico[2]) non adhibetur, quid sit, discimus ex rhetoricis Aurelii Augustini (Rhetores latini minores ed. C. Halm, p. 147): „*παράδοξος*, quod nos opinionis malae possumus dicere: tametsi quidam parum diligenter graece loquentes paradoxa pro his, quae sunt bonae opinionis, accipiunt: unde vulgo etiam Olympionicas et ceteros victores Graecorum et sacrorum certaminum paradoxos vocant, magis consuetudine quam ratione ducti. Nam, ut opinor, *παράδοξον* est, quod *παρὰ τὴν δόξαν*, contra opinionem bonam.“[3]) — Huic nomini, postquam e certaminibus permultis hic illic celebratis victor excesserat, alium plistonicae[4]) adiungere poterat. Memorabile sane est linguam Graecam ad homines eius generis breviter apteque designandos vocem peculiarem peperisse. Necnon operae pretium erit statuere, quibusnam in certaminibus plistonica ille prodierit, id quod facile perspici licet e catalogo victoriarum, qui primo loco agones oecumenicos tempore ordinatos exhibet, deinde ludos minoris auctoritatis enumerat. Aetates ordine solito se excipiunt. Evidentiae causa rem in conspectu ponam, cum explicationes singulas interdum differam.

Catalogus
ludorum gymnicorum, quibus vicit Menander.

I. Agones oecumenici.

A. Pancratio puerorum.

Italia	Neapolis, Augustalia	pancratio puerorum Claudianorum.	
Graecia	Nemea.		
		in summa:	*puer vicit bis.*

B. Pancratio imberbium.

Graecia	Isthmia.		
Asia	Ephesus, Balbillea.		
		in summa:	*imberbis vicit bis.*

C. Pancratio virorum.

Asia.	Pergamum.	sacris certaminibus a communi Asiae actis.
	Ephesus, Balbillea.	
	Smyrna.	certaminibus a communi Asiae celebratis.
Graecia	Athenae, Panathenaea VII.	primus Aphrodisiensium.
	Nemea.	
	Nemea.	
	Athenae, Olympia.	sacro certamine primus Aphrodisiensium.
	Pythia.	
Italia.	Roma, Olympia Capitolina.	primus Aphrodisiensium. Imperator Antoninus Pius coronat ipse Menandrum.
?	desunt aliquot versus; vicit alicubi, neque scio quibus ludis, primus Aphrodisiensium.	
Asia.	?	ullo certamine a communi Asiae edito.

in summa: | *vir vicit undecies + ?*

Ludis oecumenicis vicit quindecies + ?

II. Agones minores.

Lesbos	Mytilene	
Mysia	Adramyttion	
?	?	vicit pancratio
?	?	vicit pancratio

Bithynia	Nicomedia	
	Nicaea	
	Prusias	
	Claudiopolis	
	Claudiopolis	
Galatia	Ancyra	
	Pessinus	
Coele-Syria	Damascus	
	Damascus	
Phoenice	Berytus	
	Tyrus	
Palaestina	Caesarea Stratonis	
	Neapolis Samariae	
	Scythopolis	
	Gaza	
	Caesarea Panias	
	Caesarea Panias	
Syria	Hieropolis	
Cilicia	Anazarbus	
	Mopsuestia	
Syria	Tripolis	
Arabia	Philadelphia	
Syria	Zeugma ad Euphraten	
Phrygia aut Pamphylia?	Cibyra	
	in summa:	*vir vicit duodetricies.*

Ludis minoribus vicit duodetricies.

Ludis *et* oecumenicis *et* minoribus
vicit *vir* . . . . *undequadragies* + ?
Ludis oecumenicis vicit *puer*. . . . *bis.*
Ludis oecumenicis vicit *imberbis* . . *bis.*

Menander pancratiastes plistonica vicit: *quadragies ter* + ?

Haec tabula non una tantum parte fructuosa est. Non solum numerum victoriarum Menandri magnum et urbes, quae

aevo Antonino celebritate ludorum homines et artifices et spectatores alliciebant et attrahebant, cognoscimus, sed memorabile etiam existimo, quam latum artis suae campum pancratiastes ille sibi delegerit. Ab Aphrodisiade oriundus Euphraten biberat, ad Tiberim e manu Caesaris coronam acceperat, Arabes[5]) non minus affecerat admiratione quam Athenienses. Quos triumphos quibus annis deportaverit, non plane in indice reticetur. Etenim Athenis bis vicit et Panathenaea magna et Olympia primus Aphrodisiensium. Superior est victoria Panathenaica, quam nanctus est tum, cum Panathenaea septimum acta sunt. Inde a quo tempore computandum sit, quaestio est difficilis sane diiudicatu. Ansa datur victoria Romana, quam Menander, postquam ex septima Panathenaide quattuor novas victorias adeptus est, sub oculis Antonini Pii etiamtum regnantis tulit (cf. tab.). His indiciis monumenti propositi, adhibitis aliis testimoniis, usus est G. Dittenberger[6]) ad sagacissimam disquisitionem aerae Panathenaicae. Probabiliter exposuit, Panathenaidas non ab Hadriani Athenas adventu, sed ab agonothesia Herodis Attici numeratas esse, quae in annos p. Chr. n. 126/7 = Ol. 226, 2 incidit. Quod initium aerae si constat, necesse est Menandrum Panathenaea magna pancratio vicisse annis 150/1 = Ol. 232, 2, id quod optime quadrat ad annum, quem agon Capitolinus flagitat. Is autem, cum intervallum inter victoriam Panathenaicam atque Capitolinam quattuor certaminibus expleatur, anno 154 p. Chr. n. actus esse mihi videtur idque aestate nova.[7]) Credi sane potest anno demum 158 p. Chr. n. Menandrum Romae vicisse, si quidem unus alterve ludorum minoris celebritatis — id quod certo sciri nequit — annis interiectis assignandus est. Palmae autem, quas et puer et imberbis tulit, pertinent ad tempus ante victoriam anni 150/51; quantum vero hoc spatium fuerit, determinari non iam licet. Rursus compertum habemus Menandrum omnium primum fuisse, qui per triennium cum pancratiastis omnium trium aetatis ordinum[8]) (παίδας, ἀγενείους, ἄνδρας) in certamen descendit (nr. XVI vs. 7 sq.), unde efficitur, ut puer et imberbis non ita multo ante eos agones certaverit, quibus vir id fecit. Ad virorum autem certamen quo saeculi anno primum admissus sit, idcirco obscurum manebit, quod in lapidibus nulla insunt indicia, quibus nixi victorias minores per certam seriem singu-

lorum annorum distribuere possimus. Quae cum ita sint, in universum affirmari licet, Menandrum iam aliquot annis ante 150/151 certavisse, ab artificio suo recessisse intra annos 161/169.

Tempus et numerum victoriarum cognovimus. Restat ut de singulis rebus quae in tabula illa notabilia sunt, paucis disseramus. Statim ab initio haerebis in *παίδων Κλαυδιανῶν* (*παγκράτιν, Νέαν πόλιν Σεβαστά,* nr. XVI vs. 13/14). — De ludis Neapolitanis, quae Augustalia vocantur, commentatus est F. Mie[9]) et in capite IV p. 47 de pueris quoque Claudianis locutus est. Denominatio igitur derivanda est ab imperatore Claudio, cuius memoriam Neapolitani propterea in ordine puerorum speciali retinebant, quia Claudius ipse in ludis Neapolitanis musicis gymnicisque certavit[10]) necnon, cum anno 42 p. Chr. n. comoediam Graecam docuit, de sententia iudicum coronatus est.[11]) — Balbillea[12]) porro Ephesia in honorem Barbilli astrologi a Vespasiano instituta sunt. Iuxta formam *Βαλβίλληα* (C. I. Gr. nr. 2741, 3208, 3675, 5913) exhibetur etiam *Βαρβίλλεια* C. I. Gr. nr. 5916 et *Βαλβίλλεια* C. I. Gr. nr. 5804. Semel etiam in lapide Atheniensi: *Βαρβύ[λ]λεια,* C. I. A. III [1878] ed. Dittenberger nr. 127. — Ad „sacrum" certamen Pergamenum a communi Asiae actum reddo Boeckhii adnotationem, qui existimavit adpositae voculae *ἱεράν* singulare quiddam subesse, sollemnia fortasse speciatim imperatori consecrata fuisse. In vss. 19 et 20 sane *ἱερὰν* deest in ludis Smyrnaeis ab eodem communi Asiae concelebratis. Quae cum ita sint, credam potius „sacrum" illud certamen Pergamenum referendum esse ad agonem ab Augusto principe urbi concessum, cuius mentio fit apud Dionem Cassium, lib. 51, 20, 9: *ἔλαβον καὶ οἱ Περγαμηνοὶ τὸν ἀγῶνα ἱερὸν ὠνομασμένον ἐπὶ τῇ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ τιμῇ ποιεῖν.* — Olympia Athenis ex Hadriani tempore inveniuntur; de Capitolinis Olympiis Romae florentibus ex anno p. Chr. n. 86 satis habeo laudasse: Friedländer, Sittengeschichte II[5] (1881) p. 437—439. Tandem affero Menandrum Olympionicam Pisaeum non fuisse, quamquam victor discessit in ludis, qui Olympiis Eleis non ita multum post habebantur, veluti Pythia, Capitolina, Augustalia. Nolo omittere, eum tribus festis auctoritate clarissimis primum Aphrodisiensium vicisse: Athenis Panathenaea magna

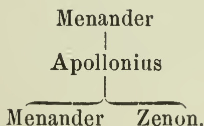
et Olympia, Romae Capitolina; idem quartum etiam ei contigit, sed ignotum est, quibus sollemnibus.

Cum ludos minores persequi a me alienum sit (cf. Le Bas-Waddington nr. 1839), recurro nunc ad vitam Menandri enarrandam, de qua nonnulla etiam in lapidibus significata reperimus. Etenim Antoninus Pius et Caesares, qui ei in imperio succedebant, Aphrodisiensem illum non e conspectu amittebant; gratia principis dignitate xystarchae[13]) ornatus est et per vitae tempus manebat xystarcha collegii athletarum, qui Antiochiae Pisidiae certaminibus instaurandis prospiciebant. Putari potest, illos socios fuisse magnae illius synodi totum imperium circummigrantis, quam in § 17 cognovimus. Quod si ita est, Waddingtonius recte conclusit fuisse „présidents locaux, chargés d'organiser les jeux dans leurs localités respectives". Idem observari potest in titulo Smyrnaeo, C. I. Gr. nr. 3206: *τειμηθεὶς δὲ ξυστα̣ρχίαις παρὰ τῶν κυρίων Σεββ. ἐν τῇ λαμπρᾷ Φιλαδελφέων πόλει καὶ ἐν τῇ λαμπρᾷ Βυζαντίων πόλει.* — Et optime eum res sodalicii administravisse apertum est; laudatur (nr. XV) ob prudentiam, diligentiam, indefessam operam curamque, quam in utilitate ac salute societatis consumpserit. Imprimis vero gratiam meruerat, cum quondam celebrationi ludorum Antiochensium difficultates obstiterunt. Non sine multis molestiis tandem transegerat ac pervicerat, ut festum ederetur atque adeo ingentibus suis impendiis.[14]) Credi paene poterat non Antiochenses sed xystarcham de sua ipsum pecunia praemia athletis proposuisse. Videmus, quid interdum a xystarcha exspectatum sit. Concilii vero scitu laudes eius ad imperatores tunc regnantes M. Aurelium Antoninum et Lucium Verum per litteras nuntiatae sunt, cum sodales spe tenerentur fore ut beneficia antistitis sui favore principum cumulate remunerarentur. Cui desiderio quemadmodum satisfactum sit, ignoramus. Aliunde autem Menander eos honores accepit, quos sodales pro eo exoptaverant. Qui cum litteras misissent ad senatum populumque urbis Aphrodisiadis, quibus cives Menandri certiores fecerant de eximiis meritis illius et honores primos pro rectore suo expetierant, paulo post responsum tulerunt secundum. Etenim decretum erat, ut statuae et imagines praeclari hominis loco celeberrimo patriae ponerentur, et — ne forte aerarium necesse esset aperiri —

Zenon, frater viri, impensas ortas in se receperat.[15]) Marmori autem incisa erant primum verba decreti, quod synodus miserat, tum subsequebatur plebiscitum Aphrodisiensium, qui victorias plistonicae accuratissime insculpendas curaverant. Nam quotienscunque praeco Menandrum victorem renuntiavit, patriae fama non minus pervagata est. Conspicuum denique signum saeculi ac nota cernitur in clausula tituli (nr. XV). Quid? si observamus certam viam, qua quis foris ad honores et civis et senatoris pervenerit, per stadia duxisse et palaestras. Eadem ratione Menander et Pergami et Coloniae Antiochenorum Caesarensium civitate donatus ac senator electus erat a Thebanis, Apolloniatis, Milesiis, Pessinuntiis, Claudiopolitanis (de Claudiopolitanis cf. adnot. Waddingtonii). Et permulta eiusdem generis exempla enumerare possum, e quibus pauca tantummodo seligam. Apud Ephesios athleta honoratur „*ἀνδριάντι καὶ βουλῇ*“, Wood, Inscriptions from the great theatre p. 70 nr. 20, alius nominatur *Σμυρναῖος καὶ Τραλλιανὸς καὶ Ἀργεῖος καὶ Λάτμιος*, in titulo Tralliano, Papers of the american school I (1882—1883), 1885, p. 106 nr. IX, ed. Sterrett; nonnumquam maiores tantum civitates nuncupantur et in fine additur *καὶ ἄλλων πόλεων πολλῶν πολείτης*[16]), quin etiam pueros victores senatoris appellationem accepisse colligi licet e titulo Sagalassio: *Σαγαλασσέα | καὶ Κλαυδιοσελευκέα | καὶ Τιμβριαδέα βουλευτικὸν | νικήσαντα καὶ συνστεφα|νωθέντα παίδων πανκρά|τιον κ. τ. λ.*, Monatsber. d. Berl. Acad. 1879 p. 309, ed. G. Hirschfeld.[17])

Ex his, quae attuli, satis apparet eiusmodi honores non inauditos fuisse. — Avertamus nunc animos a Menandro Aphrodisiensi, qui ad suas res gestas transferre potuit, quod de alio athleta semel dictum est: *ἀγωνισάμενος ἐν ἔθνεσιν τρισὶν Ἰταλίᾳ, Ἑλλάδι, Ἀσίᾳ* (C. I. Gr. nr. 5913 vs. 17).

Adnot. 1)

De familia vide Indices meos sub: „nomina virorum et mulierum“. — Quin etiam imperatores ipsos agonibus concertavisse constat inter omnes. — In titulo Tralliano filium Asiarchae victorem videmus esse, cf. *Μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκη* 1876 p. 49 nr. *ρξη'* (= *Ὅμηρος* I

p. 380): . . . . . υἱὸν . . . . . Ἀσιάρχον, ἄνδρα ἀγαθὸν Πυθιονείκην κ. τ. λ.

2) Cf. Indices ad C. I. Gr. s. v., p. 158. — C. I. Gr. nr. 3427.

3) In Thesauro linguae Graecae s. v. *παράδοξον* haec verba falso rhetori Curio Fortunatiano tribuuntur. Immo vero hoc loco laudandum fuit: „Aurelius Augustinus, Antiqui rhetores latini ed. Caperronnerius p. 326".

4) *πλειστονείκης*, cf. Indices ad C. I. Gr. s. v. p. 159.

5) Quo iure in lapide nr. XVI vs. 45 *τῆς Ἀραβίας* adponi potuerit, exposuit Waddingtonius: „Philadelphie de l'Arabie est la ville de la Pérée, dont le nom indigène était Rabbath-Ammon, et dont les ruines portent encore aujourd'hui le nom d'Ammân. Au second siècle elle faisait partie de la province de Syrie, selon Ptolémée, et ses médailles portent la légende *ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΝ ΚΟΙΛΗΣ ΣΥΡΙΑΣ*; comme elle était située sur les confins de la province d'Arabie, on pouvait l'appeller *Φιλαδέλφεια Ἀραβίας* pour la distinguer des villes homonymes de la Lycie et de la Cilicie, mais il ne faudrait pas en conclure, qu'elle faisait partie de la province d'Arabie."

6) „Die attische Panathenaiden-Aera" in „Commentationes philologae in honorem Theodori Mommseni, 1878, p. 242—253". Cf. August Mommsen in: Bursian-Müller, Jahresberichte über die griech. Sacralaltertümer XV (1887[88]) p. 348—350.

7) L. Friedländer, Sittengeschichte II^5 p. 437: „. . . . . in vierjährigen Perioden abgehalten und zwar, um die Beteiligung überseeischer Preisbewerber zu ermöglichen, während der Zeit der Schifffahrt, wie es scheint, im Frühsommer" et adnot. 8.

8) Cf. C. I. Gr. nr. 4472: *ἀπὸ πάσης κρίσεως ἀγωνισάμενος* (= Le Bas-Waddington nr. 1839).

9) „Quaestiones agonisticae, imprimis ad Olympia pertinentes". Dissert. Rostoch. 1888.

10) Cass. Dio 60, 6.

11) Sueton. Claud. 11.

12) Cass. Dio 66, 9. — Wood, Discoveries at Ephesus, inscriptions from the great theatre, 1877, p. 56 nr. 12; nr. 20. — Praeterea vide § 22 B, *α*.

13) *ξυστάρχης*, cf. Dittenberger, Hermes XII (1877) p. 19 sq.: „Ernennung steht dem Kaiser zu". Cf. tit. Olymp., Archäol. Ztg. XXXVI (1878) p. 94 nr. 148. Grasberger, Erziehung und Unterricht III p. 483. — *ξυσταρχία*, cf. C. I. Gr. nr. 3206 et 3678. — *ξυστάρχης*, cf. Le Bas-Waddington nr. 648 = C. I. Gr. nr. 3422, titulus ad Philadelphiam Lydiae pertinens.

14) Eo facilius tolerare ea potuerit, quod certum est victoriis latis in agonibus, quos vocant *ταλαντιαίους*, magnam vim argenti sibi peperisse. Ceterum de diversis generibus certaminum et praemiorum alio loco disputandum mihi erit (§ 21).

15) Talia frequentius in titulis inveniuntur. Cf. Papers of the american school vol. III (1884—85), 1888, ed. Sterrett: Kara-Baulo, p. 295 nr. 416: . . . . . *τὸν ἀξιολογώτατον ἀγωνοθέτ[ην] Θέμιδος τρίτης Ἐπινεικίου Τυχείου. καθ᾽ ἃ αὐτὴ μ[ὲν] ἐψηφίσατο ἐκ τῶν δημοσίων γενέσθαι πόρ[ων] τὸν ἀνδριάντα ἡ πόλις. αὐτὸς δὲ ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων ἐποίησεν, μηδὲ ἐν τούτῳ βαρήσας τὴν πόλιν κ. τ. λ.* Hic igitur honoratus ipse honores suos persolvit.

16) Idem musicis artificibus obvenisse docet titulus Cyzicenus: Mitt. Inst. Athen. VII (1882) p. 255 nr. 26, ed. Mordtmann. Cf. Le Bas-Waddington nr. 1839 = C. I. Gr. Add. nr. 4472 p. 1172. — Necnon titulus prope Spartam repertus, C. I. Gr. nr. 1430: *ἡ πόλι[ς] . . . . . τὸν ἴδιον πολείτην, νε[ι]κήσαντα τραγῳδοὺς Οὐράν[ια μεγ]άλα γ' καὶ Π[ύ]θια καὶ Ἄκτια καὶ κοινὰ Ἀσίας καὶ τοὺς λοιποὺς ἀγῶνας πενταετηρικούς τε καὶ [τ]ριετηρικοὺς πολειτευθέντα δὲ ἐ[ν ὅλ]ῃ τῇ Ἑλλά[δ]ι καὶ Μακεδονί[ᾳ] καὶ Θεσσαλίᾳ.*

17) L. Friedländer, Sittengeschichte II[5] (1884) p. 451; Scherer de Olympionicarum statuis, diss. Gotting. 1885 p. 9.

Nr. XVII, XVIII, XIX.

a) Nr. XVII.

Ed. A. Boeckhius: C. I. Gr. II p. 531 nr. 2820 A; descriptionem Falceneri dedit Henzen, Annal. Inst. archeol. 1852 p. 127. Ex apographo Waddingtonii: Le Bas et Waddington, inscriptions d'Asie mineure (1870) p. 394 nr. 1602 et in comment. p. 373 ad nr. 1602, „b“.

Ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡ γερου[σία
ἐτείμησαν ταῖς πρώταις τειμ[αῖς
Τάταν Διοδώρου τοῦ Διοδώρου το[ῦ Πο-
σειδέοντος, ἁγνὴν ἱέρειαν Ἥρας διὰ βίου,
μητέρα πόλεως, γυναῖκα γενομένην
καὶ μείνασαν Ἀττάλου τοῦ Πυθέου
στεφανηφόρου, καὶ αὐτὴν γένους πρώ-
του καὶ λαμπροῦ, ἱερατεύσασαν τῶν
Σεβαστῶν ἐκ δευτέρου, ἀλείψασαν
δὶς δρακτοῖς ἐκ λουτήρων ἐπιρύτοις
δαψιλέστατα τὸ πλεῖστον μέρος καὶ τῆς
νυκτός, στεφανηφορήσασαν, θύσασαν
παρ᾽ ὅλους τοὺς ἐνιαυτοὺς ὑπὲρ τῆς ὑγεί
ας τῶν Σεβαστῶν, ἑστιάσασαν τὸν δῆμον

πλεονάκις καὶ πανδήμοις κατακλίσεσιν,
ἔν τε τοῖς θυμελικοῖς καὶ σκηνικοῖς ἀγῶ-
σιν τὰ πρωτεύοντα ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀκροά-
ματα αὐτὴν πρώτως ἀγαγοῦσαν καὶ δεί-
ξασαν τῇ πατρίδι, ὡς ἐπὶ τὴν δεῖξιν τῶν
ἀκροαμάτων συνελθεῖν καὶ συνεορτά-
σαι τὰς ἀστυγειτνιώσας πόλεις, γυναῖκα
μηδενὸς ἀναλώματος φεισαμένην, φι-
λόδοξον, ἀρετῇ, σωφροσύνῃ κεκοσμημένην.

In muro urbis, in extera parte stadii. — Versus 13/14 docent Tatam annis 161/169 sacra curasse pro bona valetudine M. Aurelii Antonini et L. Veri Augustorum, quo aetas mulieris circumscripta est. — Vss. 9/10: respice hoc signum: *ἀλείψα-σαν* | * *δὶς* *, item vs. 17/18: *ἀκροά* | * *ματα*. — Vs. 17: Boeckhius et Lebasius (in textu maiusculis quas vocant litteris exhibito): *πρωτεύοντα*, Waddingtonius in transscripto textu: *πρῶτα*. Sed ratione spatii habita *πρωτεύοντα* retinui. — S. Reinach inscriptionem compendio suo adiunxit, mendosis lectionibus usus (Traité d'épigraphie grecque, 1885, p. 111).

b) Nr. XVIII.

Ex Sherardianis et Spanhemianis (vss. 1—10) ed. Boeckhius, C. I. Gr. II p. 529 nr. 2814.

ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος
καὶ ἡ γερουσία ἐτεί-
μησαν ταῖς [πρώταις τειμαῖς] Ἀμμίαν
Ἀττάλου τοῦ Πυθέ-
ου, γένους πρ[ώ]του
καὶ συνεκτικότος
τὴν πατρίδα, ἐν γυ-
μνασιαρχίαις καὶ στε-
φανηφορίαις γεγονό-
τος, γυναῖκα γενομέ-
νην Ἀδράστου τοῦ
Νεικοτείμου τοῦ Ἀρ-
τεμιδ[ώ]ρου τοῦ Ζήνω-
νος Ἱέρακος, τοῦ στεφ-

αιηφόρον καὶ φιλοδό[ξ]ον,
ζήσασαν σωφρόνως
καὶ πρὸς ὑπόδειγμα ἀ-
ρετῆς. τὰς δὲ τειμὰς
ἀνέθηκεν Ἄδραστος
Νεικοτείμου ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς.

Ad austrum urbis titulus repertus est. Non ita multo post lapidem antecedentem hic exaratus est, id quod e § 20 facile intellegi poterit.

c) **Nr. XIX.**

Ex apographo, quod fecit Deering anno 1813, ed. Leake: Transactions of the Royal Society of Literature, 1843, p. 235 et 290; deinde Le Bas-Waddington: inscriptions d'Asie mineure (1870) p. 374 nr. 1602 a (in commentario Waddingtonii).

Οἱ νέοι [ἐτεί(μ)]ησαν ταῖς καλλίσταις καὶ μεγίσταις καὶ πρώταις τειμαῖς
Ἄδραστον Νεικοτείμου τοῦ Ἀρτεμιδώρου τοῦ Ζήνωνος Ἱέρακος, υἱὸν
νέων, ἄνδρα μέγαν φιλόπατριν καὶ φιλοπολείτην καὶ εὐεργέτην καὶ
κτίστην γεγονότα διὰ προγόνων τοῦ δήμου, ἀρχιερατεύσαντα τῶν Σε-
βαστῶν, γυμνασιαρχήσαντα δὶς δρακτοῖς ἐλαίοις ἐπιρύτοις ἀνελλιπῶς,
στεφανηφορήσαντα δίς, ἀγωνοθετήσαντα τρίς, ἀγορανομήσαντα
τετράκις, κτίστην, πρεσβεύσαντα πλεονάκις ὑπὲρ τῆς πατρίδος, γενό-
μενον ἔκδικον δημοσίων πραγμάτων, πεποι[η]μένον ἑστιάσεις καὶ ἐπι-
δόσεις ἐκ τῶν ἰδίων πολυτελεῖς, διά τε τὴν πρὸς τὴν πατρίδα δι[η]νεκῆ
εὔνοιαν καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς νέους φιλάγαθον διάθεσιν, [ζ]ῶντα πρὸς
ὑπόδειγμα ἀρετῆς. Τὴν δὲ ἀνάθεσιν τοῦ ἀγάλματος πεποιῆσθαι τοὺς

νέους ἐκ τῶν ἰδίων, ἐπιμεληθέντος Ἑρμογένους τοῦ Ὑψι-
κλέου[ς
φύσε[ι] δὲ Ἑρμοῦ τοῦ γραμματέως τῶν νέων, ἐργεπιστα-
τήσαντος
Παμφίλου τοῦ Ἀρτέμωνος Κροκίωνος.

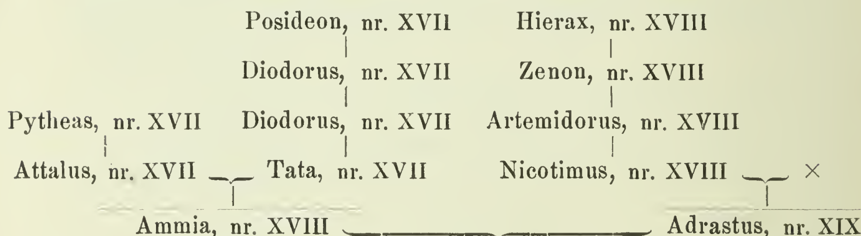
Ignoro longitudinem versuum, quippe quos Waddingtonius non internoverit; Leakii exemplum praesto mihi non fuit. — Adrastus hic honoratus superstes fuit Ammiae uxori, cui titulus superior positus est.

§ 20 (nr. XVII, XVIII, XIX).

Sub Marco Aurelio Antonino.

Familia promerita de re gymnica et agonistica.

Priusquam liberalitates in medium proferam, quibus hoc genus, cuius nunc mentionem inicere volumus, cives sibi obligavit, inutile non erit, genealogiam quam vocant conficere.

Hi igitur homines erant de honestissimis et electis populi Aphrodisiensium. Et gymnasiarchi et stephanephori et alteri urbis conditores inter eos praelucent. Duo autem potissimum nos detinent, socrus et gener. Adrastus enim filiam Tatae et Attali in matrimonium duxerat. Atque primum videamus de Tata, cuius vita satis clare perspici potest.

1. Merita mulieris.

a) Largitio unguenti.

Tata sacerdos perpetua Iunonis erat, quo cum sacerdotio coniunxerat bis flaminium Caesarum regnantium. Et duobus his annis puto accidisse, ut singulari largitate oleum multitudini

distribueret, id quod in lapide hisce verbis expressum est: *ἀλείψασαν δὶς δρακτοῖς ἐκ λουτήρων ἐπιρύτοις δαψιλέστατα τὸ πλεῖστον μέρος καὶ τῆς νυκτός.* Opus erit hoc enuntiatum acrius contemplari. De voce *δρακτοῖς* cf. § 18 c. Ex eius ambiguitate laborabit etiam explicatio verborum *δρακτοῖς ἐκ λουτήρων ἐπιρύτοις,* cetera non difficile erit expedire. *Λουτήρ*[1]) igitur aut vas ad lavandum significat aut pelvis omnino est, verba inter se coniuncta intelligenda erunt: „manipulis e pelvibus affluentibus, mit Oelportionen, die zuflossen aus Kufen“. Recte Waddingtonius arbitrabatur vasa posita esse, e quibus iuge oleum fluxisset; unusquisque ad libidinem, quotiens volebat, hauriebat. Ergo *δρακτά* certum demensum significare non possunt, immo vero portio quaelibet seu maior seu minor hoc vocabulo artis gymnicae proprio designatur. Etiam in titulo C. I. Gr. Add. 3871, b = Le Bas-Waddington nr. 730 habes: *ἀλείψασαν δὶς δρακτοῖς καὶ ἐπιρύτοις.* Ceteroquin *ἐκ λουτήρων,* quod positione verborum solum ad *ἐπιρύτοις* pertinere videtur, etiam cum verbo *ἀλείφειν* coniunctum esse, docent tituli, velut: Le Bas-Waddington nr. 1011, pertinens ad Ancyram (?) (Phrygiae, cf. C. I. Gr. Add. 3847 b): *γυμνασιαρχήσαντα καὶ ἀλείψαντα τὸν δῆμον ἐκ λουτήρω[ν]*; nr. 1040, titulus Ilii novi repertus: *ἀλείψαντα ἐκ λουτήρων [παν]δημεί* (= C. I. Gr. nr. 3616, cf. etiam 3617). Pro *λουτήρων* invenio *ληνῶν* in titulo Erythraeo Ioniae: *Μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκη* (1876—78), 1878, p. 28 nr. *σκη'*: *γυμνασιαρχήσασαν καὶ ἀλείψασαν ἐκ ληνῶν.*

De elocutione *ἑλκυστῷ ἐλαίῳ* et similibus (C. I. Gr. nr. 2719, Le Bas-Waddington nr. 517, Dittenberger: Archäol. Ztg. 1878 nr. 145, Bulletin X (1886) p. 160 nr. 8) in titulis Stratonicensibus disserendum mihi erit. Restat hoc loco, ut paucis dicam de verbis: *δαψιλέστατα τὸ πλεῖστον μέρος καὶ τῆς νυκτός.* Tata igitur non solum per diem oleum abundantissime apposuit, sed distributionem per maximam etiam partem noctis continuavit. Neque plane insolitum erat sollemnia ad multam noctem celebrare, ut ex compluribus testimoniis epigraphicis elucet[2]), veluti: titulus Stratonicensis, Bull. de corr. hell. XI (1887) p. 376 ed. Deschamps et Cousin, praebet: *καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν Παναμαρείων τὰς δέκα ἡμέρας ἐγυμνασιάρχησαν πάσῃ τῇ πανηγύρι νυκτός τε καὶ ἡμέρας ἀκωλύτως κ. τ. λ.*; ibidem p. 379 nr. 2, p. 383

nr. 3, ubi diserte de oleo distributo dicitur. Saepius in lapidibus inscriptis legimus oleum per diem aut per certas diei horas praebitum esse; cuius generis exempla invenimus in inscriptionibus urbium insequentium: Trallibus, Papers of the american school, vol. I (1882—83), 1885, ed. Sterrett, p. 96 nr. II (= Ὅμηρος 1874 p. 29): θέντα ἔ[λα]ιον δι' ὅλης ἡμέρας. — Ancyrae, C. I. Gr. nr. 4025: μόνον τῶν πρὸ αὐτοῦ δι' ὅλης ἐλεοθήσαντα τῆς ἡμέρας κ. τ. λ. — Argis, C. I. Gr. nr. 1123 vs. 8 sq.: καὶ μόνον καὶ πρῶτον θέντα ἔλαιον ἔν τε γυμνασίοις καὶ βαλανείοις δούλοις τε καὶ ἐλευθέροις ἀπὸ ἀνατολᾶς ἁλίου μέχρι δύσεως; ibid. nr. 1122 vs. 14 sq.: τό τ' ἔλαιον θέντα ἐν παντὶ γυμνασίῳ καὶ βαλανείῳ ἀδεῶς ἀπὸ πρωΐας ἄχρις ἡλίου δύσεως παντὶ ἐλευθέρῳ καὶ δούλῳ ἐκ τῶν ἰδίων. — Attaliae Lydiae, Bull. de corr. hell. XI (1887) p. 400, ed. Radet et Lechat: ἀπὸ ὥρας α' ἕως ε' [τ]εθήσεται τὸ ἔλεον κ. τ. λ. (praecedunt p. 399 verba: καθ' ἕκαστον ἔτος ἡμέραν μίαν. Μ(ηνὸς) [Ξ]ανδικοῦ δ' ἀπιόντος). — Pluribus diebus oleum praebet Cous quidam, Annuaire de l'association . . . des études grecques en France IX (1875) p. 280 nr. 6, ed. Rayet: ἀλείψαντά τε φιλοτε[ίμ]ως πλείοσιν ἁμέ[ραις] τὰν πατρίδα. — Per quattuor menses unguentum donatur C. I. Gr. nr. 4039 vs. 36 (titulus Ancyranus est): ἔ[λαιον] ἔθηκεν μῆνας τέσσαρας. — Nonnumquam talis liberalitas per totum annum non desiit, veluti: Μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκη (1876—1878) p. 28 nr. σκη', in titulo Erythraeo legitur: παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν δι' ὅλης ἡμέρας πρώτην καὶ μόνην et C. I. Gr. nr. 2906 in titulo Priencnsi: ἀλείψειν δι' ἐνιαυτοῦ πολίτας ἅπαντας καὶ τοὺς ἐφηβευκότας τῶν παροίκων καὶ [Ῥω]μαίους ἅπαντας. — Notissimus est titulus Ancyranus C. I. Gr. nr. 4039, in quo unctiones δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ commemorantur vs. 40, vs. 54/55: ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ, vs. 58, vs. 61, vs. 63/64, vs. 70, vs. 75, vs. 83, vs. 86.

Similibus his documentis allatis iam apparere puto sumptus a Tata in unctiones impensos non singulares quidem fuisse, attamen modum usitatum excessisse.

b) Agones thymelici et scenici, ab urbibus vicinis concelebrati.

Prorsus vero novo genere largitionum Tata cives suos

assuefecit, cum institueret, quod in monumento eius honorifico inde a versu 16 usque ad versum 21 proditum est memoriae. Etenim haec prima omnium, cum certamina et thymelica et scenica instaurarentur, de suis ipsa opibus acroamata in Asiae praecellentissima arcessiverat, quo apparatu ludorum eximio incolae urbium vicinarum ita attracti erant, ut Aphrodisiadem confestim concurrerent et sollemnia concelebrarent.

Sic fere in lapide traditur. Quam in rem si magis penetraverimus, nonnulla lucrabimur.

Theatrum Aphrodisiade fuisse alio loco iam vidimus. Nunc primum audimus de diversis generibus certaminum musicorum[3]) ibi actorum. Et secernuntur *θυμελικοὶ* et *σκηνικοὶ ἀγῶνες*. Qua ratione inter se differant, quaeritur. Discrimen cognoscimus e verbis Vitruvii, qui V, 8 dicit: „apud eos (Graecos) tragici et comici actores in scena peragunt; reliqui autem artifices suas per orchestram praestant actiones; itaque ex eo scenici et thymeli Graece separatim nominantur." Ergo *θυμελικοὶ ἀγῶνες* ii habendi sunt, in quibus „reliqui artifices" prodibant, veluti: *κιθαρῳδός, Πυθικὸς αὐλητής, κύκλιος αὐλητής* alii (cf. m. s. nr. XXXVII); contra *σκηνικοὶ ἀγῶνες* ii sunt, in quibus et histriones et poetae artem suam ostentant (cf. m. s. nr. XXXVII).[4]) Iam novimus, qualis fere natura ludorum fuerit, in quibus Tata „*τὰ πρωτεύοντα ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀκροάματα πρώτως*" *ἤγαγεν καὶ ἔδειξεν τῇ πατρίδι*. Hoc loco statim ab initio patet artifices non ut certamina, quibus interfuerunt, in duas classes separatos esse, sed commune iis nomen inditum esse „*ἀκροάματα*", quippe quod quadret ad utrumque genus. Quodsi scire cupimus, unde haec mulier divitiis praepollens artifices necessarios adepta sit, etiamsi titulo proposito destituimur, ex aliis tamen testimoniis epigraphicis probabilem coniecturam capere possumus. Etenim inter omnes constat iam ex aevo Alexandrino collegia musicorum artificum[5]) fuisse, quibus et poetae et histriones et musici proprie dicti et alii etiam ascripti esse solebant. Inter synodos eius generis saeculo de quo nunc agitur duae potissimum excellentes fuerunt, dico collegium Teium, ex longo tempore atque Severi etiam aetate florens, et universalem illam societatem, quae ex Hadriani principatu si non omnes at tamen plurimas ceteras sodalitates cum suo corpore coniunxerat. His nomen erat *τὸ*

κοινὸν τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν τῶν ἐπ' Ἰωνίας καὶ Ἑλλησπόντου (C. I. Gr. nr. 3067), illi appellabantur *οἱ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης περὶ τὸν Διόνυσον καὶ Αὐτοκράτορα* . . . . (sequuntur nomina) *τεχνῖται.*

Et alterutrum collegium artificum adiisse Tatam, credi licet, ac magno certe pretio stetit beneficium in patriam urbem conlatum. Hoc potissimum civibus inauditum erat, quod homo privatus salaria et praemia artificum praebebat eoque aerarium publicum ab onere satis magno liberabat. Namque antea etiam artifices publice conductos esse, nemo non fatebitur.[6]) — E titulis Laginensibus exemplum similis liberalitatis mihi praesto est: Benndorf, Reisen (1884) p. 156 nr. 134 frg. b, vs. 10 sq.: *τὰ ἐπιδημήσαντα ἀκροάματα ἐμισθωσάμεθα καὶ τοὺς δεομένους ἐτι-[μήσαμεν] κ. τ. λ.* Ceterum non omnibus temporibus Cares tam propensos ad spectacula adornanda animos declarasse, sane satis dignum est commemoratu, quamquam, quod afferre volumus, in aetatem multo antiquiorem recedit. Aristot. Oecon. II p. 1351: *Φιλόξενός τις Μακεδὼν Καρίας σατραπεύων δεηθεὶς χρημάτων Διονύσια ἔφασκε μέλλειν ἄγειν, καὶ χορηγοὺς προέγραψε τῶν Καρῶν τοὺς εὐπορωτάτους, καὶ προσέταττεν αὐτοῖς ἃ δεῖ παρασκευάζειν. ὁρῶν δ' αὐτοὺς δυσχεραίνοντας, ὑποπέμπων τινὰς ἠρώτα τί βούλονται δόντες ἀπαλλαγῆναι τῆς λειτουργίας. οἱ δὲ πολλῷ πλέον ἢ ὅσον ᾤετο ἀναλώσειν ἔφασαν δώσειν τοῦ μὴ ὀχλεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀπεῖναι. ὁ δὲ παρὰ τούτων λαβὼν ὃ ἐδίδοσαν, ἑτέρους κατέγραψεν, ἕως ἔλαβε παρὰ τούτων ἃ ἐβούλετο.*

Et optimos artifices ad certamen a Tata contractos esse vel inde colligi licet, quod civitates finitimae ad magnificos festos Aphrodisiensium confluxerunt. Alterum id genus exemplum exhibent inscriptiones Aphrodisienses nr. XXXI—XXXV meae sylloges. Cuius in honorem hi coetus concelebrati sint quamquam diserto testimonio cognitum non habemus, tamen ex reliquo lapidis argumento recte fortasse divinare possumus. Coniectura iam assecuti eramus Tatam in sollemnibus principibus imperantibus editis rem gymnicam dono largissimo fovisse. Deinceps accepimus eam pro bona valetudine Augustorum inde a primordiis regni eorum communis sacra rite fecisse, necnon in eodem verborum conexu hospitalitas eius erga populum universum prae-

dicatur. Quae cum ita sint, non procul a vero aberrabimus, si suspicabimur totum hunc apparatum epularum ludorumque musicorum nec scio an gymnicorum etiam agonum referendum esse ad sollemnia Caesaribus dicata.

c) Accubitio epularis populi universi.

Hanc rem nolo dilatare, quippe quae satis superque iam nota sit et titulis urbis, de qua agitur, et exemplis ab aliis locis petitis. Pluries igitur populus in conviviis a Tata ornatis accubuit neque quisquam a cena exclusus erat. Reicio lectorem ad §§ 14 et 18.

Quid mirum, si senatus populusque et collegium seniorum laudes ac decora in feminam, publici commodi et iucunditatis causa a parsimonia omni quasi abhorrentem, cumulavit? honorum primorum, ut decebat, particeps fiebat atque vocabulo honorificentissimo matris[7]) civitatis appellabatur. Atque etiam cum filia eius Ammia, nata ex matrimonio[8]) cum Attalo, quae Adrasto nupserat, praematura ut videtur morte decessisset, senatus populus gerusia honores summos demortuae decreverant in consolationem matris et gener promptum sese praestiterat ad ornamenta decreta de suis curanda (nr. XVIII). Ad hunc ipsum convertamus nunc animos.

2. *Adrastus et οἱ νέοι.*

Atque optime exordior a collegio iuvenum, cuius conditio ac status qualis fuerit decenniis illius saeculi ultimis, monumento proposito satis in propatulo est. Quo tempore Adrastus eas quas infra expositurus sum rationes cum iuvenibus habuit, invenimus eos ad collegium congregatos, quod similibus et paene genuinis institutis utitur atque gerusia et senatus. Etenim conveniebant ad concilium, penes quod summa rerum communium administratio erat; si quis benevolum erga societatem animum ostenderat (vs. 10) aut munera, quibus cives cunctos sibi devinxerat, collegio etiam iuvenum inprimis conducere existimabantur, sodales conveniebant deliberantes quo potissimum honore dignarentur virum de se bene meritum. Et duplici via grassatos eos esse docent tituli. Nam aut gerusiam et senatum populum-

que adibant, ut commune omnium urbis corporum decretum perficerent (C. I. Gr. nr. 2781, 2786, nr. XXXVI m. s.), aut — id quod rarius evenisse videtur — separati solique gratiam referebant pro beneficio. Sicut a gerusiastis et publica civitatis auctoritate honores et appellationes, diversis modis gradibusque partita, tribui solebant, ita iuvenes quoque hunc usum suum fecerunt. Veluti: *ἐτείμησαν ταῖς καλλίσταις καὶ μεγίσταις καὶ πρώταις τειμαῖς* (vs. 1), nec multo minus optabile habebatur vocabulum honoris[9]) *υἱὸς τῶν νέων* quam *υἱὸς τῆς γερουσίας* sive *υἱὸς τῆς πόλεως*. Nec de officialibus collegii desunt brevia in lapide indicia. Et scriba quidem, *γραμματεὺς τῶν νέων*, curare debebat, ut collegii consulta et decreta perscriberentur atque ad voluntatem sodalium expedirentur. Tunc scribae officio fungebatur Hermogenes quidam, filius Hermae, adoptatus ab Hypsicle. Nec non praefectum suum operum habebant, *ἐργεπιστάτην*[10]), qui custodiebat, ne quid in operibus exstruendis, veluti statuis erigendis, simulacris ponendis, fortasse etiam in reficiendo gymnasio neglegeretur. Huic rei Pamphilus tum praepositus erat, filius Artemonis, nepos Crocionis. Cum porro iuvenes aerarium privatum (vs. 12) possedisse videamus, necesse est quaestorem etiam, *ταμίαν*, inter magistratus collegii fuisse. Nimirum impensae honorum ex communi hac arca collectis sociorum donisque amicorum sustentata persolvebantur. — Primum autem exemplum viri a iuvenibus solis honorati praebet Adrastus, ortus de familia, cuius res et secundae et adversae (nr. XVIII) non iam ignotae sunt. Qui quo pacto illis sese insinuaverit, nunc disputandum mihi erit.

Eximiis igitur praemiis necesse est antegressa esse singularia merita, quorum duo genera possunt distingui: alia quidem quae iuvenibus praecipue emolumento erant, alia quae communem omnium civium salutem amplectebantur. Ac primo loco ea munera breviter enumerabo, quae ad rem gymnicam et agonisticam spectant, quam florere quantopere iuvenum interfuerit, nemo nescit.

a) Gymnasiarchia et unctio.

Prorsus idem, quod antea Tata praestiterat, imitatus est Adrastus. Exaratum videmus in marmore: „*γυμνασιαρχήσαντα δὶς δρακτοῖς ἐλαίοις ἐπιρύτοις ἀνελλιπῶς*“. Iam dubium

esse nequit, quin is bis providerit, ut oleum abunde flueret neve unguenta certantes deficerent. Certantes dico; quo quidem iure id faciam, statim apparebit. Quaerat enim quispiam, utrum liceat γυμνασιαρχεῖν merum synonymum verbi usitatioris ἀλείφειν sumere an hoc loco de vera gymnasiarchia bis ab Adrasto gesta cogitandum sit an tertia explicatio credibilis sit in medio utriusque sita. Et cum pro certo habendum sit curam olei ad praecipua munera rectoris gymnasii pertinuisse, non ita absurdum videtur totum pro parte positum esse (γυμνασιαρχεῖν pro ἀλείφειν), dico, ad enuntiandam eam actionem, quae gymnasiarchi propria inprimis fuerit, id vocabulum usurpatum esse, quod illud munus una cum ceteris suis partibus omnibus significat. Attamen alia explicandi ratio mihi magis arridet. Namque opinor γυμνασιαρχεῖν hoc loco sensum generalem retinuisse ita, ut iusta praefectura gymnasii bis ad Adrastum delata statuenda sit. Illud vero sane memorabile, quod verbum γυμνασιαρχεῖν tam arcte coniungitur cum vocibus ad unctiones spectantibus, ut notioni verbi ἀλείφειν proxime accedat, sic intellectum volo: talis coniunctio sententiarum certa lege tenebatur; neque enim unquam, si quid video, verbum γυμνασιαρχεῖν cum notionibus veluti ἐλαίοις similibus copulari solebat nisi ubi de oleo ad usum certantium in gymnasio vel festis diebus praebito agitur; sin autem oleum ad alias quoque res atque agonisticas distribuebatur, semper verbum ἀλείφειν comparet, cui omnes notionis varietates insunt. Quae cum ita sint, affirmaverim virum illum liberalitate insignem bis onera gymnasiarchiae suscepisse, non oleum tantummodo bis largitum esse.

b) Agonothesia.

Adrastus certaminibus in urbe peractis ter praefuit. Quia plus in lapide non notatur, coniecturas missas facio.

c) Epula, corollaria, varia.

Cetera huius hominis erga Aphrodisienses merita satis habeo breviter laudasse. Epulas igitur opipare ediderat ac magnifica dilargitus erat corollaria; summum sacerdotium principum Marci Aurelii et L. Veri obtinuerat, bis stephanephorus, quater aedilis, uti antiquitus eius maiores, tunc ipse urbis conditor fuerat,

identidem[11]) legationes pro patria susceperat, ecdicus denique causas publicas egerat.

Hae erant virtutes, quibus Adrastus collegio iuvenum commendabatur, quorum de iudicio consentiente vir fuit magnus, patriae civiumque studiosus, beneficus ac semper benevolus, exemplar denique omnis virtutis.

Adnot. 1) Cf. Guhl et Koner[5] (1882) p. 198 fig. 204. Bull. de corr. hell. XI (1887) p. 91 nr. 10, ed. Foucart: Δαρειοκωμητῶν κατοικία, dextra ripa Hermi fluminis, vs. 5 sq.: τὸν θυρ[ῶ]να, βωμὸν καὶ τὸ[ν] ἐν δεξιοῖς τοῦ ναο[ῦ] λουτῆρα κ. τ. λ.

2) Scriptores citat L. Friedländer: Sittengeschichte II[5] p. 275. — Marquardt, Staatsverwaltung 474, 7.

3) Quatenus gymnicis contraria sunt; loquor in universum de musicis certaminibus.

4) Probe scio vocabulum θυμελικός nonnumquam eadem significatione adhibitum esse, qua σκηνικός, cf. A. Müller, Bühnenaltert. (1886) p. 402 adnot. 8. In marmore autem proposito diserte distinguitur: ἔν τε τοῖς θ. καὶ σκ. ἀγ.

5) Foucart, de collegiis scenicorum artificum apud Graecos, Paris 1873. Accessit inscriptio gravissimi momenti: Bull. de corr. hell. IX (1885) p. 131 sq. nr. 1, ed. E. Miller; p. 140 nr. 2 ed. idem. — Porro respicienda sunt: Bulletin IX (1885) p. 125 A, ed. Clerc; Bull. X (1886) p. 455 nr. 5, ed. Contoleon; A. Müller, Bühnenaltert. (1886) p. 392 § 26.

6) A. Müller l. c. § 25 p. 376 sq.

7) Cf. adnotationem Waddingtonii ad h. l.

8) Cf. nr. XVII vs. 5/6: γυναῖκα γενομένην καὶ μείνασαν κ. τ. λ. Eximio id laudi tribuitur Tatae; patet repudium inter uxorem et virum non ita raro intercessisse.

9) Collignon, les collèges de 'Neoi' cet. p. 142 perperam de hac appellatione iudicavit: „Adrastos aurait été tout jeune, adopté par le collège de νέοι qui aurait fait les frais de son éducation; quand il est arrivé à des hautes dignités, la corporation lui décerne des honneurs." Patet virum doctissimum secutum esse sententiam Waddingtonii, quam cum multis titulis pugnare supra docuimus.

10) Etiam publicorum operum curatorem habebant Aphrodisienses. Cf. titulos: Le Bas-Waddington nr. 1585 (= Annal. Inst. archeol. 1847 p. 110, C. I. Gr. nr. 2747), nr. 1586 (= C. I. Gr. nr. 2755), nr. 1605 b (= C. I. Gr. nr. 2779). — Ex exemplis aliorum oppidorum satis habeo afferre: Le Bas-Waddington nr. 421 (= C. I. Gr. nr. 2695): Mylasae. — Benndorf, Reisen in Lycien und Carien (1884) p. 123 nr. 96 vs. 13/14: Xanthi: ἐργεπιστατήσαντα τοῦ ἐν πόλει γυμνασίου καὶ βωμοῦ χαλκέου τῶν πατρώων θεῶν. — Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 100 nr. 23 ed. Foucart, Thyatirae, vs. 12 sq.: ἐργεπιστά[τη]ν Ἐρώτων τῶν

ἐν τῷ ἑκα[το]νταστύλῳ κε' καὶ οἰκοβ[ασ]ιλικοῦ [τοῦ τῆς γερουσίας [κ]αὶ παρατειχίσματος ὑδρα[γ]ωγίου ἐν τῷ Λύκῳ ποταμῷ κ. τ. λ. — Mitteil. Inst. Athen. VI (1881) p. 227 ed. Lolling: Saradschik (Asia).

11) δίς — δίς — τρίς — τετράκις — πλεονάκις. Certus ordo, ex quo singuli magistratus et munera se excipiebant, ne hic quidem erui potest.

§ 21.

Excursus de diversa natura agonum.

Complures internosci possunt classes certaminum, si quis ea percenset, respiciens et modos certandi et praemia et instaurationes et auctoritatem. Atque constat inter omnes in universum distincta esse certamina gymnica et musica; nonnumquam ἀγῶνες ἱππικοί seorsum dicti sunt[1]; suas autem quodque genus habebat species, veluti ad ludos gymnicos inferiore aetate et ἀθλητῶν et μονομάχων certamina pertinebant, musici autem agones aut scenici aut thymelici esse poterant. Alioquin cum aetate imperatorum discrimen inter ἀγῶνας σκηνικούς et θυμελικούς non iam servari coeptum sit et duae hae notiones promiscue habitae sint, disiunguntur tantummodo ἀγῶνες γυμνικοί et θυμελικοί. Cf.: Bulletin de corr. hell. X (1886) p. 319 nr. 3; Mitteil. Inst. Athen I (1876) p. 347 nr. 15; C. I. Gr. nr. 3493. Sponte intellegitur non necessarie neque in omnibus testimoniis aut lapidum aut scriptorum bipartitionem, quam postremo commemoravimus, adhibitam esse; nonnumquam enim vel posteriore tempore, veluti aevo Antonino, rebus gymnicis oppositae sunt et scenicae et thymelicae; cf. § 20, 1 b.

E ratione praemiorum generaliter duo agones diversi iudicandi sunt: alii coronarii, in quibus de corona certatur, alii pecuniarii, quibus pecunia praemii loco proposita est. Et prioris quidem generis certamina appellabantur sive στεφανῖται[2]) sive φυλλίναι[3]) vel φυλλῖται. Magni ludi Graeci communes, Basilia Lebadeae post Leuctricam pugnam instituta[4]), Soteria Delphis acta[5]), sacri qui vocantur agones antiquioris et inferioris aetatis[6]) pauca certamina minorum oppidorum, alia ad coronaria referenda sunt. — In altero genere usurpata sunt nomina: ἀργυρῖται[7]) sive θεματικοί[8]) vel θεματῖται[9]) sive χρηματῖται.[10]) Et de thematicis ludis Waddingtonius accuratissime, ut solet, disputavit,

ad Le Bas-Waddington nr. 1209 p. 297.[11]) — Rursus illi „*ἀγῶνες ἐπ᾽ ἄθλοις*“ (Poll. III, 153) pro summae magnitudine, quae victoribus dabatur, discedunt in agones qui vocantur *ταλαντιαῖοι* aut *ἡμιταλαντιαῖοι*. Cf. Papers of the american school vol. II (1883—84), 1888, ed. Sterrett, p. 141 nr. 115 vs. 7 (titulus Antiochiae Pisidiae inventus est); Indices ad C. I. Gr. p. 163 s. v. *ταλαντιαῖος*; C. I. A. III, 128. — *ἡμιτ.*: C. I. Gr. nr. 2810 et nr. 3676.

Intervalla singulorum certaminum diversa fuerunt. Audimus de festis anniversariis sive amphietericis: Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 133 vs. 28; lapis est Ptolemaidos, urbis Aegypti, continens decretum sodalium Dionysiacorum, tertio a. Chr. n. saeculo: *ὁ πρὸς τοῖς ἱεροῖς τῆς τριετηρίδος καὶ ἀμφιετηρίδος*. Suid. s. v. *ἑορτὴ κατ᾽ ἔτος γινομένη*. Mitteil. Inst. Athen IX (1884) p. 31 vs. 10 sq., ed. Lolling, *Ποιμανηνόν* prope a Cyzico: *ἐν τοῖς κατ᾽ ἐνιαυτὸν τιθεμ[έ]νο[ις εὐχ]αριστηρίοις ἀγῶσιν Ἡρώοις κ. τ. λ.* — Alii ludi tantummodo tertio, quarto seu quinto quoque anno acti sunt; periodici igitur fuerunt: ii qui duobus annis exactis redibant, appellabantur *τριετηρικοί*, „trieterici“, qui quattuor annis confectis instaurabantur, vulgo *πενταετηρικοί*. „quinquennales“, aut — id quod valde respiciendum est in titulis inferioris temporis — *τετραετηρικοί*, „tetraeterici“, designabantur; cf. Indices ad C. I. Gr. s. v. *πενταετηρικοί*, p. 158.

Celeberrimi agones ii habebantur, in quibus victor corona ornabatur (vide supra), inter quos *εἰσελαστικοί*, „iselastici“, praecipuum locum obtinent[12]): victores cum magna pompa, coronati, quadrigis, diruta murorum parte inducebantur (*εἰσελαύνειν*, invehi, ingredi) quisque in patriam suam. Cf. Wood, Inscriptions from the great theatre (Ephesus) p. 54 nr. 8: *νεικήσας μεγάλα Ἐφέσηα ἱερὰ ἰσελαστικά*. C. I. Gr. nr. 2932: Pythia Tralliana ad eandem classem pertinent. Necnon si ad eos homines ex toto qui tunc habitabilis existimabatur orbe terrarum confluebant, *ἀγῶνες οἰκουμενικοί* nominabantur. Etiam *ἀγῶνες ἱεροί*[13]), certamina sacra, dicuntur; cf. Mommseni hist. Rom. vol. V p. 265. Thematici vero et talantiaei agones minore celebritate et auctoritate usi sunt; cf. quae explicuit Waddingtonius, porro Wood, inscriptions from the great theatre p. 54 nr. 8.

Uti auctoritatem diversorum agonum exemplo explanem, Aphrodisiensis athleta aut artifex summum putavit esse, si factus erat *Ὀλυμπιονείκης*[14]) vel *Πυθιονείκης* vel *Νεμεονείκης* (C. I. Gr. nr. 4359). Gradu, exiguo sane, minor est *Ἀκτιονείκης*, *Καπετωλιονείκης*, insequitur proxime *Ἀσιονείκης*[15]), sic descensus continuatur inde a certaminibus Asiae communibus[17]) Ephesi, Laodiceae, Cyzici, aliis in urbibus actis usque ad speciales agones urbis Aphrodisiadis aut iussu populi[16]) aut ab hominibus privatis institutos praemiisque pecuniariis instructos.

Denique *πολιτικοὶ ἀγῶνες* inde nomen traxerunt, quod solum cives filiive eorum ad certamen admittebantur, peregrini a petitione praemiorum prohibebantur; cf. nr. XXXVII meae sylloges, C. I. Gr. nr. 5805, nr. 1586 vs. 29.

Adnot. 1) Bull. de corr. hell. V (1881) p. 300 sq.

2) Pollux III, 153.

3) l. c. et Hesychius s. v. *φυλλίναι*.

4) Diodor XV, 53.

5) Bull. de corr. hell. V (1881) p. 300 sq.

6) Veluti inter honores Attalo regi Pergameno (159—138 a. Chr. n.) a Cretensi oppido Aptera decretos invenitur: *καρυχθῆμεν ἔν τινι τῶν ἀγώνων στεφανιτῶν*, Bulletin de corr. hell. III (1879) p. 425 nr. 2 vs. 9, ed. Haussoulier.

7) Pollux l. c.

8) Pollux l. c. — Indices ad C. I. Gr. s. v., p. 149. — Archaeol. Zeitung XXXV (1877) nr. 68 p. 100, ed. Dittenberger.

9) C. I. Gr. nr. 5913 vs. 33 sq.

10) C. I. Gr. nr. 2374, 53.

11) Praeterea de thematibus nonnulla disces ex libris hisce: Revue numismatique XIV (1869/70): Médailles relatives aux *θέμιδες* de l'Asie mineure, ed. H. de Longpérier. — Bull. de corr. hell. XI (1887) p. 359 nr. 22, ed. Radet; ibid. p. 464 nr. 29; III (1879) p. 340 nr. 15, ed. Collignon. — Benndorf, Reisen (1884) p. 143 nr. 118 vs. 12 sq., 119—121. C. I. A. III¹ (1878) Add. nr. 758 a (Kaibel, nr. 933).

12) Plin. Ep. X, 119 et 120.

13) Dio Cass. l. 51 cap. 1 § 2: *ἀγῶνά τέ τινα καὶ γυμνικὸν καὶ μουσικῆς ἱπποδρομίας τε πεντετηρικὸν ἱερόν, οὕτω γὰρ τοὺς τὴν σίτησιν ἔχοντας ὀνομάζουσι, κατέδειξεν, Ἄκτια αὐτὸν προσαγορεύσας.* Cf. l. 66 c. 9.

14) Cf. Cicero pro Flacco XIII, 31: Quid, si etiam occisus est a piratis Adramytenus homo nobilis, cuius est fere nobis omnibus nomen auditum, Atyanas pugil Olympionices? hoc est apud Graecos, quoniam de eorum gravitate dicimus, prope maius et gloriosius quam Romae triumphasse.

14) Perrot, Explor. I (1872) p. 48 nr. 26: Claudiopolis, Bithynium. Cf. etiam titulum Trallianum, Le Bas-Waddington nr. 1652 b: *βιολό-γ[ο]ν Ἀσιονείκην.*

15) Wood, Inscriptions from the great theatre, p. 60 nr. 14; p. 54 nr. 8. Vide § 7 adnot. 1.

16) *ἀγῶνες δημοτελεῖς,* cf. Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 46 nr. 1, ed. G. Cousin et F. Durrbach, in lapide Lemnio vs. 11: *προεδρίαν ἐν τοῖ[ς] ἀγῶσιν τοῖς δημοτελέσιν.*

Nr. XX, XX a, XX b.

Nr. XX.

Post alios ed. A. Boeckhius, C. I. Gr. II p. 496 nr. 2741.

Ἀγαθῇ τύχῃ

Μάρκος Οὔλπιος Ἀππουλήϊος Εὔρυκλῆς, ἀρχιερεὺς Ἀσίας ἀποδεδειγμένο[ς
ναῶν καὶ τῶν ἐν Σμύρνῃ τ[ὸ] β, Ἀφροδισ[ιέ]ων ἄρχουσι, βουλῇ, δήμῳ χαίρειν.
Βουληθέντων ὑμῶν πρόνοιαν ποιήσασθαί με καὶ τῶν κατὰ τοὺς ἀγῶνας
διά τε τὴν πρὸς τὸν μέγιστον Αὐτοκράτορα εὐσέβειαν Μάρκον Αὐρήλιον
Κόμοδον Ἀντωνῖνον Σεβαστόν, καὶ διὰ τὴν πρὸς τοὺς διαθεμένους
μνήμην, καὶ διὰ τὴν τῆς πόλεως δόξαν, ἤδη καὶ τῶν ἀπὸ τῆς συνόδου π[ολ-
λάκις ἐντυχόντων μοι, οὐδὲ τοῦτο τὸ μέρος κατέλιπον ἀδιάκριτον,
ἑπόμενος τῇ κατὰ τὴν λογιστείαν τά[ξ]ε[ι] καὶ προθυμίᾳ, μέχρι νῦν τῆς περὶ
τοὺς ἀγῶνας καταστάσεως ἐνλειπούσης διὰ τὴν τῶν χρη-μάτων πα-
ρασκευήν, ὀφειλόντων συναυξη[θῆ]ναι κατά τε τὰς τῶν τελευτησάν-
των γνώμας καὶ κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ πόρου, ἀφ᾽ οὗ [χ]ρὴ τοὺς ἀγῶνα[ς] ἐπιτελεῖσθαι.
ἀγὼν μὲν δὴ ὁ ἐκ τῶν Φλαβίου Λυσιμάχου διαθηκῶν προελήλυ-

θεν εἰς ἀρχ[α]ίου πόρου μυριάδας δώδεκα, ὡς δύνασθαι ἀπὸ τούτων παρὰ ἔτη τέσσερα πληροῦσθαι τὸν μ[ο]υσικὸν ἀγῶνα καθὰ τῷ διαθεμέν[ῳ] ἔδοξεν. αἱ δὲ μετὰ τὰς δώδεκα μυριάδας ο[ὖ]σαι ἐν ἐκδανεισμῷ καὶ ὁ προσγεγ[ο]ν[ὼ]ς τούτοις τόκος μέχρι ἀρχῆς [τοῦ ἔ]τους ποιεῖ κεφαλ[α]ίου δηναρίων μυριάδας τρεῖς δηνάρια χείλια ὀκτ[α]κόσια τριάκοντα ἐννέα. δ[ύ]νασθε οὖν ἀρχομένου τοῦ ἔτους τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἐπιτελεῖν ἀγαθῇ τύχῃ ἐπὶ ἄθλοις ταλαντιαίοις καὶ ἀγωνίσμασιν κατὰ τὰ ἆθλα. προθεσμία δὲ εἰς τὸν ἑ[ξ]ῆς χρόνον καὶ τὴν ἐπιοῦσαν τετραετηρίδα ἔστα[ι] χ[ρόνος] ὁ ἀπὸ [Βαρβ]ιλλήων τῶν ἐν Ἐφέσῳ . . . . Ἀσίας . .

De titulis nr. XX, XX a, XX b cf. § 22.

Nr. XX a.

E manco apographo Boeckhius: C. I. Gr. nr. 2759. Deeringii exemplum religiosius confectum foras edidit Leakius, Transactions of the Royal Society of Literature (1843) p. 244 et 303. Deinde Le Bas-Waddington, inscriptions d'Asie min. p. 382 nr. 1620 d (in commentario).

Ἀγῶνος ταλαντιαίου Φλαβίου Λυσιμάχου πενταετηρικοῦ μουσικοῦ μόνου θέματα τὰ ὑπογεγραμμένα.

Col. I.	Σαλπικτῇ	* φʹ.
	Κήρυκι	* φʹ.
	Ἐνκωμιογράφῳ	* ψνʹ.
	Ποιητῇ	* ψνʹ.
	Πυθαύλῃ	* ͵α,
	δευτερείου	* τνʹ.
	Ψειλοκιθαρεῖ	* ͵α,
	δευτερείου	* τνʹ.
	Παιδὶ κιθαρῳδῷ	* ψνʹ,
	δευτερείου	* σνʹ.

Col. II.	Χοραύλῃ	* ͵αφʹ,
	δευτερείου	* φʹ.
	Χορῷ τραγικῷ	* φʹ.
	Χορῷ κιθαρεῖ	* ͵αφʹ,
	δευτερείου	* φʹ.
	Κωμῳδῷ	* ͵αφʹ.
	δευτερείου	* φʹ,
	τριτείου	* τʹ.
	Τραγῳδῷ	* ͵βφʹ,
	δευτερείου	* ωʹ,
	τριτείου	* υʹ.
Col. III.	Κοινῇ κωμῳδῶν	* σʹ.
	Κοινῇ τραγικῶν	* σ[νʹ].
	Καινῇ κωμῳδίᾳ	* φʹ.
	Ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ	* τνʹ,
	δευτερ[ε]ῖον	* ρνʹ.
	Καινῇ τραγῳδίᾳ	* ψνʹ.
	Πυρρικῇ	* ͵α,
	δευτερεῖον	* τνʹ.
	Ἀνδρ[ὶ κι]θαρῳδῷ	. . . .
	δευτερεῖον	. . . .

Nr. XX b.

Ex Sherardianis et Spanhemianis edidit Boeckhius, C. I. Gr. II p. 519 nr. 2785.

[M.] Φλ. Ἀντώνιον
Λυσίμαχον, σο-
φιστήν, ἀρχιερέα,
γυμνασίαρχον,
στεφανηφόρον,
νε[ω]ποιόν, ἀγωνο-
θέτην δι' αἰῶνος
Λυσιμαχήων
ἀγώνων
ἀγωνοθεσίας
Κου(ίντου) Ἀντωνίου
Ἐπινείκου.

Vs. 11 *KOY* decurtatum pro *Κουίντου*.

Titulum recentiorem esse quam tit. nr. XXI, qui subsequitur, docet § 22 B, γ.

§ 22.

Temporibus Commodi.

Ludi ab hominibus privatis conditi ac fundati.

1. Lysimachius agon (nr. XX, XX a, XX b).

Sanctiones testamentariae.

Exemplum Tatae, mulieris Aphrodisiensis, iam docuit factum esse interdum, ut cives voluntate sua pecuniam ad res agonisticas suppeditarent.[1]) Quod beneficium nonnullis occasionibus rei publicae dari poterat ac re vera, ut supra vidimus, saepius tributum est. Haec igitur erant munera extraordinaria, quae a liberalitate unius alteriusve exspectabantur, non necessario suscipienda, sed officiosa tantum erant. Aliud est, si sumptus necessarii non modo ad tempus breve tolerantur, sed si quis testamento tantam pecuniam relinquit, quanta sufficit ad certamina in annos celebranda; agones nimirum talibus legatis stabiliebantur atque augebantur splendore. Et tria potissimum exempla luculentissima, quae huc spectant, e latissimo epigraphices Graecae campo, oportet afferri. Cogito enim de institutis Lyciae et Pamphyliae et Pisidiae propriis, quae nominantur θέμιδες[2]), de Corcyraeo documento, C. I. Gr. nr. 1845, copioso rebusque referto, de gravissimis monumentis Aphrodisiensibus, in quibus nunc iuvat mentem aliquamdiu defigere.[3])

Complures[4]) igitur cives rem publicam heredem certae ac definitae summae constituerant, quae postea ad ludos edendos usurpanda esset. Ipsi autem caverant testamento, ne prius celebratio agonum incoharetur quam pecunia morte testatoris praesens usuris usurisque usurarum tantum incrementum cepisset, ut sumptus ex fenore persolvi possent.

Ac primus, quem novimus testamentum id genus conscripsisse, fuit Flavius Lysimachus. Quo tempore id fecerit, accurate memoriae proditum non est; id tantum patet, factum hoc esse inter aetates Flaviorum et Antoninorum; nec minus obscurum

est, quantum primo caput effecerit, ad quod decursu annorum certe magnus anatocismus accessit. Id constat de voluntate mortui nummos cumulandos esse, dum praesto essent denariorum centum et viginti milia, atque ex eius sortis usuris quarto quoque anno exacto certamen dandum esse. Primo pecuniam ad musicos tantummodo agones erogandam esse iusserat nec tamen videtur vetuisse postea etiam gymnica praemia proponi, quae tantisper exclusa esse maluit, quoad facultates ad unum tantum ludorum genus expeditae erant.[5])

Atque haec habeo quae dicam de testamento Lysimachi.

Tandem principatu Commodi imperatoris, nescio quo anno, CXX milia * coacta erant, quae e ratione nummaria Germanica calculata aequant 104412 ℳ.[6]) Sed cives liberam huius legati potestatem minime habebant.

Intercessio logistae.

Iam ineunte saeculo p. Chr. n. altero municipia iure privata fuisse accepimus suas res pecuniarias administrandi. Immo vero logista ab imperatore ipso singulis civitatibus datus est (curator rei publicae, „Vermögenspfleger"), qui rationem acceptorum et expensorum examinabat, de pecuniis collocandis et faciundis versuris consulendus erat, in omni denique re nummaria dominabatur.[7]) De industria peregrinis is magistratus mandabatur. — Nec Aphrodisienses, cum tempus subesset, quo agon Lysimachius primum celebrandus erat, logistae consilio uti non poterant; habebant autem tunc aetatis curatorem rei publicae Euryclem quendam, in quo, quia in rebus agonisticis totius huius aetatis multum apud Aphrodisienses valuit, non inutile erit commorari.

M. Ulpius Apuleius Eurycles.

Nomen et patria huius viri traduntur titulo C. I. Gr. nr. 3833 = Le Bas-Waddington nr. 867, qui provenit ex oppido Aezanitarum: *Μ. Οὔλπιον Ἀπουλήϊον Εὐρυκλέα τὸν Αἰζανείτην.* Natus igitur erat Aezanis in urbe Phrygiae Epicteti, sita ad Rhyndacum amnem, de qua tota regio vocata est Azanitis. Qui, cum Hadriano principe Athenis notissimum illud commune Panhellenum constitutum esset, a patria urbe Athenas *σύνεδρος* vel *Πανέλλην* (C. I. A. III, 534) delegatus erat. Nec multo post ibi

animos plurimorum, cum res Panhellenum magna cura amplexus esset[8]), sibi conciliaverat, ita ut litterae commendaticiae ad imperatorem, in patriam, ad cunctos denique Graecos Asiam incolentes mitterentur. Casu responsum ab Antonino Pio Caesare redditum conservatum est, unde ratio temporis accuratissime licet computari: C. I. Gr. nr. 3834 = Le Bas-Waddington nr. 866: *Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ, θεοῦ Ἀδριανοῦ υἱός, θεοῦ Τραιανοῦ Παρθικοῦ υἱωνός, θεοῦ Νέρβα ἔκγονος, Τίτος Αἴλιος Ἀδριανὸς Ἀντωνεῖνος Σεβαστός, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ κ', αὐτοκράτωρ τὸ β', ὕπατος τὸ δ', πατὴρ πατρίδος, τῷ Πανελληνίῳ χαίρειν. [Ὅτι] οἱ πρὸ ὑμῶν Πανέλληνες Οὔλπιον Εὐρυκλέα ἀπεδέξαντο ὡς ἐπ[ιει]κῆ, ἔμαθον ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπεσταλμένων. Εὐτυχεῖτε. Πρὸ μιᾶς Καλανδῶν Δεκεμβρίων, ἀπὸ Ῥώμης.*[9]) Pro certo igitur affirmare possumus datam esse epistolam Romae pridie Cal. Dec. anni p. Chr. n. 157.

Ex aliis litteris[10]), dico ex eis, quas senatus populusque Aezanitarum acceperat ab areopago Atheniensium, compertum habemus Euryclem, quamdiu Athenis versatus est, cum in multis rebus liberalem se praestitisse tum praebuisse „*φιλοτιμίαν περὶ τὴν παιδείαν*“ (cf. etiam „*παιδείᾳ τε ομιλῶν*“). Quam ob causam areopagus sciverat, ut statuae et imagines eius et apud Athenienses et Aezanitas ponerentur. Nec tertia deest epistola[11]), missa ad senatum populumque Aezanitarum, edita ab archonte Panhellenum, pontifice Hadriani Panhellenii, agonotheta magnorum Panhelleniorum, concilio denique universo Panhellenum, in qua magno cum verborum crepitu Eurycles iterum iterumque laudibus extollitur. Paucis annis post — erat annus p. Chr. n. 161, quo M. Aurelius Antoninus et L. Aurelius Verus principatum inierunt — Eurycles invenitur summus sacerdos Asiae designatus.[12]) Inde vestigia eius per totam M. Aurelii aetatem evanescunt[13]), donec Commodi temporibus rursus apparent. Etenim ipse in litteris[14]), quas ad Aphrodisienses dederat (nr. XX), pietatem suam erga Commodum principem pronuntiat (vs. 5) quod quem in annum regni Commodiani (180—192) incidat, in medio relinquendum est. Accepimus tantum eum tunc sacerdotium summum augustorum templorum Smyrnaeorum obtinuisse iterum atque ad insequentem annum designatum esse sacerdotem

summum Asiae, quo honore iam anno 162 p. Chr. n. functus erat. Eodem autem tempore officialis imperatorius fuit. Cum enim in aula iam pridem, uti supra vidimus, cognitus acceptusque esset, a principe logista constitutus est; num vero res publica complurium oppidorum ei custodienda fuerit, ambiguum est. Certe et tunc et postea etiam curator fuit Aphrodisiensium, id quod titulis huius urbis perspicue comprobatur[15]), nec firmamento[15]) puto destitutos nos esse, si suspicamur eundem simul logistam synodi artificum (nr. XX vs. 7/8) fuisse, quacum Aphrodisienses magistratus rationes tum iunxerant. — Iam pervenimus ad eum locum, unde digredi coacti eramus.

Exsequebamur supra caput a Lysimacho civitati relictum tunc ad eam, quae in testamento praestituta erat, magnitudinem increvisse (nr. XX vs. 13/14), cum legata ab aliis ad similes res destinata sive postea data sive deterius collocata erant, progressum tantum nondum fecerunt (vs. 10/12). Necdum Lysimachius agon, quamquam fundamentum firmum ac fontem redituum uberrimorum nanctus erat, initiari actutum potuit. Etenim cum ex summa CXX mil. ⁎ detrahi quicquam vetitum esset itaque sumptus primi ludi ex huius demum capitis fenore pernumerari possent, necessario sollemnia aditialia aliquamdiu[16]) etiam retardabantur. Sic se habebant res, animi civium alii erant. Qui cum opperiri iam nollent, ad Euryclem, curatorem suum, sese convertebant per archontes, uti responsum eius de causa ea agonistica auferrent (vs. 3/4, 19). Quod ante tempus ille de rebus ad certamina instituenda pertinentibus interpellatus ab Aphrodisiensibus non erat, utpote cui ansa intercessionis eo demum puncto temporis daretur, ex quo pecuniae agonisticae primum in procinctu parataeque habebantur (vs. 10/11, vs. 4 *καί!*). Tum igitur petentibus perquam prolixe morem gerens rescriptum ad archontes et senatum populumque misit (nr. XX), quod satis accuratum edictum de apparatu feriarum Lysimachi continet. Inter causas vero quattuor, quibus Eurycles ad res agonisticas constituendas et ordinandas impulsum sese esse in exordio litterarum ait, attingit etiam praeter reverentiam domini sui, quippe cui dignitatem logistae debuerit, piam erga testatores memoriam, famam atque existimationem urbis Aphrodisiadis, incitationem externam, preces sodalium synodi curatissimas

(vs. 5—8). Sine dubio perversum est, quod Menadier de hoc loco inscriptionis obiter protulit[17]), qui credit τοὺς ἀπὸ τῆς συνόδου non artifices fuisse sodalitatis cuiusdam, sed potius Aphrodisiensium gerusiastas. Quod si ita esset, neque perspici posset, cur in allocutione vs. 2 collegium, quod tanti ad rem conficiendam momenti fuit, plane omissum sit — nisi forte alia epistola seorsum ad gerusiastas missa est — neque quapropter elocutio usitata τῶν γερουσιαστῶν seu τῶν ἀπὸ τῆς γερουσίας spreta atque illud τῶν ἀπὸ τῆς συνόδου adhibitum sit. Multo vero gravius testimonium cernitur in vs. 9 et 14 tituli nr. XXI arctissime cum argumento propositae inscriptionis cohaerentis. Unde manifestum atque apertum est agonistas, non gerusiastas, Euryclem invocasse ad accelerandos ludos Lysimachios, quos quam primum ad effectum adductos fore eorum aeque intererat atque Aphrodisiensium; namque hi suspensis animis nova sollemnia recentesque voluptates exspectabant, illi novos honores atque quaestus inventuros sese sperabant esse. Neutri deerat curator, cum pecunias necessarias sciret movere atque expedire. Etenim concessit, ut aliae pecuniae interim coactae — unde emanaverint, memoriae non proditur —, quae mutuo datae usque ad finem anni atque usuris auctae efficiebant summam 31839 denarium, ad agonem primum edendum consumerentur (vs. 16—19).

Et haec quidem hactenus. Nunc perlustremus, quid de Lysimachiis, quae nascentia conspiciebamus, postea factum sit.

Lysimachia prima et insequentia.

A. Statum tempus ludorum.

Diem illis agonibus dicere potestati logistae permissum erat. Qua de re decreverat, ut sollemnitates post quartum quemque annum redirent et dies earum accommodaretur ad Barbillea Ephesia.[18]) In primis tantummodo ludis agendis exceptionem fieri passus est, cum obsecutus voluntati tam civium quam artificum Lysimachia prima in initium anni post litteras datas proximi constitueret (vs. 19 sq.). Accuratiora de ratione temporum huius certaminis tetraeterici[19]) non comperimus.

B. Genera certandi ac praemia.

Uti conditor voluerat, primis temporibus tantummodo commissio musica dabatur; cuius genera singula quo ordine sese excipere soliti sint, e titulo nr. XX a depromere licet, qui quamquam tabulam victorum non continet, tamen praemia diversis artificibus constituta exhibet ea serie atque continuatione, secundum quam illi in certamen descenderunt. Quodsi indicem eum in classes dividimus, in universum quattuor actus ludi huius eminent: I. exordium, II. thymelici agones, III. scenici agones, IV. clausula.

In unaquaque autem parte varii artifices producuntur. Iam ad singulas quae praestabantur actiones transeamus.

Ac sponte intellegitur coetus ludorum vix posse cogitari, quibus deest, quo et spectatores et artifices ad loca arcessuntur sive mero vocis sonu sive tubae clangore convocantur. Aliquid autem admirationis habet ex nostro quidem sensu, quod eam necessitatem ipsam in certaminis formam redactam intuemur. Qui usus, ex quo Timaeus et Crates Elei magnis Olympiis principes[20]), alter tubicen, alter praeco, in certamine coronati erant, inde ab anno 369 a. Chr. n. (Ol. 96[1]) in fuga tot saeculorum, quamdiu agones Graecorum aut Graeco ex more instituti floruerunt, semper conservatus est.[21]) Quam ob consuetudinem etiam Lysimachia in limine tertii p. Chr. n. saeculi vigentia initium capiebant ab agone et tubicinis et praeconis. Signo tuba dato agonistae ordine suo evocantur, praeco magna voce silentium imperat et nomina patriamque victorum pronuntiat adhibito, si ipse victor discessit, alio praecone, ne sua voce se ipse victorem esse praedicet.[22]) Deinceps insequitur initio ludi laudatio oratione soluta conscripta, recitata, opinor, in piam memoriam manium Lysimachi, fortasse in praedicatione imperatoris regnantis desinens.[23]) Nec vero unum encomium satis putabatur esse, qua re insuper poeta compositis ornatisque versibus eandem materiam pro sua arte declamat.[24]) Sic, ut ita dicam, finitur prologus.

Incipit statim altera pars commissionis, quae composita est ex concentu tripartito et tibiarum et nervorum et vocum. Qua in symphonia, si numerum artificum respicis, cognosces et monodiarios, quos dicunt, et choros. Rursus eorum, qui soli audie-

bantur, tria habes paria. Etenim et pythaulae et citharistae viris ac citharoedo puero bina praemia proposita erant. Iam paucis de singulis generibus loquar. Ac pythaules, ὁ τὰ Πύθια αὐλῶν, unde nomen traxerit et qualibus modis tibiam inflaverit, viri docti iam saepius commentati sunt.[25]) Satis habeo brevissime meminisse verborum Pollucis IV, 84: δήλωμα δ' ἐστὶν ὁ νόμος τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος μάχης πρὸς τὸν δράκοντα et quae subsequuntur. Sane fateor me punctum temporis parum voluisse credere, saeculo tam late provecto tibicinem idem argumentum imitatum esse. Sed tollitur dubitatio, si rationem habemus mirae tenacitatis, qua Graeci in ritibus agonisticis usque ad agones ipsos exstinctos quovis tempore usi sunt. Etiam in Thespiensibus feriis Musarum aequalibus fere Lysimachiis Apollinis contra draconem Pythonem luctatio a tibicine repraesentata est; cf. C. I. Gr. nr. 1585 et 1586.

Posteaquam pythaulae de primo ac secundo praemio tibiis concertaverunt, cithara pulsatur et ita quidem, ut primum citharistae psallant, tum citharoedi pueri canant succinente cithara. Sic enim distinguendi sunt κιθαριστής aut, quod plane idem est, ψειλοκιθαρεύς et κιθαρῳδός.[26]) Nunc cithara et cantus obmutescunt, sed non omnino, cum, uti infra videbimus, in fine totius spectaculi rursus adhibeantur.[27])

Transitus quidam ab actionibus musicis ad scenicas praeparatur sectione proxima, cuius medium locum obtinet certamen chori tragici inclusum tam in initio quam in fine commissionibus musicis. Dum enim chorus introducitur, tibiae concinunt, citharae, dum se recipit. Neutiquam vero existimare licet complures simul tibicines aut citharistas declamationes choricas adminiculasse, immo unusquisque choraules et chorocitharistes suum agonisma habebat. At cum bina praemia thematica his proposita sint, sequitur ut chorus identidem ansam concinendi dederit aut potius pluribus canticis in certamen inierit. Quivis historiae tragoediae peritus concedet elocutionem „χορῷ τραγικῷ" solum intellegi posse de aliquot gregalibus synodi artificum, qui agunt choros exquisitissimos acceptissimosque e fabulis poetarum tragicorum priorum selectos. Nam illo ipso tempore carmina chorica omnino non pacta sunt, versificatores tunc fuerunt, minime poëtae. Et de choro e civium numero composito vel ob eam

causam dubito, quia *πολειτικός* adici in titulis solet, si agon indigenis reservatus est.[28]) Nec — id quod cuipiam in mentem fortasse venit — tibicines et psaltae[29]), qui vocantur *χοραῦλαι*[30]) et *χοροκιθαρεῖς*, merae appendiculae chori sunt; ex contrario propemodum dixerim chorum illorum causa adesse. Quam in partem optime comparatur titulus Deliacus, qui, quamquam anno a. Chr. n. 172 tribuendus est, tamen testimonii vim habet: Bull. de corr. hell. IX (1885) p. 149, ed. P. Paris, vs. 70 sq.: *αὐλ]η-τὴς . . . μετὰ χοροῦ — [κι]θαρισταὶ μετὰ χοροῦ.*

Iam histriones comparent, insequitur pars scenica certaminis. At vero de versibus lapidis huc spectantibus magnae oboriuntur difficultates, quas ad expediendas nova atque laboriosa de historia tragoediae et comoediae Graecae studia flagitantur, quibus ut nunc me dedam, deest otium. Satis igitur habeo monuisse lectiones

Significatio notarum.	Praemia Marcae	Praemia Denarii	Tragoedus.	Choraules.	Chorocitharistes. (?)	Comoedus.	Pythaules	Citharista
I, II, III = praemium primum, secundum, tertium. Nota '1' significat unum tantummodo praemium propositum esse.	2175,2	2500	I					
	1305,1	1500		I	I	I		
	870,1	1000					I	I
	696,10	800	II					
	652,6	750						
	435,00	500		II	II	II		
	348,04	400	III					
	304,51	350					II	II
	261,03	300				III		
	217,5	250						
	174,02	200						
	130,51	150						
Summa praemiorum:			* 3700 I. II. III.	2000 I. II.	2000 I. II.	2300 I. II. III.	1350 I. II.	1350 I. II.

Denarii 20 250 =

Addenda sunt duo praemia (viri citharoedi),

in nr. XX a datas, quas doleo Ianium effugisse, unice veras esse. — Finitus erat agon, postquam pyrrhicha[31] saltata est et ad extremum rursus citharoedi[32]), sed tunc viri, exauditi sunt. Utrique arti bina proposita erant praemia.

Ordinem certaminum compertum habemus, restat ut magnitudinem praemiorum cognoscamus. Et aptissimum esse ratus sum rem sub conspectu ponere ita, ut praemia enumerarem non ex ordine agonum, quem ostendit lapis, sed gradatim ex multitudine denarium. Ista enim ratione primo aspectu manifestum est, quibus artificibus plurimum offerri opus fuerit, qui inter se pares fuerint ad praemia, quantae fuerint distantiae. Atque cum eorum artificiorum, quae difficilia et ardua aestimantur, pretium maximum statui soleat, numeri hi demonstrant etiam iudicium hominum tunc temporis.

Πυῤῥίχη.	Encomiographus.	Poëta.	Citharoedus puer.	Καινὴ τραγῳδία.	Tubicen.	Praeco.	Chorus tragicus.	Καινὴ κωμῳδία.	Ἀρχαία κωμῳδία.	Κοινὴ τραγικῶν	Κοινὴ κωμῳδῶν	Citharoedus vir
I												Duo praemia, I et II, sed numerus denarium deperiit.
	1	1	I	1								
					1	1	1	1				
II									I			
			II							1		
											1	
									II			
1350 I. II.	750 1.	750 1.	1000 I. II.	750 1.	500 1.	500 1.	500 1.	500 1.	500 I. II.	250 1.	200 1.	? I. II.

marcae 17619,5.

quorum magnitudo in lapide non iam exstat.

C. *Regimen certaminis.*
(nr. XXI vs. 3 et XX b).

Rector et arbiter agonis Lysimachii fuit *ἀγωνοθέτης*. Si principium inscriptionis nr. XXI ad ludos Lysimachi referendum est — id quod vix dubium est —, constat gubernatorem Lysimachiorum primorum a logista nominatum esse (vs. 3). Tantummodo praenomen eius, Flavius, conservatum est, nomen mutilum Waddingtonius supplevit *Εὔ[μαχος]*. Sed supplementa nominis quaecunque tentantur, parum certa sunt. Waddingtonius suspicatus est Flavium illum fortasse fratrem conditoris fuisse. Postea alius ex familia Lysimachi agonotheta fuit, Marcus Flavius Antonius Lysimachus, quem in titulo nr. XX b nuncupatum videmus: *ἀγωνοθέτην δι᾽ αἰῶνος Λυσιμαχήων ἀγώνων* (vs. 6—9). Iam docuimus (§ 13) *δι᾽ αἰῶνος* aliter intellegendum esse atque *διὰ βίου,* nec non diversa significatio versu huius tituli decimo comprobatur.[33]) Is igitur sine propriis sumptibus obtinuit munus agonothesiae, liberalitate unius ex maioribus in perpetuum tempus conditum. Porro si in lapide cernitur *ἀγωνοθέτην* iuxta *νεωποιόν* incisum esse et perpenditur apud Aphrodisienses persaepe neopoeos Veneris moderatores ludorum factos esse, paene pro explorato habendum est agonothesiam Lysimachiorum sollemnium curae neopoeorum demandatam fuisse. Tertius denique, quem novimus praesidem illius agonis, fuit Quintus Antonius Epinicus (vs. 10 sq.), sub quo M. Fl. Antonio Lysimacho statua posita est, quae quo auctore dicata sit, e titulo non perspicitur. In elogio eius statuae Lysimachus vocatur vir doctus, antistes sacrorum, gymnasiarchus, stephanephorus, neopoeus, agonotheta. De gymnasiarchia eius accuratiora indicare nequeo.

Adnot. 1) Cf. etiam titulos Iasios, Le Bas-Waddington nr. 252—299, qui quidem alterius ante Chr. n. saeculi sunt.

2) Cf. Le Bas-Waddington nr. 1233, nr. 1209, nr. 1210. — C. I. Gr. nr. 4198, 4352—57, 4366 b sq., 4380 e sq. — Papers of the american school II (1883—84), 1888, p. 129 nr. 101 ed. Sterret. — Cf. etiam § 21 adn. 11.

3) Multos etiam alios titulos tenemus, in quibus ludi ab hominibus privatis conditi commemorantur. Cf. Bull. de corr. hell. V (1881) p. 439, ed. Mondry Beaudrouin. — Wescher et Foucart, Inscriptions recueillies à Delphes (1863) nr. 436. — Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 318 sq.; X (1886) p. 381 sq. — Ἐφ. ἀρχ. (1883) Sp. 30 nr. 10. — Ar-

chäologische Zeitung XXXII (1875) p. 151 sq. — Journal of hellenic studies VIII (1887) p. 361 sq. nr. 3.

4) Vide nr. XX vs. 11/12.

5) Cf. nr. XXa vs. 1/2. Aliam causam, cur „μόνον“ adiciatur, non video. Si omnino non in consilio Lysimachi fuit agonem, capite affatim aucto, amplificatum iri, adpositio μόνον plane supervacanea est nec naturam institutionis Lysimachiae clariorem reddit quam usitata et simplex elocutio: ἀγὼν μουσικός.

6) F. Hultsch, griech. u. röm. Metrologie² (1882) p. 711: 1000 * = 870,1 Mark.

7) A. W. Zumpt, Commentationum epigraphicarum vol. I (1850) p. 146 sq. — Henzen, Sui curatori delle città antiche, in: Annali dell' instituto archeol. (1851) p. 5—35. — Th. Mommsen, Röm. Staatsrecht II, 2² (1877) p. 1033 („res publica = Gemeindevermögen, nicht Gemeinde“, cf. Röm. Gesch. V [1885] p. 325). — J. Marquardt, Röm. Staatsverwalt. I² (1881) p. 162 sq. — J. Menadier, Qua condicione Ephesii cet., diss. Berol. 1880 p. 86—89. — Sterrett, Papers of the american school II (1883—84), 1888, p. 123 nr. 95. — Bull. de corr. hell. XI (1887) p. 216 vs. 5, ed. Kontoleon; p. 348 nr. 5 vs. 6, ed. Clerc; p. 400 vs. 10/11, ed. Radet et Lechat. X (1886) p. 222 nr. 4 vs. 7, ed. Holleaux et Paris; p. 456 nr. 8, ed. Kontoleon. IX (1885) p. 359 et comment. p. 396, ed. Foucart. VIII (1884) p. 389 nr. 8. II (1878) p. 523 nr. 6, ed. Tissot. — Benndorf, Reisen (1884) p. 67 nr. 42 vs. 7. — Journal of hellenic studies VI p. 348. — Mitteil. Inst. Athen III (1878) p. 56 nr. 1. — *Μουσεῖον καὶ βιβλιοθήκη* 1885 nr. 484 p. 76; 1878 nr. 230/31 p. 29, nr. 237 p. 33; 1875 nr. 17 p. 118. — Franz, 5 Inschriften und 5 Städte in Kleinasien p. 15 sq. — Revue archeol. VII (1863) p. 373 et 377. — Compares ἐγλογιστής in titulo Bull. de corr. hell. X (1886) p. 311 nr. 4 vs. 34, ed. Diehl et Cousin (= Le Bas-Waddington nr. 405).

8) Cf. Le Bas-Waddington nr. 867.

9) Cf. Stobbe, Die Tribunenjahre der römischen Kaiser, in Philolog. vol. XXXII (1873) p. 1—91.

10) C. I. Gr. nr. 3831 = Le Bas-Waddington nr. 868.

11) C. I. Gr. nr. 3832 = Le Bas-Waddington nr. 869.

12) C. I. Gr. nr. 3836 Add. p. 1065 = Le Bas-Waddington nr. 871. Ergo in magistratu ipso fuit a. 162.

13) Nisi quod nr. XX vs. 2 efficitur, ut Eurycles annis intersummum sacerdotium templorum Smyrnae a communi Asiae administratorum primum gesserit.

14) Rursus litterae sunt, quibus memoria eius ad posteritatem propagata est.

15) Cf. nr. XX vs. 9, nr. XXII vs. 18—20. — Sententia igitur Boeckhii nunc caduca est (adnot. ad C. I. Gr. nr. 2741). De priore loco: ἑπόμενος τῇ κατὰ τὴν λογιστείαν τάξει καὶ προθυμίᾳ compares

etiam Bulletin de corr. hell. II (1878) p. 523 nr. 6, ed. Tissot: *Τι. Κλα. Φροντωνιανὸν . . . . β' τῆς Ἀσίας ἀρχιερασάμενον καὶ ἀγωνοθετήσαντα καὶ πόλεων ἐπιφανεστάτων λογιστείας εὑράμενον* (sic) . . . . . . *ἡ λαμπροτάτη Μηλίων πόλις κ. τ. λ.* — Magistratus igitur logistae appellatur *λογιστεία.* Porro hoc testimonio cognoscimus saepius *λογιστείαν* et *ἀρχιερωσύνην Ἀσίας* penes eundem fuisse (cf. etiam Bulletin de corr. hell. XI [1887] p. 216 nr. 8, ed. Kontoleon, Passala? Cariae, vs. 5: *ἐπὶ λογιστοῦ Τ(ίτου) Φλ(αβίου) Δημητρίου Ἀσιάρχου*). — Officia scilicet prorsus diversa sunt. Nunquam pontifex Asiae — id quod Boeckhius errore sibi finxit — similem potestatem habuit atque curator rei publicae. Ceterum Boeckhius videtur optionem duarum explicationum fecisse, cum paucis versibus post pergat commentari: „*τῶν ἀπὸ τῆς συνόδου πολλάκις ἐντυχόντων μοι,* hoc est sodalitio artificum urgente; habebantque eiusmodi synodi etiam *λογιστήν,* ut in Tralliano titulo C. I. Gr. nr. 2933.“ Id sane constat nec vero minus constat (nr. XXII vs. 18—20) Euryclem logistam urbis Aphrodisiadis fuisse. Hoc tenendum est, iure autem ac merito conici licet illum simul res pecuniarias synodi tuitum esse, quae opinio non caret testimonio. Etenim alius quoque logista urbis Aphrodisiadis, C. Iulius Philippus, eius nominis alter, Trallianus, e iudicibus selectis, procurator Augustorum (L. Veri et M. Aurelii aut M. Aurelii et Commodi), simul fuerat logista synodi [*τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν*] *τῶν ἀπὸ Ἰωνίας κα[ὶ] Ἑλλησπόντο[υ]*, cf. Le Bas-Waddington nr. 605 = C. I. Gr. nr. 2933, Le Bas-Waddington nr. 1609 = C. I. Gr. nr. 2790 (Boeckhius rationem temporum non perspexit). Paene pro explorato habeo Euryclem Aezanitam in locum C. Iulii Philippi Tralliani successisse tam apud Aphrodisienses quam apud sodales synodi musicae, quod ad aetatem titulorum huc spectantium egregie quadrat. Quam in partem conferendae sunt inscriptiones: Bull. de corr. hell. X (1886) p. 456 nr. 8, ed. Kontoleon, cum adnotationibus, quibus Foucart p. 457 titulum instruxit. — Le Bas-Waddington nr. 1652 c. — Papers of the american school I (1882—83), 1885, p. 100—104 nr. VI, ed. Sterrett et Ramsay. — Archäolog. Zeitung 1880 p. 62 nr. 353, Dittenberger. — Waddington, Fastes des provinces Asiatiques (Le Bas-Waddington III) p. 729. — Bull. de corr. hell. V (1881) p. 346.

16) Quibus conditionibus usurae pendendae fuerint, ignari sumus.

17) Qua condicione Ephesii cet., diss. Berol. 1880 p. 58.

18) Quae sollemnia in quod anni tempus incidant, ignoramus. Ceterum legas Dio. Cass. LXVI 9: *τούς τε ἀστρολόγους ἐκ τῆς Ῥώμης ἐξώρισε* (Vespasianus) *καίτοι πᾶσι τοῖς ἀρίστοις αὐτῶν χρώμενος, ὥστε καὶ διὰ Βάρβιλλόν τινα ἄνδρα τοιουτότροπον ἀγῶνα τοῖς Ἐφεσίοις ἱερὸν ἄγειν συγχωρῆσαι. ὅπερ οὐδεμιᾷ ἄλλῃ πόλει ἔτειμεν.* Vide § 19. — C. I. Gr. nr. 2810. — Bulletino dell' instituto archeol. (1877) p. 109: iscrizione atletica Neapoletane. — Archaeolog. Zeitung XXXV (1877) p. 100 nr. 68, ed. Dittenberger.

19) τετραετηρίς et πεντετηρίς tunc aetatis frequenter promiscue habentur. Significationem diversam non esse monstrant tituli nr. XX vs. 22 et XX a vs. 1 inter se collati.

20) Eusebi chronic. Ol. 96: προσετέθη σαλπιγκτὴς καὶ ἐνίκα Τίμαιος Ἠλεῖος — προσετέθη καὶ κῆρυξ καὶ ἐνίκα Κράτης Ἠλεῖος.

21) Cf. locos inscriptionum apud Müllerum, Bühnenaltert. p. 403 adnot. 2 et 3.

22) Cf. Pollucis onomasticon IV, 85—91. — Ciceronis Epist. ad famil. lib. V, ep. 12 § 8.

23) C. I. Gr. nr. 1585.

24) Cf. Müller l. c. p. 405 adn. 2. — Nomina poëtarum istius generis, qui ineunte saeculo in urbibus Cariae noti fuerant, exstant in titulo Nysaeo: Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 124 sq., ed. Clerc, vs. 65: Ἀριστείδου τοῦ Ἀριστείδ[ου] Γαίου Περγαμηνοῦ, ποιητοῦ παραδόξου; alius contextor carminum sollemnium, simul vates lyricus et, venia sit verbo, archipoëta Hadriani comparet in eodem titulo vs. 1 sq.: Ποπλίου Αἰλίου Πομπη[ια]νοῦ . αιονος Σιδήτου καὶ Ταρσέ[ως] καὶ Ῥοδίο[υ ποιη]τοῦ πλειστονείκου μελοποιοῦ καὶ ῥαψ[ῳδοῦ θε]οῦ Ἁδριανοῦ, θεολόγου ναῶν τῶν ἐν Π[εργάμῳ, ἀγ]ωνοθέτου ἀποδεδειγμένου τῶν Σεβ[αστῶν Πυ]θίων; cf. etiam vs. 60 sq.

25) Müller, Bühnenaltertümer p. 404 adnot. 4, commemorat dissertationes priorum. — Modo accessit: Jan, Die musischen Festspiele in Griechenland, in: Verhandlungen der XXXIX. Versammlung deutscher Philologen in Zürich (1888) p. 71—90. Vide adnot. 27.

26) Cf. Le Bas-Waddington nr. 281, titulus est Iasius, vs. 15: αὐλητὰς δύο, τραγῳδοὺς δύο, κωμῳδοὺς δύο, κιθαρῳδόν, κιθαριστήν. — Eadem ratione αὐλητής et αὐλῳδός seiungendi sunt. Cf. etiam Waddingtonii animadversiones ad tit. nr. 252—299, p. 88/89. Ian, Kitharodik, in: Ersch und Gruber, Encyklopädie.

27) Valde dolendum est, quod Jan, Die mus. Festspiele, p. 78 not. 5 et aliis locis commentationis suae optimum tituli propositi apographon, a Waddingtonio promulgatum, praeteriit. Quo efficitur, ut tabula certaminum musicorum a viro doctissimo conspectus causa adiecta imperfecta sit et, quod quidem ad Lysimachia attinet, emendatione indigeat.

28) C. I. Gr. nr. 1586 et § 26.

29) Waddingtonius in editione sua praebet χόρῳ κιθαρεῖ, ubi χόρῳ pro χορῷ mendum est. Sed χορῷ κιθαρεῖ errori quadratarii deberi puto. Nam in titulo nr. XXXVII sylloges meae compluries exhibetur χοροκιθαρεῖ, et omnia verba substantiva cum voce χορός composita, veluti χοροδιδάσκαλος, χοροποιός, χορολέκτης, χοροστάτης, ostendunt vocalem omicron.

30) Quotiens nonnulli choraulae prodierint, luculenter docet titulus Cyzicenus: Mitt. Inst. Athen VII (1882) p. 255 nr. 26, ed. Mordt-

mann: *Γ. Ἰούλ(ιος) Ἀχιλλεὺς χοραύλης Μάγνης ἀπὸ Σιπύλου καὶ Κυζικηνὸς καὶ Σμυρναῖος καὶ Ἐφέσιος καὶ Περγαμηνὸς καὶ ἄλλων πόλεων πολλῶν πολείτης ἐνεικάτους ὑπογεγραμμένους ἀγῶνας Σμύρναν Ὀλύμπια Ἔφεσον Ἐφέση[α] Κυζικὸν Ὀλύμπια, Σμύρναν κοινὸν Ἀσ[ίας] ἐν Περγάμῳ Αὐγούστεια Πέργαμον Τραιάνηα τοὺς δὲ λοιποὺς ἀγῶνας θεματικοὺς ΡΚΔ.* (= CXXIV!). — De choraulis cf. etiam Jan, l. c. p. 83.

31) Cf. Friedlaender, Sittengeschichte II⁵ (1881) p. 418 sq., p. 574: „Die kleinasiatische Pyrrhiche". Praeterea titulos Teios: C. I. Gr. nr. 3089 vs. 7, nr. 3090 vs. 4.

32) Citharoedum inclutum aetatis Hadrianeae commemorat titulus Nysaeus, Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 124, ed. Clerc, vs. 6: *Ποπλίου Αἰλίου . . . . [Κυ]ζικηνοῦ κιθαρῳδοῦ Καπετωλιονείκου Ὀλυμπιονείκου παραδόξου.*

33) Flavius Lysimachus superstes fuit.

Nr. XXI.

Ex apographo, quod Deering a. 1813 sumpsit, ed. Leake: Transactions of the Royal Society of Literature (1843) p. 243 et 302; deinde Le Bas-Waddington, inscriptions d'Asie mineure (1870) comment. p. 381 nr. 1620 c.

. . . .

τῇ τοῦ ἀγῶνος χρείᾳ εὐτρεπίζειν καὶ δη[νάρια? . . . .]
καὶ τὰ ἆθλα καὶ τὰ ἀγωνίσματα ἀκολούθως [τῇ τοῦ τελευτήσαντος γνώμῃ. ἀγω-]
νοθετήσει δὲ τὸν πρῶτον ἀγῶνα Φλάβιος Εὔ[μαχος? . . . . τού-]
των δὲ ὁ ἀπὸ τῶν Καλλικράτου τοῦ Διοτείμου [ἀγὼν ἐπιτελεσθήσεται τοῦ ἐπι-]
όντος ἔτους [π]ερὶ μῆνα ἕκτον πρὸ τῆς εἰς Ῥώμην [καὶ Σεβαστὸν ἑορτῆς, ἔχει δὲ οὗ-]
τος ὁ ἀγὼν τὰ ἆθλα διαγεγραμμένα ἐν τῇ τοῦ κ[τίσαντος διαθήκῃ, τὸ σύμπαν δηναρίων]
μυρίων δισχειλίων ἑξακοσίων, προνοουμένω[ν τῶν ἐν ταῖς Καλλικράτου διαθή-]
κα[ι]ς ἐνγεγραμμένων, τοῦ τε ἱερέως τῆς Ἀφροδίτη[ς καὶ τοῦ πρώτου ἄρχοντος,]
ὑπὲρ τούτου τῇ συνόδῳ ἐπιστέλλειν ἤδη, καὶ κα[τ]α[σκευάσαι ὅπως τοῦτον τὸν]

ἀγῶνα, ὑπὲρ τῆς τοῦ μεγίστου Αὐτοκράτορος Κομμό[δου Σεβαστοῦ σωτηρίας]
καὶ εἰς αἰῶνα διαμονῆς ἐπιτελεσθησόμενον, τῇ ὡρισμ[ένῃ προθεσμίᾳ τελέσωσιν. Τ-]
ὸν δὲ Κλαυδίου Ἀδράστου ἀγῶνα ὡς διατέτακται χ[ρὴ ἐπιτελεῖν οὐδεμίας πε-]
ρὶ αὐτὸν γινομένης ἢ ὀλιγωρίας ἢ ἐνδείας, ἐπιμ[ελεῖσθαι δὲ ὅπως τελεσθῇ]
ἐν τῷ ἐνεστῶτι μηνὶ ἐνάτῳ, διὰ τὸ τοὺς ἀγωνιστὰς [ὕστερον ἀποδημῆσαι
εἰς] Ἡράκλειαν. ἀεὶ δὲ ἐκ περιόδου οὕτως, ὡς ἡ [δ]ι[αγραφὴ σημαίνει. ὁ]
δὲ πολειτικὸς ἀγὼν ἔχει τὸν ἴδιον καιρὸν μετὰ τοῦ[τον . . . . τὴν δὲ δι-]
αγραφὴν πεποιήμεθα τῶν ἄθλων καὶ πρότερον ο . . . . συντεταγμένος.
Ἔ]πε[στι τού]τοις καὶ ὁ Ὀσσιδίου Ἰουλιανοῦ ἀγών, ο μετὰ τὸν
[πολειτικὸν προ]θεσμίαν ἔχων καὶ διαγραφὴν τὴν ἐν ταῖς διαθήκα-
[ις ὡρισμένην· τ]ὸν δὲ χρόνον ἕξει μετὰ Νικηράτεια τὰ ἐν Τρά-
[λλεσι. Ὁ δὲ Φιλήμον]ος? τετράκι Τατιανοῦ ἀγών, οὐδέπω τῶν χρημάτ-
[ων εἰς τὰς δώδ]εκα μυριάδας προεληλυθότων, ἐπιτελεσθ-
[ήσεται ὅταν τὸ κεφά]λαιον συνέλθῃ ὡς τοκοφορεῖν [τὸ] λοιπ-
[ὸν δηνάρια . . . . .]ασθαι τῆς ψήφου ὑμεῖν εὐθὺς δηλοθησ-
[ομένης. Θέματα τραγ]ῳδῶν μόνων, τραγῳδῷ πρ[ω]τείου *͵αφ.
[ἀγῶνος Κλαυδί]ου Ἀδράστου δευτερείου *͵χ.
τριτείου *τν'.

Epistolam hanc logistae (vs. 25) connexam esse cum titulis nr. XX, XX a, XX b, ostendit paragraphus commentationis vicesimus alter.

§ 23.

2. Callicratea (nr. XXI).

Callicrates, filius Diotimi, dives Aphrodisiensis, auctor est ludi cuius de natura, utrum agonismata et musica et gymnica fuerint an alterum utrum solum genus admissum sit, exploratum nihil habemus; ne de amplitudine quidem quidquam investigari potest, quia vis pecuniae ad praemia destinata, unde conclusio de splendore maiore minoreve certaminis derivari fortasse poterat, propter lacunosam testimonii lapidei condicionem valde ambigua est. Id vero certum est Callicratea ad agonas argentarias pertinuisse. Nunc quando celebrari solita sint, videbimus.

Praescriptum tempus.

Ea res non generaliter solum potest definiri. Etenim dies determinata erat triplici ratione, cum et feriae antecedentes et insequentes et mensis indicaretur. Quamquam in medio relinquendum est, quae sollemnia anni superioris fuerint (vs. 5), quibus Callicratea accommodanda erant, tamen duo alia indicia sufficiunt. Traditum enim est in lapide: *περὶ μῆνα ἕκτον*[1]) (vs. 5). Inde efficitur, ut ludi hi medio fere anno praestandi sint. Cum enim apud Asianos[2]) initium anni ab aequinoctio autumnali computatum sit et autumni principium tunc temporis, si nostros fastos subicio, ceciderit in diem 24. mensis Septembris, manifestum est agonem Callicratis certa die, quae nonnisi inter diem 24. mens. Febr. et diem 24. mens. Mart. esse potuit, recurrisse. — Eodem aut proximo mense feriae Deae Romae dedicatae celebranda erant, quae succedebant Callicrateis. — Atque de administratione etiam certaminis pauca e lapide discimus.

Moderatores ludi.

Summa auctoritas penes logistam fuisse videtur, cui, uti de tempore et primo apparatu praecepta dederat, sic postea cura custodiaque credita erat. Praefectura autem sollemnium ipsorum lege testamentaria demandata erat et sacerdoti Veneris et alii moderatori, cuius dignitatem lapide fracto non iam cognoscere possumus. Waddingtonius cogitavit de primo archonte. Unum autem de primis officiis horum duorum curatorum ludi in eo versabatur, quod cum sodalitate artificum agere debebant

(vs. 9). Restat ut perpauca, quae de festis ipsis lapide memoriae produntur, adiungamus.

Celebratio ipsa.

Cum una tantum synodus artificum (*τῇ συνόδῳ* vs. 9) commemoretur, quam rectores, quos supra nominavimus, adire iussi erant, perspicuum est certamen ab sodalibus unius tantum atque eiusdem collegii factum esse. Denique accepimus agonem tum, cum primum editus est, votivum fuisse, actum pro salute et longaeva felicitate regnantis Commodi imperatoris. Quomodo praemia distributa fuerint inter singulos certantes, obscurum est; summa praemiorum fortasse re vera maior fuerat quam nota numerali in lapide conservata indicatur (*μυρίων δισχειλίων ἑξακοσίων*), id quod pro certo diiudicare mutilato versu praecedente (vs. 6) prohibemur. Quamquam nihil obstat suspicari in lacuna fuisse *ΔΙΣ*]|*ΜΥΡΙΩΝ*, quam ad coniecturam ductus sum, cum observassem et in titulo nr. XX caput ludi Lysimachii et in titulo proposito nr. XXI[3]) caput alius agonis aequaliter demensum et ad * 120 000 consummandum fuisse. Quodsi circumspicimus praemia Lysimachiorum, quae efficiebant 20 250 * omissis pecuniis duobus viris citharoedis propositis, quae, cum numeri evanuerint, divinatione tantum restitui possunt, satis probabile fit praemia certaminis Callicratei non exiguam sane summam denariorum 12 600 explevisse, sed 20 000 + 2 600 * = 22 600 * victoribus constituta esse. Eandem autem summam puto Lysimachiis ad praemia erogatam esse, quod demonstrare non difficile est.

In titulo igitur nr. XX a viri citharoedi carent indice praemiorum. Cum autem puer citharoedus primi ordinis * 750, secundi ordinis 250 * acceperit atque praemia virorum musicorum, ut ex catalogo illo clare perspici potest, omnino permagna fuerint, veluti psaltes chori, choraules citharistes 1500 * aut 1000 * reportaverunt, nimis audacter non conclusum est, si differentiam inter 22 600 * et 20 250 *, quae efficit 2350 *, inter duos citharoedos distribuimus, ita ut maior pars citharoedo primi ordinis, portio minor citharoedo secundi ordinis tribuatur. Ratio igitur numerorum optime quadrat in sententiam meam supra delineatam, ex qua statuo omnibus certaminibus aetate Euryclis

logistae primum celebratis aequale caput firmum subfuisse simulque edicto curatoris imperatum esse, ut in omnibus istiusmodi agonibus tantundem argenti in praemiis ponendis consumeretur. Singillatim vero praemia diversa fuisse sponte intellegitur, cum alias alius artifex rarior et, quo rarior erat, eo maiore praemio alliciendus fuerit atque voluntates etiam testatorum respiciendae fuerint (nr. XXI vs. 6. 20).

Adnot. 1) Menses Aphrodisienses: *Γορπιαῖος*, C. I. Gr. nr. 2843. — *Γορπιῆος*, C. I. Gr. nr. 2840 = Le Bas-Waddington nr. 1637. — *Γορπίεος*, C. I. Gr. Add. nr. 2837 b = Le Bas-Wadd. nr. 1634. — *Δεῖος*, Le Bas-Waddington nr. 1369 = Annal. inst. arch. 1847 p. 114, Trans. R. S. L. (1843) p. 240. — *Ἰουλιῆος*, C. I. Gr. nr. 2817, 2827, 2836 (= Le Bas-Waddington nr. 1633a). — *Καῖσαρ*, C. I. Gr. nr. 2842. — *Ξανδικός*, C. I. Gr. nr. 2829 = Le Bas-Waddington nr. 1630; Le Bas-Waddington nr. 1641[a] (Trans. R. S. L. [1843] p. 241/300), nr. 1642 (Annal. inst. arch. 1847 p. 115), nr. 1643 (C. I. Gr. Add. nr. 2850 b). — *Τιβέριος*, C. I. Gr. nr. 2817. — *Τραιανὸς Σεβαστός*, C. I. Gr. nr. 2834 = Le Bas-Waddington nr. 1632. — *ἕκτος*, nr. XXI meae sylloges vs. 5. — *ἔνατος* ibid. vs. 14. — *δέκατος*, Le Bas-Waddington nr. 1631 (Annal. 1847 p. 114). — *δωδέκατος*, C. I. Gr. nr. 2826.

2) Cf. Waddingtonii animadversiones III p. 377 et 382.

3) Vs. 23. Supplementum Waddingtonii *δώδ]εκα* sine dubio rectum est; ratio spatii aliud non patitur.

§ 24.

Sollemne publicum.

Feriae Romanae (nr. XXI).

Callicratea excipiebant dies festi numini divo urbis urbium, Romae, consecrati.[1]) Publicis autem impensis eos actos esse, satis certum duco. Haec omnia sunt, quae derelicti lapidis indiciis de ea re proferre possumus. Et in paragraphis insequentibus quoque brevitas monumenti epigraphici sentietur.

Adnot. 1) Deam Romam constat iam inde ab anno a. Chr. n. 195. ab Asianis cultam esse; cf. Taciti ab exc. d. A. 4, 65: „At Zmyrnaei . . . . seque primos templum urbis Romae statuisse, M. Porcio consule, magnis quidem iam populi Romani rebus, nondum tamen ad summum elatis, stante adhuc Punica urbe et validis per Asiam regibus.“

§ 25.

3. Agon Claudii Adrasti (nr. XXI).

Tribus mensibus post ferias, quas postremo nominavimus, concelebrabatur ludus ortus legato Claudii cuiusdam Adrasti; fuerat autem periodicus et diem suam habebat inter d. IX a. Kal. Iun. et d. VIII a. Kal. Iul. Sciscitanti de singulis rebus non ita multum praeberi potest. Memorabilis sane est levis de conditionibus peculiaribus significatio, quibus praeparatio primi ludi subiecta fuerit (vs. 13/14). Etenim logista, cuius arbitrio constitutio diei permissa erat, eo permotus, quod artifices sodalitatis aliam in urbem, Heracleam, profecturi erant, iusserat agonem eodem etiam mense celebrari, quo Aphrodisienses litteras huc spectantes accipiebant. Cum autem timeret, ne propter perexiguum intervallum apparatus minore cura fierent, disertam monitionem utilem esse censuit.

Certantes vero, ut iam in Lysimachiis et Callicrateis apparuit, artifices fuerant synodi peripolisticae quam vocant. Denique relaturus sum, quanta praemia trium tragoedorum fuerint, quae in fine edicti curatoris rei publicae annotata invenimus:

tragoedus I	* 1500.
tragoedus II	* 600.
tragoedus III	* 350.

Ex elocutione *θέματα τρα]γῳδῶν μόνων* iure colligitur solis tragoedis illud certamen primo permissum fuisse. Postea alias commissiones, fortasse etiam gymnicas, accessisse nihil impedit opinari.

§ 26.

Civilis agon (nr. XXI).

Certamen, in quod descendere solis civibus urbis feriatae eorumque pueris licuit, vocabatur *πολειτικὸς ἀγών* (vs. 16). Sed hoc quidem loco agon ille altera etiam de causa *πολειτικός* appellari potest, cum ludus ille tunc communibus impensis civitatis datus videatur esse. Praemia is disposuit, qui facultates urbis optime noverat, dico logistam[1]); quo de iure discessit in ordinandis iis agonibus, qui munificentiae hominum privatorum debebantur, quorum optatis, si fieri poterat[2]), respondebat.

Publica haec sollemnia subsequebantur rursus alia, quorum sumptus aerarium non onerabant.

Adnot. 1) Quid extremo versu 17, ubi hodie lacuna est, scriptum fuerit, in medio relinquendum est.

2) Vide supra.

§ 27.

4. Agon Hossidii Iuliani (nr. XXI).

Nec plus nec minus quam de modis certandi in agone civium usitatis compertum habemus de natura certaminis, quod ab Hossidio[1]) quodam Iuliano nomen acceperat. Is de praemiis quoque caverat in testamento. Tempus logista voluit esse post Niceratia Tralliana[2]) respectu nimirum locationis quam artifices collegii circumvagantis, cum antea facta esset, Trallianis renuntiare non poterant.

Adnot. 1) De Hossidiis Getis Romanis cf. W. Smitt, Dictionary of greek aud roman biography.

2) aut *Νικηράτεια τὰ ἐν Τρα[πεζοπόλει,* Waddingtonius. — De his festis nihil dicere possum.

Nr. XXII—XXVI.

Nr. XXII.

Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 71 nr. 2 (ed. P. Paris et M. Holleaux).

. . . .
[Ἀρτε]μιδώρο[υ τοῦ
[Δη]μοφάντου ν[εική-
σα]ντα παίδων πυ[γμ-
ὴν τῷ ἐ]πιτελεσθέν-
[τι ἀγ]ῶνι τῆς τρίτης
[τετρ]αετηρίδος [Ἀ-
φρ]οδισιήων Φιλ[η-
μ]ονιήων, ἀγωνο-
θετοῦντος Τίτο[υ
Αἰλίου Ἀδράστου,
τὴν δὲ ἀνάστασιν

τοῦ ἀνδριάντος πο[ι-
η]σαμένου Ἀρτεμιδ[ώ-
ρ]ου τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ, λαβόντος τὸ θέ-
μα παρὰ τῶν κληρονό-
μων τοῦ Φιλήμονος κ-
α]τὰ τὴν Οὐλπίου Εὐρυ-
κλέ[ο]υς τοῦ λογισ-
τοῦ κέλευσιν.

De lapidibus nr. XXII—XVI cf. § 28.

Nr. XXIII.

Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 73 nr. 3 (ed. P. Paris et M. Holleaux).

[τὸν δεῖνα νι-
κήσαντα τῷ ἐπιτελεσ-]
θέντι ἀγῶνι τῆς
πέμπτης τετραε-
τηρίδος Ἀφροδεισι-
ήων Φιλημον(ι)ήων, ἀ-
γωνοθετούντων
τῶν νεοποιῶν τῶν
περὶ Μάρκον Ἀντώ-
νιον Ἀπελλᾶν Σε-
βηρεῖνον. τὴν δὲ ἀ-
[νάστασιν τοῦ ἀνδρι-
άντος ποιησαμένου
τοῦ δεῖνος] κ. τ. λ.

Vs. 8. *ΑΠΕΛΛΑΝ*, quod nomen in apographo maiusculis quae vocant elementis confecto exstat, in verbis transscriptis nescio cuius incuria omissum est.

Nr. XXIV.

Ex Sherardianis ed. A. Boeckhius. C. I. Gr. II p. 528 nr. 2812.

Ἀντ[ώ]νιον Φλαυ.
Μητροδ[ώ]ρου υἱὸ[ν]

Ἀντίοχον, νική-
σαντα παίδων πυ-
γμὴν τῷ ἐπιτελε-
σθέντι ἀγῶνι τῆς
πεντεκαιδεκά-
της τετραετηρί-
δος Ἀφροδεισιεή-
ων Φιλημονι[ήω]ν,
ἀγωνοθετούν-
των τῶν περὶ Ἰού-
[λ]ιον Αὐρήλιον, Ζή-
λου υἱὸν, Χαρίδη-
μον, καὶ Ζήλου ἔ[κ-]
γονον, ἀρχιερέων,
κτιστῶν, σοφιστήν,
νε[ω]ποιῶν.
τὴν δὲ ἀνάστασιν
τοῦ ἀνδριάντος ποι-
ησαμένου Ἀντ[ω]νί-
ου Φλαβίου Μητρο-
δ[ώ]ρου τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ.

Nr. XXV.

Le Bas et Waddington: inscriptions d'Asie mineure (1870) p. 193 nr. 596 et in commentario p. 199 ad nr. 596. — Apographum sumpsit Lebasius.

[τὸν δεῖνα νικήσαντα]
παίδων στάδι-
ον τῷ ἐπιτελε-
σθέντι ἀγῶνι
τῆς πεντε-
καιδεκάτης
τετραετ[η]ρίδος
Ἀφροδεισιήων
[Φ]ιλημονιήων
αγωνοθετούν-
των τῶν περὶ

Ἰούλιον Αὐρήλι-
ον, Ζήλου ἀρχι-
ερέως υἱόν, Χα-
ρίδημον νεω-
ποιῶν. τὴν δὲ ἀ-
νάστασιν τοῦ
ἀνδριάντος
ποιησαμένου
Ἰουλίου Κρατε-
ροῦ πατρὸς
αὐτοῦ.

Nr. XXVI.

Ex exemplis aliorum edidit A. Boeckhius: C. I. Gr. II p. 527 nr. 2811.

[ἡ βουλὴ?]
[Μένανδ]ρο[ν $\overline{β}$ vel γ etc.] τοῦ Μενάνδρου],
υἱὸν Μενάν-
δρου τοῦ οἰκο-
νόμου αὐτῆς,
ἀγωνισάμενον
παίδων παν-
κράτιον
ἐνδόξως τὸν ἐ-
πιτετελεσμέ-
νον ἀγῶνα Φι-
λημονίηον ὑ-
πὸ τῶν περὶ τὸν
ἀξιολογώτατον
Ἀντ(ώνιον) Καρ(μίνιον?) Πο. Ἀγέ-
λαον ἀρχινεω-
ποιὸν νεωποι-
ῶν τῆς ἐπιφανε-
στάτης θεοῦ
Ἀφροδείτης.
τῆς ἀναστάσε-
ως τοῦ ἀνδριάν-
τος γεγενημέ-

νης ἐκ τῶν προσ-
όδων πάσης τῆς
βουλῆς,
δι' Ἀντ(ωνίου) Αὐρ(ηλίου) Εὐ-
ελπίστου τοῦ
βουλάρχου.
Ὅστις Μένανδρος
ἐστέφθη νεικήσας
καὶ τὸν ἀγῶνα, καθὼς
καὶ διὰ τοῦ ἑτέρου ἀν-
δριάντος τοῦ αὐτοῦ,
πρὸ αὐτοῦ ἑστῶτος
[. . . . δη]λοῦται.

Variae ligaturae quae dicuntur comparent; vs. 29—33 litterae ceteris minores.

Initium elogii deest, „quippe id in cymatio scriptum esse solebat: quo laeso periit". — Vs. 29: *ὅστις* abhorret ab usu dicendi bonae aetatis, proprium est pro *ὅς* sermonis inferioris aetatis; cf. Reinach, Traité (1885) p. 283.

§ 28.

5. **Philemoniea** (nr. XXI—XXVI).

a) Quando condita sint.

In monumento epigraphico nr. XXI inde a vss. 22 nominatur: . . . .]*ος τετράκι Τατιανοῦ ἀγών*. Perspicuum est supplementum nominis petendum esse a casu nominativo singularis numeri in syllabam *-ων* exeunte. Quodsi lapidibus quinque (nr. XXII—XXVI) memoriae proditur *ἀγῶνα Φιλημονίηον* actum esse ab Aphrodisiensibus, simul autem ratio temporum egregie convenit, quod ex disputatione de singulis Philemonieis clare intellegetur, cur coniecturam iam a Waddingtonio tum, cum tria demum testimonia ad Philemoniea spectantia nota fuerunt, pronuntiatam aspernemur? Qui supplevit *Φιλήμον*]*ος* adposito signo interrogationis, quod fidenter licet omittere.

Aetate igitur Commodi imperatoris (nr. XXI vs. 10) agon talantiaeus, quem primum anonymum designare volumus, non-

dum ad summam necessariam * 120000 pervenerat, quapropter logista, cui cura dirigendorum certaminum demandata erat, ordinationem huius ludi distulit pollicitus sorte cum fenore coacta sese exordium agonis amplius producturum non esse (nr. XXI vs. 22 sq.). Deinde constat agonem Philemonieum tertiae tetraeteridis incidisse in tempus, quo M. Ulpius Eurycles, certe aetate satis iam provectus, superstes fuit (nr. XXII vs. 18—20), agonem quintae tetraeteridis neutiquam ante primordia regni Septimii Severi celebratum esse (nr. XXIII vs. 8/9). Tribus his inter se comparatis, quid magis in propatulo est quam illum ludum incertae originis, cuius caput aetate Commodi et vivo Eurycle eo progressum erat, ut Aphrodisienses logistam iam consulere possent num liceat agonem aperire, paulo post rescriptum missum (nr. XXI) re vera incohatum esse? Quod si ita est, in dubium vocari non iam potest, quin Philemon, progenies quattuor Tatianorum (nr. XXI vs. 22), molitor fuerit huius certaminis et Eurycles, qui duodecim annis post de Philemonieis tertiis intercessit, tunc etiam cum Aphrodisiensibus egerit de Philemonieis.

Quae cum ita sint, non dubito statuere prima Philemoniea referenda esse ad tempora Commodi Caesaris.[1]) Transeamus ad singula de quibus in lapidibus narratur sollemnia, quorum tria numero ordinario insignita sunt, cum duo alia hac nota careant. Una celebratio Philemonieorum duplici testimonio traditur; est autem quinta decima.

b) Tetraeteris tertia (nr. XXII).

Cum ludi tertium repetiti sunt, unus iis praefuit agonotheta: Titus Aelius Adrastus. Certabant autem pueri pugilatu. Nomen eius, qui victoriam reportabat evanuit, patrem tantummodo Artemidorum et avum Demophantem cognoscimus. Praemii loco victori summa pecuniae posita erat, quae quanta fuerit ignoramus, quo modo expensa sit accepimus. Etenim curator imperatorius, Ulpius Eurycles, adhortatus est heredes Philemonis testatoris, ut praemium numerarent. Pater victoris pueri ab his pecuniam partam pro filio accepit. In maiorem vero victoris omnisque familiae gloriam pater statuam filii de suo erexit.

c) *Tetraeteris quinta* (nr. XXIII).

Octo annis post complures fuerant moderatores et arbitri Philemonieorum. Agonothesia tum penes collegium neopoeorum[2]) erat, quibus praepositus erat Marcus Antonius Apellas Severinus. Nec nomen nec praemium nec genus certaminis in cognitionem nostram venit.

d) *Tetraeteris quinta decima* (nr. XXIV et XXV).

Agoni praesidebant neopoei cum praefecto suo Iulio Aurelio Charidemo.[3]) Is nepos fuit viri Marco Aurelio regnante florentis, qua re sententia, quam supra pronuntiavimus de tempore, quo hi ludi orti sint, confirmatur. — Duo certandi modi memoriae proditi sunt: pugilatu puerorum vicit Antonius Antiochus filius Antonii Flavii Metrodori, stadio puerorum praemium tulit ignotus filius Iulii cuiusdam Crateri. Impensis patrum in memoriam utriusque statua posita est.

e) *Duae tetraeterides numero non definitae* (nr. XXVI).

Reliquum est, ut dicamus de duobus ludis Philemonieis, qui quoti fuerint inscriptionibus nequit patefieri. Atque alterum utrum regebant neopoei deae Veneris[4]), quorum principatum tenebat Antonius Carminius Pontius[5]) Agelaus. Tunc pueri in certamen pancratii descendebant, inter quos Menander quidam comparet. Aliqua ex parte mirus videtur titulus esse, qui huius Menandri causa incisus est. Etenim is victoriam alii relinquere coactus erat; nihilo minus senatus consulto laudatur, quia gloriose concertaverit, atque statua honoratur, cuius impendia non privato sumptu singulorum senatorum tolerabantur, sed — quo maius fieret ornamentum atque honor — ex universis reditibus senatus communiter praestabantur, curam agente Antonio Aurelio Euelpisto, qui tunc temporis annuum munus bularchiae administrabat et, quaecunque senatus decreverat, exsequi debebat.[6]) Si senatus victorem ista ratione decorat, nemo offendet; sin animadvertimus aliquem in exercitationibus gymnicis peritissimum quidem, sed non ita excellentem, ut adversarium vincere possit ob meram sollertiam summo honore affici, causam sciscitamur. Nihil invenio aliud, nisi sola erga patrem Menandri observantia

singulare consultum factum esse. Is enim oeconomus senatus erat (vs. 3/4).

Idem puer postea, Philemonieis proximis aut insequentibus, denuo cum pancratiasta contendit et victoriam nanctus est (vs. 30 sq.). Quam ob rem altera statua ei decreta est, quae ante priorem collocata est. Ad titulum autem prioris statuae, ne quem fugiat Menandrum non solum certavisse, sed etiam vicisse, disertis verbis epilogus adiectus est (vs. 29—35). Quod ad singulas res atque conditiones eorum Philemonieorum, quae modo commemoravimus, attinet, plane caligamus. E versu 30 *ἐστέφθη* mea quidem sententia colligi non licet praemium victoris coronam fuisse; verbum generali potius sensu mihi videtur usurpatum esse atque ad praemium in agone talantiaeo partum sine haesitatione posse referri.

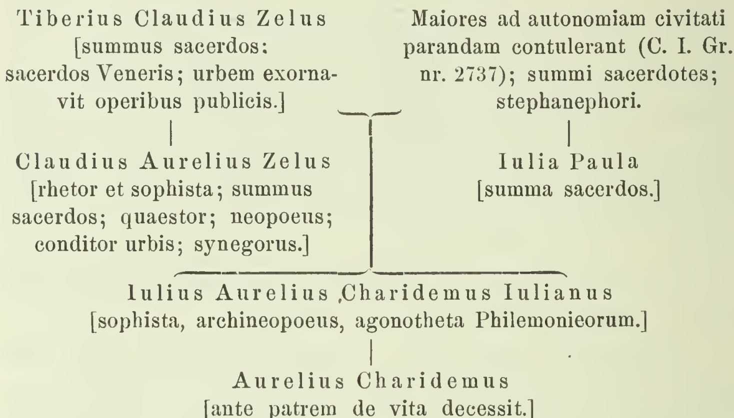
Ut eorum, quae de Philemonieis Aphrodisiensibus dixi, summam faciam, liceat pauca repetere.

Aphrodisiade igitur inde a Commodi principis temporibus quarto quoque anno exacto ludi celebrabantur, qui in memoriam conditoris Philemonis appellabantur Philemoniea. In quinque ludis, quorum testimonia exstant, ii, qui certaverunt, pueri fuerunt, orti a civibus urbis. Artibus gymnicis solis hunc agonem dedicatum fuisse nemo ex absentia aliorum documentorum concludet. Genera certandi comparent diversa: pugilatus, pancration, stadion; una inscriptio docet eodem ludo plura horum generum adhibita esse, veluti pugilatum et stadion. Agon thematicus fuit; praeter praemium pecuniarium victoribus omnibus statuae concedebantur, semel etiam ei, qui cum gloriá tantummodo contenderat infecta re. Regimen ludorum primis temporibus penes unum agonothetam fuerat, postea numerus agonothetarum augebatur et arbitrium collegio neopoeorum templi Veneris permittebatur. Rei nummariae cura summa ac tutela logistae a Caesare urbi datae demandata erat.

Adnot. 1) Cf. etiam § 28 „d".

2) Vide § 18 e. — C. I. Gr. nr. 2749 nominantur quinque neopoei Aphrodisienses; C. I. Gr. nr. 2800: *πρ[ῶ]το[ν] νε[ω]ποιόν,* idem quod archineopoeus. — Le Bas-Waddington nr. 1596 bis: *δὶς ἀρχινεωποιὸν τῆς θεοῦ Ἀφροδείτης*; Le Bas-Waddington nr. 1598 b.

3) Avus huius agonothetae comparet in compluribus nummis, qui signati sunt imaginibus Marci Aurelii, Faustinae, Lucii Veri; appellabatur Tiberius Claudius Zelus; cf. Waddingtonii explicationes ad Le Bas III p. 372. Eius filius, pater igitur agonothetae, nominatur in titulis Le Bas-Waddington nr. 1598 (bis) et C. I. Gr. nr. 2845, ubi alia huius familiae membra vocantur. C. I. Gr. nr. 2845 titulus est sepulcralis, in quo plenum nomen agonothetae exstat: Iulius Aurelius Charidemus Iulianus. Sic erit stemma statuendum:

4) Vs. 17: *τῆς ἐπιφανεστάτης θεοῦ*, cf. C. I. Gr. nr. 1444, nr. 1392.

5) In lapide vs. 14 scriptum est *ANT KAP*$\overset{o}{\Pi}$. Boeckhius adnotavit: „*Πο* quid sit, dificile dictu; praenomen Publius si id esset, alieno foret loco positum; nec verisimile est tribum Romanam hac nota significari. Anne igitur est *Ποπλίου* patris praenomen?“ Equidem *Πόντιον* praefero seu *Πόστομον* (Le Bas-Waddington III p. 52 nr. 104).

6) Aliis quoque in urbibus praeses senatus curam habebat statuarum erigendarum, quas bule constituerat. Cf. Philadelphiae Lydiae, Le Bas-Waddington nr. 644 = C. I. Gr. nr. 3430: *ἐπιμεληθέντος τῆς ἀναστάσεως . . . . . βουλάρχου.* Menadier l. c. p. 33 enumerat titulos Asianos, in quibus bularchi nominantur. — De suis, non de aerarii pecuniis statuam ponendam curat Philadelphenus bularches, C. I. Gr. nr. 3424 = Le Bas-Waddington nr. 655: *ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος . . . . . ἔφηβον πανκρατιαστὴν νεικήσαντα τὰ μεγάλα Σεβαστὰ Ἀναείτεια ἐνδόξως, ἐπὶ . . . . βουλάρχου, στήσαντος τὴν τειμὴν τοῦ ἀξιολογωτάτου βουλάρχου ἐκ τῶν ἰδίων.*“ — Sententia Boeckhii de elocutione *πάσης τῆς βουλῆς*, qui de toto senatu in collatione partis eximiae, *γερουσίας*, cogitavit, stare iam nequit, cum natura gerusiae accuratius explorata sit.

D. Saeculum p. Chr. n. tertium.

Nr. XXVII.

Ex apographo, quod Deering anno 1813 in ecclesia quadam fecit, edidit Leake: Transactions of the Royal Society of Literature (1843) p. 236 et 293; deinde Le Bas-Waddington, inscriptions d'Asie mineure (1870) p. 377 nr. 1616 a (in commentario Waddingtonii).

Ζήν]ωνα Ζήν[ωνος το]ῦ Χάρητος το[ῦ Ζή]νωνος Αἰνεία[ν], γένους καὶ
ἀξιώματος τοῦ πρωτεύοντος ἐν τῇ πατρίδι, ἱερονείκην πλειστονείκην
παράδοξον παλαι[σ]τὴν παῖδα, Μενεσθεὺς Ἀπολλωνίου τοῦ Μενεσθέως
Παπ[ί]ου Ἰσόβουνο[ς], ἀρχινεοποιὸς θεᾶς Ἀφροδείτης, τὸν συγγενῆ ἐκ
τῶν ἰδίων, καθὼς ἀγωνοθετῶν ὑπέσχετο.

Longitudinem versuum indicare nequeo, quia Waddingtonius eam non respexit neque editio Leakii praesto mihi fuit.

Ansa temporis definiendi suppeditatur nummis: Waddington, Revue numismatique (1851): Un voyage en Asie mineure au point de vue numismatique (Carie) p. 237, 4 tab. XII, 3 = A. Boutkowsky, Dictionnaire numismatique vol. I (1881) p. 887 nr. 1716. Cf. Mionnet, Carie nr. 144, Supplem. nr. 137, 138: „*ΙΟΥΛΙΑ . ΔΟΜΝΑ . ΑΥΓΟΥΣΤΑ* — caput Iuliae Domnae — *ΕΠΙ . ΑΡ[ΧΟ .]ΤΩΝ . ΠΕΡΙ . ΜΕΝΕΣΘΕΑ . ΙΣΟΒΟΥΝΟΝ.* à l'exergue: *ΑΦΡΟΔΕΙΣΙΕΩΝ* — les trois grâces debout, les bras entrelacés. Celles de droite et de gauche tiennent une fleure à la main." Hi igitur nummi, ut ex libris, quos laudavi, patet, ad Menesthea Isobunum qui cognominatur referendi sunt eundem, qui aetate Septimii Severi aut Caracallae archon eponymus fuit.

§ 29 (nr. XXVII).

Septimii Severi et Caracallae temporibus (193—217).

a) Puer luctator excellens.

Inusitatum non fuisse filios familiarum genere et auctoritate illustrissimarum peregrinatos esse admodum pueros, ut aliis in

urbibus artem athleticam factitarent et redimiti tempora corona onustique pretiis ad penates redirent, comprobatum videmus exemplo Zenonis Aphrodisiensis pueri, cui cognomen erat Aeneas.[1]) Qui quamquam e pueris nondum excessit, amplissimas tamen honoris appellationes nominibus suis addere iam poterat propter sollertiam in luctando praestitam; coronatus enim in sacris, praemio ornatus in permultis aliis ludis vocabatur hieronices et plistonices celebratus.

b) Agonotheta.

Etiam in certaminibus in urbe patria actis Zenon praemium et honorem eximium tulit. Tunc temporis agonothesia coniuncta fuit cum munere neopoei summi deae Veneris, quem morem iam alio huius enarrationis loco (§ 28) monstravimus. Et Zenoni victoria adiudicata est a Menestheo[2]) Isobuno, qui, cum agoni gymnico, in quem pueri luctantes descenderunt, praesedisset, promiserat se victori propriis sumptibus statuam esse erecturum, quod promissum eo libentius implevit, quod victor puer affinitatis vinculis ipsum contingebat.

His allatis nemo dubitabit, quin ars athletarum ab Aphrodisiensibus optimis liberalis et ingenua habita sit.

Adnot. 1) Zenon — Chares — Zenon — Zenon Aeneas. Cf. C. I. Gr. Add. nr. 2837 b = Le Bas-Waddington nr. 1634. — De usu nominis Ascanii apud Asianos cf. Waddington ad Le Bas III p. 215.
2) C. I. Gr. nr. 2757, nr. 2827.

Nr. XXVIII.

Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 68 nr. 1 (ed. P. Paris et M. Holleaux).

[῾Η βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡ γερουσία καὶ οἱ νέοι ἐτ-
είμη]σαν Μαρ. Α[ὐρ. . . .
. . . ον Τειμοκλέου[ς τοῦ
Ἀγα]θόποδος τοῦ Ἀρτε[μι-
δώ]ρου Ἀφροδεισιέα κα[ὶ
Ν]εικομηδέα καὶ Ἀνκυρ[α-
ν]ὸν, βουλευτὴν, δολιχαδ[ρό-
μ]ον, ἱερονείκην, Πυθιο[νεί-

κ]ην, Ἀκτιονείκην, παρά[δο-
ξ]ον, νεικήσαντα δὲ κα[ὶ
ἄ]λλους ἀγῶνας τοὺς ὑ-
π]ογεγραμμένους. ἐν Ἀ[ν-
κ]ύρα̣ τῆς Γαλατίας εἰσ . . .?
Ἀ]σκλήπειον παίδων δόλιχο[ν·
ἐν Ἁδριανῆα̣ τῆς Βειθυνία[ς . . . .
ον Ἁδριάνειον Ἀντινόειο[ν
παίδων δόλιχον. ἐν Ἡρακλε[ί-
α̣ τῇ πρὸς τῷ Πόντῳ Ἁδρι(ά)νηο[ν
Ἡράκλειον ἰσάκτ(ι)ον πα[ί-
δ]ων δόλιχον. ἐν Χαλκη[δό-
ν]ι παίδων δόλιχον, κατ[ὰ
τ]ὸ ἑξ[ῆ]ς ἀνδρῶν δόλιχον.
ἐν Νεικομηδεία̣ Αὐγούστ[ει-
α Σεβήρεια ἀνδρῶν δόλ[ι-
χον, τῇ αὐτῇ ἡμέρα̣ δία[υ-
λον ὅπλον. ἐν Νεικέα̣ Α[ὐ-
γούστειον ἀνδρῶν δό[λι-
χ]ον· ἐν Ἡρακλεία̣ τῇ πρὸ[ς
τῷ Πόντῳ Ἁδριάνειον Ἡ-
ράκλειον ἰσάκτιον ἀν-
δρῶν δόλιχον, τῇ αὐτῇ ἡμ[έ-
ρ]α̣ ὅπλον· ἐν Νεικέα̣ Αὐ-
γούστειον ἀνδρῶν δόλ[ι-
χον, τῇ αὐτῇ ἡμέρα̣ δίαυλο[ν
ὅπλον· ἐν Φιλαδελφεία̣ κο[ι-
νὸν Ἀσίας ἀνδρῶν δόλ[ι-
χον.
Προνοησαμένου τῆς ἀνα-
στάσεως τοῦ ἀνδριάντος
Ἀντιδωρίδου τοῦ ἱεροῦ
(ἱεροῦ) θεᾶς Ἀφροδείτης
τοῦ συντρόφου αὐτοῦ.

Titulus repertus est in muro horti, prope a stadio; verba prima non iam exstant; in versibus insequentibus extremae potissimum litterae evanuerunt. Quadratarius in exarando lapide valde

incuriosus fuit. Notandum est: vs. 17 Ἀδρι(ά)νηο[ν. — vs. 18 ἰσάκτ(ι)ον. — vs. 27 littera *N* errore duplicata est. — vs. 39/40 iteratur ἱεροῦ. — ad vs. 15 adnotant editores fortasse in lapide scriptum fuisse *ΩN* pro *ON*.

Monumentum saeculo tertio assignandum est, cf. versum 23. Ludi aut ad Septimium Severum (193—211) aut ad Severum Alexandrum (222—235) referendi sunt.[1])

Ratio verborum scribendorum dispar est, veluti: vs. 17 Ἀδρι(ά)νη[ον], vs. 28 Ἀδριάνειον, vs. 14 ἐν Ἀδριανῇ.

Adnot. 1) Certe Gordianorum temporibus Σεβήρεια acta iam non sunt. Cf. quae G. Dittenberger de Atheniensibus feriis illius aetatis exposuit: C. I. Att. III[1] p. 57 nr. 121.

§ 30.

De cursore incluto (nr. XXVIII).

Modo diximus de artifice gymnico, cuius victoriae singulae ad memoriam posteritatis propagatae non sunt. Aliud est monumentum, quo homo fere aequalis et eiusdem municipii celebratur. Qui non minus superbiens atque celsus longa serie atavorum eundem a puero cursum honorum ingressus erat, cum ad professionem athletarum accessisset. Cuius nomen inscriptione honoraria, qua victoriae omnes accuratissime exhibentur, non iam continetur[1]), quia initium lapidis fractum est; praenomine Marcus, fortasse praeterea Aurelius, appellabatur; filius erat Timoclis, nepos Agathopodis, pronepos Artemidori.

A puero igitur tanto cum successu in currendo sese exercuerat, ut diversis locis palmam auferret; praecipue dolicho spectatus aliis etiam curriculis interfuerat, veluti diaulo armato vicerat (vs. 25 et 33/34). Campum autem et artis et gloriae eius optime delineabo hac descriptione:

Itinerarium athletae.		Genus certaminis.	Aetas.	
A. Ludi maiores.				
Graecia.	Delphica Pythia.	dolichus.	?	
	Actiaca.	dolichus.	?	
B. Ludi minores.				
	Asia.			
Galatia.	Ancyra; Aesculapia.	dolichus.	puer.	
Bithynia.	Hadrianea; Hadrianea Antinoea.	dolichus.	puer.	
	Heraclea; Hadrianea Herculea isactia.	dolichus.	puer.	
	Chalcedon.[a]	dolichus.	puer.	
			puer vicit quater.	
	Chalcedon.[b] Ludis proximis.	dolichus.	vir.	
	Nicomedia; Augustalia Severia.	dolichus eodemque die diaulus armatus.	vir.	bis.
	Nicaea; Augustalia.	dolichus.	vir.	
	Heraclea; Hadrianea Herculea isactia.	dolichus eodemque die dolichus armatus.	vir.	bis.
	Nicaea; Augustalia.	dolichus eodemque die diaulus armatus.	vir.	bis.
Lydia.	Philadelphia; communes ludi Asiae.	dolichus.	vir.	
			vir vicit novies.	

Patet hunc cursorem praecipue agones in Bithynia actos frequentavisse; Nicaeensibus Augustalibus bis interfuit, tres victorias inde reportavit, Heracleam ad Pontum et puer et adultus visit atque inde etiam Hadrianeis Herculeis certaminibus, quae cum ludis Actiacis aequiparabantur[2]), tres palmas tulit; praeterea

semel apud Galatos, semel apud Lydos prospero eventu prodiit. Triumphi, quos festis celeberrimis Graeciae continentis nanctus est, ei honoris vocabula attulerunt, nomina Actionicae et Pythionicae. Vicit omnino: dolicho simplici duodecies, dolicho armatus semel, diaulo armatus bis, duobus diversis certandi modis uno eodemque die[3]) ter. In Asia puer quater, vir novies praemium cursu consecutus est. Honores in eum collati translaticii sunt; namque cives eius Aphrodisienses necnon Ancyrani et Nicomedenses senatorem eum fecerunt; Aphrodisiade autem, qua in urbe incunabula eius fuerunt[4]), statua in stadio posita est cura sacerdotis Veneris, Antidoridis cuiusdam, amici eius.

Pauca de singulis rebus addam.

Et primum memorabilis videtur forma *δολιχαδ[ρόμ]ον* (vs. 6) abhorrens a sermonis usu, quem apud scriptores bonae aetatis invenimus. Plato enim, Xenophon, alii dixerunt *δολιχοδρόμος*; minime vero in lapide proposito *α* in *ο* mutari licet, quia eadem forma aliis testimoniis inferioris temporis constat, veluti C. I. Gr. nr. 3206 vs. 9 titulo Smyrnaeo et titulo Aphrodisiensi nr. XXXVII huius sylloges. Necnon in titulo Thespio, quem edidit E. Curtius in Museo Rhenano, 1843, p. 105/106 nr. 6 (= C. Keil, sylloge inscriptionum Boeoticarum, 1847, p. 51 nr. V, vs. 2): *στ[αδ]ιαδρόμους*, sed in vs. 3: *διαυλοδρό[μους]*.

Contra consuetudinem plerumque in catalogis victoriarum ab athletis partarum observatam duo tantum ordines aetatis distinguuntur; gradus medius, dico classem *ἀγενείων*, in lapide non habetur, cf. vs. 20/21: *παίδων . . . κατ[ὰ τ]ὸ ἑξ[ῆ]ς ἀνδρῶν δ*. Contra legas Bulletin de corr. hell. XI (1887) p. 80 ed. Foucart, nr. 1: *παίδων πάλην καὶ τὰ ἑξῆς ἀγενεί[ων] πάλην*. Hic titulus, Magnesiae ad Sipylum inventus, circa Ol. 229, anno p. Chr. n. 137, incisus est. — In fine versus 12 fortasse suppleri potest: *εἰσ[ελαστικόν*.[5])

Pluribus de festis, quae in lapide vocantur, commentari huius loci non est. Satis habeo singula quaedam eximere. Ad vs. 13 adnotandum est Aesculapia[6]) in multis regionibus celebrata esse, veluti, praeter Ancyram Galatiae: Epidauri, Athenis, Carthaeae (Ceae), Pergami, Lampsaci, Nicomediae, Coi, Thyatirae, Termessi, in insula Carpatho.[7]) — Ludi memoriae Antinoi dedicati (vs. 15) non solum in patria eius urbe, Claudiopoli, quae

antea Bithynia, postea *Ἀδριάνεια* nominabatur, agebantur, sed etiam Mantineae Arcadiae.[8]) Unum agonem titulus praebet, qui antea incognitus fuerat: certamen Hadrianeum Heracleum celebratum Heracleae Ponticae. Sed exempla ludorum, qui Herculis nomen gerunt, non desunt, veluti Tralliani habebant *τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τῶν Ἡρακλείων*.[9]) — De Actiis disseruit Friedlaender, Sittengeschichte II[5] (1881) p. 434 et 574 [II[6] (1889) p. 478 et 629], ubi hoc novum exemplum addendum est. Cf. etiam Oberhummer: Acarnanien, Ambracia, Amphilochien, Leucas im Altertum (1887) p. 226/7. — De aliis quae in lapide nominantur feriis consulas Indices ad C. I. Gr., ludi, dies festi, p. 42—44, et Eckhelii doctrinam nummorum veterum. — Atque haec quidem de dolichodromo[10]) illo Aphrodisiensi dicenda mihi visa sunt.

Adnot. 1) Suppleri potest *Ἀ[ρτεμί]|δωρον.*

2) Cf. Eckhelii D. N. V. IV p. 424.

3) Cf. Friedlaender, Sittengeschichte II[5] p. 451. [II[6] (1889) p. 495].

4) Cf. C. I. Gr. nr. 3676. Cf. etiam Bull. de corr. hell. IX (1885) p. 303, A vs. 10: *τὸν δὲ γυμνικὸν καὶ ἱππι|κὸν ἰσονέμεον ταῖς τε ἡλικίαις | καὶ ταῖς τειμαῖς.* Agitur de Soteriis Delphicis. Praeterea cf. G. Dittenberger, S. I. Gr. nr. 149, 17; nr. 150, 10. 17. 24. — *ἰσολύμπιος*: nr. 215, 9. 15. — *ἰσοπύθιος*: nr. 149, 16; nr. 150, 9. 16. 24; nr. 215, 9. 15.

5) Cf. Wood, Ephes. inscriptions from the great theatre, p. 54 nr. 8: *μεγάλα Ἐφέσηα ἱερὰ ἰσελαστικὰ ἀνδρῶν πυγμήν.* — Cf. C. I. Gr. nr. 2932; Plin. Ep. X 119.

6) vs. 13: *Ἀσκλήπειον — δόλιχον*; sollemnia fere nominantur *Ἀσκληπίεια.*

7) Cf. Thraemer s. v. Asklepios in: Roscher, Lexikon d. griech. u. röm. Mythologie, p. 631. — Bulletin de corr. hell. X (1886) p. 415 nr. 24, ed. Clerc. — Drexler in: Sallet, Zeitschrift für Numismatik XIV (1887) p. 122 sq. et p. 235. — De Asclepiis Carthaginiensibus cf. Dessau, Bulletino dell' instituto di corr. archeolog. 1881 p. 137.

2) Pausan. lib. VIII cap. IX, 7/8: *τιμὰς δὲ ἐν Μαντινείᾳ κατὰ τοιόνδε ἔσχηκε· γένος ἦν ὁ Ἀντίνους ἐκ Βιθυνίας τῆς ὑπὲρ Σαγγαρίου ποταμοῦ. οἱ δὲ Βιθυνιεῖς Ἀρκάδες τέ εἰσι καὶ Μαντινεῖς τὰ ἄνωθεν. τούτων εἵνεκα ὁ βασιλεὺς κατεστήσατο αὐτῷ καὶ ἐν Μαντινείᾳ τιμὰς καὶ τελετή τε κατὰ ἔτος ἕκαστον καὶ ἀγών ἐστιν αὐτῷ διὰ ἔτους πέμπτου οἶκος δέ ἐστιν ἐν τῷ γυμνασίῳ Μαντινεῦσιν ἀγάλματα ἔχων Ἀντίνου καὶ ἐς τἄλλα θέας ἄξιος λίθων εἵνεκα οἷς κεκόσμηται καὶ ἀπιδόντι ἐς τὰς γραφάς.*

9) Papers of the american school I (1882—83), 1885, ed. Sterrett, p. 110 nr. XI vs. 10 sq. — Apud Iasios agebantur *Ἡράκλῃα* certamini-

bus gymnicis; cf. Bull. de corr. hell. V (1881) p. 230 nr. 20 vs. 20 = G. Dittenberger, S. I. Gr. (1883) p. 588 nr. 399. — Heraclea Thebana: nr. XXX huius sylloges.

10) Collega eius occurrit: Papers of the american school vol. III (1884—85): The Wolfe Expedition to Asia minor by Sterrett (1888) p. 291 nr. 413: Kara-Baulo. — Alius: Wood, Ephes. inscriptions from the great theatre, p. 74 nr. 24.

Nr. XXIX, XXX et XXX a.

Nr. XXIX.

Ex exemplis Sherardianis et Spanhemianis ed. A. Boeckhius, C. I. Gr. II p. 524 nr. 2801.

. . . .
. συγκλητι-]
κόν,? [υἱὸν]
ὑπατικοῦ,
τὸν ἀγωνο-
θέτην διὰ βίου
τῶν μεγάλων
Γορδιανήων
Ἀτταλήων
[τῆς] λαμπρο[τά-
τη]ς Ἀφροδεισ-
ιέ]ων πόλεως [τετ-]
ελευτ[ηκ]ό[τ]α?
ἐπὶ τῆς β[α-
σ]ιλίδος Ῥώμη[ς]·
διακομίσας
τὸ πτωμάτι-
ον αὐτοῦ κα-
[τ]έθετο τὸν
φίλον Τιβ. Κλ.
Εὐτυχιανός, [καὶ?]
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ.

Ligaturae, quae vocantur, in lapide insunt. Ante annum p. Chr. n. 238 titulus exaratus esse nequit (vs. 6).

Nr. XXX.

„Basis lapidis Pentelici, inventa Athenis in ecclesia *Παναγίας Πυργιωτίσσης*. Versus 31 primos edidit Kumanudis in *Ἀθηνᾷ* 1860 *Νοεμβρ.* 26, totum titulum Pittakis Eph. 4096; Kumanudis Phil. I p. 329 nr. 12." G. Dittenberger in C. I. A. vol. III pars I (1878) p. 59 nr. 129.

Ἀγαθῇ τύχῃ.

[Οὐα]λέριος Ἔκλεκτος Σινωπεὺς [βου]λευτὴς καὶ Ἀθηναῖος καὶ Δελφὸς [βου]λευτὴς καὶ Ἠλεῖος καὶ Σαρδιανὸς [βου]λευτὴς καὶ Περγαῖος βουλευτὴς [κ]αὶ Νεικαεὺς βουλευτὴς καὶ ἄλλων πολλῶν πόλεων πολείτης καὶ βουλευτής, κῆρυξ διςπεριόδος, νεικήσας ἀγῶνας ἱεροὺς οἰκουμενικοὺς τοὺς ὑπογεγραμμένους. Ὀλύμπια ἐν Πείσῃ β', Πύθια ἐν Δελφοῖς β', Νέμεια ἐν Ἄργει γ', Ἴσθμια δ', Παναθήνεια δ', Πανελλήνια, τὴν ἐξ Ἄργους ἀσπίδα, Καπετώλια ἐν Ῥώμῃ γ', Ἀθηνᾶς Προμάχου ἐν Ῥώμῃ γ', τὸν χειλιετῆ ἐν Ῥώμῃ, ἐφ' ᾧ ἐτειμήθην χρυσῷ βραβείῳ μόνος καὶ πρῶτος τῶν ἀπ' αἰῶνος κηρύκων, Εὐσέβεια ἐν Ποτιόλοις δ', Σεβαστὰ ἐν Νεαπόλει δ', Ἄκτια ἐν Νεικοπόλει, Ὀλύμπια ἐν Ἐπιδαύρῳ β', Ἡράκλεια ἐν Θήβαις γ', Τροφώνεια ἐν Λεβαδείᾳ β', Ὀλύμπια ἐν Βεροίᾳ β', Πύθια ἐν Φιλιπποπόλει β', Κεντρείσεια ἐν Φιλιπποπόλει, Σεβαστὰ ἐν Βυζαντίῳ, Σευήρεια ἐν Νεικομηδείᾳ β', κοινὸν Βειθυνίας ἐν Νεικομηδείᾳ β', Σευήρεια ἐν Νεικέᾳ γ', Χρυσάνθινα ἐν Σάρδεσιν, κοινὸν Ἀσίας ἐν Σάρδεσιν, Πύθια ἐν Τράλλεσι, Ὀλύμπια ἐν Ἐφέσῳ β', Βαρβίλληα ἐν Ἐφέσῳ δ', Ἁδριάνεια ἐν Ἐφέσῳ, Ὀλύμπια ἐν Σμύρνῃ β', Ἁδριανὰ Ὀλύμπια ἐν Σμύρνῃ β', κοινὰ Ἀσίας ἐν Σμύρνῃ, Αὐγούστεια ἐν Περγάμῳ, Ὀλύμπια ἐν Κυζίκῳ, Διδύμεια ἐν Μιλήτῳ β', Πύθια ἐν Ἱεροπόλει, Ἄκτια ἐν Τύρῳ, Σεβάσμεια ἐν Δαμασκῷ β', τὸν περιπόρφυρον ἐν Σειδόνι β', Ἀττάληα Καπετώλια ἐν Ἀφροδεισιάδι.

Ὑπὸ φωνασκὸν Μ. Αὐρ. Μουσαῖον τὸν καὶ Ἑορτάσιον, Σαρδιανὸν γερουσιαστήν, Δελφὸν βουλευτήν, καὶ Ἠλεῖον καὶ Ἀφροδεισιέα ἀρχιγραμματέα, τειμηθέντα ὑπὸ Ἠλείων καὶ Δελφῶν, ἀνδριᾶσι μόνον καὶ πρῶτον τῶν ἐπὶ φωνασκίᾳ.

Nr. XXX a.

G. Dittenberger: Inschriften aus Olympia, Archaeologische Zeitung vol. XXXVIII (1880) p. 165 nr. 369 fragm. b.

Initium deperiit.

...... βουλευτὴς καὶ Σμυρναῖος βουλευτὴς καὶ Φιλαδελφεὺς βουλευτὴς καὶ Ἱεραπολ[εί]της βουλευτὴς καὶ Τριπολείτης βουλευτὴς καὶ Περγαῖος βουλευτής, κῆρυξ, τρισπεριόδος ἄλειπτος νεικήσας ἱεροὺς ἀγῶνας τοὺς ὑπογεγραμμένους. Ὀλύμπια δ' Ολ. σνσ', σνη', σνθ', σ[ξ'] Καπετώλια ἐν Ῥώμῃ γ', Ἀθηνᾶς Προμάχου ἐν Ῥώμῃ γ', Ῥώμης αἰών[ια].

Adnotationes adiecit G. Dittenberger.

§ 31.

Gordianorum temporibus.

Magna Gordiana Attalea. Attalea Gordiana Capitolia. (nr. XXIX et XXX).

Eckhelius in „Doctrina nummorum veterum", vol. IV p. 435, foras dedit tres nummos Aphrodisienses, quorum una exhibet: *ΑΤΤΑΛΗΑ*, altera: *ΑΤΤΑΛΗΑ . ΓΟΡΔΙΑΝΗΑ*, tertia: *ΑΤΤΑΛΕΙΑ . ΓΟΡΔΙΑΝΕΙΑ . ΚΑΠΙΤΩΛΙΑ*. Unde perspicuum est easdem ferias varie cognominatas, unum nomen mutatum non esse.

Quodsi interrogamus, qua de causa hi ludi appellentur *Ἀττάλῃα* sive *Ἀττάλεια,* responsum non difficile est reddere. Nemo alius nisi Attalus rex Pergamenus auctor nominis fuit; cuius memoriam apud Aphrodisienses exstinctam non esse vel ex eo

intellegitur, quod *Ἄτταλος* et *Ἀτταλίς* in historia nomenclationis in hac civitate usitatae inde ab aetate celeberrimi huius nominis per seriem complurium saeculorum usque ad tempus Gordianorum valde vulgaria sunt.[1]) Ambiguum autem est, quo tempore Aphrodisienses ludis his nomen Attaleorum indiderint, cum neque nummis neque lapidibus inscriptis documenta vetustiora saeculo p. Chr. n. tertio exstent.[2]) Itaque simplex designatio mansit, quoad Gordianus tertius regnare coepit. Etenim tunc Aphrodisienses una cum pia memoria regis Attali numen Caesaris dominantis hoc agone venerabantur[3]); quocirca duplicabant appellationem, id quod praeter inscriptionem nummi etiam titulo lapideo (nr. XXIX) indicatur. Nec vero lectio plane eadem est: in nummo praecedit nomen primarium *Ἀττάληα Γορδιάνηα* et deest additamentum *τὰ μεγάλα,* in lapide habemus (vs. 5) *τῶν μεγάλων Γορδιανήων Ἀτταλήων,* praemisso nomine Caesaris. Num forte, quia magna Gordiana distincte nuncupantur, initio regni Gordiani tertii constitutum est, ut quotannis ludi minores, tribus aut quattuor annis exactis maiores in honorem imperatoris concelebrarentur, in medio relinquendum est. Certe *Γορδιάνηα* abrogata iam sunt, postquam Philippus Arabs anno 244 p. Chr. n. solium conscendit. — De natura huius agonis nihil traditum videmus; ceterum de administratione aliquantulum comperimus (nr. XXIX). Namque moderator magnorum Gordianorum Attaleorum certaminum in perpetuum dictus erat; vir fuerat ordinis senatorii, filius consularis patris; nomen autem huius agonothetae una cum primis versibus lapidis deperiit. Memorabile sane est, quod de ceteris casibus eius cognoscimus. Procul enim a patria, Romae, in „regia“[4]) urbe, vita defunctus est; cadaver autem Tiberius Claudius Eutychianus, amicus demortui, Roma transduxerat Aphrodisiadem et in sepulcro condiderat; imagine posita memoria eius propagabatur. Sed redeamus ad ludos ipsos. Tertium quoque nomen Attaleis principatu Gordiani fuisse constat; etenim in nummo legimus: *Ἀττάλεια Γορδιάνεια Καπιτώλια.* Sponte intellegitur nomen agonis Capitolini Romae a Domitiano imperatore anno 86 p. Chr. n. instituti atque aetate etiam Diocletiani et Maximiani florentis ad sollemnia Aphrodisiensia translatum esse. Quaeritur nunc, utrum discrimen statuendum sit inter magna Gordiana Attalea et Attalea Gor-

diana Capitolia, an feriae hae, quas vix puto plus sex annis nomine Gordiani insignitas viguisse, eaedem habendae sint; hoc duco veri similius, quo rursus incerta coniectura aliqua ex parte commendatur, ludos minores anniversarios et maiores ex exemplo agonis Capitolini quadriennio exacto celebrandos constitutos fuisse. Simulac Gordianus III occisus est anno p. Chr. n. 244, nomen agonis commutatum esse, testimonio epigraphico confirmatur. Inde ab hoc tempore ludi omisso nomine imperatoris appellabantur *Ἀττάλῃα Καπετώλια* (nr. XXX vs. 31).

Adnot. 1) Testimonia e titulis Aphrodisiensibus composita: C. I. Gr. nr. 2781 = Le Bas-Waddington nr. 1600. — C. I. Gr. nr. 2781 b Add. p. 1111 = Le Bas-Waddington nr. 589 et 1596. — C. I. Gr. nr. 2805; C. I. Gr. nr. 2805[a] = Le Bas-Waddington nr. 1615. — C. I. Gr. nr. 2819 b Add. p. 1115 = Le Bas-Waddington nr. 1597. — C. I. Gr. nr. 2820 = Le Bas-Waddington nr. 1602. — C. I. Gr. nr. 2826; C. I. Gr. nr. 2829 = Le Bas-Waddington nr. 1630. — C. I. Gr. nr. 2831; C. I. Gr. nr. 2837 b Add. p. 1117 = Le Bas-Waddington nr. 1634. — C. I. Gr. nr. 2840 = Le Bas-Waddington nr. 1637. — Le Bas-Waddington nr. 1609 a; nr. 1623; nr. 1639.

2) Eckhelius sumpsit ludos illos Attalorum temporibus conditos et usque ad aetatem Gordiani tertii conservatos esse, quam opinationem non praefracte abnuam, quamquam de Attaliis festis aliorum locorum tale quid ignoro. Boeckhius (C. I. Gr. Add. 2139 b, 2758) putat illos ludos ex cive Aphrodisiensi appellatos esse, quam sententiam suam fecit Poland, de Graecorum sollemnibus ex regum diadochorum et epigonorum nominibus appellatis, in: Commentationes philologae Ottoni Ribbeckio dedicatae (1888) p. 456 adnot. 5. Sed certam causam non video, cur Attalea non referamus ad regem Pergamenum. Cf. quae dixi § 34 p. 165/166. — Attalea Delphica denominata sunt de Attalo II Philadelpho (159—138 a. Chr. n.), cf. Bulletin de corr. hell. V (1881) p. 157, ed. Haussoulier; G. Dittenberger, S. I. Gr. nr. 233 vss. 41. 58. 65. — In titulo Teo, Le Bas-Waddington nr. 93, legimus: *ἐν τῷ ἀγῶνι, τῷ τεθέντι Ἀττάλῳ.*

3) Athenienses quoque Gordianorum festa habebant; cf. C. I. A. III[1] (1878) nr. 1197, p. 421 col. III vs. 26: *ἀγωνοθέται . . . . . Γορδιανείων*, item nr. 1198 p. 427 col. I vs. 19.

4) nr. XXIX vs. 12/13: *ἐπὶ τῆς β[ασ]ιλίδος Ῥώμη[ς]*; cf. C. I. Gr. nr. 5910: *ἐν τῇ βασιλίδι Ῥώμῃ.* — Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 128 vs. 37, titulus est Nysaeus, ed. Clerc: *ἐν τῇ βασιλευούσῃ Ῥωμαίων πόλει.* — In titulo Gortynae, in urbe Cretensi, invento, C. I. Gr. nr. 2595 vs. 2/3: *ἔπαρχον τῆς βασιλευούσης Ῥώμης.* — In lapide Puteolis reperto, C. I. Gr. nr. 5853 vs. 31: *ἐν τῇ βασιλίδι Ῥώμῃ.*

§ 32.

Attalea Capitolia.

In magna inscriptione Athenis reperta occurrunt *Ἀττάλῃα Καπετώλια ἐν Ἀφροδεισιάδι* (nr. XXX vs. 31) ita quidem, ut numerentur inter *ἀγῶνας ἱεροὺς οἰκουμενικούς*. Ac primum agitur de tempore, quo Attalea primum cognominata sint Capitolina. Quaestio in inopia testimoniorum, quae antiquiora annis Gordianorum sint, solvi non potest. Contra id exploratum est, sollemnia in titulo proposito (nr. XXX) commemorata ab Aphrodisiensibus non post annum 257 p. Chr. n., certe non prius anno 244 p. Chr. n., celebrata esse, cum, ut infra exponendum erit, monumentum annis 253 et 257 ortum esse constet, atque, si ludi vivo Gordiano acti essent, nomen eius neutiquam in accuratissima illa descriptione victoriarum silentio praetermissum esset. At opponat mihi quispiam: unde scis hanc victoriam referri non posse ad Attalea Capitolia ante regnum Gordianorum acta, praesertim cum in indice vs. 21 et 22 alii ludi inveniantur, qui (propter additamentum *Σευήρεια*) nequaquam post annum 237 editi esse possunt. At qui ordinem in tabula illa agonistica observatum paulo accuratius inspexerit, is libenter concedet, optionem nonnisi inter annos 244 et 257 fieri posse.

Tempus, ad quod *Ἀττάλῃα Καπετώλια ἐν Ἀφροδεισιάδι* (vs. 31) pertineant, adumbravimus; nunc qualis agon fuerit, intueamur. Qua de re duobus indiciis docemur, quae ad conclusiones viam muniunt. Certamen enim vocatur et sacrum oecumenicum et Capitolinum. Luce clarius est cives urbis, qui ad id tempus ludis minoris auctoritatis contenti non esse non poterant, nescio quo anno saeculi tertii magnum agonem nanctos esse, institutum simili ratione atque Capitolinum Romanum, cui artifices totius orbis terrarum intererant et iura privilegiaque sacrorum certaminum concedebantur. Qua cum re arte cohaerere puto argumentum titulorum nr. XXXI—XXXV huius sylloges, quorum sensus antea parum poterat comprehendi. Dicturus sum de hac quaestione in § 34.

Praeterea accepimus certamen praeconum cum Attaleis Capitolinis coniunctum esse (vs. 8) nec victores longe lateque percelebratos inferius maiestate sua duxisse, Aphrodisiade concer-

tare. Talis fuit Valerius Eclectus, natus Sinopae, cuius vitae et honorum cursum duobus monumentis et Athenis et Olympiae erectis cognoscere possumus. Quae cum ad illustranda tempora Attaleorum Capitolinorum et aestimandam auctoritatem, quam habebant, nonnullius momenti sint, nunc liceat mente circumspicere.

§ 33.

Valerius Eclectus Sinopensis, praeco[1]) plistonica, prodit in Attaleis Capitoleis.

Artifex hic vocis tamquam suus ipse praeco fuit, cum praeconium victoriarum suarum duobus[2]) donariis inscribendum curaverit, quae deinceps primum Athenis, tum Olympiae dedicavit. Quorum titulorum argumentum reddo hac forma:

Synopsis commissionum praeconiarum.

I.

Eclecti victoris itinerarium usque ad Ol. 258/259 = 253/257 p. Chr. n.

Agones (sacri oecumenici) Terra	Regio	Urbs	Nomina.	Victoriarum numerus.	Indicia temporis.
Graecia	Elis	Pisa	Olympia.	2	Ol. 256 = 245 p. Chr. n. et Ol. 258 = 253.
	Phocis	Delphi	Pythia.	2	
	Argos	Argos	Nemea.	3	
	Isthmus		Isthmia.	4	
	Attica	Athenae	Panathenaica.	4	
			Panhellenia.	1	
	Argolis	Argos	τὴν ἐξ Ἄργους ἀσπίδα.	1	
Italia	Latium	Roma	Capitolia.	3	
			Ἀθηνᾶς Προμάχου.	3	

Terra	Regio	Urbs	Nomina.	Victoriarum numerus.	Indicia temporis.
			Agones (sacri oecumenici)		
Italia.	Latium	Roma	Saecularia, quibus millesimus annus urbis celebrabatur.	1	a. u. c. 1000 = 248 p. Chr. n. *χειλιετὴς ἀγὰν* = *Ῥώμης αἰώνια.*
	Campania	Puteoli	*Εὐσέβεια.*	4	
		Neapolis	Augustalia.	4	
Graecia.	Acarnania	Nicopolis	Actia.	1	
	Dalmatia	Epidaurus	Olympia.	2	
	Boeotia	Thebae	Heraclea.	3	
		Lebadia	Trophonia.	2	
	Macedonia	Beroea	Olympia.	2	
	Thracia	Philippopolis	Pythia.	2	
			Κεντρείσεια.	1	
		Byzantium	Augustalia.	1	
Asia.	Bithynia	Nicomedia	Severia.	2	ante 237 p. Chr.
			κοινὸν Βειθυνίας.	2	
		Nicaea	Severia.	3	ante 237 p. Chr.
	Lydia	Sardes	Chrysanthina.	1	
			κοινὸν Ἀσίας.	1	
		Tralles	Pythia.	1	
	Ionia	Ephesus	Olympia.	2	
			Barbillea.	4	
			Hadrianea.	1	
		Smyrna	Olympia.	2	
			Hadriana Olympia.	2	
			κοινὸν Ἀσίας	1	
	Mysia	Pergamum	Augustalia.	1	
	Propontis	Cyzicus	Olympia.	1	
	Ionia	Miletus.	Didymea.	2	
	Syria	Hierapolis	Pythia.	1	

Terra	Agones (sacri oecumenici) Regio	Urbs	Nomina.	Victoriarum numerus.	Indicia temporis.
Asia.	Phoenice	Tyrus	Actia.	1	
	Coele-Syria	Damascus	Σεβάσμεια.	2	
	Phoenice	Sidon	τὸν περιπόρφυρον ἀγῶνα	2	
	Caria	Aphrodisias	Attalia Capitolia.	1	Non post Ol. 258/9=253/57 p. Chr. n.

II.

Eclecti victoriae post Ol. 258/9 = p. Chr. n. 253/7.

Graecia	Elis	Pisa.	Olympia.	2	Ol. 259 et 260 = 257 et 260 p. Chr. n.

Conspicati igitur sumus Attalia Capitolia in tabula illa postremo loco nuncupata esse. Quid iudicemus? Putandumne est Aphrodisiadem eam fuisse urbem, cuius festa Eclectus, antequam Athenis monumentum sibi ponendum curaverat, postremo frequentaverit, an existimemus Attalia Capitolia ceteris undequadraginta sacris certaminibus, quae in elogio lapidis praegrediuntur, postposita esse ratione maioris minorisve auctoritatis et famae ludorum? Quantum video, Eclectus intuens gloriam feriarum victorias ita digerendas esse iussit, ut initium fieret a quattuor summis Graeciae ludis, deinde novem insequerentur et Graeciae et Italiae agones[3]), qui in existimatione hominum secundum obtinebant locum. In enumerandis vero ceteris commissionibus simplex terrarum ordo conservatur. Certe victoriae singulae ad spatium temporis non ita multo maius annis viginti quattuor distribuendae sunt. Itinera Asiana[4]) videtur praeco intermisisse quotienscunque unus alterve de tredecim magnis agonibus actus est. Diversa sollemnia iterum ac saepius visit veluti sex agonibus quater, quinque ter, tredecim bis, sedecim semel interfuit.

Quibus intervallis redierit, tantummodo de magnis Olympiis accepimus, ad quae revertit, posteaquam Ol. 256 = 245 p. Chr. n. primum prodiit, Ol. 258, Ol. 259, Ol. 260. — Victoriarum summa efficit unum et octoginta, quarum postremas esse cognovimus duas Olympicas. Non ita multo antea puto praeconem Aphrodisiade aemulum superavisse.

Neque fieri poterat, quin admirationem aequalium haberet summam. Neque enim parvo honori plurimae civitates sibi tribuerunt eum civem et senatorem suum asciscere; Eclectus ipse satis habet paucas urbes attulisse, velut Sinopen, Delphos, Athenas, Elidem, Sardes, Pergam, Nicaeam; in monumentum posterius curaverat paucas alias inscribendas esse, quae, praeter Pergam, antea nominatae non erant, Smyrnam, Philadelphiam, Hierapolim, Tripolim, quae civitates exemplum aliarum tardius imitatae sunt. Amplissimus vero honor ei obvenit Romae, cum Philippus Arabs imperator millesimum urbis conditae annum concelebraret; tunc enim solus primusque aureo caduceo donabatur (cf. C. I. Gr. nr. 3674 vs. 14/15). — Atque haec de Valerio Eclecto, cuius praesentia in certamine Aphrodisiade instaurato splendorem eius non modice auxit. Sed praeter agonistam ipsum habemus notitiam eius quoque, cuius adminiculo praeco meditans suam artem usus est.

Eclecto adest phonascus Musaeus.

Marcus Aurelius Musaeus, cui cognomentum etiam erat Heortasius, vocem praeconis exercebat.[5]) Qui cum vir esset spectatae facultatis, ubicunque, quo Eclectum comitabatur, honorificentissime excipiebatur. Etenim a gerusia Sardiana socius adhibitus, a Delphis senator factus, ab Eleis et Aphrodisiensibus scriba summus appellabatus est atque ad singulare etiam ornamentum pervenit, quo nemo antea phonascus gloriari potuerat, cum et Elide et Delphis statua ei erigeretur.

Adnot. 1) Cf. Ostermann, de praeconibus Graecorum, diss. Marburg. 1848. Ad agonem praeconum referendus est titulus Metropolitanus, quem edidit Ramsay, Mitt. d. arch. Inst. VIII (1882) p. 142, recte restituit Brinck, Inscriptiones Graecae ad choregiam pertinentes, Diss. Hal. Philol. vol. VII (1886) p. 248 in „Addendis et Corrigendis“:

Ἀγαθῇ τύχῃ.
Ἀθλοφόρ[ο]ν κ[ή]ρ]υκα, | τὸν [ἠ]ϊθέω[ν] ὄχ' ἄ[ρι]στ[ον]
Ἐπαγάθο[ν] πένπτον | [υ]ἱέα Λυσί[μα]χον
Στέψε πάτρη ξυνπᾶσ[α] | Δίκης ὑπ' ἀρείονι βώ[μῳ]
Τᾷ μεγάλᾳ φονᾷ κ[ῦ]δος ἐνενκάμενον.

2) Nr. XXX et XXX a.

3) τὴν ἐξ Ἄργους ἀσπίδα, cf. Boeckhii Explicat. in Pind. p. 175. — Bulletino dell' instituto arch. (1877) p. 109, vs. 19, inscriptio athletica Neapolitana.

4) Ἁδριάνεια Ὀλύμπια apud Smyrnaeos acta (C. I. A. III [1878] nr. 127; Philostrat. vit. soph. 1, 25, 1) habebant etiam nomen simplex Ἁδριάνεια, Archaeol. Zeitung 1877 p. 100 nr. 68; Ὀλύμπια Smyrnaea (vs. 27) confundi non licet cum Hadrianis Olympiis Smyrnaeis.

5) vs. 32: ὑπὸ φωνασκόν. Idem exhibetur in inscriptione Olympia anni 137/8 p. Chr. n.: Dittenberger, Archaeologische Zeitung XXXV p. 100 nr. 68: Π. Αἴλιος Ἀρτεμᾶς Λαοδικεὺ[ς νική]σας Ὀλυμπιάδι σκν Ὀλύμπια κήρυκας καὶ τοὺς ὑπογεγραμμένους ἀγῶνας . . . . . . ὑπὸ φωνασκὸν Λ. Τυρρώνιον Λόνγον Εἰκονι[έ]α τὸν καὶ Λαο[δι]κέα. — In titulo Smyrnaeo, qui victorias citharoedi cuiusdam continet, habes (C. I. Gr. nr. 3208 vs. 22 sq.): ὑπὸ φωνασκὸν Π. Αἰλ. Ἀγαθήμερον Ἐφέσιον καὶ Σμυρναῖον καὶ Περγαμηνόν, κιθαρῳδὸν ἱερονείκην καὶ μελοποιὸν ἔνδοξον, περὶ πάντα εὔνουν γενόμενον ὡς φύσει πατέρα. — In lapide Argi reperto (Bullettino dell' instit. [1873] p. 142, ed. Lüders) legimus: ἡ πόλις ἡ τῶν Ἀρ]γείων . . . . . . Μ. | Οὔλπιον Διοδώρου υἱὸν Ἡλιόδω|ρον τὸν ἴδιον πολείτην, νεικήσαν|τα Νέμεια δ', Ὀλύμπια γ', Πύθια, Ἴσθμι|α, Ἄκτια β', Νέαν πόλιν β', τὴν ἐξ Ἄρ|γους ἀσπίδα γ', κοινὸν Ἀσίας β', Οὐράνια δ' καὶ τοὺς κατ' ἐπαρχείαν ἀγῶ|νας ὅσους οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐ|τοῦ κιθαρῳδῶν ὑπὸ φωνασκὸν | Μ. Οὔλπιον Θεόδωρον τὸν ἴ|διον ἀδελφόν. — Officium phonasci discere possumus ex Suetonii Augusto c. 84: „Pronuntiabat dulci et proprio quodam oris sono, dabatque assidue phonasco operam. Is enim vocem intorquere, remittere, lenire, exasperare docebat."

Nr. XXXI – XXXV.

Nr. XXXI.

C. I. Gr. II p. 510 nr. 2761, ed. A. Boeckhius.

Ὁ δῆμος τῆς λαμ-
προτάτης Ἀφρο-
δεισιέων πόλε-
ως τὸν λαμπρό-

τατον δῆμον
Ἀπολλωνιατῶν
τῶν ἀπὸ Σαλβά-
κης συνθύσαν-
τα ἐπὶ τῇ δεδομέ-
νῃ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶ-
νος δ[ω]ρεᾷ,
προνοησαμένου
Μ. Ἀντ. Νε[ικ]ομάχου
Βλάστου, πρ[ω]τολόγου
ἄρχοντος τὸ γ.

De titulis nr. XXXI—XXXV cf. § 34.

Nr. XXXII.

C. I. Gr. II p. 510 nr. 2762, ed. A. Boeckhius

Ὁ δῆμος τῆς λαμ-
προτάτης Ἀφρο-
δεισιέων πόλε-
ως τὸν λαμπρό-
τατον δῆμον τῶν
Ἡρακλ[ει]ωτῶν
συνθύσαντα
ἐπὶ τῇ δεδομέ-
νῃ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶ-
νος δ[ω]ρεᾷ, προ-
νοησαμένου Μ.
Αὐρ. Ἀντ. Νεικομά-
χου Βλάστου, πρ[ω]-
τολόγου ἄρχον-
τος τὸ γ.

Nr. XXXIII.

C. I. Gr. II p. 510 nr. 2763, ed. A. Boeckhius.

Ὁ δῆμος τῆς λαμ-
προτάτης Ἀφρο-
δεισιέων πόλε-
ως τὸν λαμπρό-

τατον δῆμον
Ἱεραπολειτῶν
συνθύσαντα ἐπὶ
τῇ δεδομένῃ τοῦ
ἱεροῦ ἀγῶνος δω-
ρεᾷ,
προνοησαμένου Μ. Αὐρ.
Παπίου τοῦ Παπίου, δ τοῦ
Διογένους, τοῦ πρ[ω]το-
λόγου ἄρχοντος τὸ β.

Nr. XXXIV.

C. I. Gr. II p. 511 nr. 2764, ed. A. Boeckhius.

Ὁ δῆμος τῆς λαμ-
προτάτης Ἀφρο-
δεισιέων πόλε-
ως τὸν λαμπρό-
τατον δῆμον
Κιβυρατῶν
συνθύσαντα ἐπὶ
τῇ δεδομένῃ τοῦ
ἱεροῦ ἀγῶνος δω-
ρεᾷ,
προνοησαμένου Μ. Α[ὐ]ρ.
Παπίου τοῦ Παπίου, δ. τοῦ
Διογένους, τοῦ πρ[ω]το-
λόγου ἄρχοντος τὸ β.

Nr. XXXV.

C. I. Gr. II p. 511 nr. 2765, ed. A. Boeckhius.

Ὁ δῆμος τῆς λαμ-
προτάτης Ἀφρο-
δεισιέων πόλε-
ως τὸν λαμπρό-
τατον δῆμον
Ταβηνῶν συν
. . . .

Vs. 6: „συνθύσαντα, ceteri ut in praecedentibus“, sic Boeckhius. Quaeritur, utrum archon idem fuerit necne.

§ 34.

Sacer agon (nr. XXXI—XXXV).

Modo disseruimus de eo certamine urbis Aphrodisiadis, quod pertinebat ad ἀγῶνας ἱεροὺς οἰκουμενικούς. Nunc sermo erit de inscriptionibus, in quibus mentio fit ἱεροῦ ἀγῶνος, et quaestio proponetur, quae ratio ac necessitudo inter duo haec instituta demonstrari fortasse possit.

Et argumentum titulorum quinque brevissime sic exprimitur: populo Aphrodisiensium sacer agon dono datus erat, quo singulari beneficio adducti supplicationem et gratulationem indixerunt, ad quam cives oppidorum vicinorum publice invitati sunt. Necnon ad sacrificia et caerimonias concelebrandas venerunt; in lapidibus autem nominantur quinque civitates: Apollonia, quae Salbacia cognominabatur, Heraclea, Hierapolis, Cibyra, Tabae, quibus propter studium et societatem per summum magistratum Aphrodisiensium gratiae aguntur.

Et Apolloniatae quidem atque Heracleotae eo anno publice laudantur, quo M. Aurelius Antonius Nicomachus Blastus tertium archon eponymus est, Hierapolitani, Cibyratae, Tabeni, quo anno Marcus Aurelius Papias, filius Papiae[1]), iterum collegio archontum praeest.

Quae ut planius intellegantur, ad coniecturas necesse erit confugere. Primum interrogabimus, cui Aphrodisienses commodum illud debuerint. Puto non nisi imperatoris ipsius gratia atque consensu privilegium agonis modo ac ratione aliorum certaminum sacrorum instituendi datum esse.[2]) Deinde incertum restat, quo tempore Aphrodisiensibus id concessum sit. Neutiquam cogitari posse de aetate exitu saeculi p. Chr. n. alterius vetustiore duo quos commemoravi viri satis docent. Certe floruit agon saeculo p. Chr. n. tertio neque cum Aphrodisienses vix plus unius magni certaminis privilegio usi sint, dubito veri simillimum existimare illud donum ἱεροῦ ἀγῶνος referendum esse ad illos ludos oecumenicos, qui in aliis lapidibus vocantur Ἀττάλῃα Καπετώλια; sacer vero agon Ἀττάλῃος nomi-

nabatur, ut antiquitatem redoleret, postea cognomine *Καπετώλιος* ornabatur, quia temperatus compositusque erat ad normam ac rationem agonis Capitolini Romani.[3])

Urbes finitimas in novam hanc sedem ludi sacri convenisse, non est, cur miremur, quia manifestum est incolas totius regionis circumiacentis e sollemnibus tantae celebritatis ingentem utilitatem et fructus varios percepisse. Aliud istius generis exemplum ex aetate Antoninorum cognitum habemus, cum maiores ludi Aphrodisienses a femina opulenta editi conterminas civitates alliciebant.[4])

Adnot. 1) Diogenes — Diogenes — Diogenes — Diogenes — Papias — M. Aur. Papias. — Papiam quendam Aphrodisiensem, qui floruit aetate Hadriani, novi ex: Overbeck: Die antiken Schriftquellen zur Geschichte der bildenden Künste bei den Griechen (1868) p. 441 nr. 2286 (= C. I. Gr. nr. 6140): Inschriften an den Plinthen zweier Centaurenstatuen im Capitolinischen Museum: *Ἀριστέας καὶ Παπίας Ἀφροδεισεῖς* = E. Loewy: Inschriften griechischer Bildhauer (1885) p. 260 nr. 369. Cf. etiam Baumeister, Denkmäler des klassischen Altertums I (1885) p. 127 r. o.: Aristeas und Papias, Bildhauer aus Aphrodisias. — Nicomachus Blastus rursus occurrit C. I. Gr. nr. 2760: *ἄρχοντ[ε]ς οἱ περὶ Αὐρήλιον Ἀντ[ώ]νιον Νεικόμαχον Βλάστον πρ[ω]τόλογον ἄρχοντα τὸ τρίτον,* et C. I. Gr. nr. 2799: *ἐπὶ ἀρχόντων τῶν περὶ Μ. Ἀντ. Νεικόμαχον Βλάστον ἄρ[ξ]αντα τ[ρὶς] τὴν πρώτην ἀρχήν.*

2) Quis pecuniam necessariam largitus sit, sciri nequit.

3) Donum agonis commemoratur apud Tertullianum: adversus Gnosticos scorpiace, cap. VI (Patrologiae t. II p. 133): „Sed si certaminis nomine Deus nobis martyria proposuisset, per quae cum adversario experiremur . . . . . . Agonas istos, contentiosa sollemnia et superstitiosa certamina graecarum et religionum et voluptatum quanta gratia saeculum celebret, etiam Africae liquit. Adhuc Carthaginem singulae civitates gratulando inquietant, donatam pythico agone post stadii senectutem.“ De Pythiis Carthaginiensibus cf. H. Dessau: Bulletino dell' instituto di correspondenza archeologica (1881) p. 137.

4) Analoga affero haec: Le Bas-Waddington nr. 1743 f.: *Ἰλιεῖς καὶ αἱ πόλεις αἱ κοινωνοῦσαι τῆς θυσίας καὶ τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς πανηγύρεως κ. τ. λ.*, titulus ex aetate Augusti. — C. I. Gr. nr. 3602—3604. — Bull. de corr. hell. X (1886) p. 319 nr. 3, ed. Holleaux et Paris, titulus Termessi prope ab Oenoandis Lyciae repertus est, vs. 20 sq.: *συστησάμενον εἰς πάντα τὸν αἰῶνα πανήγυριν ἀγώνων θυμελικοῦ καὶ γυμνικοῦ ἐκ πάντων Λυκίων, καλέσαντα καὶ τὰς λαμπρὰς πόλεις Τερμησσὸν τῆς Παμφυλίας τὴν ἀνέκαθεν συνγενίδα καὶ τὴν Καισαρέων Κιβυρατῶν τῆς Ἀσίας πόλιν κ. τ. λ.* — Cf. etiam Revue archéologique 1887 p. 61, tit. Alexandriae Aegypti, ed. Néroutsos-Bey. — Cf. Hom. Il. XXIII, 633.

Nr. XXXVI.

Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 74 nr. 4 (ed. P. Paris et M. Holleaux).

[Ἡ β]ουλὴ καὶ ὁ δῆ[μος
καὶ ἡ γερουσία καὶ οἱ
νέοι :·: ἐτείμησαν
ταῖς καλλίσταις τει-
μαῖς Ἄδραστον Ἀδράσ-
του, πέμπτον ἱερονε[ί-
κην, ἀπὸ συνόδου, ἄν-
δρα γένους πρώτου,
ζήσαντα πρὸς ἀρετὴ[ν
καὶ εὐδοξίαν.

Lapis ductibus magnis et ornatis inscriptus prope a stadio repertus est. — In versu 3 interpunctio adhibita est: :·:

§ 35.

Hieronica. *Οἱ νέοι* (nr. XXXVI).

Adrastus, filius Adrasti, in lapide nr. XXXVI appellatur *πέμπτος ἱερονείκης*, sed nomen ludorum deest. Quem ad finem numerus ordinalis adiectus sit, non video nisi quintum civium Aphrodisiensium significat, qui ex institutione sacri agonis, de quo modo diximus, victores discesserunt. Quam artem agonisticam calluerit, in titulo honorario silentio praetermittitur, traditur solum glorioso genere[1]) eum ortum et sodalem fuisse collegii artificum.[2])

Honores ei obtigerunt „pulcherrimi"[3]), decreti a senatu populoque, a gerusiastis et iuvenibus; quod interdum apud Aphrodisienses observavimus, id rursus confirmatur: etenim *οἱ νέοι*[4]) coniuncti cum ceteris corporibus urbanis constituendarum statuarum participes sunt.

Adnot. 1) De diversis Adrastis cf. Indices.

2) *ἀπὸ συνόδου* editores de collegio artificum Dionysiacorum intellectum volunt esse. Sed respiciendum est fuisse synodos tam thymelicas quam xysticas. Cf. Benndorf, Reisen (1884) p. 123 nr. 96 vs. 8—11: *τειμηθέντα καὶ ὑπὸ | τῶν ἱερῶν ξυστικῆς τε καὶ θυμελικῆς συνόδων κ. τ. λ.* (lapis Xanthi Lyciae inventus est). — In titulo Aphro-

disiensi nr. XX vs. 7 legimus: *τῶν ἀπὸ τῆς συνόδου*, idem nr. XXXVII lap. A. — C. I. Gr. nr. 2759 (= nr. XX a) ab editoribus iniuria laudatur, quia *μόνου*, non *συνόδου* vera lectio est), cf. nr. XX a vs. 1.

3) Vide § 4.

4) Vide §§ 16 et 20, 2.

Nr. XXXVII.

C. I. Gr. II p. 503 nr. 2758, ed. A. Boeckhius. „Aphrodisiade in australi parte urbis, haud procul ab orientali parte.“

I.

Lapis A.

[Ἀγῶνος τοῦδε καὶ τοῦδε πενταετηρικοῦ? μου-]
σικοῦ τῶν ἀπὸ τῆς συνοδου θέ[ματα τὰ]
ὑπογεγραμμένα.

Col. I.

Σαλπικτῇ	* $\overline{\rho\nu}$
κήρυκ[ι]	* $\overline{\rho\nu}$
ἐνκωμιογράφῳ	* $\overline{\sigma}$
ποιητῇ	* $\overline{\sigma}$
παιδὶ κιθαρῳδῷ	* $\overline{\rho\nu}$
[Π]υθικῷ [α]ὐλητῇ	* $\overline{\sigma}$
[κ]ωμῳδῷ	* $\overline{\upsilon}$
[τραγ]ῳδῷ	* $\overline{\varphi}$
[κυκλ]ίῳ αὐλητῇ	* $\overline{\tau\nu}$

Col. II.

ἀνδρὶ κιθαρῳδῷ	* $\overline{\varphi}$
διὰ πάντων	* $\overline{\sigma}$
εἰς δὲ τὸν γυμνικὸν	
τῶν πολειτῶν παί-	
δων ἀγῶνα	* . . .
[σ]ταδιαδρόμῳ ἄνδρ[ας	* . . .]
παλαιστῇ ἄνδρας	[* . . .]
πανκρατιαστῇ ἄνδρας	[* . . .]
πύκτῃ ἄνδρας	[* . . .]

Utrum in fine alterius columnae marmor mutilum sit an tertia etiam columna adposita fuerit, sciri iam nequit.

II.

Lapis B.

ἀνδρὶ κιθαρῳδῷ	* γ,σν
δευτερείου	* α,
ποιητῇ Ῥωμαϊκῷ	[* . . .]
ποιητῇ	[* . . .]
διὰ πάντων	* α,
γραμματεῖ	* φν
πανηγυριάρχῃ	* α,
βήλων καὶ τῶν	* α,
διὰ θεάτρου	

III.

Lapis E et D.

E. Col. I.

Σαλπικτῇ	* φ
κήρυκι	* φ
Πυθικῷ αὐλητῇ	* α,υ
δευτερείου	* υ
κυκλίῳ αὐλητῇ	* [φ?]
δευτερείου	* ρ
κωμῳδῷ	* α,χ
δευτερείου	* φ
τριτείου	* τ
τραγῳδῷ	* β,ψ
δευτερείου	* ω
τριτείου	* χ

„Hic deest lapis, in quo finis musicorum certaminum scriptus erat et initium gymnicorum, fortasse hoc pluribus verbis expressum, ut tit. I col. II: *εἰς δὲ τὸν γυμνικὸν κ. τ. λ.*"

Col. II.

ἀνδρὶ	
δολιχαδρόμῳ	* β,
ἀγενείοις	
σταδιαδρόμῳ	* β,
πεντάθλῳ	* γ,ω

παλαιστῇ * γ,ω
πύκτῃ . . .
παγκρατιαστ[ῇ] * ε,
ἀνδρὶ
πεντάθλῳ * α,τμ
παιδὶ
σταδιαδρόμῳ * α,υ

„Hic deest lapis, qui videtur decem versus explevisse, fere hos:

[ἀνδρὶ
σταδιαδρόμῳ
ἀνδρὶ
διαυλαδρόμῳ
παιδὶ
δολιχαδρόμῳ
παιδὶ
διαυλαδρόμῳ
παιδὶ
πεντάθλῳ].“

Col. III.

παισὶν
παλαιστ[ῇ . . .
πύκτῃ . . .
παγκρα[τιαστῇ . . .
ἀνδράσιν
παλαισ[τῇ . . .
πύκτῃ . . .
παγκρα[τιαστῇ . . .
ὁπλειτο[δρόμῳ . . .
κέλητι [τελείῳ . . .
κέλητι [πωλικῷ . . .
συνωρίδ[ι τελείᾳ . . .
συνωρίδι [πώλων . . .

D.

δευτερείου π[ώ]λ[ων?] * τν
ἅρματι τελείῳ * α,ϙ
ἅρματι πωλικῷ * α,

ἅρματος [τ]ελείου τὸ β * φ
[ξ]υστάρχῃ [ε]ἰς ἀναπ[λήρωσιν] * ψμε
εἱμαντοπαρόχῳ * τα
ἀφετ[η]ρίας μαγγάνων * τ
σκάμματος καὶ . . . . ματος[1]) * υ
εἰς ἔλαιον * β,
ἀγαλματοποιοῖς * [α,]φ

Adnot. 1) σκάμματος καὶ . . . . . ματος supplevit Fedde sic: καὶ [πληρώ]ματος(?). („Der Fünfkampf der Hellenen. Wissenschaftliche Beilage zum Osterprogramm 1888 des Breslauer Gymnasiums zu St. Elisabeth", p. 39 Anm. 1.)

IV.

Lapis G.

Col. I deficit. Fuit fere hoc loco:

[Σαλπικτῇ
κήρυκι
ἐγκωμιογράφῳ
ποιητῇ
πυθαύλῃ
κωμῳδῷ
τραγῳδῷ]

et similia, interpositis fortasse δευτερείου, τριτείου, ut alibi.

Col. II (vulgo I).

χοροκιθαρ[εῖ] * φ
χοραύλῃ * ψν
κιθαρῳδῷ * α,φ
δευτερ[ε]ίου * υ
πυῤῥίχῃ * φ
Σατύρῳ * ρν
διὰ πάντων * φ
Θέματα γυμνικά
παιδὶ δολιχαδρόμῳ * φ
παιδὶ σταδιαδρόμῳ * [φ]κε
παιδὶ [δ]ιαυλ[α]δρόμῳ * φ
παιδὶ πεντάθλῳ * σν
παιδὶ παλαιστῇ * α,

Col. III (vulgo II).

παιδὶ πύκτῃ	* α͵
παιδὶ παγκρατιαστῇ	* α͵[χ]ν
ἀγενείῳ σταδιαδρόμῳ	* ψν
ἀγενείῳ πεντάθλῳ	* τπε
ἀγενείῳ παλαιστῇ	* α͵φ
ἀγενείῳ πύκτῃ	* α͵φ
ἀγενείῳ παγκρατιαστῇ	* β͵
ἀνδρὶ δολιχαδρόμῳ	* ψν
ἀνδρὶ σταδιαδρόμῳ	* α͵σν
ἀνδρὶ διαυλ[α]δρόμῳ	* α͵
ἀνδρὶ πεντάθλῳ	* φ
ἀνδρὶ παλαιστῇ	* β͵
ἀνδρὶ πύκτῃ	* β͵

Col. IV (vulgo III).

ἀνδρὶ παγκρατιαστῇ	* γ͵
ὁπλειτοδρόμῳ	* φ
ἀπο[β]άτῃ	* σν
ἱππικῷ	* ψν
σκάμματος καὶ μαγγάνων	* [υν]
εἰς τὸ στάδιον	* φ
[ἱμ]άντων [μ]ισ[θ]ός	* σν
[ξ]υστάρχῃ εἰς ἀναπ[λή]ρωσιν	* χοδ
ἀνδριάντος	* α͵

Notae numerales, quae in hoc lapide desiderantur, lapide V F et C suppleri possunt.

V.

Lapis F et C.

Col. I deficit. Fuit fere hoc loco:

[Σαλπικτῇ
κήρυκι
ἐγκωμιογράφῳ
ποιητῇ
πυθαύλῃ
κωμῳδῷ
τραγῳδῷ]

„interpositis, credo, pluribus usque in longitudinem tredecim versus.“

F. Col. II (vulgo I).

χοροκιθαρεῖ	* φ
χοραύλῃ	* ψν
κιθαρῳδῷ	* α͵φ
δευτερείου	* υ
πυῤῥίχῃ	* φ
Σατύρῳ	* ρν
διὰ πάντων	* φ
Θέματα γυμνικά	
παιδὶ δολιχαδρόμῳ	* φ
παιδὶ σταδιαδρόμῳ	* φκε
παιδὶ [δι]αυλ[α]δρό[μ]ῳ	* φ
παιδὶ πεντάθλῳ	* [σ]ν
παιδὶ παλαιστῇ	* α͵

Col. III (vulgo II).

παιδὶ πύκτῃ	* α͵
παιδὶ παγκρατιαστῇ	* α͵χν
ἀγενείῳ σταδιαδρόμῳ	* ψν
ἀγενείῳ πεντάθλῳ	* τπε
ἀγενείῳ παλαιστῇ	* α͵φ
ἀγενείῳ πύκτῃ	* α͵φ
ἀγενείῳ παγκρατιαστῇ	* β͵
ἀνδρὶ δολιχαδρόμῳ	* ψν
ἀνδρὶ σταδιαδρόμῳ	* α͵σν
ἀνδρὶ διαυλαδρόμῳ	* α͵
ἀνδρὶ πεντάθλῳ	* [φ]
ἀνδρὶ παλαιστῇ	* β͵
ἀνδρὶ πύκτῃ	* β͵

Col. IV. Lapis **C.**

ἀνδρὶ παγκρατιαστῇ	* γ͵
ὁπλειτοδρ[ό]μῳ	* φ
ἀποβάτῃ	* σν
ἱπ[π]ικῷ	* [ψν]
σκάμματος καὶ μαγγάνων	* υν

εἰς τὸ στάδιον	* $\overline{φ}$
[ἱμ]άντων μισθ[ό]ς	[* $\overline{...}$]
[ξ]υστάρχῃ εἰς ἀναπλήρωσιν	* $\overline{σν}$
ἀνδριάντος	* α͵

Haec tabula antecedenti (IV) gemina et simillima est, praeter notas in col. IV vs. 7. 8 (cf. IV, lapis G col. IV vs. 7. 8); fortasse is, qui apographon sumpsit, erravit.

§ 36 (nr. XXXVII).

Tempus incertum.

Feriae Aphrodisienses sine nominibus memoriae proditae.

Compluribus lapidibus inscriptis sollemnia Aphrodisiade agonibus concelebrata innotuerunt, quorum origines et nomina obscuritate involuta latent.

Ordo autem certaminum et praemia quae victoribus data sunt, aliquot catalogis qui casu ad posteritatem pervenerunt, accurate describuntur.

Exstant enim indices praemiorum agonisticorum, in diversis frustis lapidum insculpti, quae sub connexum quendam redigere haud ita arduum est. Boeckhio iam contigit ut septem has reliquias in quinque partes distribueret cum ea quae coniungenda inter sese erant, coagmentaret. Ac rectam esse viam quam B. in copulandis reliquiis dissipatis ingressus est, nemo non concedet, qui paulo diligentius rationes perlustraverit, quae inter diversa praemia in catalogis commemorata intercedunt.

I.

Ludus et musicus et gymnicus

(I. Lapis A).

In marmore, quod primum contemplari volumus, agitur de certamine bipartito; etenim prima pars, ad quam verba suprascripta pertinent, continet integram commissionem musicam, altera quae ipsa suum quoque introitum habet (col. II vs. 3—5) ostendit certamen gymnicum.

Utrumque vero agonem et musicum et gymnicum in eadem sollemnitate actum esse certum est.

A. Commissio musica
(I. Lapis A — col. II vs. 2).

Et natura quidem ludi e verbis praescriptis patet: pecuniarius enim erat et ii, qui in certamen descenderunt, sodales adscripti erant collegio musico.

In tabula praemiorum, quae in lapide A. enumerantur, certaminum singulorum mentio eo ordine fit, secundum quem edita sunt. Ac primum indagemus ordinem agonis musici.

a) Ordo commissionis musicae:

Ordo	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Certantes	Tubicen	Praeco	Encomiographus	Poeta	Citharoedus puer	Tibicen Pythicus

Ordo	7.	8.	9.	10.	11.
Certantes	Comoedus	Tragoedus	Tibicen cyclius	Citharoedus vir	Qui certat *διὰ πάντων* (sc. *ἀγωνισμάτων*)

Artifices societatis musicae.

b) Praemia victorum:

Denarii ⁎	Certantes
500	1. Tragoedus, 2. Citharoedus vir
400	3. Comoedus
350	4. Tibicen cyclius
200	5. Encomiographus, 6. Poeta, 7. Tibicen Pythicus, 8. Qui certat *διὰ πάντων*
150	9. Tubicen, 10. Praeco, 11. Citharoedus puer

Ad commissionem musicam data erant: praemia 11
pecunia 3000 ⁎

Adnot.: 1) *διὰ πάντων* (I. Lapis A col. II vs. 2). In explicanda brevi hac elocutione cogitandum non est de supplemento *ἀγωνιστῶν*, sed *ἀγωνισμάτων*. In catalogis agonisticis „*δια πάντων*“ semper in fine commissionis musicae nominatur cf. praeter hunc locum II. Lapis B vs. 5; IV. Lapis G col. II vs. 7; V. Lapis F col. II vs. 7. *διὰ πάντων* legitur in titulis C. J. Gr. nr. 1585, 1586, 1719, 1720, 5919. Bulletin de corr. hell. IX (1885) p. 126 vs. 55 sq. (titulus Nysae Caricae inventus est): *τετειμῆσθαί τε αὐτὸν ἀναγορε[ύσει] χρυσῷ στεφάνῳ ἐν ταῖς τοῦ διὰ πάντων ἀγῶ[νος] ἱερουργίαις τε καὶ σπονδαῖς κ. τ. λ.* De significatione notionis cf. Kayser, Jahrbücher der Literatur 1841 p. 166 „Wer in mehreren Productionen zwar nicht den Sieg errungen hatte, aber doch ihm am nächsten gekommen war, verdiente seiner Vielseitigkeit wegen schon einen Preis“. Boeckhius ad C. J. Gr. I p. 355 falsam interpretationem protulit cf. Grasberger, Erziehung und Unterricht im klassischen Altertum III (1881) p. 15.

B. Certatio gymnica
(I. Lapis A col. II vs. 3 sq.).

a) Agon pueris civium reservatus
(cf. pag. 135 § 2 b).

Cum commissione musica coniunctus erat agon gymnicus, ad quem peregrini admissi non erant; is reservatus erat pueris civium urbis Aphrodisiadis. Quanta vis pecuniae ad hanc partem sollemnitatis assignata fuerit, ignoramus cum notae numerales in lapide incisae evanuerint; neque exploratum habemus, quibus in artibus gymnicis pueri tum sese exercuerint. Deinceps certamina virorum subsecuta sunt quibus utrum indigenae soli interfuerint necne, in obscuro manet.

b) Agon virorum.

Ordo certaminis:

Ordo	1.	2.	3.	4.
Certantes	Stadiodromus	Luctator	Pancratiastes	Pugil

Cives Aphrodisienses aut peregrini.

Praemia, quae victores abstulerunt, in lapide non iam legi possunt.

Adnotatio. De forma *σταδιαδρόμῳ* (I. Lapis A col. II vs. 6) cf. p. 150.

II.
Ludus musicus
(II. Lapis B).

Fragmento alterius marmoris introducimur in extremam partem commissionis musicae. Quae antecedunt, perierunt omnia.

a) Ordo certaminis:

Ordo	?	?	?	Cetera?	Quartus ab ultimo	Tertius ab ultimo	Proximus ab ultimo	Ultimus
Certantes	?	?	?	?	Citharoedus vir	Poeta Romanus	Poeta	Qui certat *διὰ πάντων*

Artifices synodi musicae?

Ordo huius certaminis et eius quod sub I tractavimus, inter se differunt.

b) Praemia victorum:

Denarii*	Certantes
?	
?	
?	
3250[1])	1. Citharoedus vir I.
1000	2. Citharoedus vir II., 3. Qui certat *διὰ πάντων*
?	
?	
?	

Pecunia et poetae Romano et poetae data in lapide non iam indicata est. Ad ludum musicum data erant:

praemia: ? + 5
pecunia: ? + 5250*

[1]) I et II significat duo praemia proposita esse.

c) Apparatus ludi
(II. Lapis B vs. 7 sq.):

Homines	Pecunia iis data	
1. Scriba	* 550	
2. Praefectus sollemnitatis (*πανηγυριάρχης*)	* 1000	
	Summa:	1550 *

Res	Pecunia necessaria	
Vela et res per theatrum necessariae (*βῆλα καὶ τὰ διὰ θεάτρου*)	* 1000	
	Summa:	1000 *
	Summa:	2550 *

Ex eis, quae attulimus, intellegitur Aphrodisienses tunc permagnam vim argenti ad magnificos ludos musicos edendos expeditam habuisse; etenim sola ea pars ludi, de qua perpauca ad posteritatem pervenerunt, constitit * 7800.

Adnot.: 1) *Ποιητῇ Ῥωμαϊκῷ* (II. Lapis B vs. 3). Manifestum igitur est incolas eius urbis tunc temporis magna ex parte latinam linguam scivisse. — „Ob die Zahl gerade der Romanen jemals gross gewesen ist, die an den musischen und gymnastischen Kämpfen der Griechen sich beteiligten, steht wol dahin", sic Hertzberg, Geschichte Griechenlands unter der Herrschaft der Römer III (1875) p. 62. Pater Statii poetae, P. Papinius Statius Neapolitanus, florens primo p. Chr. n. saeculo, et in patria urbe et in civitatibus Graecis poeta vicerat. cf. Stat. Silv. V 3, 133—145. 195—208. 233—238.

2) *διὰ πάντων* (II. Lapis B vs. 5) cf. pag. 176 adnot. 1. Haec quoque certatio musica finitur agone *διὰ πάντων*.

3) *γραμματεῖ* (II. Lapis B vs. 6) cf. C. J. Gr. nr. 3201 (titulus est Smyrnaeus), *ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ἐτείμησε Κλ. Παυλεῖναν θυγατέρα Κλ. Παυλ[ε]ίνου, ἱππάρχου, πρυτάνεως, ἀγορανόμου, ταμίου, βουλάρχου, γυμνασιάρχου, στρατηγοῦ, ἐπὶ τῶν ὅπλων, νεωκόρου, γραμματοφύλακος, δεκαπρώτου, γ ρ α μ μ α τ έ ω ς Ὀ λ υ μ π ί ω ν κ. τ. λ.* (De Olympiis Smyrnaeis cf. Philostrat. vit. Sophist. 1, 25, 3. 1, 25, 9.)

4) *βήλων* (II. Lapis B vs. 8); cf. titulum Pataris Lyciae inventum, C. J. Gr. nr. 4283 vs. 15 sq. *ἀνέθηκεν καὶ καθιέρωσεν τό τε προσκήνιον . . . . . τὸ δὲ ἑνδέκατον τοῦ δευτέρου διαζώματος βάθρον καὶ τὰ β ῆ λ α τ ο ῦ θ ε ά τ ρ ο υ κατασκευασθέντα ὑπό τε τοῦ πατρὸς αὐτῆς.*

III.

Ludus musicus, gymnicus, equester, curulis

(III. Lapis E et D).

A. Commissio musica

(III. Lapis E col. I).

a) Ordo certaminum:

Ordo	1.	2.	3.	4.	5.
Certantes	Tubicen	Praeco	Tibicen Pythicus	Tibicen Cyclius	Comoedus

Ordo	6.	7.	8.	finis certaminum
Certantes	Tragoedus	?	?	musicorum incognitus est

Artifices synodi musicae.

Ordo huius commissionis et earum quas sub I et II tractavimus, inter se differunt.

b) Praemia victorum:

Denarii *	Certantes
2700	1. Tragoedus I
1600	2. Comoedus I
1400	3. Tibicen Pythicus I
800	4. Tragoedus II
600	5. Tragoedus III
500	6. Comoedus II, 7. Tubicen, 8. Praeco, 9. Tibicen cyclius I (?)
400	10. Tibicen Pythicus II
300	11. Comoedus III
100	12. Tibicen cyclius II

Ad commissionem musicam data erant:

praemia 12 + ? (finis certaminis in lapide deest)
pecunia 9900* + ?

Adnot.: Tragoedis et comoedis terna praemia proposita esse, invenitur etiam in inscriptionibus sylloges meae nr. XXa et XXI; cf. p. 116, 124, 131, 135.

B. *Certamen gymnicum.*

a) Ordo certaminum.

Ordo	Certantes	Aetas Certantium
1	?	?
2	?	?
3	?	?
Initium	Certaminis deest in lapide	
	Dolichodromus	Vir
	Stadiodromus Pentathlus Luctator Pugil Pancratiastes	Imberbes
	Pentathlus	Vir
	Stadiodromus	Puer
	Qui insequuntur, in lapide desunt	?
	Luctator Pugil Pancratiastes	Pueri
	Luctator Pugil Pancratiastes Hoplitodromus	Viri

Valde memorabilis est hic ordo, respice quem ad modum aetates sese excipiant.

b) Praemia victorum:

Denarii *	Certantes
?	Tabula in lapide incisa non incolumis est
?	
5000	1. Pancratiastes imberbis
3800	2. Luctator imberbis, 3. Pentathlus imberbis
2000	4. Stadiodromus imberbis, 5. Dolichodromus vir
1400	6. Stadiodromus puer
1340	7. Pentathlus vir
?	cf. supra
?	cf. supra

Ad certamen gymnicum oblata sunt: praemia: 15 + ?
pecunia: 19340 * + ?

Adnot.: 1) *δολιχαδρόμῳ* cet. cf. p. 150.

2) *ἀγενείοις* (III Lapis E col. II vs. 3) cf. Grasberger, Erziehung und Unterricht III (1881) p. 5 sq., 11, 201 sq., 315, 413.

3) *πεντάθλῳ* (III. Lapis E col. II vs. 5). cf. F. Fedde, Der Fünfkampf der Hellenen. Wissenschaftliche Beilage zum Osterprogramm 1888 des Breslauer Gymnasiums zu St. Elisabeth. (Priores dissertationes de quinquertio Graecorum loc loco indicantur.) p. 19: „Unsere eingehende Untersuchung hat also die Reihenfolge: Lauf, Discos, Sprung, Speerwurf, Ringen ergeben, dieselbe Reihenfolge, welche Artemidorus (Onirocr. I c. 57 p. 55 Hercher) beobachtet". p. 20—38: „Bedingungen für den Gesammtsieg". p. 39—40: „Bild von dem gesammten Verlaufe des Fünfkampfs".

C. Certamen equestre et curule

(III. Lapis E col. III vs. 10 — D col. III vs. 4).

a) Ordo certaminis:

Ordo	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Certant.	Celes *τέλειος*	Celes pullus	Biga *τελεία*	Biga pullorum	Currus *τέλειος*	Currus pullorum

b) Praemia
possessoribus equorum curruumque data:

Denarii *	
?	Aliquot notae numerales in lapide non iam exstant.
1500	1. Currus τέλειος I
1000	2. Currus pullorum
500	3. Currus τέλειος II
350	4. Biga pullorum II
?	cf. supra

Ad certamen equestre et curule data sunt:
praemia: 8
pecunia: 3350 * + ?

Adnot. 1) τέλειος cf. Thes. ling. Gr. s. v.

2) De ludis equestribus curulibusque Graecorum cf. in primis: Georg Graf von Lehndorff, Hippodromos. Einiges über Pferde und Rennen im griechischen Altertum. Mit 8 in den Text gedruckten Holzschnitten. Berlin, Wiegandt, Hempel u. Parey. 1876. V u. 83 p. (Rec. Philolog. Anzeiger VIII, 1877, p. 356—59.) cf. etiam Grasberger III (1881), 254 sq. C. J. Gr. nr. 1591, 2820, 4039, 4366 f. cet. Bull. de corr. hell. IV (1880) p. 274, IX (1885) p. 410 nr. 22.

D. Apparatus ad ludum illum quadruplum pertinens
(III. Lapis D col. III vs. 5—10).

Homines	Pecunia iis data		
Xystarches	* 745	„εἰς ἀναπλήρωσιν“ ad compensandos sumptus quos ipse toleravit	
Fabricatores statuarum (ἀγαλματοποιοί)	* 1500		
εἱματοπάροχος	* 301		
		Summa:	2546 *

Res	Pecunia necessaria	
oleum	* 2000	
scamma et explementum	* 400	
ἀφετηρία μαγγάνων	* 300	
	Summa:	2700 *
	Summa:	5246 *

Adnot.: 1) *ξυστάρχης* cf. Grasberger III, 483.

2) *εὑμαντοπαρόχῳ* (III. Lapis D col. III vs. 5), de loris in certaminibus usitatis, cf. Krause, Gymn. u. Agon. 502, Grasberger III, 211.

3) De scammate cf. Fedde l. c. p. 13. Krause I, 393. Petersen, Das Gymnasium der Griechen p. 21, 52. Grasberger I, 306 sq. et 395 sq. „über den Springgraben". cf. etiam C. J. Gr. nr. 5910 vs. 10: *περιοδ(ονείκ)ου τελείου ἀνδρῶν ἐν τοῖς σκάμμασιν* et |C. J. Gr. nr. 5913 vs. 14 sq.: „*μήτε κατὰ χάριν βασιλικὴν ἀγῶνα ἔχων μηδὲ καινὸν ἀγῶνα νεικήσας ἀλλὰ πάντας, οὕς ποτε ἀπεγραψάμην, ἐν αὐτοῖς τοῖς σκάμμασιν στεφανωθείς κ. τ. λ.*

4) *ἀγαλματοποιοῖς* (III. Lapis D col. III vs. 10) cf. Annales Fleckeiseni, Suppl. XIV p. 309 (Kuhnert).

Ex omnibus quae supra protulimus, apparet, ferias, quibus quattuor illi agones acti sunt, splendidas fuisse et valde sumptuosas. Etenim quamquam non parva pars praemiorum quae in marmore descripta erant, cognitioni nostrae nunc detracta est, tamen sumptus ei quos cognitos habemus, iam magnam summam * 37836 efficiunt.

IV.

Ludus musicus, gymnicus, equester
(IV. Lapis G).

A. Commissio musica
(IV. Lapis G. col. II — vs. 7).

a) Ordo certaminum:

Ordo	Certantes
1.	?
2.	?
3.	?
Initium	et maior pars certaminis in lapide desunt.
	Chorocitharistes
	Choraules
	Citharoedus
	Pyrrhicharii
	Σάτυρος
	Qui certat *διὰ πάντων*

b) Praemia victorum.

Denarii*	Certantes
?	Tabula praemiorum non integra est
?	
1500	1. Citharoedus I
750	2. Choraules
500	3. Chorocitharistes, 4. Victor pyrrhiches
	5. Qui certavit *διὰ πάντων*
400	6. Citharoedus II
150	7. *Σάτυρος*
?	vide supra
?	

Ad commissionem musicam data erant: praemia: 7 + ?
pecunia: 4300* + ?

Adnot.: 1) χοροκιθαρεῖ (IV. Lapis G col. II vs. 1) cf. nr. XX[a] sylloges meae p. 116, 123, 125.

2) Πυῤῥίχῃ (IV. Lapis G col. II n. 5). cf. L. Friedländer, Sittengeschichte II[5] p. 418 sq., 574 [II[6] (1889) p. 462, 629]; Grasberger II, 393 sq., III 297 sq. cf. etiam nr. XX[a] syll. meae p. 116, 125, 130 adnot. 31.

3) Σατύρῳ (IV. Lapis G col. II vs. 6). cf. C. J. Gr. 1584 et 1585.

4) διὰ πάντων vs. 7. cf. p. 176 adnot. 1.

B. Certamen gymnicum

(IV. Lapis G col. II vs. 8 sq. III, IV — vs. 2).

a) Ordo certaminis.

Ordo	Certantes	Aetas Certantium
1.	Dolichodromus	Pueri
2.	Stadiodromus	
3.	Diaulodromus	
4.	Pentathlus	
5.	Luctator	
6.	Pugil	
7.	Pancratiastes	
8.	Stadiodromus	Imberbes
9.	Pentathlus	
10.	Luctator	
11.	Pugil	
12.	Pancratiastes	
13.	Dolichodromus	Viri
14.	Stadiodromus	
15.	Diaulodromus	
16.	Pentathlus	
17.	Luctator	
18.	Pugil	
19.	Pancratiastes	
20.	Hoplitodromus	

Tabula in marmore insculpta integra est:

Pueri sese exercent in 7 diversis artibus gymnicis
Imberbes „ „ „ 5 „ „ „
Viri „ „ „ 8 „ „ „

Pueri et viri easdem exercitationes habent eodem ordine; sed ad certamen virorum accedit hoplitodromus. Imberbes non habent dolichodromum et diaulodromum; ceteroquin ordo idem est.

b) Praemia victorum.

Denarii *	Certantes
3000	1. Pancratiastes vir
2000	2. Luctator vir, 3. Pugil vir, 4. Pancratiastes imberbis
1650	5. Pancratiastes puer
1500	6. Luctator imberbis, 7. Pugil imberbis
1250	8. Stadiodromus vir
1000	9. Diaulodromus vir, 10. Luctator puer, 11. Pugil puer
750	12. Dolichodromus vir, 13. Stadiodromus imberbis,
525	14. Stadiodromus puer
500	15. Dolichodromus puer, 16. Diaulodromus puer, 17. Pentathlus vir, 18. Hoplitodromus vir
385	19. Pentathlus imberbis
250	20. Pentathlus puer

Ad agonem illum gymnicum, cuius „θέματα γυμνικά“ (IV. Lapis G col. II vs. 8) accurate cognovimus, data erant:

praemia: 20
pecunia: 22560 *

C. Certamen equestre
(IV. Lapis G col. IV vs. 3. 4).

a) Ordo certaminis.

Ordo	1.	2.
Certant	ἀποβάτης	ἱππικός

b) Praemia victorum.

Denarii *	Certant	
750	ἱππικός	
250		ἀποβάτης

Ad certamen equestre data erant:
praemia: 2
pecunia: 1000 *

Adnot.: 1) ἀποβάτης. cf. Bulletin de corr. hell. VII (1883) p. 458—62 (Collignon).

D. Apparatus ad agonem triplicem pertinens
(IV. Lapis G col. IV vs. 5—9).

Homines	Pecunia iis data	
Xystarches	674* „εἰς ἀναπλήρωσιν"	
	Summa:	674

Res	Pecunia necessaria	
Statuae	1000 *	
Stadion	500 *	
σκάμμα καὶ μάγγανα	450 *	
Lora	250 *	
	Summa:	2200
	Summa:	2874 *

Ad edendum ludum, quem sub IV tractavimus, 30734 * + ? necessarii fuerant.

V.

Ludus musicus, gymnicus, equester.

(V. Lapis F et C.)

Ordines horum agonum et praemia victoribus numerata prorsus eadem sunt quam ordines et praemia ludi sub „IV" tractati.

Quod apparatum ludi attinet, discrimen parvum memorabile est. Namque lapis C (V col. IV vs. 7 et 8) praebet:

[ἱμ]άντων μισθ[ός]	[* . . .]	? *
[ξ]υστάρχῃ εἰς ἀναπλήρωσιν	* σν	250

lapis G (IV col. IV vs. 7 et 8) exhibet:

[ἱμ]άντων [μ]ισ[θ]ός	* σν	250
[ξ]υστάρχῃ εἰς ἀναπ[λή]ρωσιν	* χοδ	674

Mihi quidem videtur errorem eius, qui marmora exscripsit, subesse.

Ratione temporum habita ludi, quos modo enumeravimus, sic digerendi sunt:

Ludus antiquissimus is est, qui tractabatur sub	I
Recentiores sunt:	IV }
„ „	V }
„ „	III
Novissimus	II.

Id quod efficitur, si intuemur, quibus ludis et certamina fuerint pauciora et praemia minus larga. Etenim ludi posteriores ideo magnificentiores esse poterant, quod caput ad eos destinatum procedente tempore magis magisque increverat.

Restat, ut paucis loquar **de origine titulorum,** de quibus supra disputavimus.

Opinor enim fragmenta illa marmorea pertinuisse ad epistolas a logista imperatoris ad magistratus missas, quae continebant et concessionem ludorum et descriptionem praemiorum pecuniariorum a curatore illo rei nummariae determinatorum. Huic autem coniecturae suffragatur id, quod litterae similis argumenti exstant. Cf. nr. XX—XXI meae sylloges, p. 114—136.

§ 37.

Nonnulla de stadio Aphrodisiensium.

Cives urbis Aphrodisiadis stadium habuisse, commemoratur in titulo nr. XXXVII, IV. Lapis G col. IV, 6 et V. Lapis C col. IV, 6 meae sylloges. De constructione huius stadii cf. Fellows, discoveries in Lycia, 1840, p. 33; Texier, Asie mineure, 1862, p. 647; Jonian Antiquities, III Ch. II Pl. 10 et 11; Guhl et Koner, Das Leben der Griechen und Römer nach antiken Bildwerken, 1882^5, p. 154: „Eine besondere Einrichtung erforderten solche Stadien, welche auf beiden schmaleren Seiten durch einen Halbkreis geschlossen waren. Diese scheinen durchweg einer späteren Zeit anzugehören und mögen in manchen Fällen erst den römischen Amphitheatern nachgebildet worden sein. Ein sehr schönes Beispiel dieser späteren Anordnung bietet das Stadion von Aphrodisias in Karien dar, dessen Grundriss Fig. 168 darstellt (die Länge beträgt ungefähr 895 engl. Fuss). Auch hier ist die natürliche Senkung des Bodens benutzt worden, und man hat, um mehr Platz für Sitzreihen zu gewinnen, den Boden noch tiefer ausgegraben. Der ganze Raum ist, wie dies der Querdurchschnitt Fig. 169 zeigt, von einer Mauer mit reich verzierten Arkaden eingeschlossen, durch welche fünfzehn öffentliche Eingänge in das Innere führten, wogegen einige unterirdische Eingänge Zugang zu der Area gewährten, ohne den Zuschauerraum zu berühren (vgl. den unter Fig. 170 dargestellten Teil des Längendurchschnitts). Solche unterirdischen Eingänge scheinen bei den eigentümlichen Terrainverhältnissen griechischer Stadien nicht selten gewesen zu sein.“

---

§ 38.

Epilogus.

Qui usque ad hunc locum me secutus est, is certe fatetur minime sese praesagiisse incolas municipii Asiani ab ora maritima occidentali satis remoti vitam tam lautam vixisse imperatorum aetate, cuius famam historicorum prava narratio obscurare diu potuit; nunc autem lectores admiratione afficiuntur maxima

si cogitant de nitore ac splendore quo omnis civium Aphrodisiensium vita et privata et publica refulsit. Locupletes omnium rerum copia diffluebant, pauperes non parce duriterve vivebant; immo vero alebantur a divitibus et optime delectabantur. Unum enim studium praecipue omnium commune erat; artes gymnicas fovebant omnes singulari amore, spectacula agonistica fere cunctis aliis rebus anteponebantur.

Quoties Aphrodisienses ardorem illum exprompserint, cognovimus; e marmoribus memoriam et recordationem certaminum ab iis actorum redintegravimus. Exemplum autem urbis Aphrodisiadis nos edocuit, Mommsenum, qui primus historiam provinciarum Romanarum inde a Caesare usque ad Diocletianum iusto colore illustravit, non perperam iudicavisse, cum diceret (R. G. V 1885, p. 327):

„Die dauernde Blüte der culturfähigen Landschaften Kleinasiens erstreckt sich nicht blos auf die Städte glänzenden Namens, wie Ephesos, Smyrna, Laodikeia, Apameia; wo immer ein von der Verwüstung der anderthalb Jahrtausende, die uns von jener Zeit trennen, vergessener Winkel des Landes sich der Forschung erschliesst, da ist das erste und das mächtigste Gefühl das Entsetzen, fast möchte man sagen die Scham über den Contrast der elenden und jammervollen Gegenwart mit dem Glück und dem Glanz der vergangenen Römerzeit.“

Appendix.

C. I. Gr.	Le Bas-Waddington.	Annal. inst. archeol.	Transactions of Roy. Soc. of Lit.	Bulletin de corr. hellénique.	C. I. A.	Archäologische Zeitung.	Sylloge mea.
Nr. 2739	1621	—	—	—	—	—	—
2741	—	—	—	—	—	—	XX.
2743	1624	—	—	—	—	—	—
2744	1626	—	—	—	—	—	—
2745	593	—	—	—	—	—	—
2746	594	—	—	—	—	—	—
2747	1585	1847, p. 110	—	—	—	—	—
2748	591 et 1587	—	—	—	—	—	—
2751	1590	—	—	—	—	—	—
2753	1589	—	—	—	—	—	—
2755	1586	—	—	—	—	—	—
C. I. Gr. II p. 1109. 2758	—	—	—	—	—	—	XXXVII
2759	1620 d	—	1843, p. 244 et 303	—	—	—	XX a
2759 b Add. et Corr.	—	—	—	—	—	—	V
2761	—	—	—	—	—	—	XXXI
2762	—	—	—	—	—	—	XXXII
2763	—	—	—	—	—	—	XXXIII
2764	—	—	—	—	—	—	XXXIV
2765	—	—	—	—	—	—	XXXV

C. I. Gr.	Le Bas-Waddington.	Annal. inst. archeol.	Transactions of Roy. Soc. of Lit.	Bulletin de corr. hellénique	C. I. A.	Archäologische Zeitung.	Sylloge mea
Nr. 2766	—	—	—	—	—	—	IV
2767	1604	1852, p. 118	—	—	—	—	—
2769	1608	—	—	—	—	—	—
2771	—	—	—	—	—	—	VIII
2772	1613	—	—	—	—	—	—
2774	—	—	—	—	—	—	IX
2776	1633 b	—	—	—	—	—	—
2777	—	—	—	—	—	—	X
2778	—	—	—	—	—	—	XI
2779	1605 b	—	—	—	—	—	—
2781	1600	—	—	—	—	—	—
2781 b Add. p. 1111.	1596	—	1843, p. 236.	—	—	—	—
2782	—	—	—	—	—	—	XIV
2785	—	—	—	—	—	—	XX b
2789	—	—	—	—	—	—	VII
2790	1609	—	—	—	—	—	—
2792	1617	—	—	—	—	—	—
2796	1601 b	—	—	—	—	—	III
2797	1598	—	—	—	—	—	—
2801	—	—	—	—	—	—	XXIX
2805 a	1615	—	—	—	—	—	—
2806	1616	—	—	—	—	—	—
2810 b Add. p. 1112.	1620 b	—	1843, p. 237 et 295	—	—	—	XVI
2811	—	—	—	—	—	—	XXVI
2811 b Add. p. 1113.	1620 a	—	1843, p. 236 et 293	—	—	—	XV

2812	—	—	—	—	—	—	XXIV
2814	—	—	—	—	—	—	XVIII
2816	1605 a	—	—	—	—	—	—
2819	1607	—	—	—	—	—	—
2819 b Add. p. 1115.	1597	—	—	—	—	—	—
2820 a	1602 b	1852, p. 127	—	—	—	—	XVII*)
2825 b Add. p. 1115.	1644	—	—	—	—	—	—
2829	1630	—	—	—	—	—	—
2832 Add. p. 1115.	1636	—	—	—	—	—	—
2834	1632	—	—	—	—	—	—
2836	1633 a	—	—	—	—	—	—
2837 b Add. p. 1117.	1634	—	—	—	—	—	—
2840	1637	—	—	—	—	—	—
2846	1640	—	—	—	—	—	—
2850 b Add. p. 1118.	1643	—	—	—	—	—	—
9272	1650	1847, p. 115	—	—	—	—	—
—	596	—	—	—	—	—	XXV
—	1592	1852, p. 126	—	—	—	—	VI
—	1595	1847, p. 111	—	—	—	—	II
—	1599	1852, p. 126	—	—	—	—	—
—	1601 A	—	—	—	—	—	XII
—	1602 A	—	1843, p. 235 et 230	—	—	—	XIX
—	1603	1852, p. 132	—	—	—	—	—
—	1609 a	—	1843, p. 235 et 291	—	—	—	—
—	1611	1852, p. 120 (1847, p. 111)	1843, p. 239 et 297	—	—	—	—
—	1612	1847, p. 111	—	—	—	—	—
—	1616 a	—	1843, p. 236 et 293	—	—	—	XXVII

*) Cf. Reinach, Traité d'épigraphie grecque (1885) p. 111.

C. I. Gr.	Le Bas-Waddington.	Annal. inst. archeol.	Transactions of Roy. Soc. of Lit.	Bulletin de corr. hell.	C. I. A.	Archäologische Zeitung.	Sylloge mea.
Nr. —	1620	1847, p. 112 nr. 4	—	—	—	—	XIII
—	1620 c	—	1843, p. 243 et 302	—	—	—	XXI
—	1622	1852, p. 136	—	—	—	—	—
—	1623	—	1843, p. 289	—	—	—	—
—	1625	1847, p. 113	—	—	—	—	—
—	1627	1847, p. 113	—	—	—	—	—
—	1628	1852, p. 136	—	—	—	—	—
—	1628 a	1847, p. 114	1843, p. 236 et 291	—	—	—	—
—	1631	1847, p. 113	—	—	—	—	—
—	1635	—	—	—	—	—	—
—	1639	1847, p. 114	1843, p. 240	—	—	—	—
—	1640 a	—	1843, p. 241 et 300	—	—	—	—
—	1641	1852, p. 134	—	—	—	—	—
—	1641 a	—	1843, p. 241 et 300	—	—	—	—
—	1642	1847, p. 115	—	—	—	—	—
—	1643 a	—	1843, p. 234	—	—	—	—
—	1645	1847, p. 115	—	—	—	—	—
—	1646	1847, p. 115	—	—	—	—	—
—	1647	1847, p. 115	—	—	—	—	—
—	—	—	—	IX p. 68 nr. 1	—	—	XXVIII
—	—	—	—	IX p. 71 nr. 2	—	—	XXII
—	—	—	—	IX p. 73 nr. 3	—	—	XXIII
—	—	—	—	IX p. 74 nr. 4	—	—	XXXVI
—	—	—	—	IX p. 75 nr. 5	—	—	I
—	—	—	—	—	III¹ p. 59 nr. 129	—	XXX
—	—	—	—	—	—	XXVIII (1880) p. 156 nr. 369 frg. b	XXX a

Indices.

I. Nomina:
   a) Virorum et mulierum.
   b) Imperatorum.
   c) Locorum, regionum, civitatium cum ethnicis.
II. Res publicae.
III. Res sacrae:
   a) Dei, Deae, heroes cum templis.
   b) Feriae Aphrodisienses.
   c) Feriae extraneae, quibus interfuerunt Aphrodisienses.
   d) Agonistica.
IV. Varia.

I. Nomina.

a) Virorum et mulierum.

Ἀγα]θόποδος Gen. τοῦ Ἀρτε[μιδώ]ρου cf. Τειμοκλέους XXVIII, 3 p. 146.
Ἀγέλαον, Ἀντ(ώνιον) Καρ(μίνιον] Πο. Ἀγέλαον XXVI, 14 p. 139.
Ἀδράστου τοῦ Διονυσ[ίου] τοῦ Περίτου τοῦ φύσει Ἀδράστου Μόλωνος Μύων[ος Ἀδ]ράστου VIII a. col. I, 1 p. 47.
Ἀδράστου τοῦ Διονυσ[ίο]υ τοῦ Περίτου τοῦ φύσει Ἀδράστου τοῦ Μόλωνος Μύων[ος] VIII b. col. II, 1 p. 48.
Ἀδράστου Μόλωνος Μύων[ος Ἀδ]ράστου VIII a. col. I, 2 p. 47.
Ἀδράστου τοῦ Μόλωνος Μύων[ος] VIII b. col. II, 2 p. 48.
Ἀδ]ράστου VIII a. col. I, 2 p. 47.
Ἀδράστου τοῦ Νεικοτείμου τοῦ Ἀρτεμιδ[ώ]ρου τοῦ Ζήνωνος Ἱέρακος XVIII, 11 p. 100.
Ἄδραστον Νεικοτείμου τοῦ Ἀρτεμιδώρου τοῦ Ζήνωνος Ἱέρακος XIX, 2 p. 101.
Ἄδραστος Νεικοτείμου XVIII, 19. p. 101, cf. p. 102.
Ἀδράστου, Κλαυδίου Ἀδράστου XXI, 12. 27 p. 131.
Ἀδράστου, Τίτο[υ] Αἰλίου Ἀδράστου XXII, 10 p. 136.
Ἀδράστου, Ἄδραστον Ἀδράστου XXXVI, 5 p. 167.
Ἄδραστον Ἀδράστου XXXVI, 5 p. 167.
Ἀθηναγόρου, Φλ(αουΐου) Ἀθηναγόρου XIV, 8 p. 73. cf. p. 75.
Ἀθηναγόρου, Καρ(μινίου) Ἀθηναγόρου XIV, 10 p. 73. cf. p. 75.
Ἀθηναγόρου XIV, 11 p. 73. cf. p. 75.
Αἴλιος Αὐρήλιος Μένανδρος XV, 2 p. 87.
Αἴλιον, Μάρκον? Αἴλιον Αὐρήλιον [Μένανδρον] XVI, 3 p. 88.
Αἰλίου, Τίτο[υ] Αἰλίου Ἀδράστου XXII, 10 p. 136.
Αἰνεία[ν], Ζήν]ωνα Ζήν[ωνος το]ῦ Χάρητος το[ῦ Ζή]νωνος Αἰνεία[ν] XXVII, 1 p. 145. cf. p. 146 adnot. 1.
Ἀμμίαν Ἀττάλου τοῦ Πυθέου XVIII, 3 p. 100, cf. p. 102.

Ἀμμία, Αὐρηλία Ἀ. Ζήνωνος [δ] *τοῦ Χρυσίππου* IX, 16 p. 53.
Ἀντ. Μ. Ἀντ. Νε[ικ]*ομάχου Βλάστου* XXXI, 13 p. 163. cf. p. 166 adnot. 1.
Ἀντ. Μ. Αὐρ. Ἀντ. Νεικομάχου Βλάστου XXXII, 12 p. 163.
Ἀντιδωρίδου XXVIII, 39 p. 147.
Ἀντίοχον, Ἀντ[ώ]*νιον Φλαυ. Μητροδ*[ώ]*ρου υἱὸ*[ν] *Ἀντίοχον* XXIV, 3 p. 138.
Ἀντώνιον, Μ. Φλ. Ἀντώνιον Λυσίμαχον XXb. 1 p. 116.
Ἀντωνίου, Κου(*ίντου*) *Ἀντωνίου Ἐπινείκου* XXb. 11 p. 116.
Ἀντώνιον, Μάρκον Ἀντώνιον Ἀπελλᾶν Σεβηρεῖνον XXIII, 7 p. 137.
Ἀντ[ώ]*νιον Φλαυ. Μητροδ*[ώ]*ρου υἱὸ*[ν] *Ἀντίοχον* XXIV, 1 p. 137.
Ἀντ[ω]*νίου Φλαβίου Μητροδ*[ώ]*ρου* XXIV, 22 p. 138.
Ἀντ(*ώνιον*) *Καρ*(*μίνιον*?) *Πο. Ἀγέλαον* XXVI, 14 p. 139.
Ἀντ(*ωνίου*) *Αὐρ*(*ηλίου*) *Εὐελπίστου* XXVI, 26 p. 140.
Ἀπελλᾶν, Μάρκον Ἀντώνιον Ἀπελλᾶν Σεβηρεῖνον XXIII, 8 p. 137.
Ἀπολλινάριον, Τίτον Φλαούϊον Τίτου Φλ[αου]*ΐου Μενίππου υἱόν, Κυρείνᾳ, Ἀπολλινάριον* XII, 7 p. 65.
Ἀπολλωνίου τοῦ Ὑψικλέους IV, 4 p. 19.
Ἀπολλωνίου τοῦ Μενάνδρου XV, 29 p. 88.
Ἀπολλωνίου, τοῦ Μενεσθέως Παπ[ί]*ου* XXVII, 3 p. 145.
Ἀππουλήϊος, Μάρκος Οὔλπιος Ἀ. Εὔρυκλῆς XX, 1 p. 114. cf. p. 118.
Ἀπφίας, Φλ(*αουΐας*) *Ἀπφίας* XIV, 5, 27 p. 73. cf. p. 75.
Ἀπφίας XIV, 12 p. 73. cf. p. 75.
Ἀριστοκράτους Gen. VI, 2 p. 38.
Ἀριστονείκη Ἀριστοκράτους VI, 2 p. 38.
Ἀρίστωνος τρὶς τοῦ Ἀρτεμιδώρου Μενίπ[π]*ου* IX, 6 p. 53.
Ἀρτεμιδώρου Μενίππου IX, 2 p. 53, cf. *Ἀρίστωνος*.
Ἀρτεμιδ[ώ]*ρου τοῦ Ζήνωνος Ἱέρακος* XVIII, 13 p. 100 et XIX, 2 p. 101.
Ἀρτε]*μιδώρο*[*υ τοῦ Δη*]*μοφάντου* XXII, 1 p. 136.
Ἀρτεμιδ[*ώρ*]*ου* XXII, 13 p. 137.
Ἀρτε[*μιδώ*]*ρου* XXVIII, 3 p. 146.
Ἀρτέμωνος Gen. *Κροκίωνος* XIX, 14 p. 102.
Ἀττάλου τοῦ Πυθέου XVII, 6 p. 99. XVIII, 4 p. 100. cf. p. 155.
Α[*ὐρ*. XXVIII, 1 p. 146.

Αὐρ. Μ. Αὐρ. Ἀντ. Νεικομάχου Βλάστου XXXII, 12 p. 163.
Αὐρ. Μ. Αὐρ. Παπίου τοῦ Παπίου δ' τοῦ Διογένους XXXIII, 11 p. 164. XXXIV, 11 p. 164. cf. p. 166 adn. 1.
Αὐρηλία Ἀμμία Ζήνωνος [δ] τοῦ Χρυσίππου IX, 16 p. 53.
Αὐρήλιος, Αἴλιος Αὐρήλιος Μένανδρος XV, 2 p. 87.
Αὐρήλιον, Μάρκον?] Αἴλιον Αὐρήλιον [Μένανδρον] XVI, 3 p. 88.
Αὐρ(ηλίου), Ἀντ(ωνίου) Αὐρ(ηλίου) Εὐελπίστου XXVI, 26 p. 140.
Αὐρήλιον, Ἰού[λ]ιον Αὐρήλιον, Ζήλου υἱόν, Χαρίδημον XXIV, 13 p. 138. XXV, 11 p. 139. cf. p. 144 adn. 3.
Αὐρ. Μ. Αὐρ. Μουσαῖον τὸν καὶ Ἑορτάσιον XXX, 32 p. 154.
Βλάστου, Μ. Ἀντ. Νε[ικ]ομάχου Βλάστου XXXI, 14 p. 163. cf. p. 166 adn. 1.
Βλάστου, Μ. Αὐρ. Ἀντ. Νεικομάχου Βλάστου XXXII, 13 p. 163.
Δημητρίου, Ἡφαιστίωνος β τοῦ Δ. X, 13 p. 58.
Δημητρίου X, 13 p. 58, *Σόλων Δημητρίου* p. 13 adnot. 3.
Δη]μοφάντου, Ἀρτεμιδώρου τοῦ [Δη]μοφάντου XXII, 2 p. 136.
Διογέ[νους, Καλλικράτης Διογέ[νους XIII, 6 p. 70.
Διογένους, Μ. Αὐρ. Παπίου τοῦ Παπίου, δ τοῦ Διογένους. XXXIII, 13 p. 164. XXXIV, 13 p. 164. cf. p. 166 adn. 1.
Διογένου[ς] XI, 4 p. 63.
Διογένην Μενάνδρου τοῦ Διογένου[ς] XI, 3 p. 63.
Διογένην X, 2 p. 58.
Διοδώρου το[ῦ Πο]σειδέοντος XVII, 3 p. 99.
Διοδώρου τοῦ Διοδώρου το[ῦ Πο]σειδέοντος XVII, 3 p. 99.
Δι]ονυσίου Μιν[νίωνος?] II, 2 p. 15.
Διονυσ[ίου] τοῦ Περίτου τοῦ φύσει Ἀδράστου Μόλωνος Μύων[ος Ἀδ]ράστου VIII a. col. I, 1 p. 47.
Διονυσ[ίο]υ τοῦ Περίτου τοῦ φύσει Ἀδράστου τοῦ Μόλωνος Μύων[ος] VIII b. col. I, 1 p. 48.
Διοτείμου XXI, 4 p. 130.
Ἔκλεκτος, [Οὐα]λέριος Ἔκλεκτος Sinopensis. XXX, 2 p. 153.
Ἑορτάσιον, Μ. Αὐρ. Μουσαῖον τὸν καὶ Ἑορτάσιον XXX, 32 p. 154.
Ἐπινείκου, Κου(ίντου) Ἀντωνίου Ἐπινείκου XX b. 12 p. 116.
Ἑρμογένους τοῦ Ὑψικλέους φύσε[ι] δὲ Ἑρμοῦ XIX, 12 p. 102.
Ἑρμοῦ XIX, 13 p. 102.
Ἑρμοφάντου, Ἱεροκλῆς Ἑρμοφάντου VI, 1—p. 38.

Εὐελπίστου, *Ἀντ(ωνίου) Αὐρ(ηλίου) Εὐελπίστου* XXVI, 26 p. 140.
Εὔ[μαχος? XXI, 3 p. 130.
Εὐρυκλῆς, *Μάρκος Οὔλπιος Ἀππουλήιος Ε.* XX, 1 p. 114, cf. p. 118 sq.
Εὐ[ρυ]κλέ[ο]υς, *Οὐλπίου Εὐρυκλέους* XXII, 18 p. 137.
Εὐτυχιανός, *Τιβ. Κλ. Εὐτυχιανός* XXIX, 19 p. 152.
Ζήλου XXIV, 13 p. 138. XXV, 12 p. 139. cf. p. 144 adn. 3.
Ζήλου XXIV, 15 p. 138.
Ζήνωνος τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Μενάνδρου XV, 29 p. 88.
Ζήν]ωνα Ζήν[ωνος το]ῦ Χάρητος το[ῦ Ζή]νωνος Αἰνεία[ν] XXVII, 1 p. 145. cf. p. 146 adn. 1.
Ζήν[ωνος το]ῦ Χάρητος cf. *Ζήνωνα* XXVII, 1 p. 145.
Ζήνωνος Gen. *Ἱέρακος* XVIII, 13 p. 100. XIX, 2 p. 101.
Ζήνων[ος] τοῦ Ὑψικλέους τοῦ Ὑψικλέους τοῦ φύσει Ζήνωνος Ὑψικλέους V, 1 p. 24, p. 38.
Ζήνωνος, *Αὐρηλία Ἀμμία Ζ.* [δ̄] *τοῦ Χρυσίππου* IX, 17 p. 53.
Ἡφαιστίωνος β τοῦ Δημητρίου X, 12 p. 58.
Ἱέρακος Gen. XVIII, 14 p. 100. XIX, 2 p. 101.
Ἱεροκλῆς Ἑρμοφάντου VI, 1 p. 38.
Ἰουλιανοῦ, *Ὀσσιδίου Ἰ.* XXI, 19 p. 131.
Ἰού[λ]ιον Αὐρήλιον, *Ζήλου υἱόν*, *Χαρίδημον* XXIV, 12/13 p. 138. XXV, 11 p. 139. cf. p. 144 adn. 3.
Ἰουλίου Κρατεροῦ XXV, 19 p. 139.
Ἰσόβουνο[ς], *Μενεσθεὺς Ἀπολλωνίου τοῦ Μενεσθέως Παπ[ί]ου Ἰσόβουνο[ς]* XXVII, 4 p. 145.
Καλλικράτης Διογέ[νους XIII, 6 p. 70.
Καλλικράτ[ει XIII, 27 p. 71.
Καλλικράτου τοῦ Διοτείμου XXI, 4 p. 130.
Καλλικράτης Μολοσσοῦ III, 13 p. 17.
Καρμινίων Gen. plur. XIV, 11 p. 73. cf. p. 75.
Καρ(μίνιον) Μάρ(κον) Οὔλ(πιον) Καρ(μίνιον) Κλαυδιανόν XIV, 2 p. 73.
Καρ(μινίου) Ἀθηναγόρου XIV, 10 p. 73.
Καρ(μινίου) Κλαυδιανοῦ XIV, 2 p. 73.
Καρ(μίνιον), *Ἀντ(ώνιον) Καρ(μίνιον?) Πο. Ἀγέλαον* XXVI, 14 p. 139.
Carminii Claudiani cf. p. 74 sq.
Κλ., *Τιβ. Κλ. Εὐτυχιανός* XXIX, 18 p. 152.

Κλαυδιανόν, Μάρ(κον) Οὔλ(πιον) Καρ(μίνιον) Κλαυδιανόν XIV, 2 p. 73. cf. p. 74 sq.
Κλαυδιανοῦ Καρ(μινίου) Κλαυδιανοῦ XIV, 2 p. 73.
Κλαυδιανοῦ XIV, 12 p. 73.
Κλαύδιος, [Τι]βέριος Κλαύδιος Μαρίωνος υἱὸς Κυρίνᾳ Μέ-νανδρος VII, 24 p. 76.
Κλαυδίου Ἀδράστου XXI, 12. 27 p. 131.
Κου(ίντου) Ἀντωνίου Ἐπινείκου XXb. 11 p. 116.
Κρατεροῦ, Ἰουλίου Κρατεροῦ XXV, 19 p. 139.
Κροκίωνος Gen. XIX, 14 p. 102.
Λειβιανῆς Gen. XIV, 12 p. 73.
Λυσίμαχον, Μ. Φλ. Ἀντώνιον Λυσίμαχον XXb. 2 p. 116.
Λυσιμάχου, Φλαβίου Λ. XX, 13 p. 114. XXa. 1 p. 115.
Μαρίωνος Gen., *[Τι]βέριος Κλαύδιος Μαρίωνος υἱὸς Κυρίνᾳ Μένανδρος* VII, 25 p. 46.
[Μάρκον?], Αἴλιον Αὐρήλιον [Μένανδρον] XVI, 2 p. 88.
Μάρκον Ἀντώνιον Ἀπελλᾶν Σεβηρεῖνον XXIII, 7 p. 137.
Μ. Ἀντ. Νε[ικ]ομάχου Βλάστου XXXI, 13 p. 163.
Μαρ. Α[ὐρ . . . . . .? XXXVIII, 1 p. 146.
Μ. Αὐρ. Ἀντ. Νεικομάχου Βλάστου XXXII, 11 p. 163.
Μ. Αὐρ. Μουσαῖον τὸν καὶ Ἑορτάσιον XXX, 32 p. 154.
Μ. Αὐρ. Παπίου, ὁ τοῦ Διογένους XXXIII, 11 p. 164. XXXIV, 11 p. 164.
Μάρκ(ον) Οὔλ(πιον) Καρ(μίνιον) Κλαυδιανόν, υἱὸν Καρ-(μινίου) Κλαυδιανοῦ XIV, 2 p. 73.
Μάρκος Οὔλπιος Ἀππουλήϊος Εὔρυκλῆς XX, 1 p. 114.
[Μ.] Φλ. Ἀντώνιον Λυσίμαχον XXb. 1 p. 116.
Μενάνδρου τοῦ Διογένους XI, 3 p. 63.
[Μένανδρον], [Μάρκον?] Αἴλιον Αὐρήλιον [Μένανδρον] XVI, 3 p. 88.
[Μένανδρ]ο[ν β vel *γ] τοῦ Μ[ενάνδρου], υἱὸν Μενάνδρου* XXVI, 1 p. 139.
Μ[ενάνδρου], [Μένανδ]ρο[ν β vel *γ] τοῦ Μ. υἱὸν Μενάνδρου* XXVI, 1 p. 139.
Μενάνδρου, [Μένανδ]ρο[ν β vel *γ] τοῦ Μ[ενάνδρου] υἱὸν Μ.* XXVI, 2 p. 139.
Μενάνδρου XV, 29 p. 88.
Μένανδρος XXVI, 29 p. 140.

Μένανδρος, Αἴλιος Αὐρήλιος Μένανδρος XV, 2 p. 87.
Μενάνδρῳ XV, 19 p. 87.
Μένανδρος, [Τι]βέριος Κλαύδιος Μαρίωνος υἱὸς Κυρίνᾳ Μένανδρος VII, 26 p. 46.
Μενεκρά[την II, 1 p. 15.
Μενεσθεὺς Ἀπολλωνίου τοῦ Μενεσθέως Παπ[ί]ου Ἰσόβουνο[ς] XXVII, 3 p. 145.
Μενεσθέως Παπ[ί]ου XXVII, 3 p. 154.
Μενίππου, Ἀρτεμιδώρου Μ. IX, 2 p. 53, cf. *Ἀρίστωνος.*
Μενίππου, Τίτου Φλ[αυ]ΐου Μενίππου XII, 6 p. 65.
Μητροδ[ώ]ρου, Ἀντώνιον Φλαυ. Μητροδ[ώ]ρου υἱὸ[ν] Ἀντίοχον XXIV, 2 p. 137.
Μητροδ[ώ]ρου, Ἀντ[ω]νίου Φλαβίου Μητροδ[ώ]ρου XXIV, 22 p. 138.
Μιν[νίωνος? Gen. II, 2 p. 15.
Μολοσσοῦ Gen. III, 14 p. 17.
Μόλωνος Gen. *Μύων[ος Ἀδ]ράστου* VIIIa. col. I, 2 p. 47.
Μόλωνος Μύων[ος] VIIIb. col. II, 2 p. 48.
Μουσαῖον, Μ. Αὐρ. Μουσαῖον τὸν καὶ Ἑορτάσιον XXX, 32 p. 154.
Μύων VIIIb. col. II, 13 p. 48.
Μύων[ος] Gen. VIIIb. col. II, 3 p. 48.
Μύων[ος Ἀδ]ράστου VIIIa. col. I, 2 p. 47.
Μύωνα Περίτου τοῦ Ἀδράστου τοῦ Διονυσ[ίου] τοῦ Περίτου τοῦ φύσει Ἀδράστου Μόλωνος Μύων[ος Ἀδ]ράστου VIIIa. col. I, 1 p. 47.
Νε[ικ]ομάχου, Μ. Ἀντ. Νε[ικ]ομάχου Βλάστου XXXI, 13 p. 163.
Νεικομάχου, Μ. Αὐρ. Ἀντ. Νεικομάχου Βλάστου XXXII, 12 p. 163. cf. p. 166 adn. 1.
Νεικοτείμου Gen. XVIII, 20 p. 101.
Νεικοτείμου τοῦ Ἀρτεμιδ[ώ]ρου τοῦ Ζήνωνος Ἱέρακος XVIII, 12 p. 100. XIX, 2 p. 101.
Ὀσσιδίου Gen. *Ἰουλιανοῦ* XXI, 19 p. 131.
Οὐα]λέριος Ἔκλεκτος Sinopensis XXX, 2 p. 153.
Οὔλπιος, Μάρκος Ο. Ἀππουλήϊος Εὐρυκλῆς XX, 1 p. 114.
Οὐλπίου Εὐ[ρυ]κλέ[ο]υς XXII, 18 p. 137.
Οὔλ(πιον), Μάρ(κον) Οὔλ(πιον) Καρ(μίνιον) Κλαυδιανόν XIV, 2 p. 73.

Παμφίλου Gen. *τοῦ Ἀρτέμωνος Κροκίωνος* XIX, 14 p. 102.
Παπίου, ὁ τοῦ Διογένους cf. *Μ. Αὐρ. Παπίου* XXXIII, 12 p. 164. XXXIV, 12 p. 164.
Παπίου, Μ. Αὐρ. Παπίου τοῦ Παπίου ὁ τοῦ Διογένους XXXIII 12 p. 164. XXXIV, 12 p. 164; cf. p. 166 adnot. 1.
Παπ[ί]ου, cf. *Μενεσθεύς* XXVII, 4 p. 145.
Περείτα[ν] Ἀδράστου τοῦ Διονυσ[ίο]υ τοῦ Περίτου τοῦ φύσει Ἀδράστου τοῦ Μόλωνος Μύων[ος] VIII b. col. II, 1 p. 48.
Περίτου τοῦ Ἀδράστου τοῦ Διονυσ[ίου] τοῦ Περίτου τοῦ φύσει Ἀδράστου Μόλωνος Μύων[ος Ἀδράστου VIII a. col. I, 1 p. 47.
Περίτου Gen. VIII a. col. I, 16 p. 47 et VIII b. col. II, 2 p. 48.
Περίτᾳ VIII a. col. I, 15 p. 48.
Πο., Ἀντ(ώνιον) Καρ(μίνιον) Πο. Ἀγέλαον XXVI, 14 p. 139, 144 adnot. 5.
Πο]σειδέοντος Gen. XVII, 4 p. 99.
Πυθέου, Ἀττάλου τοῦ Πυθέου XVII, 6 p. 99, XVIII, 4 p. 100.
Σεβηρεῖνον, Μάρκον Ἀντώνιον Ἀπελλᾶν Σεβηρεῖνον XXXIII, 9 p. 137.
Σόλων Δημητρίου p. 13 adnot. 3.
Τα . . . .? XV, 1 p. 86.
Τάταν Διοδώρου τοῦ Διοδώρου το[ῦ Πο]σειδέοντος XVII, 3 p. 99.
Τατιανοῦ, Gen. *Φιλήμονος? τετράκι Τατιανοῦ* XXI, 22 p. 131.
Τε[ι]μοκλέα Ἀπολλωνίου τοῦ Ὑψικλέους IV, 4 p. 19.
Τειμοκλέου[ς τοῦ Ἀγα]θόποδος τοῦ Ἀρτε[μιδώ]ρου XXVIII, 2 p. 146.
Τιβ. Κλ. Εὐτυχιανός XXIX, 18 p. 152.
[Τι]βέριος Κλαύδιος Μαρίωνος υἱὸς Κυρίνᾳ Μένανδρος VII, 24 p. 46.
Τίτον Φλαΐον Τίτου Φλ[αυ]ΐου Μενίππου υἱόν, Κυρείνᾳ, Ἀπολλινάριον XII, 5 p. 65.
Τίτου Φλ[αυ]ΐου Μενίππου XII, 5 p. 65.
Τίτο[υ] Αἰλίου Ἀδράστου XXII, 9 p. 136.
Ὑψικλέους Gen. IV, 5 p. 19.
Ὑψικλέους cf. *Ἑρμογένους* XIX, 12 p. 102.
Ὑψικλέους τοῦ Ὑψικλέους τοῦ φύσει Ζήνωνος Ὑψικλέους, pater *Ζήνωνος* V, 2 p. 24.

Φιλήμονος, Gen. XXII, 17 p. 137.
[Φιλήμον]ος? τετράκι Τατιανοῦ XXI, 22 p. 131.
Φλ. Μ. Φλ. Ἀντώνιον Λυσίμαχον XXb, 1 p. 116.
Φλάβιος Εὔ[μαχος? XXI, 3 p. 130.
Φλαβίου, Ἀντ[ω]νίου Φλαβίου Μητροδ[ώ]ρου XXIV, 22 p. 138.
Φλαβίου Λυσιμάχου XX, 13 p. 114. XXa, 1 p. 115.
Φλαυ. Ἀντ[ώνιον] Φλαυ. Μητροδ[ώ]ρου υἱὸ[ν] Ἀντίοχον XXIV, 1 p. 137.
Φλαυΐον cf. *Τίτον Φλαυΐον* XII, 5 p. 65.
Φλ(αουΐου) Ἀθηναγόρου XIV, 8 p. 73.
Φλ[αυ]ΐου, Τίτου Φλ[αυ]ΐου Μενίππου XII, 6 p 65.
Φλ(αουΐας) Ἀπφίας XIV, 5 p. 73.
Χάρητος Gen. *το[ῦ Ζή]νωνος* cf. *Ζήνωνα Αἰνείαν* XXVII, 1 p. 145.
Χαρίδημον, Ἰούλιον Αὐρήλιον, Ζήλου υἱόν, Χαρίδημον XXIV, 14 p. 138. XXV, 14 p. 139.
Χρυσίππου, Αὐρηλία Ἀμμία Ζήνωνος [δ] τοῦ Χρ. IX, 17 p. 53.
Aphrodisienses, quibus plura nomina sunt cf. p. 55 adnot. 1.

b) Imperatores.

Αὐτοκράτορα cf. *Κόμοδον.*
Αὐτοκρατόρων XIV, 5 p. 73.
Αὐτοκράτορ[σ]ιν, τοῖς κυρίοις Αὐτοκράτορ[σ]ιν XV, 13/14 p. 87.
Σεβαστοῦ XIV, 8 p. 73.
Σεβαστῶν XI, 5. 7/8 p. 63; XVII, 9. 14 p. 99; XIX, 5 p. 101.

Octavianus.

Αὐτοκράτορος, ἀρχιερατεύσαντα τοῦ Αὐτοκράτορος IV, 12 p. 19, cf. p. 20.

Titus.

Τίτου, ἱερ[α]τεύσαντα — θεοῦ Τίτου VIIIb. col. II, 17 p. 48.

Nerva.

Νέρβα, ἱερατείᾳ θεοῦ Νέρβα VIIIa. col. I, 10 p. 48.

Hadrianus.

Τ[ραϊανὸν Ἀδρι]ανὸν Σεβαστόν XIII, 3/4 p. 70.

M. Aurelius.

Ἀντωνείνου, ἐπὶ [θ]εοῦ Ἀντωνείνου XV, 7 p. 87.

Commodus.

Κομμό[δου], ὑπὲρ τῆς τοῦ μεγίστου Αὐτοκράτορος Κομμό[δου Σεβαστοῦ σωτηρίας] καὶ εἰς αἰῶνα διαμονῆς XXI, 10 p. 131.
Κόμοδον, διὰ τὴν πρὸς τὸν μέγιστον Αὐτοκράτορα εὐσέβειαν Μάρκον Αὐρήλιον Κόμοδον Ἀντωνῖνον Σεβαστόν XX, 5/6 p. 114.

c) Locorum, regionum, civitatium cum ethnicis.

Ἀδρα[μύττιον XVI, 33 p. 89.
Ἀδριανῆᾳ, ἐν Ἀ. τῆς Βειθυνία[ς XXVIII, 14 p. 147.
Ἀθήναις, ἐν XVI, 25 p. 89.
Ἀθηναῖος XXX, 3 p. 159.
Ἀναζαρβόν XVI, 43 p. 90.
Ἀ[νκ]ύρᾳ, ἐν Ἀ. τῆς Γαλατίας XXVIII, 11 p. 147.
Ἀνκύραν [τ]ῆς Γαλατίας XVI, 36 p. 89.
Ἀνκυρ[αν]όν XXVIII, 5 p. 146.
Ἀντιοχείᾳ, ἐν Κολωνείᾳ Ἀ. XV, 3 p. 87.
Ἀντιοχέων Καισαρέων Κολωνῶν XV, 26 p. 88.
Ἀντιοχεῦσιν, τοῖς Ἀ. XV, 17 p. 87.
Ἀπολλωνιατῶν Λυκίων Θρᾳκῶν XV, 27 p. 88.
Ἀπολλωνιατῶν τῶν ἀπὸ Σαλβάκης XXXI, 6 p. 163.
Ἀραβίας τῆς XVI, 45 p. 90.
Ἄργους, ἐξ XXX, 12 p. 153.
Ἀσίας X, 3 p. 58; XIII, 26 p. 71; XIV, 3. 6. 13 p. 73; XVI, 18. 20. 32 p. 89; XX, 1 p. 114; XXVIII, 35 p. 147; XXX, 23. 27 p. 153.
Ἀσίᾳ, ἐν τῇ XVII, 17 p. 100.
Ἀφροδισιάς p. 7, 8, 9.
Ἀφροδεισιάδι, ἐν Ἀ. XXX, 31 p. 153.
Ἀφροδ]εισιεύς XIII, 7 p. 70.
Ἀφροδεισιέα XXVIII, 4 p. 146; XXX, 34 p. 154.
Ἀφροδεισιέων XIII, 5. 22 p. 70; XV, 20 p. 87; XVI, 22. 26. 29. 31 p. 89; XXIX, 9 p. 152; XXXI, 3 p. 162; XXXII, 3 p. 163; XXXIII, 3 p. 163; XXXIV, 3 p. 164; XXXV, 3 p. 164.
Ἀφροδεισιήων XXIII, 3 p. 137; XXV, 7 p. 138.
Ἀφροδισιέων XIV, 1 p. 73. XX, 2 p. 114.
Ἀφρ]οδισιήων XXII, 7 p. 136.
Βειθυνία[ς] τῆς XXVIII, 14 p. 147. XXX, 22 p. 153.

Βεροίᾳ, ἐν XXX, 19 p. 153.
Βηρυτόν XVI, 38 p. 189.
Βυζαντίῳ, ἐν XXX, 21 p. 153.
Γάζαν XVI, 41 p. 90.
Γαλατίας τῆς XVI, 37 p. 89; XXVIII, 12 p. 147.
Δαμασκῷ, ἐν XXX, 30 p. 153.
Δαμασκόν XVI, 38 p. 89.
Δελφοῖς, ἐν XXX, 10 p. 153.
Δελφός XXX, 3 p. 153.
Δελφόν XXX, 33 p. 154.
Δελφῶν ὑπὸ XXX, 35 p. 154.
Ἐπιδαύρῳ ἐν XXX, 18 p. 153.
Εὐφράτῃ, πρὸς τῷ Ε. XVI, 46 p. 90.
Ἐφέσῳ, ἐν τῇ μητροπόλει τῆς Ἀσίας Ἐ. XIII, 26 p. 71.
Ἐφέσῳ, ἐν XX, 23 p. 115; XXX, 24. 25 p. 153.
Ἔφεσον XVI, 16. 18 p. 89.
Ζεῦγμα πρὸς τῷ Εὐφράτῃ XVI, 46 p. 90.
Ἠλεῖος XXX, 4 p. 153.
Ἠλεῖον XXX, 34 p. 154.
Ἠλείων, ὑπὸ XXX, 35 p. 154.
Ἡρακλε[ί]ᾳ, ἐν Ἡ. τῇ πρὸς τῷ Πόντῳ XXVIII, 16. 27 p. 147.
Ηράκλειαν, εἰς XXI, 15 p. 131.
Ἡρακλ[ει]ωτῶν, τὸν δῆμον τῶν XXXII, 6 p. 163.
Θήβαις, ἐν XXX, 18 p. 153.
Θηβαίων XV, 26 p. 88.
Θρᾳκῶν, Ἀπολλωνιατῶν Λυκίων Θ. XV, 27 p. 88.
Ἱεραπολ[εί]της XXXa, 2 p. 154.
Ἱεραπολειτῶν, δῆμον XXXIII, 6 p. 164.
Ἱερόπολιν XVI, 42 p. 90.
Ἱεροπόλει, ἐν XXX, 29 p. 153.
Καισαρέων, Ἀντιοχέων Κ. Κολωνῶν XV, 26 p. 88.
Καισάρειαν Πανιάδα XVI, 42 p. 90.
Καισάρειαν τὴν Στράτωνος XVI, 39 p. 90.
Κιβύραν XVI, 46 p. 90.
Κιβυρατῶν, δῆμον Κ. XXXIV, 6 p. 164.
Κλαυδιόπολιν XVI, 36 p. 89.
Κλαυδιοπολειτῶν XV, 28 p. 88.
Κολωνῶν, Ἀντιοχέων Καισαρέων Κ. XV, 26 p. 88.

Κολωνείᾳ Ἀντιοχείᾳ, ἐν XV, 3 p. 87.
Κυζίκῳ ἐν XXX, 28 p. 153.
Κυζικηνῶν, τῆς Κ. πόλεως XIV, 14 p. 73.
Κῦς sive *Κύον* p. 45 adn. 2.
Λυκίων Ἀπολλωνιατῶν Λ. Θρακῶν XV, 27 p. 88.
Μειλησίων XV, 27 p. 88.
Μιλήτῳ, ἐν XXX, 28 p. 153.
Μιν[ωήτην]? II, 2. 3 p. 15.
Μιτυλή[νην XVI, 32 p. 89.
Μοψουεστίαν XVI, 43 p. 90.
Νέαν πόλιν XVI, 13 p. 89.
— — *τῆς Σαμαρίας* XVI, 40 p. 90.
Νεαπόλει, ἐν XXX, 17 p. 153.
Νεικέᾳ, ἐν XXVIII, 25. 31 p. 147; XXX, 23 p. 153.
Ν]εικέαν XVI, 35 p. 89.
Νεικαεύς XXX, 6 p. 153.
Νεικομηδείᾳ, ἐν XXVIII, 22 p. 147; XXX, 21. 22 p. 153.
[Νεικομήδ]ειαν XVI, 35 p. 89.
Ν]εικομηδέα XXVIII, 5 p. 146.
Νεικοπόλει, ἐν XXX, 18 p. 153.
Πανιάδα, Καισάρειαν Π. XVI, 42 p. 90.
Πείσῃ, ἐν XXX, 10 p. 153.
Περγαῖος XXX, 5 p. 153; XXX a, 3 p. 154.
Περγάμῳ, ἐν XXX, 27 p. 153.
Πέργαμον XVI, 17 p. 89.
Περγαμηνῶν XV, 25 p. 88.
Πεσσινοῦντα XVI, 37 p. 89.
Πεσσινουντίων XV, 28 p. 88.
Πόντῳ, πρὸς τῷ XXVIII, 17. 27 p. 147.
Ποτιόλοις, ἐν XXX, 16 p. 153.
Προυσιάδα XVI, 35 p. 89.
Ῥώμῃ, ἐν XXX, 13. 14 (bis) p. 153; XXX a, 7. 8 p. 154.
Ῥώμ[ην, εἰς I, 6 p. 10.
Ῥώμην XVI, 28 p. 89.
Ρώμη[ς], τῆς β[ασ]ιλίδος Ῥ. XXIX, 13 p. 152; cf. p. 156 adnot. 4.
Ῥώμης XXX a, 8 p. 154.
Σαλβάκης, Ἀπολλωνιατῶν τῶν ἀπὸ Σ. XXXI, 7 p. 163.

Σαμαρίας, τῆς XVI, 40 p. 90.
Σάρδεσιν, ἐν XXX, 23. 24 p. 153.
Σαρδιανός XXX, 4 p. 153.
Σαρδιανόν XXX, 33 p. 154.
Σειδόνι, ἐν XXX, 30 p. 153.
Σινωπεύς XXX, 2 p. 153.
Σκυθόπολιν XVI, 41 p. 90.
Σμυρναῖος XXX a, 1 p. 154.
Σμύρναν XVI, 19 p. 89.
Σμύρνῃ, ἐν XXX, 26 (bis). 27 p. 153.
Σμύρνῃ, ἀρχιερεὺς Ἀσίας ἀποδεδειγμένο[ς] ναῶν καὶ τῶν ἐν Σ. XX, 2 p. 114.
Στράτωνος, Καισάρειαν τὴν Σ. XVI, 39 p. 90.
Συρίας, τῆς XVI, 44 p. 90.
Ταβηνῶν, δῆμον Τ. XXXV, 6 p. 164.
Τε[ι]μέλου, τοῦ Τ. ποταμοῦ XIV, 41 p. 74; cf. p. 85 adn. 5.
Τράλλεσι, ἐν XXI, 21 p. 131; XXX, 24 p. 153.
Τριπολείτης XXX a, 3 p. 154.
Τρίπολιν τῆς Συρίας XVI, 44 p. 90.
Τύρον XVI, 39 p. 90.
Τύρῳ, ἐν XXX, 29 p. 153.
Φιλαδελφείᾳ, ἐν XXVIII, 34 p. 147.
Φιλαδέλφειαν τῆς Ἀραβίας XVI, 45 p. 90; cf. p. 98 adn. 5.
Φιλαδελφεύς XXX a, 1 p. 154.
Φιλιπποπόλει, ἐν XXX, 20 (bis) p. 153.

II. Res publicae.

ἀγορανομήσαντα ἐν τῇ χαλεπωτάτῃ σε[ιτοδείᾳ I, 4 p. 10.
— τετράκις XIX, 6 p. 101.
agoranomus p. 12 sq.
ἀνυπευθύνους ἀρχὰς τελέσαντα I, 5 p. 10.
ἀξιώματος, γένους καὶ ἀ. τοῦ πρωτεύοντος ἐν τῇ πατρίδι XXVII, 2 p. 145.
ἀποτίσ[ε]ι τῷ [ταμιείῳ] VIII a, col. I, 16 p. 48.
ἀργυρίου, ἀνέθηκεν τῇ ἱερ[ω]τάτῃ βουλῇ εἰς αἰωνίους κλήρους ἀ. *βτο IX, 22 p. 53; cf. p. 57 adnot. 5, p. 84.

ἀργυροταμίαν τῆς Ἀσίας XIV, 13 p. 73.
ἄρξαντα τὰς ἐν τῇ πόλει ἀρχὰς πάσας διὰ παντός VII, 10 p. 46.
ἀρχάς I, 5 p. 10; VII, 11 p. 46.
— τὰς ἀ. τελέσαντα φιλ[ο]δόξ[ω]ς XI, 9 p. 63.
— τὰς ἐνχειρ[ι]σθείσας αὐτῷ ἀ. VIII b, col. II, 10 p. 48.
ἀρχαῖς, γένους γεγ[ο]νότος ἐν ἀ. VIII b, col. II, 6 p. 48; VIII a, col. I, 5 p. 47; XII, 10 p. 65.
ἀρχαῖς IX, 14 p. 53.
ἀρχιγραμματέα, Ἀφροδεισιέα ἀ. XXX, 34 p. 154.
ἀρχικῶν, ἄνδρα τῶν ἐν τέλει, πατρὸς καὶ προγόνων ἀρχικῶν καὶ λιτουργῶν IX, 5 p. 53.
ἄρχοντος, τοῦ πρωτολόγου ἀ. X, 15 p. 58; cf. p. 62 adnot. 2.
ἄρχοντος, τοῦ πρ[ω]τολόγου ἀ. τὸ β. XXXIII, 14 p. 164; XXXIV, 14 p. 164.
— — τὸ γ. XXXI, 15 p. 163; XXXII, 14 p. 163.
ἄρχουσιν, Ἀφροδισιέων ἀ. XX, 2 p. 114; cf. p. 62 adn. 2.
αὐτονομία p. 9.
βουλάρχου, cf. βουλῆς τῆς ἀναστάσεως cet. XXVI, 28 p. 140.
βουλευτής, athleta β. XV, 26. 27 (bis) p. 88; cf. p. 97.
βου]λευτής, κῆρυξ β. XXX, 3. 4. 5 (bis). 6 p. 153; XXX a, 1 sq. p. 154.
βουλευτὴς πολλῶν πόλεων, praeco XXX, 7.
βουλευτήν, δολιχαδ[ρόμ]ον cet. XXVIII, 6 p. 146.
βουλευτήν, φωνασκόν β. XXX, 34 p. 154.
βουλή IV, 1 p. 19; XI, 1 p. 63; XII, 1 p. 65; XIV, 1 p. 73; XVI, 1 p. 88; XVII, 1 p. 99; XVIII, 1 p. 100; XXVI, 1 p. 139; XXVIII, 1 p. 146; XXXVI, 1 p. 167.
ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος ὁ Ἀφροδεισιέων καὶ ἡ γερουσία XIV, 1 p. 73.
ἡ βουλ]ὴ καὶ ὁ δ[ῆμος καὶ ἡ γε]ρουσία καὶ οἱ νέοι ἐτεί-[μησαν XII, 1. 2 p. 65; XXXVI, 1 p. 167.
βουλῇ, Ἀφροδισ[ιέ]ων ἄρχουσι, β., δήμῳ χαίρειν XX, 2 p. 114.
πάσης τῆς βουλῆς, ἐκ τῶν προσόδων π. τ. β. XXVI, 24 p. 140.
β[ουλῇ, τῇ ἱερ[ω]τάτῃ Ἀφροδεισιέων β. καὶ τῷ δήμῳ XIII, 5 p. 70.
βουλῇ, τῇ ἱερ[ω]τάτῃ β., cf. ἀργυρίου IX, 20 p. 53.

βουλῇ, *τῇ λαμπροτάτῃ β.* XIV, 32 p. 74.
βουλῇ, *τῇ β. πάσῃ διανομὰς δεδωκότα* XIV, 37 p. 74.
βουλῆς, *τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἀνδριάντος γεγενημένης ἐκ τῶν προσόδων πάσης τῆς β. διὰ τοῦ βουλάρχου* XXVI, 25 p. 140.
βουλῆς, *τῆς ἱερωτάτης β.* XV, 19 p. 87.
βουλῆς, *οἰκονόμου* (*τῆς βουλῆς*?) XXXVI, 3 p. 139.
γένους πρώτου καὶ ἐνδοξοτάτου IV, 6/7 p. 19; cf. p. 23 adn. 1.
— *πρώ]του καὶ ἐνδόξου* XVI, 6 p. 88.
— *πρώτου καὶ λαμπροῦ* XVII 7 p. 99.
— *τῷ τοῦ γ. ἀξιώματι ἀπὸ πρ[ώ]της ἡλικίας, κα[τ]ακολουθο[ῦ]ντα τ. τ. γ. ἀ.* VIII b, col. II, 8 p. 48.
— *ἄνδρα γ. λαμπροῦ καὶ ἐνδόξου καὶ γεγ[ο]νότος ἔν τ[ε] γυμνασιαρχίαις, στεφανηφορίαις καὶ πρεσβείαις καὶ κατασκευαῖς ἔργων καὶ ἀρχαῖς καὶ λιτουργίαις πάσαις* VIII b, col. II, 3 sq. p. 48.
— *πρώτου καὶ πολλὰς γυμνασιαρχίας καὶ στεφανηφορίας πεποιηκότος* cet. VIII a, col. I, 3 p. 47.
— *ζήσαντα . . . . ἀναλογούντως τῇ τοῦ γ. ἀξίᾳ* VIII a, col. I, 8 p. 48.
— *ἐπιγραφὰς τὰς ἀναλογούσας τῇ τοῦ γ. αὐτοῦ ἀξίᾳ* VIII a, col. I, 13 p. 48; cf. p. 52 adnot. 9, p. 57 adnot. 4.
— *ἄνδρα, γ. πρώτου, πατρὸς καὶ προγόνων γυμνασιάρχων καὶ στεφανηφόρων γεγονότων* cet. XII, 7 p. 65.
— *γ. πρ[ώ]του καὶ συνεκτικότος τὴν πατρίδα, ἐν γυμνασιαρχίαις καὶ στεφανηφορίαις γεγονότος* XVIII, 5 p. 100.
— *ἱερονε[ί]κην, ἄνδρα γ. πρώτου* XXXVI, 8 p. 167.
— *ἱερονείκην, γ. καὶ ἀξιώματος τοῦ πρωτεύοντος ἐν τῇ πατρίδι* XXVII, 1 p. 145.
γένει. πάντα ποιήσαντα — ἀναλογού[ν]τως τῆι πατρίδι καὶ τῶι γ. IV, 18/19 p, 19.
γραμματέως τῶν νέων XIX, 13 p. 102.
ἀρχιγραμματέα, *Ἀφροδεισιέα ἀ.* XXX, 34 p. 154.
γραπτῇ, *ἐτείμησεν*] *εἰκόνι γ.* II, 4 p. 15; cf. p. 16 adn. 2.
γερουσία XII, 1 p. 65; XIV, 1 p. 73; XVII, 1 p. 99; XVIII, 2 p. 100; XXVIII, 1 p. 146; XXXVI, 2 p. 167.
ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡ γερουσία καὶ οἱ νέοι ἐτείμησαν XII, 1. 2 p. 65; XXXVI, 1 sq. p. 167.

γερουσίᾳ, τῇ ἱερωτάτῃ γ. XIV, 33 p. 74.
— διανομὰς δεδωκότα τῇ γ. XIV, 37 p. 74.
γερουσιαστήν, φωνασκὸν γ. XXX, 33 p. 154.
gerusia p. 68 sq.
δῆμος II, 1 p. 15; XI, 1 p. 63; XII, 1 p. 65; XIV, 1 p. 73; XVI, 1 p. 88; XVII, 1 p. 99; XVIII, 1 p. 100; XXVIII, 1 p. 146; XXXI, 1 p. 162; XXXII, 1 p. 163; XXXIII, 1 p. 163; XXXIV, 1 p. 164; XXXV, 1 p. 164; XXXVI, 1 p. 167.
ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡ γερουσία καὶ οἱ νέοι ἐτείμησαν XII, 1. 2 p. 65; XXXVI, 1 p. 167.
δήμου, τοῦ λαμπροτάτου δ. Ἀφροδεισιέων XV, 20 p. 87.
— κτίστην τοῦ δ. XIX, 4 p. 101.
δήμῳ, τῇ . . . βουλῇ καὶ τῷ δ. XIII, 6 p. 70.
— ψηφιζόμενον ἀεὶ τὰ συνφέροντα τῷ δ. VII, 16. 17 p. 46.
— Ἀφροδισ[ιέ]ων ἄρχουσι, βουλῇ, δ. χαίρειν XX, 2 p. 114.
δῆμον, δὶς ἑστιάσαντα τὸν δ. IV, 14 p. 19. — ἑστιάσαντα τὸν δ. τετράκις VII, 7 p. 46. — ἑστιάσασαν τὸν δ. πλεονάκις καὶ πανδήμοις κατακλίσεσιν XVII, 14 p. 99.
— τὸν λαμπρότατον δ. XXXI, 5 p. 163; XXXII, 5 p. 163; XXXIII, 5 p. 164; XXXIV, 5 p. 164; XXXV, 5 p. 164.
δημοσίᾳ, ἀπὸ τῶν δ. θυομένων γέρα I, 11 p. 10.
—, σιτήσει δ. II, 6 p. 15.
δημοσί[ο]ις, ἐν δ. τόποις VIII a, col. I, 12 p. 48.
δημοσίων, ἔκδικον δ. πραγμάτων XIX, 8 p. 101.
διαθεμένους XX, 6 p. 114.
διαθεμένῳ XX, 16 p. 115.
διαθήκῃ, ἐν τῇ δ. VIII a, col. I, 16 p. 48.
διαθηκῶν XX, 13 p. 114.
διανομὰς δεδ[ω]κότα τοῖς τὴν πόλιν κατοικοῦσιν πολείταις καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς χώρας XIV, 35 p. 74.
δοθέντα, λογιστὴν δ. τῆς Κυζικηνῶν πόλεως XIV, 14 p. 73.
ἐγγύας, πλείστας ἐ. ὑπὲρ πολλῶν ἐκτ[εί]σαντα III, 3 p. 17; pignora p. 12. Cf. etiam ἐνγύας.
ἐγδικίας τετελ[ε]κότα VIII b, col. II, 10 p. 48; cf. p. 51 adnot. 5.
εἰκόνα XIX, 20 p. 152.
εἰκόνι cf. γραπτῇ.

εἰκόν[ων] ἀναθέσεις XIII, 24 p. 71.
— ἀναθέσει XV, 21 p. 88.
εἰκ[ό]νων ἐνόπλοις ἐπιχρύσοις ἀναθέσεσιν VIII a col. I, 10 p. 48; cf. p. 52 adnot. 7.
εἴλημα, τὰς παραστάδας καὶ τὸ κατ' αὐτῶν ε. XIV, 30 p. 74.
εἰσαγωγῆς, τοῦ ποταμοῦ XIV, 41 p. 74.
[εἰσηγησαμένου] XV, 1 p. 86.
εἰσόδους, τὰς ε. καὶ ἐξόδους XV, 26 p. 73.
ἐκδανεισμῷ XX, 17 p. 115.
ἔκδικον δημοσίων πραγμάτων XIX, 8 p. 101.
ἐκτ[εί]σαντα I, 9 p. 10; III, 3 p. 17.
ἐνγύας, πλείστας ἐνγύας ὑπὲρ πολλῶν ἐκτεί[σαντα I, 9 p. 10; cf. etiam ἐγγύας.
ἐνόπλοις, εἰκ[ό]νων ἐνόπλοις ἐπιχρύσοις ἀναθέσεσιν VIII a col. I, 11 p. 48; cf. p. 52 adnot. 7.
ἐνταφῆναι ἐν τῷ γυμνασίῳ I, 10 p. 10; III, 7 p. 17.
ἐνχειρ[ι]σθείσας τὰς ἐ. αὐτῷ ἀρχάς VIII b col. II, 9 p. 48.
ἐξόδους, τὰς εἰσόδους καὶ ἐ. XIV, 26 p. 73.
ἐπιγραφάς VIII a, col. I, 13 p. 48.
ἐπιδόσεις πολλάκις ἐν παντὶ καιρῷ πεποιημένον κατὰ τὴν τῆς πόλεως γνώμην πολείταις τε καὶ ξ[έ]νοις XIV, 38 p. 74.
— πεποι[η]μένον ἐπιδόσεις ἐκ τῶν ἰδίων πολυτελεῖς XIX, 9 p. 101.
ἐπιδόσεσι πάσαις XII, 12 p. 65.
ἐπικειμένην, τὴν ἐ. σορὸν τούτῳ [τῷ] μνημείῳ VIII a, col. I, 14 p. 48.
ἐπιμεληθέντος XIX, 12 p. 102.
— τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἀνδριάντος X, 9/10 p. 58.
ἐπεμελήθη, τῆς κατασκευῆς τοῦ τε ἀνδριάντος καὶ τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ἐ. VII, 23 p. 46.
[ἐπιψηφ]ισαμένου XV, 1 p. 86.
ἐργεπιστατήσαντος (τῶν νέων) XIX, 13 p. 102; cf. p. 110 adnot. 10.
ἔργον, τό XIV, 45 p. 74.
— τὸ ἐ. τοῦτο τὸ τῆς πλατείας XIV, 21 p. 73.
ἔργα, τὸ βαλανεῖον . . . . καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα πάντα VI, 3 p. 38.

ἔργων, αἰωνίων ἐ. κατασκευάς XIV, 19 p. 73.
ἔργων, γένους γεγ[ο]νότος ἐν — κατασκευαῖς ἐ. VIII b, col. II, 6 p. 48.
ἔργοις, τὰ ἀγάλματα πάντα τὰ ἐν τοῖς ἐ. XIV, 27 p. 74.
ἑστιάσεις, πεποι[η]μένον ἑ. XIX, 8 p. 101.
ἑστιάσ[ε]σιν, ἱ]ερ[ατ]εύσαντα τῶν Σεβαστῶν ὑπερβαλλούσαις φιλοδοξίαις καὶ πανδήμοις ἑ. XI, 9 p. 63.
ἑστιάσαντα δὶς τὸν δῆμον IV, 13/14 p. 19.
— — τετράκις — — VII, 7 p. 46.
ἑστιάσασαν τὸν δῆμον πλεονάκις καὶ πανδήμοις κατακλίσεσιν XVII, 14 p. 99.
epula populo data p. 20. 23 adnot. 4. p. 64. 107. 109.
ἐτείμησαν cet. v. s. v. τειμαί.
εὐεργέτην X, 7 p. 58.
θεμελίων, τὸ βαλανεῖον ἐκ θ. VI, 3 p. 38.
θυγατρὸς τῆς πόλεως καὶ Φλ. Ἀθηναγόρου XIV, 7 p. 73; cf. p. 39 sq.
κατακλίσεσιν, ἑστιάσασαν τὸν δῆμον πλεονάκις καὶ πανδήμοις κ. XVII, 15 p. 99.
κατασκευαῖς ἔργων VIII b, col. II, 5 p. 48.
κείονας, τούς XIV, 31 p. 73.
κεφαλ[α]ίου XX, 18 p. 115.
κηρύγμα[σ]ιν, δοξάσαι καθ' ἕκαστον ἀγῶνα τὴν — πατρίδα αὐτοῦ κηρύγμα[σ]ιν καὶ στεφάνοις XV, 7 p. 87.
κλήρους, ἀνέθηκεν τῇ ἱερ[ω]τάτῃ βουλῇ εἰς αἰωνίους κλ. ἀργυρίου ✻ βτο IX, 22 p. 53.
κοινά, ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις καιροῖς διατηρήσαντα [τὰ] κ. I, 2 p. 9.
κόσμῳ, τὸ βαλανεῖον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα πάντα σὺν παντὶ τῷ κ. VI, 3 p. 38.
κτίστην γεγονότα διὰ προγόνων τοῦ δήμου XIX, 4 p. 101.
— XIX, 7 p. 101; cf. p. 52 adnot. 6.
κτιστῶν XXIV, 17 p. 138; cf. etiam συνεκτικότων.
λαμπρο[τάτη]ς, τῆς λ. Ἀφροδεισιέων πόλεως XXIX, 8 p. 152.
λαμπροτάτου, τοῦ λ. δήμου Ἀφροδεισιέων XV, 20 p. 87.
λε[ι]του[ρ]γίαις IX, 15 p. 53.
λειτουργίαις, ἐν XII, 11 p. 65.

λιτουργίαις, *γένους γεγ[ο]νότος ἐν — λ. πάσαις* VIII b, col. II, 6 p. 48; VIII a, col. I, 5 p. 47.
λιτουργῶν, cf. *ἀρχικῶν*.
λογιστείαν XX, 8 p. 114; p. 118 sq.; p. 127 adnot. 7.
λογιστὴν δοθέντα τῆς Κυζικηνῶν πόλεως XIV, 13 p. 73.
λογιστοῦ, *κατὰ τὴν τοῦ λ. κέλευσιν* XXII, 19 p. 137.
μητέρα πόλεως XVII, 5 p. 99; cf. p. 39 sq.
μητροπόλει, *ἐν τῇ μ. τῆς Ἀσίας Ἐφέσῳ* XIII, 25 p. 71.
μνημείῳ, *τὴν ἐπικειμένην σορὸν τούτῳ [τῷ] μν.* VIII a, col. I, 14 p. 48.
νέοι p. 68 sq.; 107.
νέοι, *οἱ* XII, 2 p. 65; XIX, 1 p. 101; XXVIII, 1 p. 146; XXXVI, 3 p. 167.
— *ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡ γερουσία καὶ οἱ νέοι ἐτείμησαν* XII, 1. 2 p. 65; XXXVI, 3 p. 167.
νέων, *υἱὸν νέων* XIX, 3 p. 101; cf. p. 39 sq.
— *τοῦ γραμματέως τῶν νέων* XIX, 13 p. 102. — *ἐργεπιστατήσαντος* XIX, 13 p. 102.
νέους, *τὴν ἀνάθεσιν τοῦ ἀγάλματος πεποιῆσθαι τοὺς ν. ἐκ τῶν ἰδίων* XIX, 12 p. 102.
— *τὴν πρὸς τοὺς ν. φιλάγαθον διάθεσιν* XIX, 10 p. 101.
νομοθέτην X, 4 p. 58.
ξ[έ]νοις, *ἐπιδόσεις πεποιημένον πολείταις τε καὶ ξ.* XIV, 40 p. 74.
οἰκονόμου, *τοῦ οἰκ. τῆς βουλῆς* (?) XXVI, 3 p. 139.
πανδήμοις ἑστιάσεσιν XI. 9 p. 63.
παραστά[δ]ας, *τὰς λευκολίθους π.* XIV, 29 p. 74.
πατρίδα, *τὴν πρὸς τὴν π. δι[η]νεκῆ εὔνοιαν* XIX, 9 p. 101.
— *γένους συνεκτικότος τὴν π.* XVIII, 7 p. 100.
— *συνεκτικότων τὴν π.* VIII a, col. I, 6 p. 47; XII, 14 p. 65.
— *[ζ]ῶντα φιλοτείμως πρὸς τὴν π.* VIII b, col. II, 9 p. 48.
πατρίδι XVII, 19 p. 100.
— *γένους καὶ ἀξιώματος τοῦ πρωτεύοντος ἐν τῇ π.* XXVII, 2 p. 145.
— *εὔνουν τῇ π.* VII, 18 p. 46.
— *ἀναλογού[ν]τως τῆι π. καὶ τῶι γένει (πάντα ποιήσαντα)* IV, 18/19 p. 19.
πατρίδος, *ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ τῆς π. τόπῳ* XV, 22 p. 88.

π α τ ρ ί δ ο ς, πρεσβεύσαντα πλεονάκις ὑπὲρ τῆς π. XIX, 7 p. 101.
π α τ ρ ί ς, τὸν εὐεργέτην ἡ π. X, 8 p. 58.
π λ α τ ε ί α ς, τὸ ἔργον τῆς π. XIV, 21 p. 73.
π ο λ έ μ ο ι ς, ἐν τοῖς π. ἀρχὰς ἀνυπευθύνους τε[λέσαντα I, 5 p. 10.
π ό λ ε ω ς, [τῆς] λαμπρο[τάτη]ς Ἀφροδεισ[ιέ]ων π. XXIX, 10 p. 152.
— τῆς λαμπροτάτης Ἀφροδεισιέων πόλεως XXXI, 3 p. 162; XXXII, 3 p. 163; XXXIII, 3 p. 163; XXXIV, 3 p. 164; XXXV, 3 p. 164.
— τῆς Κυζικηνῶν π. XIV, 14 p. 73.
— κατὰ τὴν τῆς π. γνώμην XIV, 39 p. 74.
— υἱὸς πόλεως VI, 1 p. 38 } cf. p. 39 sq.
— θυγατρὸς τῆς π. XIV, 7 p. 73 } cf. p. 39 sq.
— μητέρα π. XVII, 5 p. 99 } cf. p. 39 sq.
— διὰ τὴν τῆς π. δόξαν XX, 7 p. 114.
π ό λ ε ι XIV, 18 p. 73.
— τὰς ἐν τῇ π. ἀρχὰς πάσας διὰ παντός VII, 11 p. 46.
π ό λ ι ν, τὴν Ἀφροδεισιέων π. XIII, 22 p. 70.
— διανομὰς δεδ[ω]κότα — τοῖς τὴν π. κατοικοῦσιν πολείταις καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς χώρας XIV, 35 p. 74.
π ό λ ε ω ν, πολείτης π. τῶν ὑπογεγραμμένων XV, 25 p. 88.
— ἄλλων πολλῶν π. πολείτης XXX, 7 p. 153.
π ό λ ε ι ς, τὰς ἀστυγειτνιώσας π. XVII, 21.
π ο λ ε ί τ η ς XV, 25 p. 88.
— ἄλλων πολλῶν πόλεων π. XXX, 7 p. 153.
π ο λ ε ι τ ῶ ν, τὸν γυμνικὸν τῶν π. παίδων ἀγῶνα XXXVII I A col. II vs. 4 p. 168.
π ο λ ε ί τ α ι ς, τοῖς τὴν πόλιν κατοικοῦσιν π. XIV, 36 p. 74.
— ἐπιδόσεις — π. τε καὶ ξένοις XIV, 39 p. 74.
π ο λ ε ι τ ε υ ό μ ε ν ο ς, τὰ κάλλιστα καὶ ἄριστα π. ἐν ἡμεῖν XV, 11 p. 87.
π ό ρ ο υ, κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ π. XX, 12 p. 114.
— ἀρχ[α]ίου π. XX, 14 p. 115.
π ρ ε σ β ε ί α ι ς, ἐν αἷς ἐφιλοτιμήσατο π. VIII a, col. I, 9 p. 48.
— γένους — γεγ[ο]νότος ἐν π. VIII a, col. I, 5 p. 47; VIII b, col. II, 5 p. 48.

πρεσβείας τετελ[ε]κότα VIII b, col. II, 10 p. 48.
πρεσβείας πολλάκις εὐτυχῶς ἐκτετελεκότα XIV, 42 p. 74.
πρεσβεύσαντα πρὸς τοὺς ἡγουμένους εἰς Ῥώμ[ην I, 6 p. 10.
— πολλάκις VII, 8 p. 46.
πρεσβεύσαντα πλεονάκις ὑπὲρ τῆς πατρίδος XIX, 7 p. 101.
προθεσμία XX, 21 p. 115.
πρόστειμα, τὰ δηλούμενα π. ἐν τῇ διαθήκῃ VIII a, col. I, 16 p. 48.
πρώταις, ταῖς π. τειμαῖς XVII, 2 p. 99; XVIII, 3 p. 100; p. 21 sq.
πρώτου, γένους π. VIII a col. I, 3 p. 47; XII, 8 p. 65; XVII, 8 p. 99; XVIII, 5 p. 100.
πρωτεύοντος, γένους καὶ ἀξιώματος π. ἐν τῇ πατρίδι XXVII, 2 p. 145.
πρ[ω]τολόγου ἄρχοντος X, 15 p. 58; XXXI, 14 p. 163; XXXII, 14 p. 163; XXXIII, 14 p. 164; XXXIV, 14 p. 164; cf. p. 62 adnot. 2.
σε[ιτοδεία], ἀγορανομήσαντα ἐν τῇ χαλεπωτάτῃ σ. I, 4 p. 10.
σιτήσει, ἐτείμησεν σ. δημοσίᾳ II, 6 p. 15.
σορόν, τὴν ἐπικειμένην σ. τῷ μνημείῳ VIII a, col. I, 14 p. 48.
tituli sepulcrales cf. p. 51 adnot. 1.
σοφιστήν XX b, 2/3 p. 116; XXIV, 17 p. 138.
σοφόν, ἄνδρα σ. IV, 5 p. 19; cf. p. 23 adnot. 2.
στεφανηφορήσαντα I, 3 p. 9; IV, 9 p. 19; VII, 4/5 p. 46; XI, 6/7 p. 63.
— δίς XIX, 6 p. 101.
στεφανηφορήσασαν XVII, 12 p. 99.
στεφανηφορίας ἐνδεκάτης VIII b, col. II, 12/13 p. 48.
— [τ]ὰ καθήκοντα αὐτῷ τῆς στ. ἐκ τῶν ἰδίων τετελεκότα VIII b, col. II, 16 p. 48.
στεφανηφορίαις, γένους — γεγ[ο]νότος ἐν σ. VIII b, col. II, 5 p. 48; XVIII, 9 p. 100.
στεφανηφορίας, γένους — πολλὰς σ. πεποιηκότος VIII a, col. I, 4 p. 47.
στεφανηφόρος VI, 1 p. 38.
— mulier VI, 2 p. 38.

στεφανηφόρου XVII, 7 p. 99; XVIII, 15 p. 101.
στεφανηφόρον XX b, 5 p. 116.
στεφανηφόρων XII, 9/10 p. 65.
stephanephorus p. 13.
στεφάνῳ, ἐτείμησεν — χρυσῷ στ. II, 3 p. 15.
στεφάνοις XV, 7 p. 87.
στεφάνους, ἐξεῖναι δὲ αὐτῷ καὶ τοὺς σ. φορεῖν, οἷς ἐστεφάνωται, ὅταν βούληται III, 11 sq. p. 17.
συνγενῆ, τόν XXVII. 4 p. 145.
συνεκτικότος, γένους σ. τὴν πατρίδα XVIII, 6 p. 100.
συνεκτ[ι]κότων τὴν πατρίδα VIII a, col. I, 6 p. 47; XII, 13 p. 65; cf. p. 52 adnot. 6.
συνεχωρήθη αὐτῷ ἐνταφῆναι ἐν τῷ γυμνασίῳ III, 6 p. 17.
συνκεχωρῆσθαι I, 10 p. 10.
συνκλητι]κόν? XXIX, 1 p. 152.
συνκλητικοῦ XIV, 10/11 p. 73.
συνκλητικῶν, πατρὸς καὶ πάππου καὶ προπάππου σ. XIV, 9. 12/13 p. 73.
— *πάππου καὶ προπάππου σ.* XIV, 4 p. 73.
— *μητρὸς καὶ ἀδελφῆς καὶ μάμμης σ.* XIV, 6 p. 73.
ταμίαν XIV, 15 p. 73.
[ταμιείῳ], ἀποτίσ[ε]ι τῷ τ. VIII a, col. I, 16 p. 48.
τέλει, ἄνδρα τῶν ἐν τέλει IX, 3 p. 53.
τελέσαντα τὰς ἀρχάς I, 5 p. 10; XI, 9/10 p. 63.
τετελεκότα, [τ]ὰ καθήκοντα αὐτῷ τῆς γυμνασιαρχίας cet. *ἐκ τῶν ἰδίων* VIII b, col. II, 16 p. 48.
τιμάς, τὰς τῶν προπατόρων τ. ἐπισκευάσας ἀποκαθέστηκεν III, 15/16 p. 17.
τειμάς ἀϊδίους XV, 24 p. 88.
— *τὰς τ. ἀνέθηκεν* XVIII, 18 p. 101.
τειμῶν XV, 23. 29 p. 88.
— *αἱ τῶν τ. χάριτες* XIII, 29/30 p. 71.
— *ἐχουσῶν τῶν τ. ἐπιγραφάς* XIII, 26 p. 70.
τειμαῖς, ταῖς πρώταις XVII, 2 p. 99; XVIII, 3 p. 100.
— *ταῖς καλλίσταις τ.* XXXVI, 4 p. 167.
— *τα[ῖς καλ]λίσταις καὶ πρεπούσαι[ς τ.]* XII, 4/5 p. 65.
— *ταῖς καλλίσταις καὶ μεγίσταις τ.* IV, 1 p. 19; XVI, 2 p. 88.
— *ταῖς μεγίστα[ις] καὶ καλλίσταις τ.* XI, 2 p. 63.

τειμαῖς, ταῖς καλλίσταις καὶ μεγίσταις καὶ πρώταις τ. XIX, p. 101.
— ἐξαιρέτοις XV, 9 p. 87.
Diversi gradus honorum p. 21 sq.
τειμῆσαι ἀνδριάντων ἀναστάσει καὶ εἰκόνων ἀναθέσει cet. XV, 21 p. 88.
ἐτείμησαν ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος IV, 1/2 p. 19; XI, 1 p. 63; XVI, 1 p. 88.
— ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος καὶ ἡ γερουσία XVII, 2 p. 99; XVIII, 2 p. 100.
— οἱ νέοι XIX, 1 p. 101.
— [η β]ουλὴ καὶ ὁ δῆ[μος] καὶ ἡ γερουσία καὶ οἱ νέοι XXVIII, 1 p. 146; XXXVI, 3 p. 167.
— καὶ μητ[η]λλαχότα XI, 2 p. 63, cf. p. 65 adn. 3; XII, 3 p. 65.
ἐτειμήθην χρυσῷ βραβείῳ μόνος καὶ πρῶτος τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος κηρύκων XXX, 15 p. 153.
τειμηθῆναι τειμαῖς ἐξαιρέτοις XV, 9 p. 87.
τειμηθέντα ἐν πολλοῖς [ὑ]πὸ τῶν Αὐτοκρατόρων XIV, 4 p. 73.
— ἀνδριᾶσι μόνον καὶ πρῶτον τῶν ἐπὶ φωνασκίᾳ XXX, 35 p. 154.
τόκος XX, 17 p. 115.
τόπῳ, ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ τῆς πατρίδος τ. XV, 22 p. 88.
υἱὸς πόλεως VI, 1 p. 38 } cf. p. 39 sq.
υἱὸν νέων XIX, 2 p. 101 }
ὑπατικοῦ XXIX, 2 p. 152,
ὑπατικούς XIV, 14 p. 73.
χρημάτων, τὴν τῶν χ. παρασκευήν XX, 10 p. 114.
χρυσῷ βραβείῳ ἐτειμήθην μόνος καὶ πρῶτος τῶν ἀπ᾽ αἰῶνος κηρύκων XXX, 15 p. 153.
— στεφάνῳ ἐτείμησεν II, 3 p. 15.
χώρας, τοῖς τὴν πόλιν κατοικοῦσιν πολείταις καὶ τοῖς ἐπὶ τῆς χ. XIV, 36 p. 74.
ψηφιζόμενον ἀεὶ τὰ συνφέροντα τῷ δήμῳ VII, 15 p. 46.
[ψήφισ]μα XIII, 4/5 p. 70.
ψηφίσματος XIII, 28 p. 71; XV, 23 p. 88.
ψηφίσματα XV, 13 p. 87.
ψήφου, τῆς ψ. ὑμεῖν δηλωθησ[ομένης XXI, 25 p. 131.

Res publica Romanorum.

ἐπιτρόπου Σεβαστοῦ XIV, 8 p. 73.
ἡγουμένους, πρεσβεύσαντα πρὸς τοὺς ἡ. εἰς Ῥώμ[ην I, 6 p. 10.
Κυρίνᾳ VII, 25 p. 46; cf. p. 47 adnot. 1.
Κυρείνᾳ XII, 6 p. 65.
συνκλητικοῦ } vide supra.
ὑπατικοῦ }

III. Res sacrae.

a) Dei, deae, heroes cum templis.

Ἀγοραίου, ἱερεὺς Ἑρμοῦ Ἀγ. III, 14 p. 17.
Ἀσκαινοῦ, ἱερεὺς Μηνὸς Ἀσκαινοῦ III, 14 p. 17.
Αὐτοκράτορος, ἀρχιερατεύσαντα τοῦ Αὐτοκράτορος IV, 12 p. 19; cf. p. 20.
De cultu Caesarum cf. p. 23 adnot. 3; p. 65 adnot. 2.
Ἀφροδείτης, ἱερέα θεᾶς Ἀ. XI, 5 p. 63.
— ἱεροῦ θεᾶς Ἀ. XXVIII, 40 p. 147.
— ἀρχινεωποιὸν νεωποιῶν τῆς ἐπιφανεστάτης θεοῦ Ἀ. XXVI, 19 p. 139.
Ἀφροδίτης, ἱερ[έ]α διὰ βίου θεᾶς Ἀ. XIV, 16 p. 73. — ἱερέως τῆς Ἀ. XXI, 8 p. 130.
Venus Aphrodisiensis p. 9. 64 adnot. 1.
Ἑκάτης, ἱερατεύσαντα πρὸ πόλεως τῆς Ἑ. III, 5 p. 17.
Ἑρμοῦ Ἀγοραίου, ἱερεὺς Ἑ. Ἀ. III, 14 p. 17.
Ἥρας, ἁγνὴν ἱέρειαν Ἥ. διὰ βίου XVII, 4 p. 99.
θεοῦ, τῆς ἐπιφανεστάτης θ. Ἀφροδείτης XXVI, 18 p. 139.
θ]εοῦ Ἀντωνείνου XV, 7 p. 87.
θεοῦ Νέρβα, ἱερατείᾳ θ. Ν. VIII a, col. I, 9 p. 47.
— Τίτου, ἱερατεύσαντα θ. Τ. VIII b, col. II, 17 p. 47.
θεῶν Σεβαστῶν, ἱερέα θ. Σ. XI, 5 p. 63; p. 65 adn. 2.
θυομένων, [δίδοσθαι αὐτῷ ἀπὸ τῶν] δημοσίᾳ θ. γέρα I, 11 p. 10; III, 10 p. 17.
ἀρχιέρεια VI, 2 p. 38.
ἀρχιερεύς VI, 1 p. 38.
ἀρχιερέως V, 6 p. 24.
ἀρχιερῆ Ἀσίας X, 3 p. 58, cf. p. 59/60; XX, 1 p. 114.

ἀρχιερατεύσαντα cf. *Αὐτοκράτορος.*
ἀρχιερατεύοντες VI, 2 p. 38.
ἱερ[ατ]εύσαντα πρὸ πόλεως τῆς Ἑκάτης ὁσίως καὶ εὐσεβῶς III, 5 p. 17.
ἱ]ερατεύσαντα XI, 7 p. 63.
ἱερατε[ύσαντα δ]ιὰ βίου VII, 1 p. 45.
ἱερέα XI, 4 p. 63.
ἱέρειαν, ἁγνὴν ἱ. cf. *Ἥρας.*
Lunus cf. p. 19 adnot. 2.
Μηνὸς Ἀσκαινοῦ, ἱερεὺς Μ. Ἀ. III, 14 p. 17.
νεωποιόν et *ἀρχινεωποιόν* cf. p. 86 adnot. 14.
πρὸ πόλεως templum *Ἑκάτης* III, 5 p. 17; p. 18 adn. 1.
Σεβαστῶν, ἀρχιερατεύσαντα τῶν Σ. XIX, 5 p. 101.
— *[ἱ]ερ[ατ]εύσαντα τῶν Σ.* XI, 7. 8 p. 63.
Χάριτες, αἱ τῶν τειμῶν Χ. XIII, 30 p. 71.

b) Feriae Aphrodisienses.

ἀγῶσιν, προεδ[ρία ἐν τοῖς] ἀ. II, 5 p. 15; cf. p. 16 adnot. 3.
— *ἔν τε τοῖς θυμελικοῖς καὶ σκηνικοῖς ἀ.* XVII, 16 p. 100; cf. p. 105.
ἀγὼν — ὁ ἐκ τῶν Φλαβίου Λυσιμάχου διαθηκῶν XX, 13 p. 114; p. 117 sq.
ἀγών, ὁ ἀπὸ τῶν Καλλικράτου τοῦ Διοτείμου ἀ. XXI, 4 sq. p. 130; p. 132 sq.
— *ὁ πολειτικὸς ἀ,* XXI, 16 p. 131; cf. p. 135.
— *ὁ Ὀσσιδίου Ἰουλιανοῦ ἀ.* XXI, 19 p. 131; cf. p. 136.
— *ὁ [Φιλήμον]ος? τετράκι Τατιανοῦ* XXI, 22 p. 131; cf. p. 140 sq.
ἀγῶνα, τὸν Κλαυδίου Ἀδράστου ἀγ. XXI, 12 p. 131; cf. p. 135.
— *τὸν γυμνικὸν τῶν πολειτῶν παίδων ἀ.* XXXVII, I lap. A, col. II, vs. 5 p. 168; cf. p. 176.
— *Φιλημονίηον ἀ.* XXVI, 10 p. 139; 30 p. 140.
ἀγῶνας ἱεροὺς οἰκουμενικοὺς τοὺς ὑπογεγραμμένους. . . . . Ἀττάληα Καπετώλια ἐν Ἀφροδεισιάδι XXX, 8. 31 p. 153; cf. p. 157.
ἀγ]ῶνι τῆς τρίτης [τετρ]αετηρίδος [Ἀφρ]οδισιήων Φιλ[ημ]ονιήων XXII, 5 p. 136; cf. p. 140 sq.

— *τῆς πέμπτης τετραετηρίδος Ἀφροδεισιήων Φιλημον(ι)ήων* XXIII, 2 p. 137; cf. p. 140 sq.
— *τῆς πεντεκαιδεκάτης τετραετηρίδος Ἀφροδεισειήων Φιλημονι[ήω]ν* XXIV, 6 p. 138; XXV, 3 p. 138; cf. p. 140 sq.
ἀγῶνος ταλαντιαίου Φλαβίου Λυσιμάχου πενταετηρικοῦ μουσικοῦ μόνου θέματα XX a, 1 sq. p. 115; cf. p. 117 sq.
— *τῇ δεδομένῃ τοῦ ἱεροῦ ἀ. δ[ω]ρεᾷ* XXXI, 10 p. 163; XXXII, 9 p. 163; XXXIII, 9 p. 164; XXXIV, 9 p. 164; cf. p. 165.
[*ἀγῶνος τοῦδε καὶ τοῦδε πενταετηρικοῦ? μου]σικοῦ τῶν ἀπὸ τῆς συνόδου* XXXVII, I. lapis A vs. 1 p. 168; cf. p. 175.
ἀγώνων, Λυσιμαχήων ἀ. XX b, 9 p. 116; cf. p. 117 sq.
amphitheatrales ludi p. 35 sq.
Ἀτταλήων, τῶν μεγάλων Γορδιανήων Ἀ. XXIX, 7 p. 152; cf. p. 154 sq.
Ἀττάληα Καπετώλια ἐν Ἀφροδεισιάδι XXX, 31 p. 153; vide supra: *ἀγῶνας ἱερούς* cet.
Γορδιανήων Ἀτταλήων, τῶν μεγάλων XXIX, 6 p. 152; cf. p. 154 sq.
Καπετώλια, Ἀττάληα Κ. ἐν Ἀφροδεισιάδι XXX, 31 p. 153; cf. p. 157.
Λυσιμαχήων ἀγώνων XX b, 8 p. 116; cf. p. 117 sq.
Ῥώμην, τῆς εἰς Ῥ. [καὶ Σεβαστὸν ἑορτῆς] XXI, 5 p. 130; cf. p. 134.
Φιλημονιήων, cf. *ἀγῶνι*.
Menses Aphrodisienses p. 134 adnot. 1.

c) Feriae extraneae, quibus interfuerunt Aphrodisienses.

ἀγώνων, τῶν ἐν Κολωνείᾳ Ἀντιοχείᾳ ἀ. XV, 4 p. 87.
Ἀδριανὰ Ὀλύμπια ἐν Σμύρνῃ XXX, 26 p. 153; cf. p. 162 adnot. 4.
Ἀδριάνειον Ἀντινόειο[ν] παίδων δόλιχον, ἐν Ἀδριανῇᾳ τῆς Βειθυνίας XXVIII, 15 p. 147; cf. p. 151 adnot. 8.
— *Ἡράκλειον ἰσάκτιον ἀνδρῶν δόλιχον, ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ πρὸ[ς] τῷ Πόντῳ* XXVIII, 27 p. 147.
Ἀδρι(ά)νηο[ν], Ἡράκλειον ἰσάκτ(ι)ον πα[ίδ]ων δόλιχον, ἐν Ἡρακλε[ί]ᾳ τῇ πρὸς τῷ Πόντῳ XXVIII, 17 p. 147; cf. p. 151.

Ἀδριάνεια ἐν Ἐφέσῳ XXX, 25 p. 153.
Ἀθηνᾶς Προμάχου ἐν Ῥώμῃ XXX, 13 p. 153; XXX a, 7. 8 p. 154.
Αἰώνια, Ῥώμης αἰώνια XXX a, 8 p. 154; cf. p. 159.
Ἄκτια ἐν Νεικοπόλει XXX, 17 p. 153; cf. p. 151.
Ἀκτιονείκην XXVIII, 8 p. 147.
Ἄκτια ἐν Τύρῳ XXX, 29 p. 153.
Ἀντινόειον, Ἀδριάνειον Ἀντ. παίδων δόλιχον, ἐν Ἀδριανήᾳ τῆς Βειθυνίας XXVIII, 15 p. 147; cf. p. 151 adnot. 8.
Ἄργους, τὴν ἐξ Ἄργους ἀσπίδα XXX, 12 p. 153; cf. p. 162 adnot. 3.
Ἀ]σκλήπειον, ἐν Ἀ[γκ]ύρᾳ τῆς Γαλατίας εἰσ . . .? Ἀ]σκλ. παίδων δόλιχο[ν XXVIII, 13 p. 147; cf. p. 151 adnot. 7.
Α[ὐ]γούστειον ἀνδρῶν δό[λιχ]ον, ἐν Νεικέᾳ XXVIII, 26. 32 p. 147.
Αὐγούστεια ἐν Περγάμῳ XXX, 27 p. 153.
Αὐγούστ[ει]α Σεβήρεια, ἐν Νεικομηδείᾳ XXVIII, 22 p. 147.
Βαλβίλληα, Ἔφεσον Β. XVI, 16. 18 p. 89; cf. p. 98 adnot. 12, p. 128 adnot. 18.
Βαρβίλληα ἐν Ἐφέσῳ XXX, 25 p. 153; cf. p. 95.
Βαρβ]ιλλήων τῶν ἐν Ἐφέσῳ . . . . Ἀσίας XX, 23 p. 115.
Διδύμεια ἐν Μιλήτῳ XXX, 28 p. 153.
Εὐσέβεια ἐν Ποτιόλοις XXX, 16 p. 153.
Ἡράκλεια ἐν Θήβαις XXX, 18 p. 153; cf. p. 151 adnot. 9.
Ἡράκλειον, Ἀδρι(ά)νηο[ν] Ἡρ. ἰσάκτ(ι)ον πα[ίδ]ων δόλιχον, ἐν Ἡρακλε[ί]ᾳ τῇ πρὸς τῷ Πόντῳ XXVIII, 18 p. 147.
— *ἐν Ἡρακλε[ί]ᾳ τῇ πρὸ[ς] τῷ Πόντῳ Ἀδριάνειον Ἡρ. ἰσάκτιον ἀνδρῶν δόλιχον* XXVIII, 29 p. 147.
Ἴσθμια XVI, 15 p. 89; XXX, 11 p. 153.
Καπετώλια ἐν Ῥώμῃ XXX, 13 p. 153; XXX a, 7 p. 154.
Καπετώλεια Ὀλύμπια, Ῥώμην XVI, 28 p. 89; cf. p. 95; cf. p. 98 adnot. 7.
Κεντρείσεια ἐν Φιλιπποπόλει XXX, 20 p. 153.
κοινὰ Ἀσίας ἐν Σμύρνῃ XXX, 27 p. 153.
κοινὸν Ἀσίας cf. p. 36 adnot. 1. *Ἀσιονείκης* p. 113. 114 adn. 15.
— *Ἀσίας ἐν Σάρδεσιν* XXX, 23 p. 153.
— *Ἀσίας, ἐν Φιλαδελφείᾳ* XXVIII, 34 p. 147.
— *Ἀσίας Πέργαμον* XVI, 17 p. 89; cf. p. 65.

κοινὸν Ἀσίας, Σμύρναν XVI, 20. 32(?) p. 89.
— *Βειθυνίας ἐν Νεικομηδείᾳ* XXX, 22 p. 153.
Νέμεια XVI, 14. 23. 24 p. 89. *Νεμεονείκης* p. 113.
— *ἐν Ἄργει* XXX, 11 p. 153.
Νικηράτεια τὰ ἐν Τρά[λλεσι XXI, 21 p. 131; cf. p. 136 adn. 2.
Ὀλύμπεια ἐν Ἀθήναις XVI, 25 p. 89.
Ὀλυμπιονείκης p. 113.
Ὀλύμπια Ὀλ. σνσ'
— — *σνη'*
— — *σνθ'*
— — *σ[ξ']* } XXX a, 6 p. 154; cf. p. 160. 161.
Ὀλύμπια ἐν Πείσῃ XXX, 10 p. 153; cf. p. 99 adnot. 17.
— *ἐν Βεροίᾳ* XXX, 19 p. 153.
— *ἐν Ἐπιδαύρῳ* XXX, 17 p. 153.
— *ἐν Ἐφέσῳ* XXX, 24 p. 153.
— *ἐν Κυζίκῳ* XXX, 28 p. 153.
— *Ῥώμην Καπετώλεια Ὀ.* XVI, 28 p. 89.
— *ἐν Σμύρνῃ* XXX, 25 p. 153; cf. p. 162 adnot. 4.
— *Ἁδριανὰ Ὀλ. ἐν Σμύρνῃ* XXX, 26 p. 153.
Παναθηναΐδι, ἑβδόμῃ Π. XVI, 21 p. 89; cf. p. 94 et 98 adnot. 6.
Παναθήνεια XVI, 21 p. 89; XXX, 11 p. 153; cf. p. 94 et 98 adnot. 6.
Πανελλήνια XXX, 12 p. 153.
Περιπόρφυρον, τὸν Π. ἐν Σειδόνι XXX, 30 p. 153.
Προμάχου, Ἀθηνᾶς Π. ἐν Ῥώμῃ XXX, 13 p. 153.
Πύθια XVI, 27 p. 89. *Πυθιονείκης* p. 113.
— *ἐν Δελφοῖς* XXX, 10 p. 153.
— *ἐν Ἱεροπόλει* XXX, 29 p. 153.
— *ἐν Τράλλεσι* XXX, 24 p. 153.
— *ἐν Φιλιπποπόλει* XXX, 19 p. 153.
Πυθιον[είκ]ην XXVIII, 7 p. 146.
Σεβάσμεια ἐν Δαμασκῷ XXX, 29 p. 153.
Σεβαστὰ ἐν Βυζαντίῳ XXX, 21 p. 153.
— *ἐν Νεαπόλει* XXX, 16 p. 153.
—, *Νέαν πόλιν* XVI, 13 p. 89; cf. p. 95.
Σεβήρεια, Αὐγούστ[ει]α Σεβ. ἐν Νεικομηδείᾳ XXVIII, 23 p. 147; cf. p. 148 adnot. 1.

Σευήρεια ἐν Νεικομηδείᾳ XXX, 21 p. 153.
— ἐν Νεικέᾳ XXX, 22 p. 153.
Τροφώνεια ἐν Λεβαδείᾳ XXX, 18 p. 153.
Χειλιετῆ, τὸν Χ. ἐν Ῥώμῃ XXX, 14 p. 153; cf. p. 159.
Χρυσάνθινα ἐν Σάρδεσιν XXX, 23 p. 153.

d) **Agonistica.**

ἀγαγοῦσαν, τὰ πρωτεύοντα ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀκροάματα πρώτως ἀγ. XVII, 18 p. 100.
ἀγαλματοποιοῖς XXXVII, III. lap. D col. III vs. 10 p. 171; cf. p. 182.
ἀγένειον, τὰς τρεῖς κρίσεις παῖδα ἀγένειον, ἄνδρα XVI, 10 p. 89; cf. p. 181 adnot. 2.
ἀγενείοις, σταδιαδρόμῳ cet. XXXVII, III. lap. E col. II, vs. 3 p. 169.
ἀγενείῳ σταδιαδρόμῳ cet. XXXVII, IV lap. G col. III, vs. 3 sq. p. 172; V lap. F col. III, vs. 3 p. 173.
ἀγενείων XVI, 15. 16 p. 89.
agones p. 111 sq.; 117 sq.
ἀγῶνα ἐπιτελεῖν ἐπὶ ἄθλοις ταλαντιαίοις καὶ ἀγωνίσμασιν κατὰ τὰ ἆθλα XX, 20 p. 115.
— ἐστέφθη νεικήσας τὸν ἀγ. XXVI, 31 p. 140.
— ἀχθῆναι τὸν ἔναγχος ἀγ. XV, 17 p. 87.
— ὡς δύνασθαι ἀπὸ τούτων παρὰ ἔτη τέσσερα πληροῦσθαι τὸν μ[o]υσικὸν ἀγ. XX, 15 p. 115.
— καθ' ἕκαστον ἀγ. XV, 6 p. 87.
ἀγῶ[ν]ας, [ἀ]νελέσθαι εὐτυχῶς τοσούτους ἀγ. XV, 5 p. 87.
ἀγῶνας, τῆς περὶ τοὺς ἀ. καταστάσεως XX, 10 p. 114.
ἀγῶνας, τὸ ἀξίωμα τοῦ πόρου, ἀφ' οὗ [χ]ρὴ τοὺς ἀγ. ἐπιτελεῖσθαι XX, 12 p. 114.
— νεικήσαντα ἱεροὺς καὶ ταλαντιαίους καὶ πλείστους ἄλλους ἀγ. XVI, 12 p. 89; p. 111 sq.
— νεικήσαντα καὶ ἄλλους τοὺς ὑ[π]ογεγραμμένους XXVIII, 10 p. 147.
— ἱεροὺς ἀγ. XXX a, 5 p. 154.
— νεικήσας ἀγ. ἱεροὺς οἰκουμενικοὺς XXX, 8 p. 153.
ἀγῶνας cf. λογιστής.
ἀγῶνος, τῇ τοῦ ἀγ. χρείᾳ εὐτρεπίζειν XXI, 1 p. 130.

— *ταλαντιαίου* XX a, 1 p. 115.
αγωνισάμενον, παγκράτιον ἐνδόξως τὸν — ἀγῶνα XXVI, 5 p. 139.
ἀγ[ωνισάμε]νον, πρῶ[τον καὶ μό]νον τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγ. τριετίᾳ τὰς τρεῖς κρίσ[εις, παῖδα ἀγένειον, ἄνδρα XVI, 8. 9 p. 89.
ἀγωνίσμασιν κατὰ τὰ ἆθλα XX, 21 p. 115.
ἀγωνίσματα, τὰ ἆθλα καὶ τὰ ἀγ. XXI, 2 p. 130.
ἀγωνιστάς, τούς XXI, 14 p. 131.
ἀγωνοθεσίαις, ἐν XII, 11. 12 p. 65.
ἀγωνοθεσίας XX b, 10 p. 116.
ἀγωνοθέτην δι' αἰῶνος XX b, 6. 7 p. 116.
— *διὰ βίου* XXIX, 3 p. 152.
ἀγω]νοθετήσει τὸν πρῶτον ἀγῶνα XXI, 3 p. 130.
ἀγωνοθετήσαντα IV, 12. 13 p. 19.
— *τρίς* VII, 5 p. 46; XIX, 6 p. 101.
ἀγωνοθετοῦντος XXII, 8 p. 136.
ἀγωνοθετούντων νεοποιῶν XXIII, 5 p. 137; XXIV, 11 p. 138; XXV, 9 p. 138.
ἀγωνοθετῶν XXVII, 5 p. 145.
agonothesia p. 20 sq.; 46; 67; 109; 126.
ἆθλα, τά XX, 20 p. 115; XXI, 2. 6 p. 130; cf. p. 112, 124 sq.
ἀθλήσας ἐνδόξως καὶ ἐπιμελῶς XV, 4 p. 87; XVI, 4 p. 88; cf. p. 72. 90.
ἄθλοις ταλαντιαίοις XX, 20 p. 115.
ἄθλων, διαγραφὴν τῶν ἀ. XXI, 17 p. 131; cf. p. 168 sq., p. 188.
ἀκροάματα, ἔν τε τοῖς θυμελικοῖς καὶ σκηνικοῖς ἀγῶσιν τὰ πρωτεύοντα ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀκρ. αὐτὴν πρώτως ἀγαγοῦσαν καὶ δείξασαν τῇ πατρίδι XVII, 17 p. 100.
ἀκροαμάτων τὴν δεῖξιν τῶν ἀ. XVII, 20 p. 100.
ἄλειπτος, κῆρυξ τρισπεριόδος ἄλ. XXX a, 4 p. 154.
ἀλείψασαν δὶς δρακτοῖς ἐκ λουτήρων ἐπιρύτοις δαψιλέστατα τὸ πλεῖστον μέρος καὶ τῆς νυκτός XVII, 9 p. 99; cf. p. 102. 108.
ἀλιπτ[ή]ριον, τό XIV, 25 p. 73; cf. p. 78 sq.
amphitheatrales, ludi p. 35 sq.
amphitheatrum p. 36 adn. 2.

ἀναπ[λήρωσιν], ε]ἰς ἀ. vide *ξυστάρχη*, XXXVII, III. lap. D col. III, vs. 5 p. 171; IV. lap. G col. IV, vs. 8 p. 172; V. lap. C col. IV, vs. 8 p. 174; cf. p. 182.

ἄνδρα, τὰς τρεῖς κρίσεις παῖδα, ἀγένειον, ἄνδρα XVI, 10p. 89.

ἄνδρας, παλαιστῇ ἄ. XXXVII, I. lap. A col. II, vs. 7 p. 168.

— *παγκρατιαστῇ ἄ.* XXXVII, I. lap. A col. II, vs. 8 p. 168.

— *πύκτῃ ἄ.* XXXVII, I. lap. A col. II, vs. 9 p. 168.

ἄνδρ[ας, [σ]ταδιαδρόμῳ ἄ. XXXVII, I. lapis A col. II, vs. 6 p. 168.

ἀνδράσιν παλαισ[τῇ cet. XXXVII, III. lap. E col. III, vs. 5 p. 170.

ἀνδρὶ δολιχαδρόμῳ XXXVII, III. lap. E col. II, vs. 1 p. 169; IV. lap. G col. III, vs. 8 sq. p. 172; V. lap. F col. III, vs. 8 sq. p. 173.

— *κιθαρῳδῷ* XX a, col. III, 9. 10 p. 116; XXXVII, I. lap. A col. II, vs. 1 p. 168; II. lap. B, vs. 1 p. 169.

— *πεντάθλῳ* XXXVII, III. lap. E col. II, vs. 9 p. 170.

ἀνδρῶν δόλιχον XXVIII, 21. 23. 26. 30. 32. 35 p. 147.

— *παγκράτιν* XVI, 18. 19. 20. 22. 23, 24. 25. 27. 28. 31. 32. 33 (bis). 34 (bis). 35 (bis). 36 (bis). 37 (bis). 38 (bis). 39. 40 (bis). 41 (bis). 42 (bis). 43 (bis). 44 (bis). 45. 46 (bis) — p. 89/90.

ἀνδριάντος XXXVII, IV. lap. G col. IV vs. 9 p. 172; V. lap. C col. IV, vs. 9 p. 174; cf. p. 187.

[ἀ]νελέσθαι εὐτυχῶς τοσούτους ἀγῶ[ν]ας XV, 5 p. 87.

ἀνηρῆσθαι τὰ θέματα XV, 18 p. 87.

ἀπο[β]άτῃ XXXVII, IV. lap. G col. IV, vs. 3 p. 172; V. lap. C col. IV, vs. 3 p. 173.

ἅρματι πωλικῷ (ἀνδράσιν) XXXVII, III. lap. D col. III, vs. 3 p. 170.

— *τελείῳ (ἀνδράσιν)* XXXVII, III. lap. D col. III, vs. 2 p. 170.

ἅρματος [τ]ελείου τὸ β̄. (ἀνδράσιν) XXXVII, III. lap. D col. III, vs. 4 p. 171.

ἀρχαίᾳ κωμῳδίᾳ XX a col. III, 4. 5 p. 116.

αὐλητῇ, [κυκλ]ίῳ ἀ. XXXVII, I. lap. A col. I, vs. 11 p. 168; III. lap. E col. I, vs. 3 p. 169.

ἀφετ[η]ρία μαγγάνων XXXVII, III. lap. D col. III vs. 7 p. 171.

βαλανεῖον, τὸ βαλανεῖον ἐκ θεμελίων καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἔργα πάντα σὺν παντὶ τῷ κόσμῳ VI, 3 p. 38; cf. p. 42 sq

β]ασιλικόν, τὸν ἐντὸς β. XIV, 26 p. 73; cf. p. 78 sq.
βραβείῳ, praeco ἐτειμήθη χρυσῷ βρ. XXX, 15 p. 153.
γραμματεῖ XXXVII, II. lap. B, vs. 6 p. 169. 178.
γυμνασιαρχήσαντα I, 3 p. 9; IV, 8 p. 19; XI, 6 p. 63.
— δίς VII, 3 p. 45.
— δὶς δρακτοῖς ἐλαίοις ἐπιρύτοις ἀνελλιπῶς XIX, 5 p. 101.
— πολυτελῶ[ς XII, 15/16 p. 65.
γυμνασιαρχίαις, γένους — γεγον[ό]τος ἐν γ. VIII b, col. II, 4 p. 48; XVIII, 8 p. 100.
γυμνασιαρχίας, πολλὰς γ. πεποιηκότος VIII a, col. I, 3/4 p. 47
— τελο[ν]μ[έ]νης? τε γ. καὶ στεφανηφορίας ἑνδεκάτης VIII b, col. II, 12 p. 48.
— [τ]ὰ καθήκοντα αὐτῷ τῆς γ. ἐκ τῶν ἰδίων τετελεκότα VIII b, col. II, 15 p. 48.
γυμνασίαρχος τρίς VI, 1 p. 38.
γυμνασίαρχον XX b, 4 p. 116.
— δι' αἰῶνος X, 5/6 p. 58.
γυμνασιάρχων XII, 9 p. 65.
gymnasiarchia p. 11 sq.; 20 sq.; 39; 46; 49; 56; 64; 66; 108.
— aeterna p. 58 sq.
— hereditaria p. 66.
γυμνασίῳ, ἐν τῷ Διογενιανῷ γ. XIV, 24 p 73.
— συνεχωρήθη αὐτῷ ἐνταφῆναι ἐν τῷ γ. III, 8 p. 17. 18.
gymnasium p. 12. 18.
γυμνικά, θέματα γ. XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 8 p. 171; V. lap. F col. II vs. 8 p. 173.
γυμνικὸν τῶν πολειτῶν παίδων ἀγῶνα XXXVII, I. lap. A col. II vs. 3 p. 168; cf. p. 176.
δείξασαν, τὰ πρωτεύοντα ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἀκροάματα πρώτως ἀγαγοῦσαν καὶ δ. τῇ πατρίδι XVII, 18 p. 100.
δεῖξιν, τὴν δ. τῶν ἀκροαμάτων XVII, 19 p. 100.
δευτερεῖον XX a. col. III vs. 5. 8. 10 p. 116.
δευτερείου XX a. col. I, 6. 8. 10; col. II, 2. 5. 7. 9 p. 115. 116; XXI, 27 p. 131; XXXVII, II. lap. B vs. 2 p. 169; III. lapis E col. I, vs. 4. 6. 8. 11 p. 169; IV. lapis G col. II vs. 4 p. 171; V. lap. F col. II vs. 4 p. 173.
δευτερείου π[ώ]λ[ων?] XXXVII, III. lap. D col. III vs. 1 p. 173.

διὰ θεάτρου, βήλων καὶ τῶν δ. θ. XXXVII, II. lap. B vs. 9 p. 169. 178.
διὰ πάντων XXXVII, I. lap. A col. II vs. 2 p. 168; II. lap. B vs. 5 p. 169; IV. lap. G col. II vs. 7 p. 171; V. lap. F col. II vs. 7 p. 173; cf. p. 176 adnot. 1.
δία[υ]λον ὅπλον XXVIII, 24. 33 p. 147.
διαυλ[α]δρόμῳ, ἀνδρὶ δ. XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 10 p. 171; V. lap. F col. III vs. 10 p. 173, cf. p. 150.
δι]αυλ[α]δρόμῳ, παιδὶ δ. XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 11 p. 171; V. lap. F col. II vs. 11 p. 173.
Διογενιανῷ, ἐν τῷ Δ. γυμνασίῳ XIV, 24 p. 73; cf. p. 77.
διςπεριόδος, κῆρυξ δ. XXX, 8 p. 153.
δολιχαδ[ρόμ]ον, βουλευτήν, δολ. ἱερονείκην, Πυθιονείκην, Ἀκτιονείκην παράδοξον, νεικήσαντα δὲ καὶ ἄλλους ἀγῶνας cet. XXVIII, 6 sq. p. 146; cf. p. 150.
δολιχαδρόμῳ (ἀνδρί) XXXVII, III. lap. E col. II vs. 2 p. 169; IV. lap. G col. III vs. 8 p. 172; V. lap. F col. III vs. 8 p. 173.
—, παιδὶ δ. XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 9 p. 171; V. lap. F col. II vs. 9 p. 173.
δόλιχον, ἀνδρῶν δ. XXVIII, 21. 23. 26. 30. 32. 35 p. 147.
δόλιχο[ν], παίδων δ. XXVIII, 13. 16. 19 p. 147.
δρακτοῖς cf. p. 80 sq., 103.
—, ἀλείψασαν δὶς δρακτοῖς ἐκ λουτήρων ἐπιρύτοις δαψιλέστατα τὸ πλεῖστον μέρος καὶ τῆς νυκτός XVII, 10 p. 99.
— ἐλαίοις ἐπιρύτοις cf. γυμνασιαρχήσαντα XIX, 5 p. 101.
είμαντοπαρόχῳ XXXVII, III. lap. D col. III vs. 6 p. 171; cf. p. 183 adnot. 2.
εἰσελαστικοὶ ἀγῶνες p. 112.
ε]ἰς ἀναπ[λήρωσιν] XXXVII, III. lap. D col. III vs. 5 p. 171; IV. lap. G col. IV vs. 8 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 8 p. 174.
εἰς ἔλαιον XXXVII, III. lap. D col. III vs. 9 p. 171.
εἰς τὸ στάδιον XXXVII, lap. G col. IV vs. 6 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 6 p. 174.
ἔλ[α]ια δρακτοῖς πολλάκις τεθεικότα XIV, 40 p. 74; cf. p. 74. 80 sq. 103.
ἔλαιον, εἰς ἔ. *β, XXXVII, III. lap. D col. III vs. 9 p. 171.
— τιθέναι p. 82 sq.
ἐλαίοις, δρακτοῖς ἐ. ἐπιρύτοις cf. γυμνασιαρχήσαντα XIX, 5 p. 101.

olei distributio cf. p. 80. 103.
ἐνκωμιογράφῳ XX a. col. I, 3 p. 115; XXXVII, I. lap. A col. I vs. 5 p. 168.
ἐπιρύτοις cf. *ἀλείψασαν* XVII, 10 p. 99.
—, *δρακτοῖς ἐλαίοις ἐπ.* cf. *γυμνασιαρχήσαντα* XIX, 5 p. 101.
ἐστέφθη νεικήσας τὸν ἀγῶνα XXVI, 30 p. 140; cf. p. 143.
ἡμέρᾳ, ἀνδρῶν δό[λι]χον, τῇ αὐτῇ ἡμ. δία[υ]λον ὅπλον XXVIII, 24. 30. 33 p. 147.
θεάτρου, βήλων καὶ τῶν διὰ θ. XXXVII, II. lapis B, vs. 9 p. 169.
— *τὰ θεωρητήρια τοῦ θ.* XIV, 20 p. 73; cf. p. 83 sq., p. 105.
θέμα, λαβόντος τὸ θ. παρὰ τῶν κληρονόμων XXII, 15/16 p. 137.
θέματα XX a, 2 p. 115.
— *γυμνικά* XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 8 p. 171; V. lap. F col. II vs. 8 p. 173.
θεματικοὶ ἀγῶνες p. 111 sq.
θέματα, ἀνῃρῆσθαι τὰ θ. XV, 18 p. 87.
θέ[ματα τὰ] ὑπογεγραμμένα XXXVII, I. lap. A vs. 2 p. 168.
θεωρητήρια, τὰ τοῦ θεάτρου XIV, 20 p. 73; cf. p. 83 sq., p. 105.
θυμελικοῖς, ἔν τε τοῖς θ. καὶ σκηνικοῖς ἀγῶσιν XVII, 16 p. 100; cf. p. 105.
ἱεροὶ ἀγῶνες p. 112.
ἱερονείκην, δολιχαδ[ρόμ]ον, ἱερ. Πυθιον[είκ]ην, Ἀκτιονείκην παρά[δοξ]ον, νεικήσαντα δὲ κα[ὶ ἄ]λλους ἀγῶνας cet. XXVIII, 7 sq. p. 146.
— *πλειστονείκην παράδοξον παλαι[σ]τὴν παῖδα* XXVII, 2 p. 145; cf. p. 72.
ἱερονε[ί]κην, πέμπτον ἱ. XXXVI, 6 p. 167.
ἱερονείκ[ης, παγκρατιαστὴς ἱ. περιοδ]ονείκης XIII, 7 p. 70.
ἱερονείκου, τοῦ μεγάλου ἱ. XIII, 24 p. 71.
ἱεροὺς ἀγῶνας XXX a, 5 p. 154.
—, *ἀγῶνας ἱερ. οἰκουμενικούς* XXX, 8 p. 153.
ἱμ]άντων [μ]ισ[θ]ός XXXVII, IV. lap. G col. IV vs. 7 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 7 p. 174.
ἱππικῷ XXXVII, IV. lapis G col. IV vs. 4 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 4 p. 173; cf. p. 182 adnot. 2.

ἰσάκτιον ἀνδρῶν δόλιχον, ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ πρὸ[ς] τῷ Πόντῳ Ἀδριάνειον Ἡράκλειον ἰ. ἀ. δ. XXVIII, 29 p. 147.
ἰσάκτ(ι)ον, πα[ίδ]ων δόλιχον. ἐν Ἡρακλε[ί]ᾳ τῇ πρὸς τῷ πόντῳ Ἀδρι(ά)νηο[ν] Ἡράκλειον ἰ. π. δ. XXVIII, 18 p. 147.
καινῇ κωμῳδίᾳ XX a. col. III, 3 p. 116.
καινῇ τραγῳδίᾳ XX a. col. III, 6 p. 116.
καταδίκων, φαμιλία μονομάχων καὶ κ. καὶ ταυροκα[θαπτῶν] V, 7 p, 24; cf. p. 26 sq.
κέλητι [πωλικῷ] (ἀνδράσιν) XXXVII, III. lap. E col. III vs. 11 p. 170.
— [τελείῳ] (ἀνδράσιν) XXXVII, III. lap. E col. III vs. 10 p. 170.
κηρύγμα[σ]ιν, δοξάσαι καθ' ἕκαστον ἀγῶνα τὴν πατρίδα αὐτοῦ κ. καὶ στεφάνοις XV, 17 p. 87.
κῆρυξ, διςπεριόδος, νεικήσας ἀγῶνας ἱεροὺς οἰκουμενικοὺς XXX, 8 p. 153; cf. p. 161 adnot. 1.
— τριςπεριόδος cet. XXX a, 4 p. 154.
κήρυκ[ι] XX a. col. I, 2 p. 115; XXXVII, I. lap. A col. I vs. 4 p. 168; III. lap. E col. I vs. 2 p. 169.
κηρύκων, ἐτειμήθην χρυσῷ βραβείῳ μόνος καὶ πρῶτος τῶν ἀπ' αἰῶνος κηρύκων XXX, 16 p. 153.
κιθαρῳδῷ XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 3 p. 171; V. lap. F col. II vs. 3 p. 173.
— παιδὶ κ. XX a. col. I, 9. 10 p. 115; XXXVII, I. lap. A col. I vs. 7 p. 168.
Κλαυδιανῶν, Νέαν πόλιν Σεβαστὰ παίδων Κλ. πανκράτιν XVI, 13 p. 89; cf. p. 95.
κοινῇ κωμῳδῶν XX a. col. III, 1 p. 116.
— τραγικῶν XX a. col. III, 2 p. 116.
κρίσ[εις, τὰς τρεῖς κρ., παῖδα, ἀγένειον, ἄνδρα XVI, 9 p. 89; p. 98 adnot. 8.
κυκλ]ίῳ αὐλητῇ XXXVII, I. lap. A col. I vs. 11 p. 168; III. lap. E col. I vs. 5 p. 169.
κωμῳδίᾳ, ἀρχαίᾳ κ. XX a. col. III, 4. 5 p. 116.
— καινῇ κ. XX a. col. III, 3 p. 116.
κωμῳδῷ XX a. col. II, 6. 7. 8 p. 116.
κ]ωμῳδῷ XXXVII, I. lap. A col. I vs. 9 p. 168; III. lap. E col. I vs. 7 p. 169.
κωμῳδῶν, κοινῇ κ. XX a. col. III, 1 p. 116.

(*λογιστής*,) *πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ τῶν κατὰ τοὺς ἀγῶνας* XX, 4 p. 114; p. 118 sq.; p. 127 adnot. 7.
λογιστείαν XX, 8 p. 114.
λουτήρων cf. *ἀλείψασαν* XVII, 10 p. 99.
μαγγάνων, ἀφετ[η]ρίας μ. XXXVII, III. lap. D col. III vs. 7 p. 171.
— *σκάμματος καὶ μ.* XXXVII, IV. lap. G col. IV vs. 5 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 5 p. 173.
μ]ισ[θ]ὸς [ἱμ]άντων * *σν* XXXVII, IV. lap. G col. IV vs. 7 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 7 p. 174.
μονομάχων φαμιλία V, 6/7 p. 24; cf. p. 26 sq.
μ[ο]υσικόν cf. *ἀγῶνα ὡς* cet. XX, 15 p. 115.
μουσικοῦ, ἀγῶνος XX a, 1 p. 115.
μου]σικοῦ, ἀγῶνος XXXVII, I. lap. A vs. 1 p. 168.
νεικήσας ἱεροὺς ἀγῶνας XXX a, 5 p. 154.
— *τὸν ἀγῶνα* XXVI, 30 p. 140.
νεικήσαντα — ἀγῶνας XVI, 10 p. 89; XXVIII, 9 p. 147.
νικήσαντα — πυγμήν XXII, 3 p. 136; XXIV, 3 p. 138.
ξυστάρχης γενόμενος XV, 9 p. 87.
—, *διὰ βίου ξ. τῶν ἐν Κολωνείᾳ Ἀντιοχείᾳ ἀγώνων* XV, 3 p. 87.
[ξ]υστάρχῃ [ε]ἰς ἀναπ[λήρωσιν] * *ψμε* XXXVII, III. lapis D col. III vs. 5 p. 171. — * *χοδ* IV. lap. G col. IV vs. 8 p. 172. — * *σν* V. lap. C col. IV vs. 8 p. 174.
ξυστάρχην XVI, 6 p. 88; cf. p. 96.
ξυστῷ XIII, 3 p. 70; cf. p. 73 adnot. 5.
οἰκουμενικούς, ἀγῶνας ἱεροὺς οἰκ. XXX, 9 p. 153; cf. p. 112.
ὁπλειτο[δρόμῳ XXXVII, III. lap. E col. III vs. 9 p. 170; IV. lap. G col. IV p. 172; V. lap. C col. IV vs. 2 p. 173.
ὅπλον, δία[υ]λον ὅ. XXVIII, 25 p. 147.
— *δόλιχον ὅ.* XXVIII, 31 p. 147.
[*παῖδα*,] *ἀγένειον ἄνδρα* XVI, 9 p. 89.
παῖδα, ἱερονείκην πλειστονείκην παράδοξον παλαι[σ]τὴν π. XXVII, 3 p. 145.
παιδὶ [δι]αυλ[α]δρόμῳ XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 11 p. 171; V. lap. F col. II vs. 11 p. 173.
— *δολιχαδρόμῳ* XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 9 p. 171; V. lap. F col. II vs. 9 p. 173.

— *κιθαρῳδῷ* XX a. col. I, 9. 10 p. 115; XXXVII, I. lapis A col. I vs. 7 p. 168.

— *παλαιστῇ* XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 13 p. 171; V. lap. F col. II vs. 13 p. 173.

— *πανκρατιαστῇ* XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 2 p. 172; V. lap. F col. III vs. 2 p. 173.

παιδὶ πεντάθλῳ XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 12 p. 171; V. lap. F col. II vs. 12 p. 173.

— *πύκτῃ* XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 1 p. 171; V. lap. F col. III vs. 1 p. 173.

— *σταδιαδρόμῳ* XXXVII, III. lap. E col. II vs. 11 p. 170; IV. lap. G col. II vs. 10 p. 171; V. lap. F col. II vs. 10 p. 173.

παίδων, τὸν γυμνικὸν τῶν πολειτῶν π. ἀγῶνα XXXVII, I. lap. A col. II vs. 4/5 p. 168.

— *δόλιχο[ν]* XXVIII, 13. 16. 18 p. 147.

— *Κλαυδιανῶν πανκράτιν* XVI, 13 p. 89, cf. p. 95.

— *πανκράτιν* XVI, 14 p. 89.

— *πάνκράτιον* XXVI, 6 p. 139.

— *πυγμήν* XXII, 3 p. 136; XXIV, 4 p. 138.

— *στάδιον* XXV, 1 p. 138.

παισὶν παλαιστ[ῇ] cet. XXXVII, III. lapis E col. III vs. 1 p. 170.

παλαιστῇ (*ἀγενείοις*) XXXVII, III. lap. E col. II vs. 6 p. 170.

—, *ἀγενείῳ π.* XXXVII, IV. lapis G col. III vs. 5 p. 172; V. lapis F col. III vs. 5 p. 173.

—, *ἀνδρὶ π.* XXXVII, IV. lapis G col. III vs. 12 p. 172; V. lapis F col. III vs. 12 p. 173.

— *ἄνδρας* XXXVII, I. lap. A col. II vs. 7 p. 168.

— *παιδὶ π.* XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 13 p. 171; V. lap. F col. II vs. 13 p. 173.

παλαισ[τῇ] (*ἀνδράσιν*) XXXVII, III. lap. E col. III vs. 6 p. 170.

παλαιστ[ῇ] (*παισίν*) XXXVII, III. lap. E col. III vs. 2 p. 170.

παλαι[σ]τήν, ἱερονείκην, πλειστονείκην παράδοξον παλ. παῖδα XXVII, 3 p. 145.

π]αλαιστοῦ παραδ[όξ]ον XVII, 2 p. 87.

πανηγυριάρχῃ XXXVII, II. lap. B vs. 7 p. 169.

πανκρατιαστῇ, ἀγενείῳ π. XXXVII, IV. lapis G col. III vs. 7 p. 172; V. lapis F col. III vs. 7 p. 173.

πανκρατιαστ[ῇ] (ἀγενείοις) XXXVII, III. lapis E col. II vs. 8 p. 170.

πανκρατιαστῇ, ἀνδρὶ π. XXXVII, IV. lap. G col. IV vs. 1 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 1 p. 173.

— ἄνδρας XXXVII, I. lap. A col. II vs. 8 p. 168.

πανκρα[τιαστῇ (ἀνδράσιν) XXXVII, III. lapis E col. III vs. 8 p. 170.

πανκρατιαστῇ, παιδὶ π. XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 2 p. 172; V. lap. F col. III vs. 2 p. 173.

πανκρα[τιαστῇ (παισίν) XXXVII, III. lapis E col. III vs. 4 p. 170.

πανκρατιαστής, ἱερονείκ[ης περιοδ]ονείκης XIII, 7 p. 70.

πανκρατιαστής] παράδοξος XV, 2/3 p. 87.

πανκρατιαστήν, πλει]στονείκην π. παράδοξον XVI, 5 p. 88.

πανκρατιασταῖς XIII, 20 p. 70.

πανκράτιν XVI, 14. 15 (bis). 16. 17. 18. 19. 29. 22. 23. 24. 26. 27. 29. 31. 32. 33 (bis). 34 (bis). 35 (bis). 36 (bis). 37 (bis). 38 (bis). 39. 40 (bis). 41 (bis). 42 (bis). 43 (bis). 44 (bis). 45. 46 (bis) — p. 89/90.

πανκράτιον, παίδων π. XXVI, 6 p. 139.

pancratiasta p. 71 sq.

πάντων, διὰ π. XXXVII, I. lap. A col. II vs. 2 p. 168; II. lap. B vs. 5 p. 169; IV. lap. G col. II vs. 7 p. 171; V. lap. F col. II vs. 7 p. 173.

παρά[δοξ]ον, δολιχαδ[ρόμ]ον, ἱερονείκην, Πυθιο[νείκ]ην, Ἀκτιονείκην π. XXVIII, 8 p. 147.

παράδοξον, ἱερονείκην πλ̣ειστονείκην π. παλαι[σ]τὴν παῖδα XXVII, 3 p. 145.

παραδ[όξου, παλαιστοῦ π. XV, 5 p. 87; cf. p. 91 et 98 adn. 3.

πενταετηρικοῦ, ἀγῶνος — π. XX a, 1 p. 115.

πεντάθλῳ XXXVII, III. lap. E col. II vs. 5 p. 169; cf. p. 181 adnot. 3.

— ἀγενείῳ π. XXXVII, IV. lapis G col. III vs. 4 p. 172; V. lapis F col. III vs. 4 p. 173.

— (ἀνδρί) XXXVII, III. lap. E col. II vs. 10 p. 170; IV. lap. G col. III vs. 11 p. 172; V. lapis F col. III vs. 11 p. 173.

— (παιδὶ) π. XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 12 p. 171; V. lap. F col. II vs. 12 p. 173.

περιοδ]ονείκης, παγκρατιαστὴς ἱερονείκ[ης] π. XIII, 7/8 p. 70; cf. p. 72.
περιπολιστικῇ] συνόδῳ XIII, 2 p. 70; cf. p. 73, p. 96.
[πλει]στονείκην παγκρα[τιαστὴν παρά]δοξον XVI, 5 p. 88.
πλειστονείκην, ἱερονείκην πλ. παράδοξον παλαι[σ]τὴν παῖδα XXVII, 2 p. 145.
[πληρώ]ματος? XXXVII, III. lap. D vs. 8 p. 171.
ποιητῇ XX a, col. I, 4 p. 112; XXXVII, I. lap. A col. I vs. 6 p. 168; II. lap. B vs. 4 p. 169.
— Ῥωμαϊκῷ XXXVII, II. lapis B vs. 3 p. 169; cf. p. 178 adnot. 1.
πολιτικοὶ ἀγῶνες p. 113.
προεδ[ρία ἐν τοῖς] ἀγῶσιν II, 5 p. 15.
proedria in agonibus p. 15 sq.
πυ[γμὴν] παίδων XXII, 3 p. 136; XXIV, 4 p. 138.
Πυθαύλῃ XX a. col. I, 5 p. 115.
— δευτερείου XX a. col. I, 6 p. 115.
Π]υθικῷ [α]ὐλητῇ XXXVII, I. lap. A col. I vs. 8 p. 168; III. lap. E col. I vs. 3 p. 169.
πύκτῃ, ἀγενείῳ π. XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 6 p. 172; V. lap. F col. III vs. 6 p. 173.
— (ἀγενείοις) XXXVII, III. lap. E col. II vs. 7 p. 170.
— ἀνδρὶ π. XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 13 p. 172; V. lap. F col. III vs. 13 p. 173.
— (ἀνδράσιν) XXXVII, III. lap. E col. III vs. 7 p. 170.
— ἄνδρας XXXVII, I. lap. A col. II vs. 9 p. 168.
— παιδὶ π. XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 1 p. 172; V. lap. F col. III vs. 1 p. 173.
— (παισίν) XXXVII, III. lap. E col. III vs. 3 p. 170.
πυῤῥικῇ XX a. col. III, 7. 8 p. 116.
πυῤῥίχῃ XXXVII, IV. lapis G col. II vs. 5 p. 171; V. lapis F col. II vs. 5 p. 173; cf. p. 185 adn. 2.
πωλικῷ, ἅρματι πωλικῷ XXXVII, III. lap. D col. III vs. 3 p. 170.
[πωλικῷ,] κέλητι πωλ. XXXVII, III. lap. E col. III vs. 11 p. 170.
π[ώ]λ[ων?], δευτερείου π. XXXVII, III. lap. D col. III vs. 1 p. 168.

[πώλων], συνωρίδ[ι π. XXXVII, III. lapis E col. III vs. 13 p. 170.
Ῥωμαϊκῷ, ποιητῇ Ῥ. XXXVII, II. lap. B vs. 3 p. 169; cf. p. 178 adnot. 1.
σαλπικτῇ XX a. col. I, 1 p. 115; XXXVII, I. lapis A col. I vs. 3 p. 168; III. lap. E col. I vs. 1 p. 169.
Σατύρῳ XXXVII, IV. lapis G col. II vs. 6 p. 171; V. lapis F col. II vs. 6 p. 173.
σκάμματος καὶ . . . . . ματος XXXVII, III. lap. D col. III vs. 8 p. 171.
— καὶ μαγγάνων XXXVII, IV. lap. G col. IV vs. 5 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 5 p. 173.
σκηνικοῖς, ἔν τε τοῖς θυμελικοῖς καὶ σκ. ἀγῶσιν XVII, 16 p. 100; cf. p. 105.
σταδιαδρόμῳ, de forma cf. p. 150.
σταδιαδρόμῳ, ἀγενείῳ στ. XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 3 p. 172; V. lap. F col. III vs. 3 p. 173.
— (ἀγενείοις) XXXVII, III. lap. E col. II vs. 4 p. 169.
— ἀνδρὶ στ. XXXVII, IV. lap. G col. III vs. 9 p. 172; V. lap. F col. III vs. 9 p. 173.
σ]ταδιαδρόμῳ ἄνδρ[ας XXXVII, I. lapis A col. II vs. 6 p. 168.
σταδιαδρόμῳ (παιδί) XXXVII, III. lapis E col. II vs. 12 p. 170; IV. lapis G col. II vs. 10 p. 171; V. lapis F col. II vs. 10 p. 173.
στάδιον, παίδων στ. XXV, 1 p. 138.
—, εἰς τὸ στάδ. * φ̄ XXXVII, IV. lap. G col. IV vs. 6 p. 172; V. lap. C col. IV vs. 6 p. 174.
stadium Aphrodisiense p. 189.
συ[ν]αθλητήν XIII, 31 p. 71.
συνελθεῖν, ὡς ἐπὶ τὴν δεῖξιν τῶν ἀκροαμάτων σ. καὶ συνεορτάσαι τὰς ἀστυγειτνιώσας πόλεις XVII, 20 p. 100; cf. p. 105.
συνεορτάσαι XVII, 20 p. 100, cf. p. 105.
συνόδου, τῶν ἀπὸ τῆς συνόδου π[ολ]λάκις ἐντυχόντων μοι XX, 7 p. 114.
— [ἀγῶνος — μου]σικοῦ τῶν ἀπὸ τῆς σ. XXXVII, I. lap. A vs. 1 p. 168.
— ἱερονείκην ἀπὸ σ. XXXVI, 7 p. 167.

[συνόδῳ], ἔδοξεν τῇ ἱερᾷ [περι]πολιστικῇ, εὐσεβεῖ, σεβαστῇ σ. XIII, 2 p. 70; cf. p. 73.
συνόδῳ XXI, 9 p. 130, cf. p. 105.
συνωρίδι [πώλων] (ἀνδράσιν) XXXVII, III. lap. E col. III vs. 13 p. 170.
συνωρίδ[ι τελείᾳ (ἀνδράσιν) XXXVII, III. lapis E col. III vs. 12 p. 170.
ταλαντιαίοις, ἄθλοις τ. XX, 20 p. 115.
ταλαντιαίου, ἀγῶνος τ. XX a, 1 p. 115.
ταλαντιαίους ἀγῶνας XXVI, 11 p. 89, cf. p. 111 sq.
ταυρο[καθαπτῶν], μονομάχων καὶ καταδίκων καὶ τ. φαμιλία V, 8 p. 24; cf. p. 26 sq.
[τελείᾳ], συνωρίδ[ι τ.] XXXVII, III. lapis E col. III vs. 12 p. 170.
[τ]ελείου, ἅρματος [τ]ελ. τὸ β̄. XXXVII, III. lap. D col. III vs. 4 p. 171.
τελείῳ, ἅρματι τ. XXXVII, III. lapis D col. III vs. 2 p. 170.
[τελείῳ], κέλητι τ. XXXVII, III. lapis E col. III vs. 10 p. 170.
τετραετηρίδα XX, 22 p. 115, cf. p. 129 adnot. 19.
τετραετηρίδος cf. tit. nr. XXII—XXVI, cf. p. 112.
τραγικῷ χορῷ τρ. XX a. col. II, 3 p. 116.
τραγικῶν, κοινῇ τρ. XX a. col. III, 2 p. 116.
τραγῳδῷ XX a. col. II, 9. 10. 11 p. 116; XXI, 26 p. 131; XXXVII, I. lapis A col. I vs. 10 p. 168; III. lapis E col. I vs. 10 p. 169.
τρα]γῳδῶν XXI, 26 p. 131.
τραγῳδίᾳ, καινῇ τρ. XX a. col. III, 6 p. 116.
τρισπεριόδος, κῆρυξ τρ. XXX a, 4 p. 154.
τριτείου XXXVII, III. lap. E col. I vs. 9. 12 p. 169.
φαμιλία μονομάχων καὶ καταδίκων καὶ ταυροκα[θαπτῶν] V, 1 p. 24, cf. p. 26 sq.
φωνασκίᾳ, τειμηθέντα ἀνδριᾶσι μόνον καὶ πρῶτον τῶν ἐπὶ φ. XXX, 36 p. 154.
φωνασκόν, ὑπὸ φ. XXX, 32 p. 154, cf. p. 162 adnot. 5.
χοραύλῃ XX a. col. II, 1. 2 p. 116; XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 2 p. 171; V. lap. F col. II vs. 2 p. 173; cf. p. 129 adn. 20.
χοροκιθαρ[εῖ] XXXVII, IV. lap. G col. II vs. 1 p. 171; V. lap. F col. II vs. 1 p. 173.

χορῷ τραγικῷ XX a. col. II, 3 p. 116.
— κιθαρεῖ XX a. col. II, 4. 5 p. 116; cf. p. 129 adn. 29.
ψειλοκιθαρεῖ XX a. col. I, 7 p. 115.
— δευτερείου XX a. col. I, 8 p. 115.

IV. Varia.

ἀποκαθέστηκεν III, 17 p. 17; cf. p. 18.
ἐτείμησαν, τειμαῖς IV, 2. 3 p. 19; πρόστειμα VIII a. col. I, 16 p. 48; Περείταν VIII b. col. II, 1 p. 48; cet. — Cf. G. Meyer., griech. Gramm. p. 111 sq.
Iota mutum p. 10. 19.
πρόπαππος cf. p. 49.
μετηλλαχότα XII, 3 p. 65.
πανκράτιν p. 90.
Κόμοδον XX, 6 p. 114.
Κομμό[δου] XXI, 10 p. 131.
τέσσερα XX, 15 p. 115.
πυρρικῇ XX a. col. III, 7 p. 116.

Argumentum.

pag.
Praemonenda 5
Testimonia de statu, quo civitas usa est per aetatem imperatorum et paulo ante. 9

A. Ante principatum Augusti (p. 9—23).

Nr. I (p. 9—14).
§ 1. Extremum tempus liberae rei publicae Romanae.
a. De gymnasiarchia. 11
b. Agoranomus non curator ludorum 12

Nr. II (p. 14—16).
§ 2. Tempus incertum, prius vero aetate imperatorum.
De proedria in agonibus 15

Nr. III (p. 17—19).
§ 3. De gymnasio 18

Nr. IV (p. 19—23).
§ 4. Octaviani imperatoris aetate, inter annos 40—27 a. Chr. n.
De gymnasiarchia et agonothesia 20

B. Saeculum primum aetatis Caesarum (p. 24—70).

Nr. V (p. 24—38).
§ 5. Circiter annum p. Chr. n. 41.
Gladiatores similisque conditionis homines in communi sepulcreto conditi. 26
§ 6. Excursus de taurocathapsiis et taurocathaptis 27
§ 7. Ludi amphitheatrales apud Aphrodisienses 35
§ 8. De editore horum ludorum. 38

Nr. VI (p. 38—45).
§ 9. Tempus ignotum; exordio, opinor, aetatis Caesareae.
a. Gymnasii praefectura 39
Excursus de filiis civitatis, quos vocant 39
b. De balneo 42

Nr. VII (p. 45—47). pag.
§ 10. Exordium aetatis Caesarianae.
Curator gymnasii. Administrator agonum 46
Nr. VIII (p. 47—52).
§ 11. A medio usque ad exitum saeculi p. Chr. n. primi.
Familia gymnasiarchorum 49
Nr. IX (p. 53—57).
§ 12. Circa exitum primi saeculi p. Chr. n.
De gymnasiarcho 56
Nr. X (p. 58—63).
§ 13. Sub finem saeculi p. Chr. n. primi.
Gymnasiarchia aeterna 58
Nr. XI (p. 63—65).
§ 14. Saeculo primo exeunte.
Gymnasiarchia. Convivia populi 64
Nr. XII (p. 65—70).
§ 15. Extremo saeculo primo, ineunte secundo p. Chr. n.
a. Hereditaria gymnasiarchia 66
b. Puer curator gymnasii 66
c. Agonothesia 67
§ 16. Gerusia et iuvenes (*νέοι*) 68

C. Saeculum p. Chr. n. secundum (p. 70—144).

Nr. XIII (p. 70—73).
§ 17. Aetate Hadriani.
De Callicrate pancratiasta 71
Nr. XIV (p. 73—86).
§ 18. Aetas Antoninorum.
a. Gymnasium Diogenianum 77
b. Unctuarium; basilicae duae 78
c. Distributio olei 80
d. Theatrum 83
e. Varia 84
Nr. XV et XVI (p. 86—99).
§ 19. Menander athleta 90
Catalogus ludorum gymnicorum, quibus vicit Menander 91
Nr. XVII, XVIII, XIX (p. 99—111).
§ 20. Sub Marco Aurelio Antonino.
Familia promerita de re gymnica et agonistica 102
1. Merita mulieris
a. Largitio unguenti 102
b. Agones thymelici et scenici, ab urbibus vicinis concelebrati 104

pag.
c. Epula, corollaria, varia 109
§ 21. Excursus de diversa natura agonum. 111

Nr. XX, XX a, XX b (p. 114—130).

§ 22. Temporibus Commmodi.
Ludi ab hominibus privatis conditi ac fundati.
1. Lysimachius agon 117
Sanctiones testamentariae 117
Intercessio logistae; M. Ulpius Apuleius Eurycles 118
Lysimachia prima et insequentia. 121
A. Statum tempus ludorum 121
B. Genera certandi ac praemia 122
C. Regimen certaminis 126

Nr. XXI (p. 130—136).

§ 23. 2. Callicratea 132
Praescriptum tempus. Moderatores ludi. Celebratio ipsa 132
§ 24. Sollemne publicum. Feriae Romanae 134
§ 25. 3. Agon Claudii Adrasti 135
§ 26. Civilis agon 135
§ 27. 4. Agon Hossidii Iuliani. 136

Nr. XXII—XXVI (p. 136—144).

§ 28. 5. Philemoniea (p. 140—144).
a. Quando condita sint 140
b. Tetraeteris tertia 141
c. Tetraeteris quinta 142
d. Tetraeteris quinta decima 142
e. Duae tetraeterides numero non definitae. . . . 142

D. Saeculum p. Chr. n. tertium (p. 145—168).

Nr. XXVII (p. 145—146).

§ 29. Septimii Severi et Caracallae temporibus.
a. Puer luctator excellens 145
b. Agonotheta. 146

Nr. XXVIII (p. 146—152).

§ 30. De cursore incluto 148
Catalogus ludorum 149

Nr. XXIX, XXX, XXX a (p. 152—162).

§ 31. Gordianorum temporibus.
Magna Gordiana Attalea. Attalea Gordiana Capitolia 154
§ 32. Attalea Capitolia. 157
§ 33. Valerius Eclectus Sinopensis praeco plistonica prodit in Attaleis Capitoliis 158
Synopsis commissionum praeconiarum 158

pag.
Eclecto adest phonascus Musaeus 161

Nr. XXXI—XXXV (p. 162—166).

§ 34. Sacer agon 165

Nr. XXXVI (p. 167—168).

§ 35. Hieronica. *οἱ νέοι* 167

Nr. XXXVII (p: 168—188).

§ 36. Tempus incertum.
Feriae Aphrodisienses sine nominibus memoriae proditae 174
I. Ludus musicus et gymnicus 174
II. Ludus musicus 177
III. Ludus musicus, gymnicus, equester, curulis . . . 179
IV. Ludus musicus, gymnicus, equester 184
V. Ludus musicus, gymnicus, equester 188
§ 37. Nonnulla de stadio Aphrodisiensium. 189
§ 38. Epilogus 189
Appendix 191
Indices 196
Argumentum 238
Corrigenda et Addenda 242

Corrigenda et Addenda.

p. 15 nr. II, 1: *῾Ο* pro *Ο*.
p. 23. adnot. 4, Friedlaender, Sittengesch. II^5 (1881) p. 276; adde: II^6 (1889) p. 315.
p. 27. adnot. 2, Sittengesch. II^5 (1881) p. 557; adde: II^6 (1889) p. 611.
p. 36. Sittengeschichte II^5 (1881) p. 557; adde: II^6 (1889) p. 611.
p. 37. Sittengeschichte II^5 (1881) p. 557; adde: II^6 (1889) p. 610 sq.
p. 53. nr. IX pro XI; nr. 2774 pro 2741.
p. 73. adnot. 4, Sittengesch. II^5 (1881) p. 446 sq.; adde: II^6 (1889) p. 491 sq.
p. 73. nr. XIV, 1: *῾Ο* pro *Ο*.
p. 90. nr. XVI, 39 *Καισάρειαν τὴν* pro *τῆς*.
p. 95. Sittengesch. II^5 (1881) p. 437 sq., adde: II^6 (1889) p. 481.
p. 98. adn. 7, Sittengesch. II^5 (1881) p. 437, adde: II^6 (1889) p. 481.
p. 99. adn. 17, Sittengesch. II^5 (1881) p. 451, adde: II^6 (1889) p. 496.
p. 110. adn. 2, Sittengesch. II^5 (1881) p. 275, adde: II^6 (1889) p. 314.
p. 130. adn. 31, Sittengesch. II^5 (1881) p. 418 sq. p. 574; adde: II^6 (1889) p. 462. p. 629.
p. 151. *Ἁδριάνεια* pro *Αδριάνεια*.
p. 151. adnot. lege 8 pro 2.
p. 153. nr. XXX lege 20 pro 25.
p. 172. col. III vs. 8 lege *ἀνδρὶ* pro *ἀρδρὶ*.

Monastery Hill Bindery

